

PAMĚTI

STAROŽITNÉHO MĚSTA MILIČÍNA

A JEHO OKOLI.

SEPSAL

FRANTIŠEK TEPLÝ,

KAPLAN MILIČÍNSKÝ.

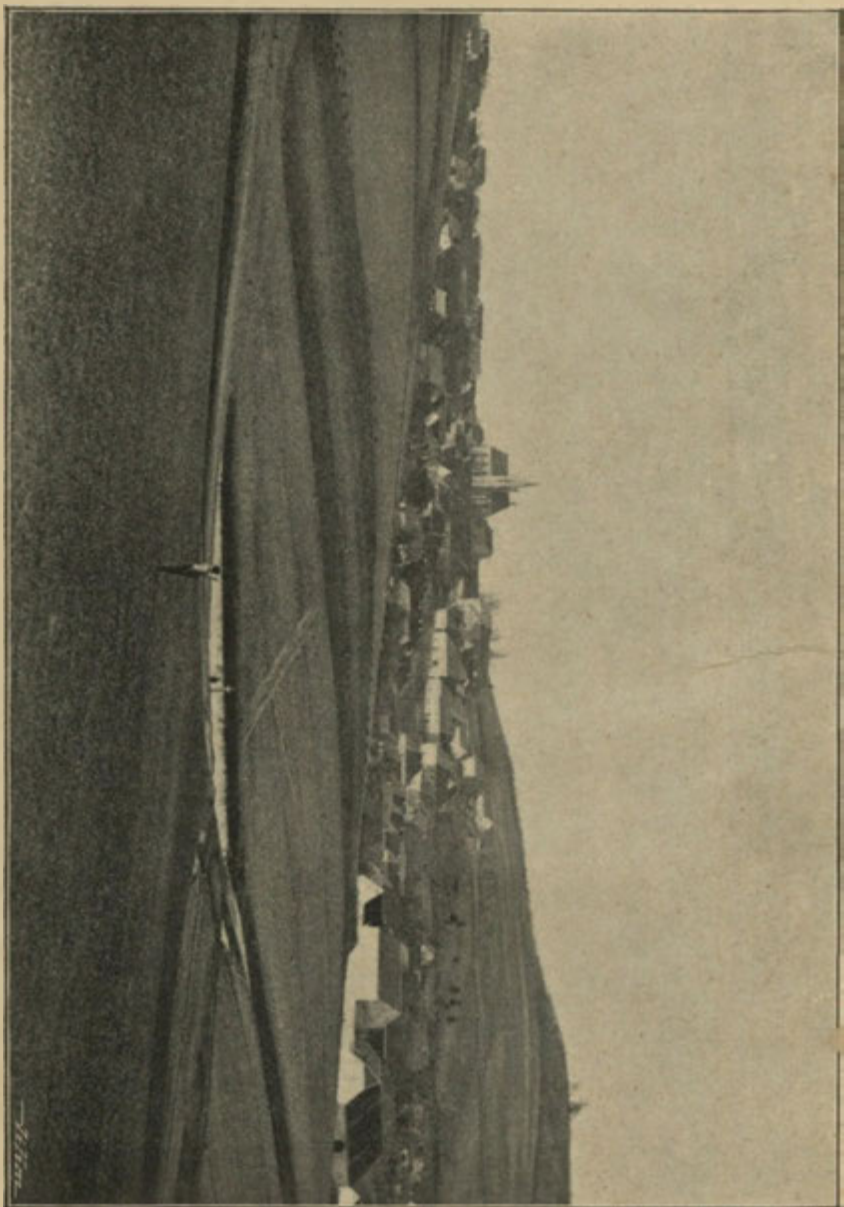
Se dvěma přílohami a pěti obrázky.

V PRAZE.

CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA V. KOTRBA. — NÁKLADEM VLASTNÍM.

1899.

Miliein.

1587819

Príloha

(1. vyd. - vzác. vyd.)

14. 4. 83

15

54 g. 9567

2510

32

60. - 61. g. 9567

R. 1284, 24. května.

Pečeť pana Viléma z Miličina.

udolími přerývané pásmo hor oldřichovských — v nynějším Tábořsku, mezi Oticemi a Sudoměřicemi, — vyskakuje naposled ku straně jižní dosti příkře horou (696 m. nad hlad.), která r. 1379 nazývána jsouc prostě »Hora«, ve století XVI. »Holý či Vysoký vrch«, od r. 1740 sluje biblicky »Kalvarie«. S ní rozvírá se roz-

košný pohled na celý český jih. Poloha i podoba hory, tato zvláště na východní a západní straně umělá, nasvědčuje, že na temeni sluší hledati dávno zašlé hradiště, v němž v dobách, historii mlhou nepaměti zakrytých, při vpádech zlých sousedů obyvatelé z okolí se uchraňovali a i bránili, majíce k severu krytá záda též ústup hlubokými hvozdy. S povrchu jejího vynikají tři výběžky: nejvyšší západní, nižší severní, nejnižší východní, balvany to, nesoucí ve složení svém podobu známého miličinského lva. O něm koluje pověst:

Když sv. Václav se svými rytíři se uchýlil do blanicke sluje, ulehl věrný průvodce jeho veliký lev na protější »Vysoký vrch« a hlídá, patře k jihu, odkudž prý největší pchroma na naši milou vlast se vyvalí, údolí před Blaníkem. Až se nepřátelé sem vyrojí, zařve miličinský lev na blanicke spáče, ti se vzchopí a úplným přemožením vetřelcův odvrátí zkázu od české země, že říčkou Blanici místo vody krev výbojců dlouho poteče. Blaničtí rytíři jsou podzemní chodbou ve spojení se svým hlídačem, jemuž za staletí hříva i srst kamenem ztvrdla, leč srdce bije neustále. Občas někdo ze družiny svatováclavské tudy

navštěvuje lva, aby se přesvědčil, zdali živ a bdí. Při takové přehlídce šlehá z tlamy rozveseleného velikána oheň a slyšeti spokojené jeho mručení.

Tolik pověst. Znamená-li ona blanická, že na té hoře ve hradě slavně zhynul chrabrý rod, proč by nehlásala naše nejasný děj současného zániku podobného hradistě nad Miličínem?

Za pokojnějších časů pro nedostatek vody a obtížné vichřice, které odtud znamenitý miličínský vzduch, ostrý jako »dobrý křen«, do rovin roznášejí, nebyl obnoven starý, ale vzdělán jest blízko pod horou na mírné ostrožně, více uměle než přírodou pevný hrad, s nímž, nestála-li tady před tím osada, vzniklo podhradí, zvané jménem zakladatelovým. Aspoň obměna staroslovanského jména Miloslav, Milič, Millk, ¹⁾ vede ku nejprvnějšímu pojmenování majitele dědiny, místa Miličova. Rozjímavý zdejší lid si vypráví, že se tu sešel milý s milou, odtud že název Miličín, jako místo milenčino. ²⁾

Osada vzala původ při důležitém svazu pobočných stezek zemských, zde ze hlavní silnice, živým obchodem proslulé, že střední Čechy spojovala s pravou polovicí jižních, vybsáhajících a sice: přes Střítež jedna Ratibořicemi k Chýnovu, druhá Zhoří k Vožici, královskému hradu, jiná přes Věcov k Neústupovu a Vlašimi, poslední po úpatí vrchu Deborče k Sedlci a dále na Sedlčany.

Svod cest v Miličíně sloužil patrně též účelům vojenským, a hrad, tuším, byl důležité shromaždiště válečných sil tohoto dílu země, jakmile panovník meč k vojně nositi kázal a na »Vysokém vrchu« zapálen poplašný oheň. Osada, stanovisko berniční, vítala ve zdech poplatníky, když knížeti sem daně snášeli, slychala provolávání odumřelých dědin, jsouc střed východní části župy vltavské,

¹⁾ Jindy Milek, Milen, Miloš, Milosta u Čechů pohanských až dosti oblíbená. Čas čes. Musea 1889, 161. — ²⁾ Neznámý pisatel poznámky v městské i ve farní knize snažil se tu národní báj povýšiti na událost historickou, píše: »Miličín vzal své jméno od polského vévody Mniecislava, jenž, jak známo, pojal Doubravku českou za manželku. Poprvé sešli se v místech nynějšího Miličina a nazvali je Mniečlín, lid Milčín. Ten kníže založil tu kostel a za plebána dosadil kněze Bohuslava.« Smyšlenka ještě r. 1828 považována za pravý výklad jména »Miličín«, ve Hnězdenské gubernii v Polsku je městys »Mielcin«.

k níž náležela. Ze silničních užitek: jako přípřeží, směnných trhů, kolikotvárného obchodu, cla atd. vyvěral zdroj blahobytu Miličina.

Kdo první našemu kraji a místu vládl, neumíme pověděti. Někteří historikové ¹⁾ tvrdí, že Daniel II., řečený Milík, jenž v letech 1196—1214 na stolici pražského biskupství seděl, vyšel ze starožitného rodu pánů z Miličina, užívajících za erb štítu na pokos od pravé k levé straně rozděleného, jehož levá polovice jest červená a pravá bílá, routami damascenovaná. Mnohým pánům u dvora se volba Milíkova nelíbila, ježto byl muž vůbec málo známý, t. j. z méně zámožné rodiny. ²⁾ Zrodil-li se u knížete oblíbený kněz ve zdejším hradě, tož získalo jím příbuzenstvo velmi mnoho, přišedši do služeb dvorských. Vilém z Miličina stál v r. 1283 (jmenovitě 10. listopadu) v řadě těch pánů, kteří s Vítkovci ujímali se mocného Záviše z Rožmberka, když po sňatku svém se vdovou po nešťastném bohatýru-králi Přemyslu Otakaru II., Kunhutou za nezletilosti Václava II. počal se vkládati do veřejné správy zemské a proto zažil mnohou nevoli a půtku s některými protivníky, hlavně s nejvyšším hofmistrem Purkhartem z Janovic. ³⁾ Zakročením krále německého Rudolfa a vlivem uvedené Kunhuty způsoben mezi stranami smír dne 25. května 1284, při čemž všickni slíbili králi Václavu věrnost i poslušnost pod ztrátou cti a statkův. Mezi slibovníky přitiskl pečeť Vilém z Miličina, jemuž později vděčný Záviš zjednal důstojenství podkomořího královny Jitky. ⁴⁾ V hodnosti té svědčí r. 1288, 27. ledna na listině královské, jednající o výsadách kostela pražského. ⁵⁾ O dalších osudech jeho nevíme ničeho, ani toho, zdali po pádu příznivce svého (štat r. 1290, 24. 8.) při králi setrval. Až roku 1318, 3. Julii objevuje se nový »pán a dědic městečka« Miličina Heřman, asi syn předešlého, ve svědectví jako jedlonoší království Českého (dapifer regni Bohemiae), že vévoda opavský Mikuláš od krále Jana své vévodství

¹⁾ Na př. Balbin, epitome rer. boh. p. 248. — ²⁾ Palacký I. b., 105; — ³⁾ I. c. II. a 245. — ⁴⁾ V c. k. státním archivě ve Vidni. Za cenný otisk Vilémovy pečeti děkuji vys. ur. p. Aug. z Doerrů, pánu na Smilkově, jenž mi jej daroval. I spatřuje se zde zvláštní okrasa erbu na pravé straně: na ratolístce sedí ptáček (rajka?) v pravo obrácený, jenž hlavičku v levo k erbu otáčí. Ostatně viz M. Truhlář: Nejstarší pečeti české str. 16. — ⁵⁾ Emler, Regesta II., 617.

za léno české koruny uznává a béře. ¹⁾ Heřman prodal — listinou na hradě miličinském danou — v témž nepokojném roce dne 22. října z dědictví svého celou ves Stýrov s veškerým příslušenstvím a společnostmi, jakých kmeti tamní od starodávna užívali se vsí Borkem (hořejším), též půl lánu, míry pasovské, blízkého lesa nazývaného Devorč (Deboreč) za 67 kop den. knězi Petru, doktoru lékařství a podílníku na příjmech kostela v Miličíně. ²⁾ Doma zůstával hostem; neboť, oddán jsa nezlomnou věrností králi Janu, provázel ho na dobrodružných výpravách, bojuje po boku jeho na př. r. 1332 u Mühldorfu s takovou odvahou i věhlasem, že tím zmírnil bolest pánovu nad ztrátou nejudatnějšího z udatných hrdin českých Plichty ze Žirotína, jenž tu v kruté seči na hromadě bojovníků poslední lůžko si ustlal. ³⁾ Přítulnost Heřmanovu odměnil Jan dne 23. října 1322 zápisem vesnic Křepenic a Zvírotic u Sedlčan. ⁴⁾ Dva roky na to nepokojný král, ana opuštěná choť v Bavořích s dětmi chlebila, vedl opět v cizině válku s arcibiskupem kolínským, biskupen minsterským a hlavně se staroslavným městem Mety, při čemž nemalou účast měl miličinský pán, jenž potom, vyživuje na svou pěst zbrojnoše, napočítal si tolik žoldu, že mu král český ani zaplatiti nemohl; i upokojil dlužník věřitele, aby ve službách vytrval, zástavou korunního lovcovství Kamýka nad Vltavou s vesnicemi: Herměšicemi (n. Křemenice), Mališínem (Maliszene, Malešice), Velikou, Tybity (Hbity), Zduchovicemi, Druhlicemi, Auběnicemi (u Milína, Ubunicz), Vescí, Boješicemi (Bidszicz) se mlýnem na potoce řečeném Lesnice, všecko ve 374. kopách čes. grošů, ku kterým má si Heřman přiraziti dar z lásky svého vznešeného velitele 126. kop a má zboží užívati dědičně s dětmi dotud, pokud jemu nebo potomkům král nezaplatí 500 kop na hotovosti, ⁵⁾ a poslal ho v létě téhož roku s jakýmsi vzkazem do Prus. ⁶⁾ Heřman, vykonav poselství, brzy po návratu do vlasti umřel. Dědicové shledali tolik závad a dluhů z nákladných výprav válečných, že donuceni byli Kamýk s příslušenstvím za 500 kop prodati panu Petru z Rožmberka. Postup stvrdil

¹⁾ Pilat, Genealogie des böhm. Adels 120, 295. — ²⁾ Emler I. c. III. 193. — ³⁾ Palacký II. b, 450. — ⁴⁾ Archiv třeboňský. — ⁵⁾ Regesta III., 433 a 460. — ⁶⁾ Sdělil p. prof. Sedláček.

Jan listinou z Lucemburka ze dne 27. února r. 1326. Poznáváme, že Heřman povahou i dluhy svého krále a pána slušně následoval.

Ještě dosti rozsáhlého majetku ujal se Heřman mladší z Miličina. Bez meškání vstoupil ve šlepěje otce, dav se na skutky rytířské a dobrodružné u téhož velitele. Za vladaření nového pána jmenován již uvedený doctor medicinae Petr kanovníkem na Vyšehradě a Mělníce, snad přímluvou svého collatora. Nadal kněz tento před tím koupenou vsí Stýrovem kaplanství při farním chrámu Páně v Miličině u oltáře sv. Šimona a Judy, při čemž se zavázal, že právo podací fundace po jeho a oltářníka Křena smrti má připadnouti na pana Heřmana, jak listina zřizovací z r. 1338, 5. ledna zřejmě uvádí.¹⁾

R. 1346 pomáhal slepý Jan svému příteli, francouzskému králi Filipovi, proti Angličanům. S pěti sty přílbicemi a synem Karlem dostavil se k nešťastné bitvě u Kresčaku (Crecy) dne 26. srpna. Bázně smrti neznající perla kvetoucího rytířství, lucemburský Jan s výrokem: Toho

¹⁾ Petr z Miličina na Vyšehradě založil oltář r. 1330 a koupil proň r. 1339 platy v Schönfeldu. Ruffer: Historie vyšehradská 129. Instrumentum erectionis o kaplanství miličinském dí: ... »přijali jsme Křena za stálého kaplana u oltáře ... určující jemu ... nástupcům celou ves Stýrov, kterou oltáři připsujeme ... s částí lesa Devorčí, jak k téže přináleží, ... s požitky a platy totiž: drůbeží, robotou tří neděl z každého usedlíka, vymínující, aby Křen ... nástupci nepožadovali v čas žné od nich požitky s donucováním, leč dle starých zvyků každý žnec ať seká, kolik může. Nebude-li třeba práce (ruční) ... za ty tři týdny obdrží od každého hospodáře kaplan 9 grošův. Žádný kaplan nesmí ať v jakýkoli čas se vzdalovati, záměny bez rozumové i zákonité příčiny vyhledávati ... , každý zavázán jest a bude denně mši sv. u onoho oltáře konati, nevymlouvaje se nijak ... , nesmí také z lesa (Devorče) dříví cizímu t. j. ve vsi Stýrově neusedlému ani dáti, prodati a zciziti, to vyjímaje, že my (Petr) máme plnou a svobodnou vůli dáti komukoli a voziti pro naši vlastní potřebu po celý čas života našeho Kdyby Křen nebo jiný z jeho nástupců našimi rozkazy se nespokojil, proti nim pošetile něco podnikal, budiž podání jeho zničeno.« Dle opisu v museu král. Českého. — Oltářníky u sv. Šimona a Judy známe: r. 1357, 28. dubna po Ojřovi Přibík, 1357, 31. října farář v Laziči (u Nové Vsi zašlá osada) Litvín směnili s oltářníkem Domaslavem; 1359, 2. prosince po † Domaslavově podán Mikuláš rodem z Miličina; 1372, 18. května, Mikuláš ustoupil Martinu ze Slavětic, po němž již 1. listopadu t. r. následoval Přibyslav. R. 1383, 12. listopadu po Mikuláši přišel Václav. Všecko ze knih potvrzovacích arcibiskupství pražského I., II. a III.

bohdá nebude, aby český král z bitvy utíkal, vřítíl se v nerovný boj. Život ztratil a s ním 50 českých pánův. Skoro současná píseň jim pěje celou chválu:

všichni hnachu v houf protivný,
druh nad druhu více silný,
nelitujíc smrtelné škody,
stojíc podle své hospody (pána),
děláše rytieřské činy;
křičie Miličín na ně hrdiny,
z Vlašimě Člun polovičný,
ctný pan Bolek, rytieř sličný,
nesmuti Róže ani Člunu . . .¹⁾

Na poli cti klesl jako mohutný dub náš Heřman mladší z Miličina, Jindřich z Rožmberka, nejstarší syn Petra, nejvyššího komorníka českého království, oba příbuzní a strýcové a j. v. Heřman, nezanechav potomků, zakončil přímou linii pánů z Miličina.²⁾ Padlí hrdinové

¹⁾ Erben, Výbor lit. I., 1184. Lapáč, Historie o Karlovi 63. —

²⁾ Rod pánů z Miličina nevyvmfel, žilat ještě linie druhá, známá později pode jménem »Mládenců z Miličina«. R. 1358 4. října Hynek nazývaný Krušina z Miličina, patron chrámu v Nechanicích (L. C. I, 68). R. 1387, 9. července slibuje Hynek z M. spravovati zboží Važany na Moravě, které koupil Filip ze Svojanova od Markéty Domoslavovy (Č. č. M. 1887, 519) a t. r. den před sv. Markétou zjednával trhem v Brně od ní věno (Jungmann, hist. lit. 38). 1401. Tvrz a podací v Újezdci (u Lnář) držel Oldřich Slepce z Miličina, spolupatron kostela v Bělčicích (L. E. VIII. R. 5), jenž se synem Janem Mládencem se zavázal, že z Újezdce klášteru nepomuckému odváděti chce staré platy (l. c. O 11.). Zemřel po 27. dubnu 1414 (Poznámky Palackého v Č. Museu). Jan Mládenec seděl a psal se »z Újezda«, kdežto jiný Jan z Miličina psal se též z Kostelce (L. C. a Arch. č. III. 193). Prvý získal Kocelovice, jež r. 1433 25. července se syny Oldřichem a Domaslavem pustil za 1300 kop gr. č. Petru ze Svojšína a na Karlsperce (Arch. č. III. 507) a odstěhoval se na Moravu za příbuzným (synem?) Pavlem z Miličina, kdysi proboštem pražského kostela, od r. 1434 biskupem olomouckým, jehož lásku k chudým a nábožnost letopisci z míry velebí († r. 1450 a v koleji sv. Petra v Brně odpočívá, Ruffer, I. c. 206, Tomek Praha IX. 59, týž chybně sluje někde »z Talmberka«) a který asi přátelstvo za sebou do markrabství přivábil. Jan obdržel r. 1448, 11. srpna glejt od krále Fridricha na cestu do Vídně s kardinálem Janem (Třeboň.). R. 1415 Hynek z M. a na Popelíně, r. 1406 Vilém na Rudolci, r. 1414 Anna vdova někdy Svacha z M. (P. Z. D. II. 110), 1463, 16. Oct. (den sv. Havla) svědčí panoše p. Soběslav z Miličina a p. Vilém z M., zápisu Jana st. ze Zvole na Mirovicích i synů jeho Hynka a Jana

pohřbeni jsou s velikou slávou podle svého vůdce v Lucemburku, kdež Karel IV. otci nádherný pomník vystavěti a jej znaky padlých rytířův ozdobiti kázal. ¹⁾)

Jak pověděno, byl rod miličinský blízce spřátelen s Rožmberky, z nichž Petru Heřman starší újcoval. ²⁾) Z té příčiny jakož i z opatrnosti Heřman mladší, aby na krále odúmrtí nespadla, před posledním odjezdem a smrtí veškerá zboží svá Petru z Rožmberka na oko dědičně odprodal a v zemské desky vložil, spokojiv sestru Kateřinu, vdanou za Rousa z Litic, bratrskou pozorností odkazu jí a dětem 600. kop gr. č. na hradě i městečku Miličíně. ³⁾)

Mocní Rožmberkové stali se tak pány slušného panstvíčka, pětistá, červená jejich růže v bílém poli v krajině, z níž kdysi vyšla poupětem, ujala se rozložitým stromkem a bujela tu, až navždy uvadla. Petr proukázal se odkazci vděčným. Hned zaslal 50 kop vyšehradskému klášteru, aby mniši za duši Heřmanovu konali anniversaria a zařídil podobné fundací u kaple »Těla Božího« v Bavorově (z r. 1365): . . . plebán bude povinen obstarati na den sv. Timothea za spásu duší . . . Jindřicha z Rožmberka, Heřmana z Miličina slavné výroční zádušní služby Boží ⁴⁾)

Po Petru z Rožmberka (r. 1347) přišly rodové državy na syny: Petra, Jodoka, Oldřicha i Jana. Spravovali je zprvu nedílně. Že otec Karlu IV. ochotné a veliké služby prokázal, vděčil se král synům mnohými milostmi, jmenovitě výsadou, aby při vybírání berně ze hradů: Rožmberka, Vittighausenu, Krumlova, Poděhus, Bavorova,

o louce Václavu rychtáři z Vackovic postoupené (Archiv čes. Musea orig.), 1437 Hodek z M. umřel, t. r. Šimon z Mil. ve Stříteži (Palačského poznámky), r. 1465 Oldřich Mládenec z M., vůdce kr. Jíříka, dobyl (9. června) hradu Kornstejna na Moravě (Sedláček, Hrady etc.), týž na sněmě morav. r. 1480 (Č. č. M. 1846, 555), »kdež k žádosti své pání Landštejnští, pání Miličínští, pání Ludánčtí dle přání krále Jiřího »tepru do stolic jsú vedeni (přijati ve stav panský) . . . měli až ve třetím pokolení žádati, aby v rody staré přijati byli a též tej starých rodů poctivosti požívali . . . proto ale přece a priori mají práva jako rody staré« (l. c. 557.). R. 1486, 28. Octobris nacházíme Přibíka z Miličina v Brně při sněmu (Arch. č. V. 429), r. 1534 v tituláři Jan Svatomír, poslední nám povědomý toho rodu. — ¹⁾) Balbin, Epitome r. b. 348. — ²⁾) ³⁾) Třeboňský archiv: In bonis suis castro et oppido Miligin ac aliis bonis, quae . . . universa quondam . . . Petro de Rosenberch in tabulas imposuit. — ⁴⁾) L. Erect. I. 53. Původistě Rožmberků jest — Prčice u Sedlce.

Strašic, Vildensteinu, Zbiroha, Žizelic, Miličina, Chúsniha, Příbenic, z města Soběslavě, tvrze a města Buckhausu jen 30 kop pražských platívali. ¹⁾

Vyrovnali se také dne 12. ledna r. 1350 s Rousem z Litic a chotí jeho Kateřinou z Miličina splacením 600. kop, kterýž peníz zajistil Rous na statcích Zákavech a Nezvěsticích, vymíniv si, že, přečká-li Kateřina manžela a provdá se, polovic vezme, druhou dětem zanechajíc, zůstane-li na stoličce vdovské, o celém rozhodovati může. Kdyby však on ji převěkoval, 600 kop synům jejich přináleží. ²⁾ Když Vitoslav z Ješetic ze světa sešel, spadlo dědictví po něm v téže vsi ceněné v 60. kopách na císaře Karla. I propustil je r. 1358, 8. března, v neznámém dluhu vzpomenutým bratřím z Rožmberka, ³⁾ kteří, od r. 1349, 1. června, plníce povinnost královských berníků ve krajích: vltavském, chejnovském, bechyňském, netolickém, volyňském, práchenském a bozenském, ⁴⁾ spojili stateček ten se zbožím miličínským, jež při dělení oteckých statků vzali Petr a Jan z Rožmberka. Rožmberkové provozovali při zdejší farnosti a oltáři sv. Šimona a Judy v těchto dobách často právo podací. Po faráři Václavu, jenž, jsa zároveň kanovníkem u sv. Jiří v Praze, držel r. 1346 i kněžskou praebendu v Přílepi, ⁵⁾ praesentovali, když odstoupil, Karla, kanovníka vyšehradského, ⁶⁾ r. 1365, 3. listopadu, před tím faráře ve Važanech na Moravě, kamž onen dosedl. ⁷⁾ Karel připomíná se potom jako pověřující svědek v delikátním sporu Kačky, dcery Radslavovy z Vesce (u Miličina), s mužem jejím Oldřichem, ⁸⁾ roku nenaznačeného a r. 1376 měl zase soud s Peškem, panošem ze Knína jinak z Obořiště o půl kopy platu po jeho otci a při získal. ⁹⁾

Jaké město tehdy bylo, o tom dosti pěkně vykládá urbář zboží rožmberského z r. 1379.

¹⁾ Arch. třeboňský II. b. 18. — ²⁾ I. c. dle kvitance Rousovy dané v Praze za svědectví Viléma z Landštejna, Zbyňka z Hasenburka, Theodorika, auditora dvoru královského, a Raymunda z Kostomlat. — ³⁾ I. c. I. b. 696: m. j. das Guet in Jeschuticz bei Militzin einst Eygentum des Withoslaus, taxirt auf 60 Schock. — ⁴⁾ I. c. I. b. 576. — ⁵⁾ Tomek, Praha I. 220. — ⁶⁾ Libri Conf. I. 2, 69. — ⁷⁾ Tomek I. c. 150. Václav † r. 1373 jako kanovník ve Vratislavi. — ⁸⁾ Sdělil p. professor Sedláček. — ⁹⁾ Tadra, soudní akta konsistoře praž., I. 65.

»Město Miličín drží 23 lány, 1½ čtvrtce a 3 jitra, z nichž každý (lán) platí ročně po jedné těžké hřivně a řečená 3 jitra vynášejí 6 grošův. Jest zde 36 krčem, odvádějících pánům po 33. gr. celoročně, čítaje v to robotu. Za to počet jejich nesmí vrchnost umenšiti, ať vaří ať nevaří piva. Z nich náleží 6 místnímu plebánovi, a ty donášejí za rok pánům jen po 8 gr. úroku. Dvorec jeden tžít daň panská s 23. groši, rovněž dům židovský,¹⁾ r. 1379 až 48 gr. vynesl. Podsedkářů (t. j. lidí na gruntě panském proti jistým dávkám usazených) čítá se 28, každý zavázán jest ku 13 gr.; však třem sleveno na 11, 10 a 6 gr. Lázeňský dům za ochranu dává ročně celou kopu, dvě zahrady (zelinářské?) 20 a 16 gr. Obec městská zavděčuje se v advent odvodem jedné tůně »herinkův«, řezníci, kteří ve 23. masných krámech vysekávají a po půl libře pepře a půl kameni loje platí, v pátek před Narozením Páně a v pátek před svátkem sv. Václava doručují nožičky v ty dny zabitých prasátek, patrně panu purkrabímu na huspeninu. Mimo to rychtářství, clo, masné krámy pronajaty jsou na rok za 33 kop, obnos to skutečně pozoruhodný. Pod příkopem hradu staví se 6 nových domečků na umluvený úrok po 8 gr.«¹⁾

Při čtení souvěkého, škoda, že jen úryvkovitěho popisu, vynoří se nám na mysli obraz starého Miličína: Nad silnicí, po oprávcí »Karlovou« jmenované a hlubokými úvozy z »babinného kouta« k městečku se vinoucí, na srázném výstupku »hory« zdvihá se řádně opevněný hrad, na severu a západu příkopy obehnaný. Od něho vybíhá v oblouku zeď hradební k jihozápadu kolem nynější farní budovy, za níž v ostrém úhlu končí nevysokou baštou, táhnouc se skoro rovně k východu pod nevelikým, dle pověsti prý dřevěným, kostelíkem na svah »výhně« řečený, kdež pne se druhá bašta, od které po převaží vrací se ochranná zeď k zámku s té strany dosti příkrému. V tak opatřeném předhradí či městečku tulí se, jako kuřátka ku bdělé kvočně, ku hradu asi 80 domkův; ale že v Miličíně je živobytí dobré, jest jich také několik před hradbami na svahu, kdež prudkým větrům se ukrývajíce, sbíhají až ku poplužnímu dvorci, možno že i ku dvěma.

¹⁾ Registrum bonorum d. Ulrici de Rosenberch anni 1379, vydal J. Truhlář v Praze r. 1880 str. 47.

Mimo zeď ležící budovy k jihu slují Bezděkov, k východu Miličín malý či nový.¹⁾ Celní dům, rychtářství, některou krčmu hledati sluší v místech nynější radnice a níže; neboť tudy projížděly veškeré povozy a tam stávalo vždy několik potahů ku příprěžím do ostrého vrchu »šibenického«. Obyvatelstvo, živíc se převahou řemesly a obchodem, hospodářství polního nijak nezanedbává.

Panství a zároveň farní osadu či plebanií (vyjímaje k této Oldřichov a Báňov) tvoří vesnice:

Zahoří (pod Miličínem) o 36. lánech platicích ročně po 48 gr., 9 mírkách (»tina«, což vlastně tuna vědro znamená) žita, 2 pšenice, 3 ječmene, 13 ovsa a 15 vejčích; (jeden 30), dvou sýrech. Nebo všickni za sýry 37 gr. odvedou. Kuřat dávají 27, za len společně 26 gr., krčmář 16 gr.

Oldřichov (Velký, lat. majus Ol.)²⁾ o 22. lánech, z nichž 7 platí 79 gr., 11 pak 78 gr., tři 80 gr., poslední nese 69 gr., domkář 10 gr. 4 kuřata, druhý jen 7 gr., tři krčmy po 12 gr.

Rexíně (Reksinyje od slova Rekse) o 5. lánech s platy po hřivně. O sv. Jiří místo beránků po 3 gr., o sv. Havle místo roboty (»pro labore«) v celku 1 kopu č. gr., každý po 6. kuřatech odvádějí.

Žipkov (Žibkov) o 3 lánech s poplatkem po jedné, těžké hřivně. Tam je ještě pololánník (1 kopa), chalupníci tři (48, 36, 16 gr.).

Borek dolejší (B. inferior) o 6. lánech po 48 gr., jeden 70 gr.

Juřetíněk (nyní u cesty k Neústupovu jméno polí: na Jířetínku.³⁾ jest jeden dvorec, rozlehlý na lán bez

¹⁾ R. 1358, 14. pros., patroni kostela v Třemešné Milič, nazývaný Paňátko z Malého Miličina (ač-li se nemá čísti Miletínek, de parvo M.), Slach Krušina z Velkého Miličina (de magno M.); až do r. 1850 slul tento díl města Homolov, o němž bude ještě řeč. Tenkrát počítalo se na groše, jichž 60 kusů činilo kopa. Groš měl 12 denárů a rovnal se cenou nynějším třicetce krejcarům r. m. Měřilo se na provazce (funes). Pět provazců tvořilo jitro (juger). — ²⁾ V první polovici XIV. století seděla na části této vsi ve věnné zástavě vdova Herka řečená, jež se s celým zbožím svým pod ochranu p. Heřmana z Miličina ml. podala; když pak zemřela, p. Jindřich z Rožmberka, jakožto dědic Heřmanův, ve jmění její se uvázal a držel je k Miličinu. Sedláček, Tábořsko 248. — ³⁾ Nelze pokládati za ves Jířetice u Vrcholtovic.

4 jiter a odvádí kopu gr. Na blízku mlýnec, kde vzrostlo vrchnosti dědictví na mlynáři pana Karla (a domino Carlo? Farář?).

Barčov o šesti usedlostech: dvě po kopě, ostatní úročí po 50. gr.

Borek hořejší (B. superior) skládá se ze sedmi usedlostí: čtyři platí po 68. gr., jeden $\frac{1}{2}$ kopy, Zbyněk dvě kopy bez 5. gr., chalupníci dva (16 gr., 10 gr.).

Ješutice: zde páni mají dvorec odvádějící 2 kopy 20 gr.

Třetužel (»Trzietezel«): celolánník jeden povinen jest těžkou hřivnou, 3 groše za kuřata a nerobotuje-li po tři týdny, dá 12 gr. Služebník páně sedí na jedné usedlosti, dva hajní na menších, chalupník jeden v týdnu den pracuje. Zde mají páni dvě popluží o dvou lánech, ze kterých jsou 4 usedlosti vynášející po 79. gr., jinak z lánu po hřivně. Druhý chalupník platí 10 gr.

Báňov, o třech usedlostech, ¹⁾ z nichž dvě úročí po 30. gr., třetí 32 gr. a platí každá buď po 3 gr. nebo šesti kuřatech, pracuje po třech týdnech či složí po 12. gr.

Zechov, o 5. usedlostech. Čtyři odvádějí po kopě, pátá o něco víc. Na místo dodávání kuřat (6) pracují při senoseči po 6 dní nebo dají po 6. gr. Na statku Valešově přibýlo 4 gr. úroku.

Mlynáři: v hořejším Borku Vrabec platí 38 gr., Jan 44 gr., Petr 64 gr., Mareš 44 gr., Pavel 70 gr. K panství náleží jiných osm mlýnů s platy po 16. gr. ročně, jen Ješetický nese 70 gr.

Lesy změřil r. 1373 Mach a sice: Devorec, les černý, $4\frac{1}{2}$ lánu, Janov 2 lány bez 2 jiter, Zástalí s Dubinou, po 7 lánech 11 jitrech, »Pod skalou« a záze 32 jiter chrastí (špatného lesa), Hájek u Paseky 31 jiter, z těch 20 jiter dubů, les Báňov černý, hora Zdebišova 45 jiter, u Zechova $3\frac{1}{2}$ jitra buků, jiný tamže »Drahotiny haty« 16 j., na Horách třech 2 lány chrastí, v Křekovém 31 jiter nízkého »lemezí«, při Borku dolejší chrastí 21 jiter, les »Osný« 8 jiter, Javorný u Oldřichova 28 jiter, při něm

¹⁾ Truhlář, Urbář etc. 48 a 49. V Báňově byl ještě jiný statek r. 1445, 17. dubna Jan z Báňova týž Martinu ze Smrkova prodávající, ježž (Martin) přikoupiv nápad Licka z Báňova, r. 1446 držel jej s bratřími: Blažkem, Martinem, jemuž Čahlík přezděli, Mikulášem, kteří se potom psali »z Báňova« P. Z. D. II. 202 a 206.

Křovin »na Buku« 31 jiter, les černý Hýlov vedle Žibkova 1 $\frac{1}{2}$ lánu bez jitra, tak že je lesů sumou 22 lánů 4 čtverce.

Někdy v čase sepisování uvedeného urbáře stala se v osobě faráře miličinského změna. O Karlu nezachovalo se více zpráv; jinaké pak jsou paměti o nástupci jeho Vojslavu, jenž k našemu obročí přistoupil r. 1380, ne-li dříve. Z jakého rodu by byl, kde se narodil, ničeho nevíme; leč z toho mála, co se zachovalo, jest jisto, že v něm shledáváme se s mužem ze slavné doby Karlovy v každém směru neobyčejným, silně o zvelebu chrámu Páně i beneficia pečlivým. Soudíme též z osobní zámožnosti, že pocházel z rodu urozeného. Ve kněžstvu pražském i diecesním, v seznamu universitních posluchačů jméno Vojslav častěji nacházíme,¹⁾ nelze však s jistotou udati, pod kterým skrýval se náš. Miličinský plebán či farář od pradávna ve svém úřadě spojoval hodnost místního děkana²⁾ s důstojností děkana (vikáře) vltavského dekanatu (až do roku 1420), k němuž slušelo těchto 42 far: Arnoštovice, Borotín (tenkrátě filiálka ku Kostelci), Blanice (u Vožice), Doudlevice (Dublovice), Velké Hlavo, Hodětice, Hory Smilovy, Hoštice, Chlum, Chýška malá, Chotoviny, Janov (u Vožice), Jesenice, Jistebnice, Kamberk, Kosová Hora, Kostelec, řečený Podolský či Zelený, Kostelec u Sedlčan, Kovářov, Klučenice, Krásná hora, Křečovice, Lašovice, Lazice,³⁾ Miličín, Nechvalice, Nová ves, Obidenice (u Sedlčan), Oldřichov, Oldřichoves, Petrovice, Počepice, Prčice, Předbořice, Sedlčany, Sedlec, Střeziměř, Šebířov, Újezd (Červený), Vojkov, Votice a Vožice.⁴⁾ Vojslav sloužil lidu jako veřejný notář,⁵⁾ a zastával z vůle arcibiskupa pražského od roku 1386—1393 ozehavou povinnost correctora cleri, na něhož vneseno kárání a souzení duchovních osob, když se proti církevní nebo světské kázni prohřešily.

¹⁾ Možno, že náš byl r. 1373 kazatelem kaple jerusalemské, později správcem kaple sv. Hippolyta pod Vyšehradem, Tomek, Praha V. 199. — ²⁾ »Decanus loci praedicti (Miličin)«. L. Erect. a list. z r. 1387.

— ³⁾ Sídlo Litošů z Lazice, kteří ve znaku dvou klíčů užívali, nyní pole za kapličkou mezi Těmicemi a Novou Vsí. Ves v husitských válkách zašla i s kostelem. ⁴⁾ Registra decimarum pap. — ⁵⁾ Že měl svého notáře Ondřeje, domníváme se, že byl Vojslav právník hledaný. L. Er. II. 213 a Tadra, soudní acta II. 409.

Působení své v Miličíně začal stavbou nádherné svatyně. Na jeho asi přímlyvu Rožmberkové: Petr († jako probošt u Všech Svatých v Praze r. 1384) a Jan († 1. září roku 1389), uznávající nedostatečnost dosavadního chrámu, podnikli za pomoci záduší zbudování nového, jenž dosud dle výroku: *Te saxa loquuntur*, hlásá nábožnou mysl a štědrost ku cti Boží slavných a bohatých vladařů krumlovských. — Stavba začala věží, jejíž podoba, majíc útvar vzhůru stoupajícího čtverce, ve výši 29. metrů přechází na osmihranný, 13 metrů vysoký kužel, až do nejvyššího bodu kamenný (z cihel), u své paty cimbuřím a čtyřmi velikými gothickými fialami z kamene ozdobený; je druhá svého způsobu v Čechách. Uvnitř věže na kameni nápis a znak (tento i na portálu) mistra kamennického z r. 1380.

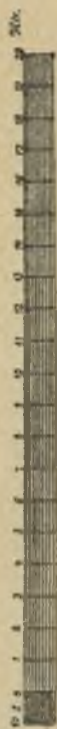
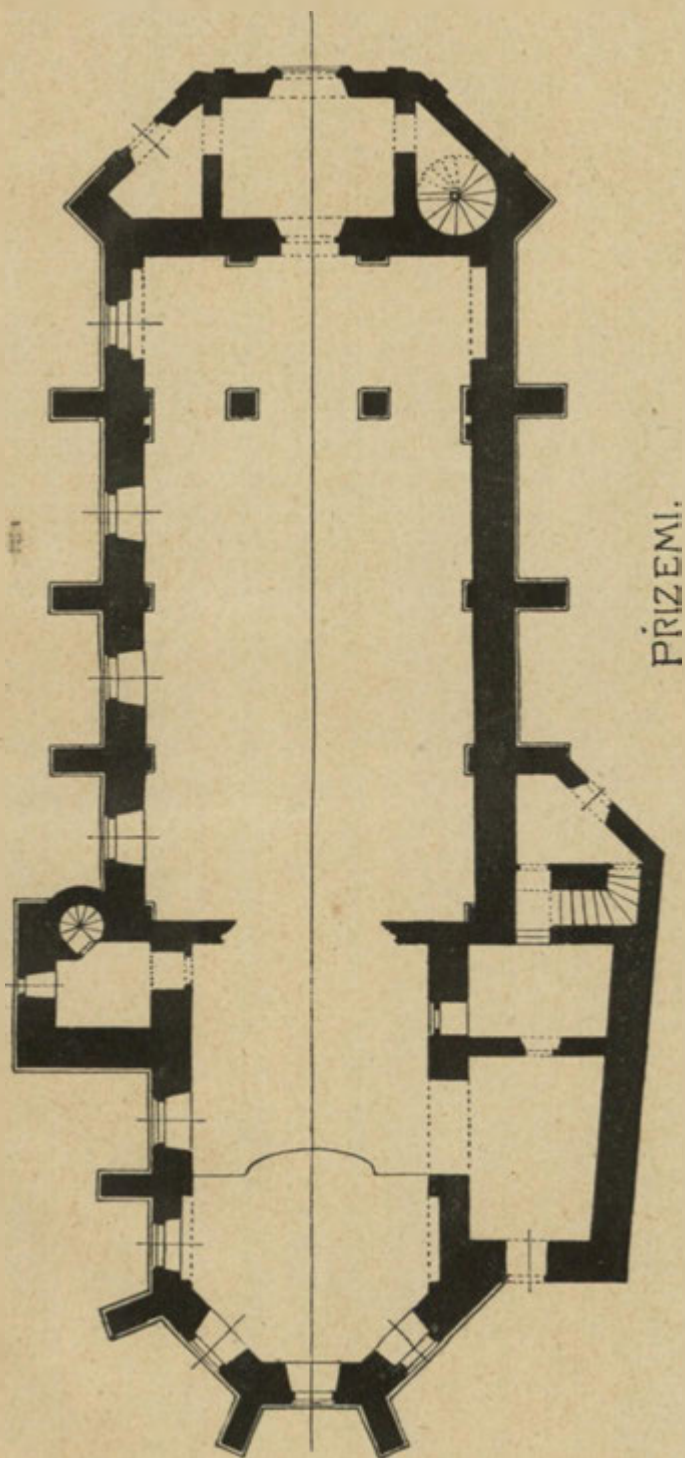
Ve spodní části věže vedou obdivuhodné schody s jedné strany do síně pokladů chrámových a sice z kněžiště chrámového, s druhé ke zvonům. Kostel sám s pěkným portálem ve slohu původně ryzí gothiky přesahuje rámce obyčejných venkovských kostelův. Jeť zajisté 39 m. dlouhý, v presbytáři 14, v lodi 14·5 m. vysoký, 12 m. široký. Znamou větu Aeneáše Sylvia o kráse českých kostelů lze vztahovati též na náš; neboť italský urozenec Miličínem do Tábora se ubíral. Chrám vystavěn ve 4 letech,¹⁾ a to na titul sv. Jana Křtitele, patrona nejspíše Jana z Rožmberku. Opatřen byl tak hojným nadáním, že toho času náležel k nejbohatším v české zemi; odvedlť r. 1384 dvě kopy poloročního desátku ke korunovaci v Římě.²⁾ Jména stavitelova bohužel nám paměti nezachovaly; jen to víme, že kostel bavorovský a sedlčanský jsou našemu zcela a jistebnický částečně podobní, a lze se domnívati, že podnik chrámu vedl některý rožmberský úředník ve slohu, způsobu i rozměrech svému nadání a chutím panským přiměřených. Stavebními výlohami záduší se příliš neztenčilo, ano, zdá se, že Rožmberkové na ně nesáhli a sami náklad, i na ty časy ohromný, vedli; neboť nasvědčuje tomu zmíněný desátek, — naopak vzrostlo, když r. 1384, 14. dubna přikoupil k němu od jmenovaných bratří Rožmberků plebán Vojslav jednu kopu ročního platu ve vesnici

¹⁾ Sloupy pod klenutím z kamene »babitového« (dle zdejší mluvy) brány z lomu u vsi Lažan. — ²⁾ Arch. Pam. 1861, 71 str.

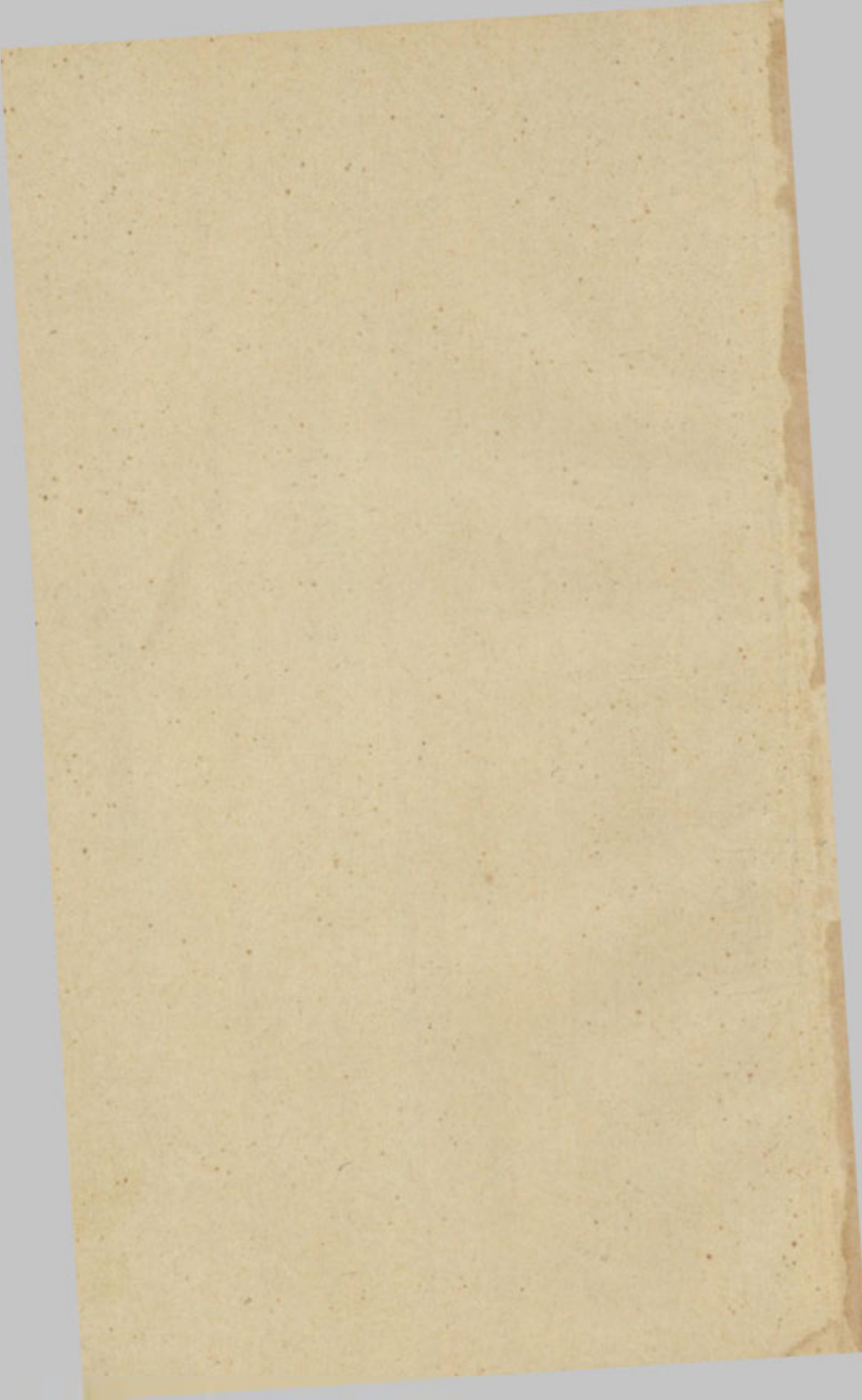
Chlistově, aby zvýšil se kostelní příjem.¹⁾ Farář sice v městě nesídlil, ale stav se arcibiskupským úředníkem, pronajal dle tehdejšího zvyku své beneficium jinému knězi, aby tu zaň jako vicarius plebani t. j. náměstek duchovní správu jako vlastní farář řídil a sám usadil se v Praze. Listina o pronájmu fary miličínské se zachovala.²⁾ Úřední činnost Vojslavova byla značná, jak o tom v knihách zřizovacích, aktech soudních dočísti se možno jest.³⁾

Uprostřed mnohých starostí nezapomínal nikdy na svoje obročí. R. 1387, 13. Julii, vystavuje písemné vyjádření o tom, jak zbořiti dal tři kostelu náležející domečky v Miličíně a dovolil na staveništi vyzvednouti jeden k obydlí paní Hedviky z Talmberka, manželky někdy Habarta ze Žerotína,⁴⁾ kteráž za to na vsi Stříteži (u Nové

¹⁾ L. Erect. II. 218 »Vojslaus ... futurum bonum dictae ecclesiae cogitans ...« — ²⁾ Zmiňuje se o ní p. Tadra v předmluvě ku třetímu dílu Soudních akt str. XII. — ³⁾ Na př. r. 1384, 14. Aprilis svědč. smlouvě o směně polí mezi farářem velhartickým a Onšou z Učina. L. E. I. c. 219, r. 1386 oznamuje arcibiskupovi, že fara v Borotíně zřizena může býti na samostatnou od kostelecké. Na osádce oné bydlíval starý kněz Bušek a než zemřel, zakoupil pro nového kněze platy v Borotíně, Kamenné Lhotě, Lhotě Kachlíkové a Bartošově jakož i ve Smrkově, čímž dismembraci obou chrámů uskutečnil. Lib. Er. II. 224. V říjnu t. r. svědčil Vojslav založení oltářníků při chrámě svatého Leonarda v Praze, od 12.—15. prosince t. r. svým svědectvím ukončil jinak neznámý spor Pothy, biskupa zvěřinského, I. c. — ⁴⁾ Habart, vlastní bratr p. Plichty a Habeše ze Žerotína, žil ještě r. 1386, 8. srpna. Viz poz. zem. desk I. 509. Zajímavá smluvní listina, ve dvou prepisech (starší z r. 1585) zachovaná, vypráví: »Já Vojslav, děkan, pleban, správce kostela farního v Miličíně, arcibiskupství Pražského kněžství fíditel v městě pražském a jinač vladař pokladův důstojného v Kristu otce a pána, pana Jana, svatého kostela pražského arcibiskupa, Apoštolské stolice legata, ... známý činím, že zdravou radou rytířův, též poctivých jmenovaného kostela mého kněží a jiných dobrých (lidí), učiniv to v plném a dokonalém mezi přátely svými a jinými opatrnými muži vzácnými uvážení, kteříž všickni toho, co by dobrého, prospěšného a chvalitebného dotčeného kostela bylo, žádají a vyhledávají: tři domečky nebo chaloupky podsedkův podle nadání řeč. kostela miličín., na kterýchž jest plat k témuž kostelu náležející, (že) jsem zavázán užitky ... kostela zlepšiti, ... ustavičně péči máje... (s) duchovní mý vrchnosti podepsáním, k pohodlí zbořiti jsem dal a zkaziti dopustil a dům k obydlí urozené a nábožné pí. Hedviky z Talmberku etc., pozůstalé po Herbertu z Žerotína, na místě jmenovaných domků — avšak na náklad dotčené paní... zase ustaviti... dal. Kterážto pí Hedvika i všichni potomci její v domě tom... novém bydleti, jím vládnouti (budou) beze všech platů,

Půdorys miličínského kostela.

Vsi) plat půl kopy darovala. Farář hostický Pech, po rodu Ústajovec z Ústajova, kteříž na Oustějově u Vožice seděli, nemohl se dohodnouti o věci kostelního práva s panem Přibíkem z Naševrk, praotcem pozdějších rytířů Žehartův z Nasavrk. Spor šel ztuha a vleka se dlouho, konečně oba sporníky unavil. I zvolili si za pravé »ubrmány« (rozhodčí na smír) kněze Vojslava, jenž dle toho svou faru častěji navštěvoval, a pana Diviše z Talmberka, v Miličíně s tetou bydlícího, kteří je dobře, jakož se jim podle Boha zdálo »nejpodobněji«, porovnali. Přibík má platiti plat »dvů kopů a dvů groší, které sú jeho předci kostelu hostickému odkázali,« za pokutu zadržování dá 2 kopy na chrámové okno, a jeho paní bude za to míti stolicí v kostele.¹⁾ Stalo se r. 1389, 8. listopadu. Na závěti mistra a proslulého učence Vojtěcha Rankova (Adalbertus Ranconius de Ericinio, z Ježova?), kterého Tomáš ze Štítného pojmenoval »člověkem hrozného rozumu«, ze dne 2. dubna 1388, nalézáme exekutory Jana z Rosenberka a jeho synovce Jindřicha Rožemberka, mezi svědky Vojslava, faráře miličinského.²⁾ Tomuto roku 1392 zřizovací listinou ze dne 27. července přibyla jiná fundace. Miličinské vdovy Kačka (Oldřichova z Vesce?) a Milka s dědinískem Adamem z Borku zakoupily na Duchkovi, Přechovi, Václavovi a již

robot, šacuňkův i všeliké obtížnosti jej držice věčně na takový způsob: že dům bude moci dáti, změnití, bez všeliké mé i děkana, kterýž by toho času byl, překážky... avšak bez újmy panství a vrchnosti, takže nijak... domu... od kostela pod světskou moc odcizováno býti nemá. Za kteréžto svobodství... pí Hedvika 30 gr. platu ročního a svobodného i věrného koupila ze vsi Tríteže... na Matějovi, sedláku, a mně... oddala k vládnutí i panu děkanovi na věčné časy;... i také (Matěj) v jeho (děkanovo) právo a panství se oddati povinen bude. A tyto všechny věci... svému p. arcibiskupovi jsem ve známost uvedl,... kterýžto... na užitečnější prospěch... psané věci v jich punktech, klauzulách, vejmínkách schválil... pečetí svou na svědomí povinnosti a věčně trvající stálosti k tomuto listu přivěsivše. Kopie ve farním archivu stvrzují, že Miličín a panství Talmberkům nenáležel. Možno jest, že rod erbu lekna mimo uvedený domek držel šosovní jeden dvorec pod městem, než na Jankově se usadil, a dle něho »z Miličina« se psal. R. 1398, 15. července rukojmí měšťana pražského Václava Medulana p. Diviše »de Talemberg et de Miliczin« (PZD I. 578). V pozdějších bězích seděli na Záhoří u Mil. Talmberkové a tuším, že Jan za odstup domku faráři louku »kněžskou« pod Hatašem daroval. — ¹⁾ L. Erect. III. 323, vypověď počítá se mezi nejstarší české listiny Č. č. M. 1887, 519. — ²⁾ Č. č. M. 1879, 519.

uvedeném Matějovi, kmetech ve vsi Stříteži, roční důchod tří kop gr., aby po smrti zakladatelův konala se (za každého zvlášť) tři anniversaria ve dnech po sv. Marku, sv. Markétě a sv. Lukáši za spásu duší fundatorů s předchozími nešporami. Za zpěv byl plebán vázán pomocným kněžím po groši, správci školy (magistro scholae) po dvou bílých groších po každé vyplácti.¹⁾ Nadání ukazuje, že v Miličíně při chrámu působilo více kněží a že v městě kvetla škola. Chtěje corrector ukázati, jak miluje kostel i osadu, již pro úřady osobně sloužiti dosud nemohl, zakoupil ze svého jmění celý svoidný statek ve vesničce Střetuželi a mlýn pod Žibkovem se dvěma rybníky, k tomu cíli, aby z toho a jiných dřívějších platů v Miličíně, kdež od starodávna sídlili tři, nyní čtyři kaplani duchovní správu řídili za dozoru místoplebána. Měli nositi černý šat a biret téže barvy, súčastňovati se každé mše sv., nešpor, matutina, vigilií a náboženských průvodů, posluhující na požádání sv. svátostmi bez odměny, konající střídavě v témdni vždy jeden ranní mši sv. zpívanou každodenně; druhý obstarává nemocné a zpovědnici, ostatní kázání. Jeden každý obětuje týdně jednu mši sv. za duše rodičů Vojslavových a jeho a sice v kapli při kostele.²⁾ Za to bérou pololetně po 2 kopách čes. gr., spokojující se nad to malými dárky, jež jim lid poskytuje při různých příležitostech, jako při ofěře, odkazech (z těchto jen čtvrtý denar, ostatní náleží farář). Kdyby vůle zakladatelovy nebylo dbáno, má purkrabí hradu pečovati o to, aby neposlušný donucen byl církevní censurou.³⁾ Že ovšem nevelmi prostranná budova farní všem kněžím nestačila, ubytovali se kaplani v jiném domě, do nedávna »farkou« nazývaném.⁴⁾ Ztížení Vojslavovo po některých dotazech došlo stvrzení r. 1393.

Tím časem zmítala myslmi Čechů a zvlášť Pražanů neslýchaná událost. Prudký král Václav IV. poručil dne 20. března 1393 utopiti slavného a svatostí života proslulého generálního vikáře Jana z Nepomuku, aby na zmučeném vychladil pomstu a zlost svou, že věrně zachovává zpovědní tajemství, poslušen byl též svého arcibiskupa. Úřad generálního vikáře, v němž bylo zapotřebí rozvi-

¹⁾ L. Erect. III. 323. — ²⁾ Patrně nynější »capella Dolorosae«, již dlužno za zbytek původního chrámu pokládati. — ³⁾ L. Erect. IV. 400. — ⁴⁾ Ted' zbořeniště před č. 185.

nouti obrovskou práci při podrobné znalosti práva a zvláštní trpělivosti, jak z písemných památek, ač ne docela zachovaných, průzračno, propůjčoval arcibiskup vždy jen mužům sběhlým v právech a požívajícím jak jeho, tak dvoru královského i kněžstva neotřesené důvěry, kteří měli prve již znamenitější benefícia a osvědčili se v různých hodnostech. Janu z Jenštejna nemohlo býti tajno působení Vojslava a proto, ohlédaje se při těžkých okolnostech mezi kněžstvem po důstojném nástupci sv. Jana, zvolil zaň faráře miličinského. Jemu svěřil celou diecési a již 23. dubna 1393 vydal se na cestu do Říma, poutěžovat sobě na krále. Papež Bonifác IX. radil k trpělivosti, požádav panovníka, aby ku svému biskupovi laskavěji se choval. Václav se skutečně umírnil; leč Janu z Jenštejna přece nebylo volno, když, vrátiv se na podzim, poznal, jak nemnoho cestou vyřídil. Přibrav k Vojslavovi ještě Jana Kbelu, doktora dekretů, dal jim plnomocenství s titulem «vicarii in spiritualibus generales» a sám odešel na venkovské statky. Od té doby setkáváme se se jménem Vojslavovým v úředních listinách až do roku 1396 přechasto.¹⁾ Tenkráté totiž arcibiskup, ode všech opuštěný, nemohadéle prospěšně působiti, sřekl se hodnosti ve prospěch svého sestřence Olbrama ze Škvorce a odešel do Říma, kdež v chudobě roku 1400, 17. června, život dokonale. S ním vyšel z Prahy Vojslav na faru miličinskou a od té doby vyšších úřadů nepřijal, ač řízení vltavského dekanátu nikdy se nevzdal; aspoň roku 1394, 19. prosince uvedl ke kostelu arnoštovickému na praesentaci rytíře Jarohněva Vejháka z Křečovic jinak z Koutů, Alberta a Msticha bratří ze Sedlce svého kaplana Václava.²⁾

Zatím sběhly se v Miličíně mnohé novoty. Po smrti bratří Petra a Jana z Rožmberka přišlo dědictví na Oldřicha, ale ne na dlouho († 1390). Jeho syn Jindřich, získav již roku 1384, 27. dubna, od Bohuňka z Vrchotického kmetců dvůr v Říkově s úrokem 2 kop za 30 kop³⁾ k panství miličinskému, vešel také, jak vzpomenuto, v držení

¹⁾ Dle knih zřizovacích, potvrzovacích, soudních etc. — ²⁾ Ten přidržel se strany podobojí a jest r. 1420 v březnu od křižáků u rybníka bystrického upálen. A. Vlasák, okres votický 49. — ³⁾ P. Zem. D. I. 499. Oldřich uzavřel r. 1360 s bratry rodinnou smlouvu v ten smysl, aby všechny statky spravoval jeden toliko člen rodu, družil aby obdrželi určité podíly. Odtud povstalo vladařství rodové.

části Oldřichova a učinil svému lovčímu v Miličíně (1393, 5. srpna) Bedřichovi ¹⁾ milost, že směl po smrti své manželky Lídy ujati vším právem její majetek. Rožmberk odřekl se tuto dědičného nápadu, jaký si páni po bezdětných poddaných způsobem Němců osobovali. ²⁾ Jindřich z Rožemberka postavil se za hlavu panského odboje proti králi Václavu, kterého roku 1394 s jinými zajal a na hradech: Příbenicích, Krumlově a nejposléze v Rakousích věznil. Když se Václav ze zajetí vybavil, nevražil a mnozí jemu věrní páni na Jindřicha. Radou králova bratrance Prokopa, markrabě moravského, zjednání jsou dva udatní práci moravští: Jan Sokol z Lamberka a Hynek z Kunštátu, příjmím »Suchý čert«, seděním na Jevišovicích, aby najatým vojskem statky protivných pánů pálili, na nich loupili a škodili. Tak celý kraj kolem Třeboně, Deštné, rok na to u Stráže, Žirovnice a Soběslavě hrozně zpuštěn a jmenovitě roku 1399 pro Hacníka, tovaryše některého z uvedených pánů, vypálen Miličín. ³⁾ Ku zášti pánů půjčovali poddaní vlasy. Brzo-li a jak se Miličínští z nenadálé pohromy vzpamatovali, poškozen li byl i kostel, neumíme pro úplný nedostatek paměti z té doby pověděti. Zle vedlo se rovněž Prčickým. Vládl jim po železu divoký Mikuláš z Landštejna na Borotíně a Střele, jenž je jak městské tak vesnické stejně krutě vydíral i utiskoval. Žalovali naň ústy faráře Jana roku 1405 u arcibiskupa Zbyňka Zajíce z Hasenburka. Od něho ustanoven za vyšetřovatele a rozsudí kněz Vojslav miličinský, děkan vltavský, jenž Mikuláše uznáv vinným, k pokutě odsoudil. ⁴⁾

Roku 1408, 20. srpna, předložil u konsistoře pražské Václav, oltářník (rector altaris) při oltáři sv. apoštolů Šimona a Judy novou fundační listinu s pečeti pana Jindřicha z Rožmberku a svého faráře Vojslava, kteříž vyznávají, že on Václav na Velíkovi ve vsi Jankovské Lhotě zakoupil úrok jedné kopy, urozená paní, vdova Hedvika po † Habartovi z Žerotína jednu kopu a čtyři groše na Matějovi ve vsi Jiříně, ⁵⁾ ctná matrona Něda,

¹⁾ R. 1397, 17. Januarii stál »Bedricus cliens de Milczin« s Janem, farářem prčickým, před konsistoi v záležitosti jinak neznámé. Tadra, III. 402. — ²⁾ Sedláček I. c. 235. — ³⁾ Mareš Popravčí kniha 12. — ⁴⁾ Mikuláš zdráhal se ji zaplatiti; avšak r. 1419, 30. března byl donucen. Viz, Památ. kniha fary v Borotíně. — ⁵⁾ »Gydzin«, osady ouběnické.

vdova po Matějovi ze Styrova dvě kopy na Matějovi Peškovém a Janu ve Stříteži přidaly, to všechno ku příjmům dotčeného oltáře, aby v den po sv. Stanislavu slouženy za spásu duší oněch dobrodinců čtyři mše sv. v kostele a jedna zpívaná u oltáře sv. apoštolů, všechny najednou. Při tom ať hořejí na každém oltáři čtyři voskové svíce (ve váze jedné libry, groš se dá za zvonění, dvanáct grošů za »ofěru« kněžím, groš ku škole, 8 grošů se rozdělí před dveřmi chrámovými chudým, 4 groše vezme altarista Václav a jeho nástupcové.¹⁾

Z rodů městských vyšlo mnoho kněží, kteří na různých stranách vlasti působili. Roku 1339 daroval kapitole vyšehradské spolukanovník Petr z Miličina (viz str. 3.) 9 kop ročního platu na vesnicích v Poříčanech a Žbeřích v Kouřimsku a v Řevníčově na Tábořsku jako obedienci, jejíž držení sobě na čas života vymínil;²⁾ roku 1355 Matáš z Miličina stal se farářem v Týnci u Klatov, 1357 Mikuláš z Miličina, farář v Oldřichově, 1357 Tomáš, syn Mikuláše z Miličina podán ku faře soběslavské, 1357 Mikuláš z Miličina oltářníkem v rodném městě, 1359 Václav, syn Dětřicha z Miličina, plebán v Blanici u Bavorova, 1361 Jan, syn Děpolda z Miličina, farář v Sepekově, 1362 Mílek z Miličina, duchovní správce ve Strašicích na Zbirovsku. Roku 1373 Velkovi z Miličina, knězi, nařídila konsistoř určitý způsob života 1375 Mikuláš, řečený Johánek z Miličina, plebán v Petrovicích, 1378 Jan z Miličina při správě kostela ve Vrbčanech, 1385 Mikuláš z Miličina († 1388) ustanoven farářem v Předbořicích,³⁾ 1388 Jan, klerik z Miličina, veřejný notář v Praze, 1397 Petr z Miličina, plebán v Soběnově, 1393—1407 Jan Orben či Orban z Miličina, písař veřejný, jmenován roku 1407 (—1414) advokátem pražské konsistoře; 1395—1415 Kříž z Miličina, syn Benedikta Hocha, veřejný notář.⁴⁾ Z nich nejvíce vynikl Mikuláš z Miličina. Ten roku 1401, 19. února připuštěn byv na vysokém učení pražském ke zkoušce bakalářské, došel za rektorátu Jana z Husince s krajanem Mikulášem Jistebnickým toho titulu a roku 1406 za dekanátu Michala

¹⁾ Original v arch. třeboňském. — ²⁾ Tomek, Praha I. 410. —

³⁾ Tam náhodou nyní resident. kaplanem Fr. Paleček, též rodák miličinský (r. 1899). — ⁴⁾ Tomek V. 114.

z Malenic, místokancléře universitního, po přísné zkoušce povýšen za mistra svobodného umění a jako takový roku 1409 přednášel na universitě. Na radu jeho, jakožto druhého kazatele betlemské kaple dal roku 1411, 29. dubna složití kramář Kříž, plnomocník královny Hedviky, zakládací listinu kolleje »královny Hedviky«. ¹⁾ Mikuláše a Martina z Volyně navštívil Jan Hus, když po veliké klatbě r. 1412 na venek se uchýlil, listem, v němž žádá, aby mu poradili, co činiti, neboť hněte ho svědomí, aby nezpůsobil pohoršení. ²⁾ Téhož roku uvádí se Mikuláš z Miličina examinátorem baccalauriaudorum, roku 1415 dispensátorem librorum a posledně roku 1418 připomíná se jako assessor universitní. ³⁾

Jindřich Rožmberk skonal roku 1412, 28. července, zanechav nezletilého synáčka Oldřicha (* 13. ledna 1403). Dne 14. srpna téhož roku sešli se všichni purkrabí rožmberští, aby učinili mocnou smlouvu v opatrování statků sirotčích. Mezi nimi nečítáme purkrabí miličinského; buď hrad zdejší od roku 1399 nebyl vystavěn, anebo službu tu podnikal pan Diviš z Talmberka, jenž psával se i z Miličina. O druhou domněnku přimlouvá se dopis p. Jana z Hradce. Když totiž purkrabí postavili za hlavního poručníka svého budoucího vladaře pana Čenka z Wartenberka, že byl jeho blízký příbuzný, a on v záští Petra Malovce na Pacově, služebníka rožmberského, s biskupem litomyšlským Janem a Jindřichem z Dubé přšliš onomu se stranil, psal roku 1413, 3. března p. z Hradce, všem purkrabím a též Diviši v Miličíně, aby krotili pana Čenka, jenž něco horlí a bouří se proto, že král kázal obehnat Pacov. »Mluvte s ním o to, a jej na to držte, ať se nebúří, ať sirotkův nezavede skrze to.« ⁴⁾ Čeněk se sice

¹⁾ l. c. III. 607. — ²⁾ Palacký, Documenta 33 . . . me informate; nam me urget conscientia, ne sim absens in scandalum . . . — ³⁾ Monumenta . . . universitatis, editio 1830, díl I. 361 atd. Z města pocházel asi Bohuslav z Miličina, měšťan a od r. 1361—1363 konšel star. města pražského v Týně (Tomek V. 57.), jenž ve knihách zřizovacích (III. 289, II. 164 etc.) mezi l. 1380—1388 často svědčí a sluje tu »cives iuratus«. — ⁴⁾ Před Talmberkem úřad purkrabiho zastával Jan Liška z Miličina (Arch. č. I. 143). O služebním poměru Divišově svědčí, že hradecký pán, kdyby Talmberk Miličín v zástavě byl držel, by byl uvedl celý jeho titul a nepsal prostě »Diwissio in Miličín« (Arch. č. II. 530). Talmberk nebyl bohat; r. 1390 měl v Praze dům na Hradčanech, po tetě dědil miličinský, vyskytuje se jako svědek v různých

umoudřil v řečech proti Václavu, zavedl však ve smýšlení náboženském svěřence na stranu učení Husova a tím snáze, že matka Oldřichova, Eliška z Kravař, novému hnutí ve věcech víry velice hrubě přála. Wartenberk katolické kněze utiskoval a mezi jinými také miličínskému faráři Vojslavu poslední chvíle život ztrpčil. Dovídáme se toho z básně bezejmenného veršovce, Čěnkovi do duše mluvícího:

Es satrapa Antichristi,
 premis oves Jesu Christi,
 tamquam canis rabidus.
 Multos discretos electos,
 vita, aetate provectoros,
 — vix habet regnum similes:
 de Miličin Vojslaum,
 magistrum Višně Venceslaum¹⁾
 viros honorabiles,
 recnon alias quam plures
 bannavisti tamquam fures
 de bonis tibi creditis — —²⁾

(To je u volném překladě: Jsi stoupenec Antikrista, trýzně ovce Jesu Krista, tak jako pes zuřivý. Mnohé znamenité hlavy, stářím věku pokročilé — sotva království má rovné: z Miličina Vojslava, mistra Višně Václava, muže úctyhodné, a též jiné mnohé vyhnal's jako zloděje ze statků sobě svěřených.)

Dáme-li historickému pamfletu tomu za pravdu, — a mluví v ledačems souhlasně s dějinami své pohnuté doby — přinucen byl Vojslav po 35letém farářování vzdáti se beneficia a hledati útulku na místě osobě jeho bezpečném. Bůh sám milý ví, kde a jak, muž o Miličin, jak z úryvků v předu uvedených zřejmo, velice zasloužilý, ze světa vykročil. R. 1417, 17. června potom nakázal Oldřich z návodu Čěnkova, aby faráři na jeho panstvích večeri

listinách, naposled roku 1413, 6. února ve smlouvě o hrad Velíš, později koupil nevalný stateček Jankov, odkudž se potomci jeho psali. Je pravdě podobno, že statečku v našem městě se proto zbavil a jej Janu Sádlovi ze Smilkova, jenž r. 1415 píše se z Miličina, prodal. Což je-li Diviš z Miličina jen obyčejný purkrabí, Talmberkovi jen křestním jménem podobný? Připomíná se aspoň ještě r. 1437 »Divisius de Miliczin«. Ostatně viz Sedláček, Táborsko 235. — ¹⁾ Farář v Trhových Svinech. — ²⁾ Palacký, Documenta 695.

Páně dle způsobu Jakoubka ze Stříbra podobojí podávali. Stalo se i v Miličíně, kdež plebánem od vyhnání Vojslavova, neb o něco později, stal se Heřman, biskup. Ku znamenitému obročí přišel tak. Čeněk z Vartenberka za neplnoletí Oldřichova po čtyři léta hospodařil dle svých rozumův. Bera horlivou účast na bouřlivých bězích husitských, a pozoruje, jaký hrozí nedostatek kněžstva podobojí, i věda zároveň, že přetěžko je jinde světí, dal chytiti jednoho z tehdejších světicích biskupů pražských (suffraganů), Heřmana, biskupa z Nikopole, doktora v bohosloví, bratra poustevníčího řádu sv. Augustina, zdržujícího se v Německém Brodě. Dopravil ho na svůj hrad Lipnici a přiměl ho hrozbami, aby husitské žáky na řád kněžský svěcením povýšil. Stalo se tak ponejprv 6. března 1417 a po té vícekrát. Když pověst o tom došla arcibiskupa Konráda z Vechty, odňal již 15. března Heřmanu úřad generalního vikářství i podbiskupství.

Vartenberk, chtěje ho odškodniti, buď sám, nebo přimluviv se u poručence, snadno toho dosáhl, že Heřman podán jest k výnosné faře miličinské, v jejíž užívání pokojně vešel, že arcibiskupské kletby nikdo neposlušal. Však vítr se brzo obrátil. R. 1418 vyšel rožmberský sirotek z poručenství Čenkova i ukázal, kolik samostatnosti je v něm.

Při nastoupení počítaly se k panství miličinskému, mimo při r. 1379 uvedené, ještě tyto vesnice: Třítež, Věžov (nyní Večov), díl Chlistova, dvory Peclinovec (kde? snad pozdější Boubín ve Křtěnovicích) a Sedlečko. ¹⁾ Nový vladař r. 1420 zajel ke králi Sigmundovi na hrad Žebrák a nejspíše domluvou Fernanda, papežského legáta, slíbil králi a papeži věrnost, stvrzuje přísahou, že kalicha se držeti nebude. Slib svůj splnil. Po návratu na Krumlov nařídil, aby poddaní přijímali pod jednou a utrakvistické kněze ze statků vyhnal. S panem collatorem zjinačil se i Heřman. Počav tupiti tábořské, veřejně mluvil, »že všecko lotry světil«, řeč to, jež kněze jejich, o jakési vzdělání a mírný způsob života pramálo pečující, krutě bičovala.

Založením vojenského města Tábora po dobytí Sezimova, Ústí n. Lužnicí skrze Hromádku z Jistebnice, jemuž Zvoník přezdělí, a návštěvou Žižkovou, který po bitvě

¹⁾ Třeboňský archiv.

u Sudoměře odpočinout a sesílit ztenčených řad svých sem pospíšiv (v březnu r. 1420), brzo výhodné nové sídliště »bratří« také za své zvolil, dán konečně novému hnutí určitý, válečnický směr. Žižka potom 5. dubna t. r. útokem vzal panu Maternovi z Ronova královský hrad Vožici a v okolí také násilně obyvatelstvo do spolku a války nutil. Se dvou stran na slovo papeže Martina V. vrazili do Čech křižáci: jedni vedením krále Sigmunda ode Slezska, druhí pod Albrechtem rakouským jihem Čech přímo ku Praze po cestě Karlově. Miličinu dle smlouvy na Žebráce neublížili, za to sousední Arnoštovice, majetek tuším, Jana z Křečovic jinak z Koutů a bratra jeho Petra z Arnoštovic okusili hněvu křižáckého. Dne 14. července svedena rozhodná bitva na Žižkově, v níž husité zvítězili. Rožmberk, mezi tím z nakázání Sigmundova obléhaje Tábor, rovněž špatně pochodil. Mnoho lidu mu zde zbito, dva veliké praky, jimiž se chlubil, přišli v niveč, ba jeden i obleženým do ruky se dostal. Za utrpenou porážku dal Oldřich zjímati na zboží svém kněze rozdávající podobojí a ssadil je do vězení na hrady: Příbenice, Choustník, Helfenburk a jiné, chtěje, aby odpadli od kalicha. Za to Táboři mstili se mu na statcích, které ležely v sousedí Tábora, jako Příbenice a Příběničky, Soběslav, Choustník, všude řádíce po svém způsobu. Někdy v srpnu r. 1420 vyběhli do Miličina, hlavně na faráře Heřmana, že naň pro vzpomenuté řeči »tůze hrubě péči měli«; ale nezastihli ho, ušel jim s kostelním pokladem na tvrdé Příbenice, hrad za nedobytný pokládáný. Toho i protějších Příběniček zmocnili se 13. listopadu téhož roku divnou náhodou a učinili kořist ohromnou. Byla prý podívaná na značné množství klenotů, číší, pásův a náramků zlatých i stříbrných, perel, drahého kamení, kalichů, monstrancí, ornátů, knih, oděvů drahých, sobolových kožešin též kuních etc., což všechno uschováno tam od lidí z okolí, světských i duchovních. Vše zabrali vítězové, napořád cenné knihy, roucha kostelní a jiné, co nešlo vhod, ničíce. I několik zajatců padlo jim k radosti, nejznamenitější ovšem Heřman, farář miličinský, na němž a jiných dvou kněžích zhasili si vztek. Utopili je v řece Lužnici pod mostem mezi oběma hrady, nedbajíce proseb biskupových, všecko marně slibujícího. Když se dlouho vlnám bránil a břehu se chystal, nelítostivě ho odstrčili a kameny do hlavy tloukli, šipy po něm stříleli, až s ostat-

ními bídně utonul. O ukrutném činu Václav z Březové vyprávěv, dokládá: »A tak duši pustiv, na dno spadl jest a hříchý nesčítelné Tábořským zustavil jest«, t. j. dopustili se husité hrozného skutku, za jehož následky jsou zodpovědni. Čeští letopisové o Heřmanu dí, že byl »člověk dobrý« a jedno staré veršování zvěčnilo památku miličínského faráře takto:

Pan Čeněk Vartenberský z Lipnic
 učinil v Čechách málo dobrého nebo nic.
 Jal biskupa Heřmana planého,
 na Lipnici nese jeho,
 tu musí kněží bezděky světiti
 a k vůli jeho býti:
 aby toho byl neučinil,
 byl by život svůj za to dal.
 A ačkoli jich tu byl (mnoho?) světil,
 žádný se jemu nezdařil;
 neb potom všickni proti němu byli
 a vším zlým se jemu odplatili.
 Neb což on jim dobrého učinil,
 že kněží z nich načinil,
 potom když sú Příbenic Táboři dobyli,
 pak sú toho času biskupa pod mostem utopili
 a za to svěcení se jemu dobrým odplatili.¹⁾

Ztráta Příbenic, strašný pád města Prachatic, nena-
 hraditelné zpousty na panství a domluvy přátel pobídly
 Rožmberka, že již r. 1420, 18. listopadu uzavřel s Táboř
 příměří do masopustu příštího roku, uvoliv, aby čtyři artiku-
 lové jejich a podávání sub utraque v Soběslavi, Veselí,
 Sedlčanech i v Miličíně trpěno bylo jakož i ve vesnicích
 městům přilehlých. Miličínu ubližováno velice častými
 průchody vojsk, obou válcících stran, což vedlo obyva-
 telstvo k obojetnosti, dle toho, odkud příznivější vítr vál,
 hlavně ve věcech víry. Není mnoho zpráv o městečku,
 v okolí něhož nešťastný Hus své názory mezi selským
 lidem kdysi rád kázal a které nyní letmo s vírou v kalich
 se šířily, rozněcovány jsouce návštěvami kněží z Tábora.²⁾

¹⁾ Erben, Výbor lit. čes. I., 233. — ²⁾ Znamé stoupence
 tábořských jmenujeme: obec Votice, Václava ze Smilkova, jenž
 r. 1415 podepsal stížný list, rytíře Unku z Neústupova, který jako

Zachovala se jen znamenitá výsada městu udělená, na ten čas velmi milostivá. I neváháme čtenáře se slovným zněním seznámiti :

My Oldřich z Rožmberka vyznáváme tímto listem všem nynějším i budoucím, kdož jej čísti neb čtúci slyšeti budú, že opatrní, naši věrní měšťané a všecka obec z Miličina, našeho města, pokoru i pokornú prosbu nám sú vydali, žádajíce, abychme jim i všem toho města přebývatelům, mužům, ženám, nynějším i budoucím svobodu a milost dali a učinili v dole psanú; protož my, znamenajíce jich v tom prospěch a užitek, dali sme a tímto listem dáváme jim všem ze zvláštní milosti tuto svobodu: Aby každý člověk toho města Miličina své všecko zboží movité i nemovité, kterýmž by kolivěk jménem jmenováno, mohl dáti neb otkázati vespolek neb rozdílně za zdravého života neb na smrtelné posteli komuž kolivěk a když kolivěk bude chtíti bez našeho i našich budoucích překážky i otpory všelijaké. Pakli by člověk, muž neb žena města řečeného umřel bez rozkázání svědomého, tehda všeckno jeho zboží movité i nemovité ne na nás, ani na naše budoucí, ale na tohoto člověka umrlého nejbližší přátely našeho panství má spadnouti bez překážky; a přihodilo-li by se, že by který člověk toho města umřel a po sobě děti ostavil k letům nedošlé, tehda vešken statek těch dětí po jich otci má ve knihy svrchupsaného města zapsán býti, a přátelé neb poručníci těch dítek, kteříž by se v ně neb v jich statek uvázali, mají ten statek zaručiti podle položení konšelského, aby sirotám bylo úplně zachováno do jich let bez umenšení; a umřel-li by který sirotek, tehda jeho díl na živě zustalé má spadnouti, pakli všickni sirotkové zemřeli, dříve nežli let došly, tehdy všecken jich statek, jakož v knihách bude zapsán, podle ukázání otce jich, ač by ukázal, pakli neukázal (vůli neprojevil), tehdy na jich nejbližší přátely našeho panství

mírný kališník u krále Sigmunda lásce se těšil, Zbyňka z Buchova († 1426), nepřednějšího hejtmana táborských. V okolí Vožice hrstka katolíků držela se kněze při kostele sv. Mikuláše na hřbitově, a že je známo, jak města rožmberská na př. Třeboň, Vlhavy tvrz u Netolic atd v dobrém, třeba tajném, žila dorozumění se Žižkou, (viz jeho životopis od Tomka str. 135. etc.) nedivíme, proč vícekrát Oldřich nucen byl s Tábořskými vejiti do příměří, které ovšem z obou stran často bylo trháno.

má spadnouti. Tomu všemu na jistost a pevnost my Oldřich z Rožmberka a podle nás urozený pan Čeněk z Veselé jinak z Wartenberka své sme pečeti přivěsili k tomu listu. Jenž jest dán letha od narození Syna Božího 1419, ten den na svíčky (hromnice). ¹⁾

R. 1434, 11. května po marném obléhání Mikuláše z Landštejna v Borotíně, jenž prve s husity se přáteliv, tehdy od nich se odvrátil, vedením Prokopa Holého táhli Táboři ku Praze zemskou cestou přes Miličín, kterého asi málo šetřili, když v Záhoří, vesnici Rožmberské, »všecko lidem jsou pobrali a strávili, což jsou měli«. ²⁾ Po takových těžkostech r. 1437, 30. listopadu, tedy v týž den, na který nemocný Sigmund českým stavům poslední napomenutí psal ze Znojma († 9. 12. 1437), dosvědčuje miličinská rada o právu kmetičny Alžběty z Oldřichova na lánu ve vsi Stráži. ³⁾ Jiné svízele nastaly, když zbytky husitské síly, usadivše se na Táboře, hleděly si i po bitvě lipanské ponejvíce válečného řemesla, živíce se mozoly celého kraje. Tábor byl jako neodolná republika ve království, v němž poznenáhlu jen začínal vroucně žádaný mír a klid. Holdem vymáhali táborští od sousedních měst, vesnic, tvrzí obilí, peníze, vyhrožující po tehdejšímu zvyku i vypálením v listech holdovních. Takové psali do Milévka, Benešova, r. 1438, 28. srpna do Miličína, žádající pravou maličkost: My purgmistr a Radda města hory Tábor vám rychtáři, konšelové i vši obci města Milicizna přízeň naši vzkazujem, prikazujeme vám přísně, aby konečně do neděle nyní příští pět set čěbrův obilí (džberův) a sto kop nám (jste) dali beze vši výmluvy; pakli toho neučiníte, tehdy s boží pomocí Vás k tomu všelikým obyčejem a nad to ohněm připravíme, že naše rozkázání musíte učiniti. ⁴⁾ Takové »bratrské« skutky žádali vícekrát.

Vždy obraceli se ubozí měšťané k pánu o pomoc a přímluvu, až tento r. 1443, 9. února na tábořských vymohl slib, že »na miličinské lidi jeho s pilností sahati nechtějí«. ⁵⁾ Kolik od městečka skutečně obdrželi, není po-

¹⁾ Archiv třeboňský. — ²⁾ Tomek IV. 641. — ³⁾ Archiv čes. IV. 240 konšely se jmenují: Matěj Tipa, Beneš Krajčí. Alžběta pravila: »by byly řády a desky zemské otevřeny, hned bych o to konec učinila« a prosí radu, aby »seznali ústně, ač bude-li to třeba«. — ⁴⁾ ⁵⁾ Vše z Třeboně

vědomo. Umělť páni z Tábora slevovati a naši »handle vésti« a že jim přece někdy cos dali, je jisto; neboť lépe bylo hold splatiti, než ucítiti na těle pádnou pěst. Mnozí, zvláště sedláci, neměli sami mnoho. Šla totiž českou zemí veliká dražota, ba i mor proskakoval z hladu, následky to loupeží a nevzdělávání půdy. Příliš toho násilníky nedbáno. Na neposlušné boží bojovníci si vyjeli a sebrali jim i to poslední. Neřídce jsou nářky na podobné útisky. R. 1441 jali Táboři Mikuláše v Záhoří, služebníka rožmberského, za příměří, a nemajíce k němu nižádné viny věznili ho na Táboře. Vzali v jeho domě dobrý samostřel s veškerou zbrojí, sukni, nohavice, nové střevíce, dva lokte sukna po 5. gr. 2 denárech, 18 sýrů, syrové sádlo a hoto-vých peněz dvě kopy 10 gr. Sestře jeho dva čechle, dvě prostěradla a šlojť za dvě kopy. V Miličíně r. 1442, v lednu, lidem městským a to Simonovi a Bartošovi: přílbice, samostřily, šípy a jiné věci, pravíce »to má k Táboru býti«, jinde »naschvále a svévolně tlačili obilí, konopí.«¹⁾ Dovolání se spravedlnosti šlo z těžka, pán byl daleko, a Bůh vysoko. Ba na pana Menharta z Hradce, Oldřicha z Rožmberka u Miličina Táboři úkladně se strojili, když (r. 1440) do Prahy jeli. — Po Janu, kanovníku kostela pražského, od r. 1435 faráři miličinském,²⁾ přišel sem kněz Sigmund. Půjčil sousedu Litvínovi koně, aby melivo do mlýna si dovezl. Cestou napadli ho táborští píčovníci, koně, žito vzali. Marně utíkal se farář k Oldřichovi o zastání, marně rozsoudil p. Hynek Krušina ze Švamberka r. 1442, 12. srpna, že koně mají býti vráceny, farář ničeho nedostal a ještě byl podezříván z křivé obžaloby.³⁾

Sigmund byl farář katolický, osadníci jeho, hlavně měšťané, kloníce se k utrakvistům, když kněz podobojí nepodával, zvali si tábořského Ondráčka, jenž tu v domě paní Buchovcové kázal i večerí Páně po své způsobě rozdával. Plebán ovšem brojil proti tomu, až panoše Víta ze Rzávého, purkrabí na Choustníku a správce panství miličinského, dopsal Buchovcové, aby toho více ve svém domě činiti nedopouštěla. Hrozivě se naň za to obořili táborští: »To's z úřadu svého rozkázal, aby věrným lidem pravda božie a jeho svátosti velebné nebyly rozdávány.

¹⁾ ³⁾ Vše z Třeboně. — ²⁾ Tomek IX. 365.

A faráři nepřikázal si, aby lidí od pravdy božie nesvozoval a nás s našimi kněžími nekaceřoval; ježto bohda jmaš to shledati v malé chvíli, jestliže od toho nepřestane, žet jemu toho trpěti nebudem.«¹⁾ Sigmund proti jejich bludům mluvil napořád neohroženě, až v Miličíně s jistotou života ostávati nemoha, utekl nejprv na Choustník, odtud do Soběslavi, někdy na podzim r. 1445, nepřestávaje veřejně mluvit, že Táboři se svými duchovními jsou kacíři a zaprodanci ďábla. Proto oni důrazným psaním navštívili Rožmberka: (1446, 1. Jan) . . . ku paměti VMti přivodíme, když s vámi o kněze Sigmunda . . . sme mluvili, prosiece, aby(ste) jemu přikázali našich knežie a pravd Kristových nekaceřovati, a VMt před našimi (posly) řekla, že by vás ten kněz nechtěl poslouchati, a jestliže by jeho co od nás potkalo, že by VMt nechtěli jej zastati, kterýžto boje se nás, nesměl v Miličíně ostati . . . A nemaje péči na sebe, nepřestává kaceřovati o přijímání těla božieho a krve božie lidí věrných. Dle míru křesťanského . . . prosíme, aby(ste) na svém zámce toho kněze neráčili trpěti; a toho(na) VMti doufáme, že to učiniti ráčíte. Pakliž chce na naše kněžie kacieřství vésti a dovede, račtež někoho na Bechyni neb Zeleč s ním vyslati, žeť naši kněžie mají se jemu z kacieřství vyvésti. A toho odpověď žádáme.«²⁾ Zněla: »Súsedé! Jakož nám píšete o kněze Sigmunda, myť o tom nic nevieme, než chceme jej o to obeslati a jestliže by co vedl, ježto by vésti neměl, nemieníme jemu toho trpěti.« (3. Jan. 1446.)³⁾

Doba neprospěšných disputací, vlastně náboženských hádek, poslední kutnohorskou (6. července 1443) se přežila, ano i sněm obecný zemský 8. ledna 1444 táborské učení potupil a mírnějšímu, řečenému »kališnické« volný průchod povolil. Nadvláda táborských ustupovala jiné, spořádanější, jejíž otěže bral bystře do rukou Jiří z Poděbrad naproti jinému o to snaživci Oldřichu z Rožmberka. Staral se tedy tento o vážnější věci než spor faráře Sigmunda s táborskými, jejichž někdy děsné republiky vítězný Poděbrad dobytím Tábora (v září 1452) konec učinil. Nežli se tak stalo, odehrál se u Miličina ještě krvavý děj. Roku 1450 při výjezdu táborských na lup do krajiny benešovské a přické holdování zase kněží a se-

¹⁾ Třeboň. — ²⁾ l. c. — ³⁾ Arch. č. I. 386.

dláci. Mnohé mučili až do smrti zvláště ty, kteříž co dáti neměli. Více kostelů zloupili a zkazili, jakož i věci od lidí tam ukryté. A v tom Zdeněk ze Sternberka způsobil na ně zálohů u Miličina, porazil na hlavu a »všecky mordovat rozkázal«, tak že sotva čtyři nebo pět ušli. Vzal jim 45 vozů loupeží naspížovaných, tři srubnice a dvě houfnice.¹⁾

Nejspíše z domluvy mnicha Kapistrana, jenž koncem léta 1451 na Krumlově prodléval, vzdal se Oldřich roku 1457 vládařství a předal statky nejstaršímu synu Jindřichovi, Dívčí kámen k výživě podržev. Co ho ke kroku tomu pohnulo, nedá se vyzvědět; snad snaha, aby měl po tolikerých bojích, co jich žádný Rožmberk nepřetrval, pokoj a staral se o spásu své duše. Zemřel až 28. dubna roku 1462, zůstaviv mimo Jindřicha ještě syny: Jana, Jošta, který biskupoval ve Vratislavi, a ušlechtilou dceru Anežku. Před odchodem na výminek spravil Oldřich z válek dosti četné dluhy tím, že některá zboží odprodal, jiná zastavil. Od miličínshého panství odpadlo tím způsobem Záhoří, na němž roku 1446, 8. prosince, vládl Podolák, služebník p. Jana z Kostelce a nechtěl lidí z té vsi k tomu připraviti, aby desátky platili ke kostelu miličínskému, ano dopustil ubližovati Janu, člověku páně z Miličina a přechovával ve dvorci utečence měšťana Hřívý z téhož městečka.²⁾ Roku 1457 zastavil vladař Přibíkovi, postřiháči z Miličina, za 69 kop gr. neznámé platy kaplanství zdejšího kostela ve vsi Mlýnech u Choustníka, čehož zápis r. 1470, 16. října, obnoven Mikuláši Miličínovi z Adlochovic a Anně ze Lhoty, máteři jeho.³⁾ I ves Stýrov, od r. 1338 oltáři sv. Šimona a Judy úročící, omylem zastavil, až syn jeho Jan, spatřuje přehmat, roku 1466, 24. ledna pomohl ji knězi (kaplanu) Petru z Miličina vyplatiti od Anny ze Lhoty pod Kahlovicemi.⁴⁾ Jindřich († 25. března 1457), jako vladař, jsa rozumu nestatečného, chabě si počínal. Není tedy divu, že ustoupil ráznějšímu Janu, který, zastáváje úřad hejtmána slezského, proti vůli otce pomáhal roku 1458, 2. března, voliti Jiříka z Poděbrad králem českým

¹⁾ Paprocký, O stavu panském 184; Č. č. M. 1845, 409 etc. —

²⁾ Archiv třeboňský IV. 768. R. 1456 Tůma z Miličina svědčí ve prospěch obce vožické. Arch. č. III. 180. — ³⁾ ⁴⁾ týž archiv třeboňský.

a stranil mu až do ztráty Vodňan, načež (1468 31. srpna) domluvou legáta Rovarely Jiřímu poslušenství vypověděl, podporován jsa bratrem Joštem, mužem dle současného názoru těla i ducha ohromného, jenž, maje na české poměry bystré oko po své cestě do Říma roku 1464, králi přestal přát. Oba bratři udržovali spolu čilé spojení sprostředkováním Janova kaplana Jana, nazývaného Kaplice (i Kaplicer, Caplicar) od roku 1461 faráře v Miličíně. Ten pocházel, tuším, z rodu vladyk z Pořešína jinak z Kaplice¹⁾ a získal si diplomatickou obratností neobmezené důvěry nového vladaře, jenž mu ku kanovnictví na hradě pražském dopomohl (r. 1460) a později k volbě jeho za děkana vyšehradské kapituly nemálo přispěl (v únoru 1465).²⁾ Kněz Kaplice, užívaje titulu »sekretář Jeho Milosti« roku 1458 agitoval před volbou Poděbrada mezi pány a za to i šel se i přízni tohoto, maje téhož roku jménem jeho požádati Jana z Rosenberka, aby budějovickým pobrané věci navrátil.³⁾ R. 1459, 28. května, poslán byl od krále Jiřího za Rožmberkem do Slezska, aby Rožmberk, dojeda ku tchánu svému knížeti z Velikého Hlohova Jindřichu, Jeho k věrnosti pro krále navedl.⁴⁾ Rok na to ze samých jízď se rozstonal a když Rožmberk, potřebuje služeb jeho, důtklivě na Krumlov přijeti vyzýval, odpovídá nemocí sklíčený z Miličina 18. září: »Buoh to vie, žeť se nesmím (od)vážiti, boje se, bych sobě neuškodil; nebť sem se ještě krumlovské nemoci nezkašlal. K tomu, ač ne tak přielíš, červenka se mnú zacházie a mdloba; i tajné zmnice se bojím . . .⁵⁾ a zase roku 1462, 5. září, že vladař některých zápisův pro biskupa Jošta nenalézal, oznamuje, ve které truhlici a přihrádce budou, podáváje dodatkem novotnější zprávy o králi, legátu Fantinovi.⁶⁾ R. 1465, 4. října, prodléval zase farář v Praze, odkudž důvěrné dopisy posílal Rožmberkovi o věcech hospodářských (nejvíce dluzích a půjčkách pánových) a přeje, aby choť jeho Anna Hlohovská, jdouc na pouť, potomka si na Bohu vyprosila, děkuje velmi Janovi, že (vzhledem ku poměrům v Miličíně) J. M. ráčila mu pobytem v Praze pohověti. Případné jsou knězovy tu a tam vtipy, též poznámky o císaři a Jiřím z Poděbrad.⁷⁾ V patronátním právu českého

¹⁾ Tomek V. 74 a IX. 363. — ²⁾ l. c. IX. 78, 79. — ³⁾ Archiv čes. VII. 225. — ⁴⁾ Archiv čes. V. 276. — ⁵⁾ l. c. VII. 237. — ⁶⁾ Arch. č. VII. 243. — ⁷⁾ l. c. 240.

hospice v Římě, založeného r. 1378. 6. března Petrem, Oldřichem a Janem z Rožmberka s platy 19 $\frac{1}{2}$ kopy gr. č. na všech Oltyňi a Božeticích, hleděli různí živlové vladaře utlačit i odvaliti, proto poslal Jana Kaplicara na sněm do Řezna roku 1471, aby tlumočil zaň spravedlnost. A tu kněz se nedal i provedl, že k jeho návrhu Rožmberk určil za rektora penitenciáře Štěpána z toho důvodu, jak miličínský plebán radil, »protože je (Štěpán) Slezák a ku koruně české sluší, tak aby se Bohu napřed čest a chvála dala, chudým poutníkům pohodlí a českému jazyku i páňům z Rožmberka čest nemalá.«¹⁾ Druhý kandidát byl Němec a »kdož ví, či člověk«. Z Řezna přivezl farář, jehož dovedné, ba i směšné kritice ani největší páni sjezdu neušli, pro svůj kostel některé měsíční odpustky, »ano jich třeba bylo.«²⁾ Kaplický opustil svět ve Velešíně v listopadu roku 1478.

Že Jan Rožmberk se přichytil strany strakonické proti králi, popleněn a zhuben byl šeredně jeho miličínský statek panem Janem Malovcem na Pacově v Borotíně, jenž panství naše ku své ruce na některý čas uchvátil. Však bylo menší; neboť r. 1461 úroky z Reksýně obou Borků, Báňova, Zechova, Střetužele, Zaskalí, Jiřetínka, Vesce a Záhoří brala ze dluhu Kateřina, dcera pražského apatykáře Prokopa, a r. 1465 v říjnu za půjčku (200 kop?) Rožmberk zastavil vesnice: Zechov, Střetužel, Barčov i Báňov Kuneši Vidlákovi ze Slavkova, z jehož držení tři první roku 1470 zase k Milíčínu vyšly.³⁾ Malovec osvojoval si zprvu jen vesnice, později kladl své právo i ku městečku, ač rožmberští úředníci v něm správu obstarávali. Ti, spojivše se s některými měšťany, borotínskému pánu jeho

¹⁾ Čas. č. M. 1890, 89. — ²⁾ Arch. č. V. 276, 328. třeboň. —

³⁾ R. 1465, 4. Octobris Kaplicar Rožmberkovi: ... O Kunšovi Vidlákovi, jakož VMt. píše, hned sem jej obeslal a za toť mám. žeť on to objedná, aby nesnáze nebylo o několik dní ... Jarohněv z Kúta řekl VMti jeden a půl sta neb dvě stě pójčiti ... Jmenuje též miličínského krčmáře Jánu. Arch. č. VII. 256. Téhož roku v srpnu měšťané s rychtářem učinili hon na loupežníky, dopadše je v lesích, svázali, sebravše koně, zbroj, peníze, kteréž sú vzati Hlavničkovi; ... (ty první věci) bez trudu mají požití, ač purkrabí soběslavský Pavel z Prahy či Dětfichovic míní, že »ti kuoni by se mohli k hradu hoditi« ...; však Hlavničkovi přísluší jeho peníze: a byť Hlavničky samého a počátku jeho nebylo, tito by žádného prospěchu neučinili; neb jest sám oba (lúpežníky) jal.« Arch. č. VII. 255.

služebníka Jana Podoláka (ze Záhoří?) v Miličině zajali a slibem pode ctí a pod vírou zavázali ho, aby se stavěl v Soběslavi; ale selhalo jim. »Boroták náhle svého příslušníka mocí z vězení vzal jest« a ještě ku králi stížnost zadal.¹⁾ Městu vzešel z toho mnohý zármutek. Aby městští se vypletli, jsouce po výtce kališníky, stranili na oko králi a Malovci, farář Kaplice zase vladaři, ač pozoroval, že onino nevědouce, na kterou stranu schýlí se vítězství, obchodnický hráli si dle potřeby na poddané obou. »Radief se (se mnů), ale, tak rozumiem, povrhů. Tušímť, že, tak jednají, aby v tom farář zvostal, a v tom (počinání jejich) žádné upriemosti nenie,« sděluje pánu Hynek z Dúbravice, hejtman soběslavský, líče poměry tyto a dokládaje, že král leží u Bystřice, a Miličínští, poněvadž čekají, že projde městem, nevědí prý, jak se k němu zachovati. Bylo to v čase dobytí hradu Konopiště, Zdeňka ze Šternberka, jenž, čekaje na pomoc uherského krále, dvakráte pokusil se o záchranu jeho nebo zásobení posádky, pod hejtmanem Markvartem z Kralovic zmužile bojující. Pronikl po každé na blízko, ale po dvakráte velice krvavě byv odražen, hledal spásy v útěku. Při tom vždyckny vrazil do Miličina, jak rychtář a konšelé Rožmberkovi písemně hoře žalují . . . I račeť věděti o našich velikajch (sic!) škodách a nedostatcích, kterak sme velice zahubeni, najprv od p. Trčky (Mikuláše) na Vlašimi zájmem. A když urozený Jeho Milost (Zdeněk ze Šternberka) jel ku Konopišti, tu jest odpočíval v městečku u nás, tam i zase zpět jeda — a tu se nám veliká škoda stala. Vzali sousedóm 23 koní, z těch nevrátili než tři koní. A několik vozów vzeli a ze stodol vypicovali; též některým sousedóm i z komor se stala škoda. Poslední jedouc i městečko zapálili. By se brzo susedé nebuli sběhli, bula by se veliká škoda stala. I tak jeden dóm shořal. A druhú noc po tom tažení přislali na nás z bašt (které královští u Konopiště pro snazší dobývání vystavěli), i zebrali městečko, že zelo, kde co zostalo. A některé sousedy zjímali, že sme jedva holdem je vyplatili. I milostivý pane, po těch záhubách museli (sme) u veliké holdy vstúpiti. nejprv na Buorotín dali sme 50 kop, na bašty před Konopiště 45 kop, na Vlašim 20 kop, do Sedlčan 30 kop, na Šebířov? ten (Radslav ze Še-

¹⁾ l. c. 243.

bířova) sousedy jímá: nyní dva má a spálením hrozí, že proň nikam z městečka nesmieme a vdy chce holdu... Račtež, Vaše Milosti, nám radni a pomocni býti, jako náš pán milostivý; neb jižto pan Buoh vie, nemáme se nač víc holdovati... Vaši Milosti prosíme, abyste nám neračili za zlé mieti, že sme ústně nepřijeli k Vaší Milosti. To Pán Buoh vie, žeť nesmieme. (1468. 13. listopadu).¹⁾ Vladař neuměl pomoci sobě, nad to poddaným. Dvě léta trápil Šebířovský miličinské, Malovec sousedy zle šacoval, a když nebozí neměli čím platiti, do hradu Borotína »na kázanie« ve vězení je vodil. Jan z Rožmberka. jenž kolem městečka své many k pilné vojně (r. 1467) stahoval, vymáhal tři léta na to Zikmundem z Mirošovic, purkrabím ve Vitorazu, ještě peníze na nich pro svou nutnou potřebu. I hnulo se srdce úředníku, jinak tvrdému vojáku, nad nevýslovnou bídou, až litostivě o nich píše, hořekuje nad tolikerými šacuňky: Než co se jim děje, to se jim děje pro Vaši Milost; nebť bych to (peněz) dávno byl na nich dobyl, bychť (jich) v tom nešanoval; kterak mi slibují! Nebť bych jim neřku peněz i hrdla věřil. I prosím Vaši Milost, račte mi od pověď dáti, pokudž se mám v tom mieti a je napomínati. (1470, 10. dubna).²⁾

Jan z Rožmberka zemřel 8. listopadu r. 1472. Syn a nástupce Jindřich dal r. 1474 jednati skrze Markvarta z Kozího s Malovcem, aby jemu naše panství zpět postoupil. Rokování se protahovalo od března do září, pro Miličín čas nového utrpení.³⁾

Malovec slíbil sice 20. prosince 1472 Miličinským, že jim nedá ubližovati a bude je brániti; leč sám byl poberta. Zajal na silnici povoz s vínem panu Jenci z Janovic, nejv. purkrabí pražskému, náležející, za kterýž pych potom

¹⁾ Sdělil p. prof. Sedláček. — ²⁾ Arch. č. VII. 394. — ³⁾ Zmíníme se krátce o p. Malovci, jenž patří, nehledě na kusy jeho s miličinskými, k nejznamenitějším souvěkovcům. R. 1434 bil se udatně u Lipan, r. 1446 poslán jest od českých stavů s Petrem z Mladenovic do Říma k papeži Eugeniovi IV., r. 1448 pomáhal Jiřímu dobývat Prahy, r. 1452, 24. dubna podepsal volbu jeho za zemského správce, r. 1454 byl při sněmu, r. 1462 konal poselství k papeži Piovi II., aby, potvrdě kompaktata, přijal volbu Jiříka za krále, Jana Rokycanu za arcibiskupa pražského. Mezi lety 1467—1471 bojoval věrně proti nepřátelům Poděbradovým a stál později ku králi Vladislavovi. Palacký nazývá ho »rytířem bohatým«. Běh života dokončil r. 1488, 10. ledna.

50 zl. rozsudkem komorního soudu poplatiti měl (1472, 20. prosince). Než se ale narovnáni ku konci přivedlo, Jenec »miličinským, v jichž on Jan Malovec v držení jest« rovně na silnicích mnoho překážel a překážeti rád dopouštěl a tím obchodu měšťan škodě, svou žluč vyléval. Proto Janu Babovi z Chotěmic zaslali do Soběslavě (1473, 30. října) stížný list Miličínští, že Malovec k tomu všemu platy »chce i prve i nyní, vždy chce. Ve čtvrtek (20. října) skrze městečko jedá z Prahy, rozkázal rychtáři, aby mu tuto sobotu úroka přinesl polovici a jestliže by nepřinesl, žeť vás vždy k tomu připraviti chci . . . Svolali sme všicknu obec v hromadu a poslali sme k němu z sebe tři, prosiec, aby z nás úroku nebral. A on tak praví, chci jej vzíti, bych měl umřieti, neb co sú nám měli (rožmberští) pustili, nepustili sú, zvlášť Malovic. . . . Rozumieme tomu, nebude-li páně Mti opatření spěšného . . . tudiež i vaše, milý pane hajtmane, že nám mienie škodu učiniti znamenitú, a k tomu že musíme jej (úrok) dáti . . .; pro Buoh, opatřte nás v tom, což možte najspieš.«¹⁾

Na ten bolestný výkřik znovu dojel (1474, 23. ledna) Markvart z Kozího do Borotína s listem vladařovým »o stúpenie Miličina«. Malovec se vymlouval, jemu nezdálo se hned »postúpiti, ale tu jest odpověď dal, jestliže jiní postupovati budú, že on chce také.«²⁾ Zatím Stanislav z Přerova přehlížel panství: »Byl jsem včera, píše pánu na Krumlov r. 1474, 7. dubna, s Habartem v Miličíně, tam od pondělí jezdě po panství v tom všem kraji, shledávaje zástavné i nezástavné VMti dědičné (lidi a statky) i všecky lesy v tom kraji, a hajné převědév i opatřiv, ješto jich hajných nebylo všudy. Pro milý Buoh, pane milostivý, ty lidi, kteréž Nosákovec³⁾ se svým zetěm drží, račte vyplatiti . . . Také kněz Štěpán, nový farář miličinský,⁴⁾ jemuž Vaše Milost faru tu spravedlivě podala, byl se mnú v Miličíně, chtě rád (vše) učiniti, jakožto duchovní pastýř osady. Nechtěl Malovec toho dopustiti, pravě na poselství obce, že ješče jich od sebe nepustil a že toho faráře tu nechce míti, pokudž jich nepustí, toho domlouvaje, leč

¹⁾ Archiv č. VIII. 118. — ²⁾ L. c. 125. — ³⁾ Mikeš z Nosákova od r. 1426 na Odlochovicích, po něm syn Václav. — ⁴⁾ Jeho předchůdcem byl mistr Jan z Hořic, arcijáhen bechyňský, kanovník pražského kostela (sub una), farář v Miličíně až do r. 1474, kdy benefícia se zřekl († 1478). Tomek IX., 332.

Malovice puščeny budú. Bojímt se, byť s nich úroku svatojirského nechtěl. Jáť sem jim rozkázal, aby jemu nic nedávali. I prosím, nerač jich Vaše Milost opúšťeti.«¹⁾ Pan Vilém mladší z Riesenberka a Čeněk z Klinštejna přimlouvali se u krále Vladislava, aby zdlouhavá pře narovnána byla. Král mluvil s Malovcem, ale nemohl Klinštejnský později poslu o odpověď Jarohněvu z Úsuší pověděti, »na čem s ním zuostano.«²⁾ Sněm benešovský téhož roku (4. leden—27. únor) se usnesl: týmž pánóm (z Rožmberka) má Miličín postúpen býti od Malovcuov . . . beze škody a vybrání poplatkův.«³⁾ Všecko marno. V červnu chýlila se rozepře ku pračce. Aspoň Řehoř Klaric, úředník páně v Miličíně, nachvat žádá od Jarohněva z Úsuší (rok 1774, 15. t. m.) pomoc vojenskou, ano se mu zdá, že ta věc se bude museti lépe opatřiti, aby něco pěších pobýlo na kostele, který měl službu hradu vykonávati, a vybízí, nechť měšťanům poručeno, brániti se.⁴⁾ Než se stalo, přijel Malovec (19. června) do města a »poručil přísně, aby hned na hotově byli a s ním na vojnu táhli . . .« a aby dali vůz špihovaný a k němu pěších, chtějí-li, aby škody ne vzali,«⁵⁾ úředník naproti tomu nařídil, aby toho, ani ji ného k jeho (Malovcově) rozkázání nic nečinili, leč by jim k čemu ráčil Jeho Milost vladař povolití. Někteří z obce řekli: »jestliže neučiníme, strach (máme), by se nám škoda nestala!« Měli naši dědové kruté časy, a sám milý Bůh ví, jak si tenkrát pomohli. Konečně v listopadu páni uhodili o smír: Miličín vrácen jest Rožmberkům, ves Malovice (která?) Malovci. Jest na místě zmíniti se o dvou nadacích z této doby.

»R. 1442, 28. září ve svátek sv. Václava, za rychtáře Šimona Hodla, konšelů plného práva: Matěje Tipy, Václava Strejce, Mikuláše Kocha, Jana Kobliha, Šimona kováře, Jana Rajského, Michala Krška, Marka Pilaře, Petra Chrudima a Jeronýma všech v Miličíně — Budil za svého zdravého života . . . dal jest 4 kopy gr. č. ročního platu v Kahlovicích konšelům, plné radě i budoucím potomním, — a to nemá jim odňato býti na věky věčné jistě, — aby ze sebe vydali dva z konšelů mocné poručníky, kteří by

¹⁾ Miličínským psáno jest o ten herynk, aby na Chúsník jeho nedali, podle VMti panu Babovi z Chotěmic a mně psanie . . . l. c. Archiv č. VIII. 121 a 130. — ²⁾ L. c. 135. — ³⁾ L. c. IV. 474 a 475. —

⁴⁾ L. c. VIII. 141. — ⁵⁾ L. c. 142.

po jeho (Budilově) smrti se starali, aby lázeň zádušní topena (byla) každé suché dny a potom aby ti dva tím vládli. A každý rok postav sukna aby koupen byl pro chudé, mezi ně rozdán a také ostatek z toho platu aby ti dva rozdali mezi chudé: a ti dva, kteříž budou vydávati, aby vládli do konšelské vůle, a mají (to dělení) s konšelskou radou i vědomím činiti. Z toho zapsání mají jíti platy na každý rok o sv. Jiří a sv. Havle. Kterýžto svrchupsaný Budil dal to za své předešlé (předků) duše i za svou duši, podle toho i za všechny křesťanské duše.¹⁾ R. 1465, 18. Junii pán z Rožmberka přijal obdarování pro faráře a školu kostela sv. Jana Křtitele v Miličíně na listině podepsané Janem z Kaplice (de Caplicz), kanovníkem, děkanem na Vyšehradě, též farářem v témž městečku, Janem z Ronšperka a Mikulášem, doktorem práv, s jich pečetěmi. Vyznává Kaplicar, že někdy Přibík, měšťan a postríhač v Miličíně, ze svého jmění na skutky milosrdné pro spásu duše své věnoval jednu kopu platu na Martinu Ježkovi ve vsi Bořkovicích, vysoudiv ji s velikým namáháním na jasném králi Ladislavovi. Nakazuje Přibík, aby plebán jednotlivým chudým žákům a nuzným mendikantům²⁾ v městečku Miličíně ročně vydal 52 grošů a to týdně každou sobotu jeden groš pro jejich posilněnou na maso. Za to pak školáci, co jich vždy na učení bude, za takové dobrodiní každý pátek k polednímu, jak na veliký zvon znamení uslyší, do kostela pospíší a k upomínce na utrpení Páně nábožně a dobře přízvučným hlasem zapějí responsář: *Tenebrae factae sunt*«, na což sám farář nebo vikář (náměstek) jeho versiculum s příslušnou modlitbou připojí. Aby kněz neměl obtíže beze platu, vezme 8 grošův.³⁾ Jan z Rožmberka jako patron základ schválil, ale neprovedl; neboť Mikuláš Miličín z Odlochovic svému příteli Řehoři v Třeboni r. 1475, 2. října, si stěžuje, že předci jeho dali Kaplicarovi 15 kop na svrchu uvedenou povinnost, ale, ačkoli prý p. Jindřich z Rožmberka za ně kopu platu vykázal, kněz Štěpán tvrdí, že nelze dokázati a ukázati, kde úrok na to bráti se má. I prosí Mikeš, nechat přítel vznese záležitost na pána, aby nadání stalo se skutkem.⁴⁾

¹⁾ Kopie ze XV. st. v archivě farním. — ²⁾ ³⁾ Třeboňský archiv; mendikanti = toulaví žáci. — ⁴⁾ Arch. č. IX. č. 755.

Jindřich z Rožmberka vladařil jen do r. 1475, ve kterémž roce pro »nestatečný rozum« s vlády jest složen. Král nezletilým bratřím jeho Petru a Vokovi jmenoval poručníkem Bohuslava ze Švamberka na Zvíkově. R. 1478 převzal řízení oteckých statků Vok († 1505), přjímím Churavý, však na krátko; teprve r. 1493 ujal se dědictví v dějinách proslulý Petr z Rožmberka († 9. října 1523).

Po smrti krále Jiříka české poměry se uklidnily. Řemesla v městech kupila se opět pod cechovní korouhve, zboží pro jednotlivé cechy kupováno hromadně, čímž řemeslo kvetlo, a mistři bohatli. V Miličíně nalézáme řemeslo punčochářské,¹⁾ soukennické, tkalcovské, řeznické, ševcovské a krejčovské, naši řemeslníci se zbožím a výrobky zajižděli na výroční trhy do Sedlčan, Sedlce, Prčice, Vlašimi, Benešova, Votic, Vožice, hlavně do Tábora. Za slabé vlády Vladislavovy nezkročená rejtharská i pěší bratrstva, »lapkové« před i po jarmarcích kupovali na silnicích za pět prstů a častěji vozku, nebo majitele, bránil-li se, »nečistě pohladili mečem až k smrti.« R. 1475 miličínští oloupení jsou u Sedlčan, vlašimští soukenníci zase v dubnu r. 1476 v lesích u Miličina. Mikuláš Trčka na Vlašimi neprávem vinil zdejší sousedy z té krádeže a chtěje je trestati, brannou mocí do městečka přijel. Zde pan Vražda z Kunwaldu a jiní dobří lidé se za ně zaručili a Vražda varoval měšťany: Milí súsedé, jestliže nebude vráceno nebo zapláceno, vězte, že škodu vezmete. Zatím zboží zcizili jiní, a zdá se, že poručník Švamberk dobře o něm věděl. Miličínští totiž prosili ho, aby, smiluje se nad chudou obcí, kázal ty postavy vrátiti do sv. Jiří.²⁾ Pan Bohuslav o sirotčí statky si takové starosti nebral jako o své. Venkovský lid kolem Miličina se až bouřil a na Krumlov jíti chtěl, protože nebylo žádné bezpečnosti a statečky jejich kazili ohněm lidé zlí. Každý dělal, co chtěl. Není žádného řádu, ani bázně, ani svornosti nebo velmi se tajemné kacífství mezi námi vydýmá, mnozí jako »kunšty« z toho mají, sděluje úředník na Krumlov, prosiv (1475, 15. června) dříve, aby patron knězi miličinskému o jeho lidech poplatných, kteří s úroky zádušními šašky tropí a jich nedbale dávají, ku právu dopomohl, poněvaž

¹⁾ Viděl jsem část na pergamenu psaných výsad či artikulí z časů stol. XV. Ostatek po r. 1852 zničen. — ²⁾ Arch. č. IX. 154.

farář o jejich duševní blaho pilně se stará.¹⁾ Slovy »tajemné kacířství« rozuměti sluší tenkrát v našem kraji po zániku bratří stránky vitanovické silně rostoucí náboženskou sektu českých bratří, jichž hlavou tu brzy na to se stal tkadlec Říha z Votic.²⁾ V Miličině nějaký novotářský mistr Jakub, otázan býv od čeledi o očištění, řekl jest slova rouhavá.³⁾ Z neustálých válek, sousedských třenic narostlo sirotkům příliš dluhů, až nuceni byli některá panství (ku př. 1475 Sedlčany a j.) zastavovati. Podobný osud potkal Miličin, jenž dle všeho 23. listopadu r. 1478 vešel do rukou Děpoltovi, Ladislavu a Václavovi Popelům z Lobkovic na Vysokém Chlumci.⁴⁾ Jak se panství dařilo za této vrchnosti, zpráv se nedostává; jak onde z nahodilých poznámek průzračno, že Rožmberkové na zastavené poddané neustále dozírali jako na své.⁵⁾ Vyjmenování synové někdy Jana Popela († 1470) a jeho manželky Anny, rozené Švihovské z Riesenburka, r. 1490, 17. prosince,

¹⁾ L. č. 236, 218. — ²⁾ Řehoř z Votic, pochytiv názory náboženské od Jana Koláře z Vitanovic, přivínil se potom ku menší strážce česko-bratrské t. ř. Amositům, hájícím náboženskou prostotu a pokrok zavrhuje. Amos a mlynář Kubík ze Štěkně psali proti novotářům ostré traktáty, které Říha opravoval. Sám roku 1485 sepsal pojednání: »O moci světské neb o moci mečové«, v němž horlí proti trestu smrti, »an zákon nový je zákon milosti, který neodsuzuje nikoho k smrti, aniž připuzuje, ale milostivě očekává a volá ku pokání.« Roku 1476 okolo Miličina »bijí lektos zajec po panství« t. j. pytláčili (Arch. č. IX., 189), r. 1478, v listopadu, rožmberští zde kupovali silně koně (l. c. 5.). Malovec i po smlouvách obtěžoval naše. Tak r. 1475, když Janek, krejčí v Miličině, z dovolení úředníku prodal lesy, »nedal borotinský lesuov lidem bráti, než aby nejprv peníze za ty lesy na Borotíně položili« a služebník jeho Mareš z Broumovic po panství (milič.) louky prodával. (Archiv č. l. c. 126). R. 1483 vladař prodal poddané ve vesnicích: Mezifičí a Drhovičkách (pustiny u Drhovic) se dvorem Pasekou Janovi z Miličina a manželce jeho Martě (Příbenice, Aug. Sedláček str. 28.). R. 1489, 12. března, před králem v Praze stál Mudrák z Miličina proti Mikuláši ze Sudoměř (Sudoměřic) a Operiáši ze Lhoty (které? u Borotína) »že ho bili na svobodné silnici a na to svědomie vedl jest; Příbík Operiáš odpíral. Jeho Milost královská ráčil rozkázati ... »poněvadž Mudrák ran nebolito modřin jest neukázal, ani Příbík ani Mikuláš jemu tiem vinni nejsú.« (Registra soudu komorního IX., 513). — ⁴⁾ Dopis Řehoře Klarice k Vokovi z Rožmberka (arch. třeb.). — ⁵⁾ L. c. R. 1498, 30. července, Štěpánek z Miličina zavázal se písemně, nemstí se Rožmberkům, že ho podle práva dle něhož hrdlo ztratiti měl, věznili, a slibuje, že bez jich vědomí nikam nepůjde, leda by mu odpustili (Arch. č. X. 84).

přikročili k dělení dosud společných statkův. Václav a Ladislav dostali Chlumec, jak máf r. 1474 od Bedřicha Ojře z Očedilic získala, Děpolt nabyl Sedlčan a Miličina: městečka, domy, krčmy, kmetcí dvory s platem a vsi, kteréž k tomu přísluší a na něž zápisové jsou. krom 200 gr. č., aby se tím konečně spokojil a více nežádal, což obšírně do desk zemských vloženo. ¹⁾ R. 1476, 23. Aprilis, připadly Lobkovicovi také úroky z Bánova, Barčova, Oldřicha Velikého, obou Borků, Záhoří, Záskaří, Žibkova, mlýnů a Třetužele. ²⁾ Popel, zjednav si statek Bilinu začátkem nového století a obdržev zástavný obnos, Rožmberkům naše panství pustil. Záleželo, tuším, krumlovským pánům najmě na zámku, v němž, ku Praze jezdíce, pohodlně přenocovali. Obsáhla budova vystavěna jest v rozměrech bývalého hradu v čase neznámém, možno, že brzo po zkáze hradu r. 1399, od kteréž doby o našem hradě zmínky se nečiní, za to v listinách »nocležní dům«, několikráte »zámek« miličinský se objevuje. Z celé první polovice XVI. století vyznačují o Miličinu zvěsti jenom chabé a ještě nejvíce duchovní. Petr vladař, nemaje vlastních synů, strýcoval dětem bratra Voka († 1505, příjímím Churavý), Janu, Joštovi, Petru mladšímu, Jindřichu: však přátelský poměr nebyl lahodný, hlavně k poslednímu, jenž vynikaje hrdinnou myslí, kypěl silou těla i ducha, naproti tomu jsa nezkrocený lehkovážník a násilník. Jiné neznámé příčiny jinak věhlasného Petra st., od r. 1497 zemského hejtmana v království Českém, strhly ke skutku nerozváznému, proti úmluvám rodovým, ba ku plné zkáze růže pětিলisté čelícímu. Přinutil r. 1519, 18. listopadu smlouvou na Boru u Horažďovic bratrovce k dělení nedílných zboží rožmberských jen s tím škaredým úmyslem, aby vyděděl, zapomena se nad rodem i krví, řečené bratry, volně cizím mohl odkazovati ze svého dílu, k němuž náležely statky západní. Východní část: Třeboň, Choustník, Soběslav, Miličin a Příbenice (mimo jisté peníze pokladu krumlovského) dostaly se synům Vokovým, kteří sjednotili se pod vladařením Jindřicha, nejmladšího bratra. Petr starší skonal r. 1523, 9. října, a závětí svou, zřízenou dle mocného listu královského, vladařem i dědicem ustanovil z bratří nejstaršího Jana, od r. 1507 převora na Strako-

¹⁾ Pozůstatky zem. desk II. 445. — ²⁾ Třeboň.

nicích, s dodatkem, že po téhož smrti dědí rodové Svamberků, hrabat z Hardeka a hlavně starý pleticha Zdeněk Lev z Rožmitála. Skutkem takovým nespokojení ostatní Rožmberkové přinutili násilně (v Třeboni v září) roku následujícího nového vladaře, že jim vydal Krumlov, a uhájili i po smrti Jindřichově r. 1526, 17. srpna, ve mnohých bojích pérem i mečem nedílnost držav a zákon o vladaření.¹⁾

Vrátíme se k Miličinu. Zdejší rychtář Petr Radek²⁾ r. 1507, 18. června dopisem osvědčil se horlivým pro zisk vrchnosti: »Jakož ste ráčili mi vzkázati, abych cedulí spravil o Janovi, Jížného synu, svobodný-li jest, čili nic: i račte věděti, žeť svobodný jest a Vaší Milosti poddaný. Protož ráčíte li jeho propustiti, to jest při Vás; neb pane milostivý, máte dobře co osazovati. Neb ne všichni se zase stavěti budú, a tento řemeslník jest a VMti i poddaným hoditi by se mohl.³⁾

Věk XVI. proslul neblaze v naší vlasti náboženskými nesváry. Katolíků bylo nejméně, vrch měli kališníci a čeští bratři, všichni churavěli nedostatky kněží, tito řádně svěcených. Stávalo se zhusta, se mnohý řemeslník, osvojiv si jakousi znalost písma sv., doběhl do Němec, kdež za peníze svěcení došed, po návratu hlavně od kališníků, nemohoucích si jinak duchovníků zjednati, s otevřenou náručí přijat jest mezi kněze a to jmenovitě spíše, vyjednal-li si cestami všelijakými s kollatorem některého kostela přijetí. V tom směru byli Čechové smutně opatřeni. R. 1548 na soudě komorním naříkali si Borotínští, jak už čtrnácte let je lid na osadě beze kněze a spíše slyší zvoniti na roboty a vlky, nežli ku mši sv., že jsou bez svátostí a pohřbův. Dařilo se jim snad lépe, nežli kdyby byli měli za faráře takového zpropadence, jakým byl r. 1526 kališnický farář v Miličíně, jména neznámého. Sloužil zde za nějaký čas dobře podobojí, na to využítkovav i v okolních kostelích důvěry, naloupil klenotů, kde mohl a prchnul. Však lapili ho a k soběslavskému právu přivedli, kdež na mučení vyznal, že kdysi utekl z tepelského kláštera s pokladem (chrámovým) a panu Pernštejnskému pobral 200

¹⁾ Čas. č. Musea 1896, 81. — ²⁾ R. 1525, na den sv. Prokopa, vladka Jan Novodvorský z Nového dvoru koupil od Petra Radka z Miličina dům za 200 kop č., kterýž slevil později přímlovou p. Adama z Hradce kupci 50 kop. Arch. třeboňský. Pole po něm slují dosud »Radkov«. — ³⁾ Archiv č. XI., 125.

kop a že vůbec kněžského svěcení nemá. Byl za to upálen i se svou souložnicí, která prý o tom šelmovství věděla. Nedošel smrti pro klamně své kněžství, spíše pro chrámovou loupež, neboť nekněží jemu podobných toulalo se po české zemi, jako z jara hub po dešti a rostl z nich pěkný vejlupek lotříkův všeho pro peníz schopných.¹⁾ A přece ještě téhož roku žádali a obdrželi Miličínští od pana vladaře nového faráře podobojí.²⁾ Ani řádně svěceného kněze život nebyl k závidění. Buď nelíbil se patronu, nesjednotil se s farníky, nebo naopak kněz nebyl spokojen s obojím, zjednav si obročí jinde, dal pololetní výpověď, někdy tajně upláchl. Dle zápisků Václava Rosy³⁾ v červnu r. 1533 posluhoval v Miličíně kněz Jakub Sopoušek,⁴⁾ po něm Jiřík r. 1549,⁵⁾ r. 1556 Jan Vališer, pak r. 1584 Václav, před tím farář prachatický, jenž ne již služebníkem, ale pánem v obci chtěl býti, lidi mimo všecko svědomí nad míru šacoval, a každý měsíc jiné oficiály školní (učitele) by mít chtěl,⁶⁾ a konečně r. 1490 k vánocům stěhuje se z Miličina kněz Adam Jilovský, bakalář svobodného umění a muž učený, za děkana do Berouna.⁷⁾ Chrám Páně za těch časů potkaly nehody dvě. R. 1530 vladař Jan, maje pro závět strýcovu neskonale výlohy, nucen byl obtížiti poddané znamenitými sbírkami. Měšťanstvo odvedlo ku pomoci polovinu úroků, z každé bečky soli prostici, měšťan

¹⁾ Winter, Život církevní I. 469. — ²⁾ Sedlčanská pam. kniha I., 102, sdělil dp. Ant. Vlasák. — ³⁾ Kněz podobojí, rodem Slovák z Prešova. Vysvěcen byv až v Modeně r. 1516, psal zápisky o svém pohyblivém kněžství, jsa skoro každého půl léta jinde: »I stěhoval jsem se z Otice do Neústupova r. 1533, 20. Jul, v neděli sedmé po sv. Duchu, a tam jsem byl druhého čtvrt léta. Měl jsem pana Jana, přítele laskavého a dobrého k sobě. Což bylo smlúvy o osení, to se mnú vyřídil a dal. I posluhoval nějaký (!) kněz Jakub Sopoušek v Miličíně, ten mi vždy radil a často mluvil, abych byl v Černovicích. A tak vida, že tam jest potřebí kněze, ač v mém místě p. Pašek (kdo?), když byl v ty časy na Neústupově, žádal, abych tu zuostal . . . , nechťel jsem, váže sobě Božích stánkův potřebu více«, krátce odešel do Černovic. Paměti V. Rosy vydal F. Menčík r. 1879. Roku 1527, 30. října, purkmistr a rada města Táboru žádají Adama z Hradce za přimluvu u p. z Rožmberka, aby Miličínským na místě nového pod jednou (sub una) dán byl kněz podobojí (kopie v zemském archivě). — ⁴⁾ Později farář v Církvici. Jan Alexander Walischer, farář miličinský a neústupovský, nabízí se roku 1556 za faráře obci Týnu nad Vltavou. (Zemský archiv.) — ⁵⁾ Borový, Jednání konsist. I. 242. — ⁶⁾ ⁷⁾ Borový, Medek str. 89 etc.

každý ze jmění groš z každé kopy, z drejlinku¹⁾ vína 6 gr., z půl drejlinku 3 gr. a tak poměrem z každé menší nádoby, ze sudu piva starého po 2 gr. od kupce i prodavače, z bílého piva po groši ze čtvrti, z kusa dobytka velkého groš, z malého půl, mimo to všecko obyvatelstvo všech rožmberských statků po groši z hlavy.²⁾ Když sbírky nestačily, sáhl Rožmberk r. 1530 na kostelní klenoty, nařídív, aby v každém chrámě jediný kalich a monstrance zanechána byla. Vše se roztavilo a prodalo do mince, tak že za to 4000 kop míš. se utržilo. Stkvosty byly sepsány, aby časem mohly býti obnoveny, ku kterémuž cíli vladař určil výnos vsí: Jinína a Nebřehovic u Strakonic, svěřiv dozor nad ním panu Václavu z Kraselova a na Střele, Ctiboru ze Sudoměře na Dubovém.³⁾ Že v Miličíně něco více uchráněno, vyznává benešovský puškař Adam r. 1533 na trápení v Táboře. Půjčil nejprve lotrům hák, nebozíz, pilky k dobytí dveří kostela miličinského. Lupiči sami měli presy, jako jimi zámky odtloukají . . . Kalichy stloukli a nesli do Prahy, kdež je jakožto kus stříbra prodali židům. »Já svoje stříbro,« vypravuje darebák, »rozpustiv v kachlíku, nesl sem do Prahy a prodal zlatníku tomu, kde se chodí na most, za šest kop, a bylo ho 18 lotův.«⁴⁾ Deset let potom (r. 1543) konáno v městečku svatební veselí Elišky z Hradce (dcery Adama, † 25. června 1531), když si brala Diviše Slavatu ze Chlumu. Velikou nádheru této svatby Břežan ani dost vynachváliti nemůže.⁵⁾

Petr mladší z Rožmberka r. 1542 klášteru strahovskému zavázal v ročním platu 75 kop. č. své dědictví: Miličín městečko, Oldřichov velký, c. t. m., dolní Borek, Záhoří,

¹⁾ Dreilink = vůz těžký formanský o trojspěři. — ²⁾ Časopis českého Musea 1896, 440. — ³⁾ L. c. R. 1531 jel Miličínem Zdeněk Lev z Rožmitálu, jenž dopsal Václavu Zimovi z Novosedl, že tu mor chvátí silně lidi a že se bojí nákazy. (Archiv č. XI. 82.) Archiv třeboňský. — ⁴⁾ Smolná kniha tábořská B. 8. Tamtéž E. 1; viz Winter kulturní obraz českých měst II., 144 . . . : Z jarmarečních zlodějů nejnebezpečnější byli ti, kteří nevypadali jako stupkové, alebrž přijížděli »na kotčím«, anebo kteří měli v jarmarce samém pro krádeže bezpečnou oporu a skrýši. Na př. Anna, šmejdířka z Miličina, stávala do r. 1570 na jarmarcích v boudě jako jiní poctiví prodavači, ale »co lotři na kterém jarmarce pokradli, to jsem od nich všecko přijímala a jim jsem do puten schovávala: barchany, klobouky a jiné věci.« — ⁵⁾ Sedláček, Tábořsko 44.

Žibkov se mlýny, hořejší Borek, Třetužel, Resín, Zhoř u Těmic, Žbánov (Báňov), Barčov se Tříteží, ¹⁾ prodáv téhož roku obci miličinské za 230 kop míš. čtyři rybníky u města. ²⁾ Po vladaři Janu panoval bratr Jošt. Ten záhy († 1539, 15 ledna) ze světa vykročil, zanechav nezletilé děti, jimž po náhlé smrti strýce Petra postaven za prvního poručníka pan Albrecht z Gutensteina, muž na sirotky laskavý a dobrý hospodář. Za Jošta ponejprv potahován jest Miličín ku panství choustnickému nad jiné rozložitému. Patřilť zajisté k němu hrad Choustník, Soběslav město s předměstím, Miličín městečko se vsemi: Hořejším Borkem i dolejším, Reksyní, Věžovem, Barčovem, s devíti mlynáři k zámku náležitými, Zechovem, dvorem báňovským, Třetuželi, Žibkovem, dvorem v Záskaří, Vescí, Zhoří (část), Záhořím, Sedlečkem, Oldřichovem (velikým) a Stríteží (c. t. m.), Černovice městečko s podacím, městečko Deštná, vsi u někdejších Příbenic, újezd křepeňický atd., rozloha ohromná. ³⁾

Skrovné máme známosti o sousedech. Roku 1540 propuštěna jest Tábořským spravedlnost 20. kop v Miličíně po Halašovi a sice manželce Jana z Louňovic, ⁴⁾ 1542 Václav dědiník držel dvůr u Miličina a jiným, svobodnickým tamže vládne po p. Bohuslavovi z Malovic a na Kostelci Jan Vácha z Podolí. ⁵⁾ Jan Žeba, švec v Miličíně, upomínán jest r. 1545, 4. dubna, od Volfa Šajdera, koželuha v Jindřichově Hradci o zaslání dlužných 6. kop a 15. grošův, r. 1556 žádá rada města Plzně radu zdejší, aby vyslechli spolusouseda Matěje, zda se pamtuje, kolik r. 1551 dostal za 71 vepřů od Frány Kuldánka z Plzně. ⁶⁾ Zámožností proslula rodina Pychů z Miličina, z níž Jan a Jiřík odkázali r. 1531 synům Filipa Borka, Janu a Jakubovi, na dvoře ve Chlistově dvě louky pode vsí Borkem dolním za svědectví Jana Šrama z Hojšína a Mikeše z Barčova. ⁷⁾ Po vyhoření Tábora r. 1532 a 1559 Miličínští osvědčili útrpnost pomocí prvně vozem spíže, po druhé 30. džbery žita a dvěma džbery hrachu. ⁸⁾ Věděli dobře, jak oheň hořký host. Na léte r. 1552 způsobena požárem

¹⁾ Originál v archivě čes. Musea, též D. Z. 1 F. 8. — ²⁾ Dle sedlečanské památ. knihy sdělil dp. A. Vlasák. — ³⁾ Sedláček l. c. 86. — ⁴⁾ Slavík, Panství tábořské 48. — ⁵⁾ Dle zápisků dp. A. Vlasáka. — ⁶⁾ Obě listiny původní nalezl jsem ve věži při opravě kostela a zaslal č. Museu. — ⁷⁾ Naučný Slovník. — ⁸⁾ Slavík l. c. —

v městečku škoda nemalá, že i p. Vilém z Rožmberka, z útrpnosti sám je obdarovav, ještě okolní pány o smilování prosil.

Jadrně odpovídá p. Petr Mráčský z Dubé na Šelmberce starostlivému vladaři: »Vod VMti psaní dnes mi jest dodáno, v kterémž mě žádati ráčíte za pomoc poddaným VMti, abych učinil Miličinským jakožto pohořelým, kdež se toho dokládati ráčíte v psaní svým, poněvadž bych nejbliže od nich lesy měl. Příhoda, kteráž se stala Miličinským . . . toho jim z srdce nepřeji, jako svým milým sousedům, ale jakž koli o tý příhodě z božího dopuštění praví, než jesti toto psaní VMti mně přišlo, v čemž koli a kdy jsou se ke mně utekli Miličínští, rád jsem učinil pro ně jako pro pohořelý, v čemž a vočkoli což mně možného bylo, užitku v tom svého žádného nehledaje ani záplaty; a i stavení hotové, kdež by sobě mohli na gruntech mých voptati, některá jim sem povolení dal, aby poddaní moji (t. j. ze statku Neústupovského) jim dopřáli a nad to na žádost psaní VMti chci pro Miličinský poddaný podlí možnosti své všecko rád učiniti« (1552, 23. Augusti.) ¹⁾

Vilém z Rožmberka (* 11. února 1534) dosáhl r. 1551 plnoletí a též vladařství. Sloužce habsburskému rodu, pilně Prahu navštěvoval, bera se vždycky Miličjnem, kdež nocochoval. Ze pak cesta od silnice k zámku vedla příkře, jsouc za povětrí dost obtížnou, vznesl r. 1568 na svého úředníka v městě Štěpána Bohdaneckého rozkaz, aby cestu upravil, zámek či nocožní panský dům o několik pokojů rozšířil a mimo to »rathouz« vystavěl a v něm některé pokoje pro pána zařídil; ale úředník nemaje nalámaného kamení ani dříví pohotově a předkládaje v pilná sena a potom žně nesnadnost sedláků k robotování, vyprosil si lhůtu ku stavbě do podzimu a když v něm zuřil okolo města mor, a že někdy 10 lidí denně pochovali, protáhl dílo až ku příštímu jaru. ²⁾ Vilém počínal si moudře. Při nastoupení jeho napočítáno na miličinském panství 213 osedlých, na všech državách 11.035 hlav. Uvažuje, kterak v městech i městečkách poddaní dosti úsilně a trdně se živí, snažil se jim vyhověti, aby počet jich se

¹⁾ Sedláček, Tábořsko 228. — ²⁾ Březan, Petr Vok na více místech.

rozmnožoval. Hned r. 1555 ustanovil, aby venkovští poddaní jeho jinde nekupovali a do cizích měst na trhy nechodili. Měšťanům pustil várky, však tak, aby z každého věrtele piva do panské komory plynuly čtyři bílé groše. Za to zase panský slad prodáván laciněji a na deset strychů, jeden se přidával. Opatrný a znamenitý regent (vrchní) panství rožmberských Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan takovým výhodám měst nepřál a hlavně miličínskou obec o ně připraviti hleděl. Jan Netolický z Turova přímluvou u pána úsilí jeho mařil a když Netolický v záležitostech vladařových r. 1579 do Polska musil, Krčín provedl svou a přiměl měšťany, že za várky bílého piva — nebo prý na ty nemají žádných svobod — uvolili se odváděti ročně 70 kop míš. ¹⁾ Pan Vilém také potřeboval peněz na nákladné pojízdky ve službě císařově a na zakupy nových statkův. Neznámo kdy, vypadla ves Záhoří pod Miličínem do ruky cizí. Kolem roku 1550 drželi ji Peclínovští. Z těch Alžběta, vdaná za Petra Hostakovského z Arklebic, r. 1571 ve čtvrtek po neděli Cantate prodala vladaři vzpomenutou ves se dvorem poplužním, vsí Stříteží, c. t. m., a s krčmou ve vsi Muticích za 1050 kop gr. č. sprostředkováním Jaroslava Smiřického ze Smiřic a na Kostelci, Jiříka Mošanera z Valdova a na Dobřejovicích. Sestra Alžbětina Liduška měla na týchž gruntech díl a spravedlnost nemění. I dal jí Vilém »pro očištění toho všeho statku« za dědictví její 2200 kop m. ²⁾

Správu miličinského záduší řídila, nevíme ze které výsady, rada města, ³⁾ jež slušnou vedla péči o jeho rozmnožování. R. 1582, 1. února (den sv. Brigity), prodal magistrátu k záduší dvorec ve vsi Kahlovicích pan Adam Lhotka ze Smyslova na Oudimi, (Malovicích a části Nasavrku). V listině o tom dí: . . . vyznávám, že jsem . . . pustil . . . dvůr můj dědičný, svobodný a nezávadný v Kahlovicích, na kterém seděním svým jsem byl . . ., se vším, co k tomu dvoru náleží, jak jsem sám, od starodávna po předcích svých drže, požíval a jakž v této zemi

¹⁾ Březan, Vilémův život 243 a j. v. Roku 1566, 23. srpna měli k mustruňku do války vypraviti 2 jízdné a 10 pěších za celé panství. Nechtěli Bohdaneckého v tom poslechnouti, tvrdě mluvíce a se uškubující, jak úředník (26. 8) Václavu Albinovi z Helfenburka oznamuje (Třeboň.). — ²⁾ Březanův Vilém 182. — ³⁾ A až r. 1891 patronu ponechala.

české za právo se má, tu sobě a dědicům nic nepozů-tavujíc, kromě chaloupku s kouskem role pod půl druhého strychu nad mezí Pechovskou s přilehlým rybníčkem a loučkou . . . , slovutným pánům purkmistru a radě i vši obci města Miličina k témuž záduší miličinskému — po-něvadž koupěn jest k záduší má taky k tomu držán býti a co k lepšímu toho záduší činiti — za summu 242 kopě, vše na míšenské počítajíce . . . , již na den samý po při-jetí summy svrchu jmenované . . . hned jsem dvoru po-stoupil a mocí tohoto listu postupuji. A když by mne i budoucí mé purkmistr . . . podle listu napomenuli, dvě neděle napřed dada věděti, já Adam Lhotka . . . neb budoucí moji trváme a slibujeme dobrou věrou naší ten dvůr, jak se svrchu píše, zouplna v dsky zemské . . . jim . . . vložití bez všelikého prodlévání, zmatku i fortele . . . (že tak učiním) v zástavu stavím všecken statek můj . . . Tomu všemu, aby se tak stalo, pro lepší jistotu a svědomí, pečeti své na ten čas nemaje, prosil jsem urozených pánův: p. Voldřicha staršího Malovce z Malovic a na Borotíně, při něm též urozeného pana Bohuslava staršího Těmína z Těmic a na Těmicích ¹⁾ a uroz. pana Voldřicha Rombhapa ze Suché a v Miličině, ²⁾ při nich urozeného pana Jiříka Bořkovce ze Křtěnovic a v Miličině, že jsou pečeti své vlastní k tomu listu dali přivěsiti, však jim a dědicům jejich beze škody . . . ³⁾

Jiný odkaz »kšaftem« ke kostelnímu záduší přivtě-len r. 1586, v pondělí po sv. Vavřinci. »Ve jméno svaté, věčné a na věky přeblahoslavené Trojice. Amen. Já Václav Vídeňský, leže v nemoci a trestání Pána Boha všemohou-ciho, však (se) svým dobrým rozmyslem a paměti dobré požívaje, činím toto mé poslední vůle kšaft a rozkázání o svém statku, což jest ho koliv, buď-li málo nebo mnoho i s cedulaми řezanými, ⁴⁾ kteréž s lidmi na louky a pole v krabici shromážděné jsou, však s touto vejmkou, aby předně hned ze summy hotové bylo vzato k záduší 10 kop. Tolikéž Jakub, člověk můj poddaný ve vsi Voldřichovci, aby obrácen a k záduší byl připojen, avšak potad, pokudž

¹⁾ Poslední toho rodu † 1597, pochován v novoveském kostele, kdež krásný náhrobník jeho se zachoval. — ²⁾ Raben-haupt . . . Chudší šlechta zakupovala, jako bohatá v Praze, v mě-stečkách při silnici domky pro zimní přebývání. — ³⁾ Starý opis v archivě farním. — ⁴⁾ Úpisý dlužní.

by se ouřadem spravoval, kdyby pač poslouchati . . . nechtěl, tehdy aby jej hned, komu by chtěli, prodali, peníze na kostel neb jiné věci k záduší přináležející obrátili a v tom ve všem spravedlivě se zachovali. Po tomto pak po všem, cožkoliv zůstává, to všechno Marianě, manželce mé věrné a poslušné i s dítkami: Kateřinou a Dorotou dílem rovným odkazuji a věčně tímto kšaftem poroučím a dávám. Jestliže by kdo z nich umřel, tehdy aby díl a spravedlnost jeho s jednoho na druhého spadla: tím . . . zavírajíce mé rozkázání . . . svou duši Pánu Bohu poroučím, silně a doufanlivě věřím, že mne Pán Bůh můj, kterýž jest za mne svou nevinnou smrtí dosti učiniti ráčil, v počet svých volených přijati ráčí. Poručníky . . . činím: Matěje Jiskru, Václava Strejčka a Viktorina, řezníka.* Po nastalé smrti odkazcově, stojíc dne již uvedeného před právem Mariana vdova, skrze pana Adama Boubinského, v městě Tejně n./Vlt. bydlejícího, svého bratrance, promluviti dala, že podle testamentu manželova na místě sirotkův, Jakuba, sedláka ve vsi Voldřichovci, k záduší postupuje, nad ním ani sobě ani dětem svým nižádné moci nepozůstavujíc na časy věčné a budoucí. ¹⁾

Živelní pohromy, pokud zapsáno, tři převalily se se škodou na panství: Městečko 9. června 1552 shořelo a zase r. 1593, 19. srpna, od ohně velkou zkázu vzalo. R. 1568, když zvoníci proti mračnům začali zvoniti, hned z nich jednoho hrom zabil; ostatní omráčiv dolů se zvonce je sházel. Také na poli jednoho se světa sprovedil. R. 1585, v pátek po Božím Nanebevstoupení, ve vltavském kraji za městečkem Sedlcem strhlo se náhlé počasí povětrné s krupobitím. Pršely nejprve kroupy jako ráže, potom jako slepičí vejce a naposledy padaly kusy ledu a všeckno potloukly. Odtud hnul se zkázonosný proud mimo dvůr Bozetín k městečku Miličínu, na ves Záhoří a Petrovice, odtud na Louňovice i zase nazpátek k Šelmberku, Bělči, Radosticům a Nahořanům. Krupobiti šlo (prý) více než na pět mil do šíře i délky, stromoví, ptactvo, zajíce ničíc; též mnoho rybníků se strhalo. ²⁾

Vilém z Rožmberka dokonál slavný život vodnatelností dne 31. srpna 1592, v Praze. Ku pohřbu do rodinné

¹⁾ Farní archiv. — ²⁾ Beckovský, Poselkyně I. 194, 283, 344, 369.

hrobky vezli mrtvolu Miličínem. »Tu padl platný sloup v království Českém . . jakož ihned hrozné proměny následovaly,« hořekuje věrný životopisec jeho Březan. Proslulý Vilém vskutku vzácnými vlastnostmi jako muž, rytíř, diplomat a vladař. Mezi Rožmberky byl skoro nejslavnějším, mezi českými pány svého věku bez odporu nejznamení-
tějším. Svého smýšlení rozhodně katolického nezapíraje, jinověrců neutiskoval, jsa ku každému příjemného chování a velice výmluvný. Tím zalíbil se jako vyslanec císařský Polákům, že ho r. 1576 i králem voliti chtěli. Nádheru miloval až královskou, schyluje se při tom srdečnou štědrostí k chudým. Poddaným přál, hlavně města výsadami zvelebiv. Panství svá rozšířil novými zákupy, však pro hořejší vlastnosti z nedostatku peněz — na dluh.

Co Březan prorokoval, vyplnilo se na vlas. V Čechách po smrti vladařově houževnatěji probleskovaly náboženské bouře a antidynastické smýšlení některých stavův. Na zboží rožmberském při novém vladaření Petra Voka, dokud regentoval Krčín, šly záležitosti jakž takž ve staré koleji; až po smrti tohoto († 1604) obrátilo se všechno na ruby. Voka tísnily vlastní i zděděné peněžní povinnosti. Zbavoval se tedy panství za panstvím, mezi prvními miličínského, kteréhož (se dvorcem vyšetickým) zástavně nabyl trhem za čtyři měsíce po smrti Vilémově dne 24. března r. 1593 pan Michal Špánovský z Lisova na Pacově, Vožici a Šelmberce, JMC. rada, nejvyšší písař Českého království, a sice v ceně 50.720 kop. míš. Zástava popsána jest takto: městečko Miličín s pivovarem a dvorem poplužním ve Třetuželi, vesnice: Zahoří pod Miličínem, díl Oldřichova s podacím, část Zhoře, Třítež, část Mutic, Vesec, Lažany, Žibkov, Týrov, Nové dvory, Borek hořejší se mlýnem pode vsí a krčmou, »u Hospodských« nazývanou, část Ješetic, dvůr v Bánově, Třetužel, Zejchov, Třelítov, Záskalí, Večov, dolejší Borek, části v Barčově a ve Chlistově, Podolí, celé, Vyšetice (část), někteří v Osné, Bořkovicích a Malovičkách.¹⁾ O podacím v Miličíně není zmínky. Týž rok ve středu po neděli Oculi zdělány jsou dle trhové smlouvy mezi prodavačem a kupcem cedula vejhostní, »aby p. Vok mohl sobě takové lidi i se spravedlnostmi jejich vyzvednouti, aneb oni jsouce svobodní

¹⁾ D. Z. 168 G 5.

jinam se odebrati mohli, když by chtěli. I jsou to: Petr Veselský, úředník s manželkou a dětmi, Tomáš Votický, kramář, Jan Koneček s manželkou a dětmi, Matěj a Markýta, děti nebožce Jarolíma Strabocha, Jan Šteker s manželkou a konečně Viktorin Časlavský.¹⁾

Pan Špánovský²⁾ pospíšil přivábit sobě měšťanů privilegiemi ze dne úterního o sv. Václavě r. 1593: Já Michal Špánovský... známो činím: Jakož jsou předstoupili přede mne opatrní purkmistr i konšelé a všecka obec města mého Miličina, věrní moji milí, prosíce mne za to poníženě, abych práva obdarování a vejsady jich jim od králů Jich Milostí³⁾ i také od vysoce urozených někdy pánů z Rožmberka, tehda pánův jich, daná stvrdil. Kdež já znamenav prosbu jich slušnou a uváživ i to, čím mne k sobě milostivějšího poznají, tím volnější mně se také v potřebách najíti dají, a jsa láskou a milostí k nim jakožto svým věrným milým nakloněn, s dobrým rozmyslem a radou přátel svých já zmenovaný Michal z Lisoava... jakožto pán jich dědičný práva obdarování a jich výsady, kteréž od Jich Milostí králův českých i od pánů z Rožmberka sobě daná mají, tímto listem týmž purkmistru, konšelům i vši obci města Miličina věrným mým milým, ve všech artikulách a týchž listův (znění?) i nyní stvrdil jsem i tímto listem stvrzuji tak, že ode mne a od mých dědicův a budoucích držitelů města Miličina při nich držání a zachování bez porušení a všelijakých překážek mých i dědicův a budoucích mých býti mají. A nad to vejš z lásky a milosti své jim i tuto zvláštní milost a svobodu dávám: kterýkoli měšťtínin anebo obyvatel města Miličina chce pro své lepší se vyprodati a pro zlepšení své a mně, dědicům mým a budoucím člověkem hodným, mně i obci příjemným a svobodným dům nebo grunt osaditi, že přijmouce takového jiného na jeho místo, mám toho každého propustiti a listem vyhostiti tak, aby mohl volně s manželkou svou, dítkami a statečkem svým se stěhovati a svou živnost vésti, kdež koli by jeho lepší bylo a to

¹⁾ Archiv. třeboňský. — ²⁾ První známý předek toho rodu (vyšel dle všeho ze vsi Špánova u Domažlic) Mikuláš ze Špánova proslul v letech 1470—1482 jako obratný rotmistr a vojevůdce uherského krále Matiaše, který mu velice přál. Arch. č. VI., 63. —

³⁾ Starých privilegií královských, o nichž zde řeč, jsem nikde nenalezl.

beze vší překážky mý, dětí i budoucích mých držitelů města Miličina i všelikterakýho přerušení. A nadto vejš mlejn novej, panskej zděnej a rybník novej nad týmž mlejnem s tím což i s tím rybníkem novým zatopíno, též s kamením i železím i nádobím ke mlejnu náležitým též i strouhami a nadýmačem, kudy se strouhami voda vede se dvěma sádkami skrze loučky pod struhou, s tý strany kousek louky proti mlejnu, kus palouku a polí pod rybníkem jim purkmistru, konšelům i obci města Miličina i dědicům i budoucím jich k obci tímto listem postupuji a dávám na časy věčné i budoucí.¹⁾ Za kteroužto milost jim ode mně prokázanou jsou se svrchu psaný purkmistr a konšelé i obec města mého Miličina poddaní moji, mně i dědicům uvolili platy peněžité, kteréž jsou od starodávna na groše mš. při každým polouletí pánům svým platívali, platiti na groš český, totiž to při sv. Havlu 58 kop 47 gr. 2 peníze český a při sv. Jiří potom příštím tolikéž platu peněžitého totiž 58 kop 47 gr. 2 peníze vše českých od sebe mně dědicům a budoucím platiti a odvozovati mají a povinni budou. Však mimo ty platy jmenovaný žádný jiný platy ani roboty neb podělky ode mně ani dědicův a budoucích mých i držitelů města Miličina potahováni býti nemají aniž tím povinni budou. Tomu na svědomí a stvrzení já svrchupsaný Michal z Lisova pečet svou vlastní k tomuto listu a obdarování jsem dal přivěsiti. Pro lepší jistotu požádal jsem urozené a statečné rytíře pana Jana staršího z Malovic na Kamenici a Chejnově, JMC. rady, a urozeného pana Václava staršího Těmína z Těmic a na Těmicích, uroz. p. Vilíma Voračického z Paběnic a na Blanici, že . . své pečetě přivěsili. I purkmistr, konšelé . . pečet svou města Miličina ku zdržení toho všeho, což na tomto listu psáno a od nich vykonáno býti má, k tomu listu také přivěsiti a vytisknouti dali. Stalo se letha od Narození Syna Božího, Spasitele a Vykupitele našeho 1593. die ut supra.²⁾

Novému pánu nemohli zvlášť měšťané přivyknouti. Dříve, poslušni jsouce Rožmberků, kladli se na roveň královským poddaným, neboť váha a moc krumlovských

¹⁾ Popis mlýna hodí se na pozdější městský, nyní Simkovský mlýn v Ješeticích. — ²⁾ Originál s pěti pečetěmi v archivě čes. Musea v Praze.

vladařů nezadala síle zeměpána, a nyní měli snášeti nad sebou ruku třeba zámožného přece »obmyslného písaře,« jak mluvili o Špánovském. Líbilo se jim dobře, když pronášelo se, že »lišák« na výplatu kupní ceny těžce kopy shání mezi židy i křesťany, že za váhavost a z té zrodivší se kyselosti pan Vok hrozí vzíti panství zpět ku své ruce, krátce ze zvyku a chlouby i užitku srdce Miličínských táhlo se ku bývalé vrchnosti, ačkoli slušně pochybovati mohli, že by Rožmberk sehnal i závdavek na panství daný, ana nehospodárnost jeho a krušné finanční tíže pomalu stávaly se příslovečnými. Břežan sice tvrdí, že p. Michal musil r. 1597 ¹⁾ kup zrušiti, leč dokázati se to nedá. Poslyšme, jak neshody panské Miličínští odpykali.

Na den Nanebevstoupení Krista Pána, tak vypravuje Břežan, ²⁾ pan rytíř Michal Špánovský, příjev do Miličina do rathauzu, hned do domu Pavla, postřihače pana Ludvíka, strejce svého, ³⁾ odeslal, aby ku pánu do radnice šel; což tak učiniti musil. Tu pan Špánovský naň otázku učinil: komu jste přísahali? Postřihač za odpověď dal, dokudž jest jich pán z Lisova v držení býti ráčil, že všelijakú poslušnost a věrnost ku pánu zachovali: ale poněvač se proměna stala, že na ten čas v poddanosti, poslušenství a věrnosti panu vladaři domu rožmberského zůstávají. Tu jest jej hned p. Špánovský na závazek vzal, aby s ním na Vožici jel, jestli toho neučiní, že ho káže svázati. I neměv postřihač od žádného pomoci, do vozu jíti musil a že nemohl se vyprositi žádnou měrou, dovezen jest na Pacov a do věže dán. Podal mu Špánovský tyto výminky, jedno chce-li úroky, za dvě letě (?) od Miličínských zadrželé, ve dvou nedelích vypraviti a na Pacově složiti, druhé, aby vysvědčení pod pečeti městskou přinesl, že pan z Rožmberka jim poručil, aby se pánem z Pacova nespravovali, dokud Miličina nezaplatí. Ku kterýmžto dvěma artikulům nikoli postřihač nepřistoupil, by měl i rok seděti. A tak, když svú kratochvíl s ním provedl, pustiti ho poručil.

Téhož roku 4. června, v pátek před letničnou slavností, opět jinou věc s nimi začal, takové psaní k radě

¹⁾ Vokův životopis 170 etc — ²⁾ Břežan, Petr Vok 146 etc. —

³⁾ Byl to mladší syn Michalova bratra Jana († r. 1583) s Annou z Tovarů; starší Oldřich (r. † 1609) měl za manželku Kateřinu z Lipovic.

učiniv: »Moudří a opatrní! Naschvál tohoto posla k vám posílám a vám poroučím, abyste mi pečeť města mého Miličina poslali, tak abych ji člověku věrnému a dobře zachovalému z prostředka vašeho zase dáti a svěřiti mohl.« Jak se naši zachovali, nevíme.

Pan Michal staral se o Miličín jako o své zboží, a, ať už bylo právo jeho k němu jakékoliiv, jisto je, že král a císař Rudolf jaksi uznával pravoplatnost koupě, povoluje majestátem r. 1593, 14. srpna, obci výroční trh na den sv. Huberta jakož i mýto v městě: »Jsouce od Našeho milého (t. j. p. Michala Špánovského) pokorně proseni . . , poněvač okolo jeho města Miličina . . jsou velice špatné cesty a přece tudy zemská silnice vede . . , pro veliké sněhové závěje, aby cestující tu zdržováni nebyli, a cesta v lepším pořádku chována, sníh vyhazován byl . . , dáváme městu trh výroční či jarmark . . a mejto v městě.« Mýto mělo býti požadováno z každého vozu s těžkým nákladem (Bohrwagen) dva malé (míšeňské) groše, z lehkého, kolik koní, tolik dvoudenarů, ze hnaného kusu dva, ze bravu po denaru. Jarmark měl svobody trhů v království a mohl trvati po osm dní.¹⁾

Záležitost miličinská rozpředla se v tuhý soud. R. 1595 ráčil pan vladař, pokračuje Březan,²⁾ opěty (opět) 24. maje, do Prahy jeti nejvíce za příčinou pana Michala Špánovského, poněvač s ním do konce ještě pro panství miličinské spokojen nebyl. Že pak farář místní, Jan, do panských pletek nějakou pomluvou se zamíchal, za příčinou toho nedorozumění na nějaké postranní správy dostal se do vězení na rathouz do Soběslavě a potom do vězení kněžského na faru krumlovskou. Pradivně a jako divý počínal si pán z Lisova v letech 1596 a 1597. Onoho roku zajisté při sv. Kateřině v nebytí úředníka (rožmberského) doma přijel do Miličina a v domu JMti páně všecky pokoje i truhly mu (úředníku) zodmykati a zotvírati dal a odtud mu nemálo pěkných věcí se ztratilo, tohoto zase, an pan vladař opět v držení panství miličinského vešel a úředníka Diviše Lomnického za jistými příčinami do Krumlova povolal, při památce Božího vstoupení pan Michal Miličín navštívil, dal vzíti správci tří jeho koně i s pacholkem. I sice nad ním (pacholkem)

¹⁾ V městském archivě. — ²⁾ Březan l. c. 170.

divně se potřásal, jímati ho poručiv, jako by měl od Jeho Milosti císařské poručení. Ubohému pacholku zaneprázdnění i škodu učinil a nevím, kterak ku svému přišel. To všecko (p. Michal) dělal, dávaje příčiny, aby pán se s ním v další soudní nevoli a zaneprázdnění dal; ale toho nedovedl. Než chtěl-li Miličín míti, musil smlouvě dosti učiniti a jej hotovými zaplatiti.

Několik památek ukazuje, že Petr Vok přes všechny protesty třeba ne po vesnicích, v městečku jak svrchovaný pán si počíнал. V pondělí po slavnosti svatých tří Králů r. 1598 vysadil cech spojených řemesel¹⁾ v Miličíně

¹⁾ Zajímavou listinu, jež za desky starého kancionálu sloužila, nyní spisovatelem do archivu musejního dána jest, pokládáme skoro nezkráceně tuto proto, že podle ní privilegia ostatních miličinských cechů mutatis mutandis zdělána byla: My Petr Vok . . . vladař domu rožmberského, vyznáváme . . ., že před nás předstoupili opatrní starší a mistři řemesla zámečnického, kovářského, kolářského, truhlářského, bednářského z našeho města Milczina . . . zprávu dávající, kterak před lety (r. 1552?), měvše od Pánů předků Našich, dobré a hodné paměti pánů z Rožmberka, vejsady cechu svého upečetěné dokonale a cele, o ty skrze dopuštění Boží, jsouc ohněm navštíveni, že jsou přišli, přednesše Nám toho pod pečeti města . . . při tom ponížené prosíce, abychom jim takový cech znovu vyzdvihi a listem Naším vysadili . . . Majíce sami obzvláštní pozor, aby ve všech městech Našich dobří a chvalitební řádové ustanovení . . . býti mohli, snadně jim k tomu svoliti jest se Nám vidělo. K jich tedy prosbě . . . cech (ten) v městě Našem Miličíně znovu zakládáme a listu toho moci, maje toho plnou moc a svobodu jakožto na ten čas pán a pravý držitel města M., ustanovujeme a nafizujeme řády a artikule nížeapsané, chtěce tomu docela, aby se cechmistři a mistři s tovaryši a učedníky svými předepsaných řemeslech podle téhož cechu vysazení řídili a spravovali nyní i na budoucí věčné časy bez překážky a přerušeni.

Předkem od věci Božských počnouce: poněvač nejprv království Božihó vyhledávati sluší, a všeliké dobré věci počátek od Pána Boha berou, aby i tento cech s požehnáním Božím ve všech prospěšných věcech lepší zrost vzíti ano trvanlivější a stálější býti mohl, nejprve to míti chceme, aby všickni starší a mistři . . . služeb Božích pilní byli, v pobožnosti a svatém obcování trvající, dobrý příklad tovaryšům, učedníkům i vši čeládce na sobě ukazovali. A jako ve všech takměř městech království Českého chvalitebný způsob se zachovává, že řádní cechové své jisté hospody, do kterýž by se volně scházeti, o věci potřebné rozmlouvati a truhlici neb Pokladnici svou bezpečně opatřenou míti mohli, sobě zvolené a vyžádané mívají, aby i tento cech . . . podobně užívati mohl. K tomu starším a mistrům týchž řemesel povolujeme a docela ustanovujeme, aby zvole a vyžádaje sobě kteréhokoliv z měšťanů Našich hospodu do též hospody na každé suché dny t. j. třikráte v roce

a choval zde úředníka, jenž k žádosti Kateřiny Švábkovy z Miličína zapečetil šaty, nábytek a j. po † otci jejím Jakubu, proti čemuž u Rožmberka matka Anna odpor kladla,

se scházeli a do Pokladnice jedenkaždý ze starších a mistrův, žádného nevyjímajíce, po jednom českém groši skládali, aby věci potřebné rozmlouvajíce, jak mezi sebou tak mezi tovaryši i učedníky svými, zlé přetrhovali a dobré velebili. Nad tyto pak veřejně psané schůzky tři tomu chceme, aby zvláště jednou v roce a to ten pondělí o slavnosti k nám seslaného Utěšitele Ducha svatého v týž hospodě své všickni společně Cechmistři, mistři s tovaryši a učedníky svými... se scházeli a tu scházejí jedenkaždý ze starších a mistrů do Pokladnice po dvou groši míš. s oží. Měl-li by kdo do koho jaké stížnosti neb stálosti, že jest se kterému z nich jaké zkrácení stalo, to nepřeslejšchali a podle uznání spravedlivého jednemu každému nápravu slušnou učinili. Což když se přejde a, trefily by se... jaké nevole, ty porovnáje, ihned mají na počty zasednutí a to s bedlivostí, co se celého roku peněz buď z pokut aneb sbírek do truhlice sešlo a zase vydalo, přehlídnouti a takové počty od cechmistrův přijíti. Po vykonání toho cechmistři s uctívou opovědi ze stolic svých vyvstanouce a na místa svá jiné starší mistry dosadíce, klíče přede všechny mistry předložiti a jich všech společně za propuštění s povolání cechmistrovského požádati mají s tou při tom vůbec dotázkou, stalo-li se jest komu od nich jaké v čem ublížení, podle uznání a poročení starších mistrů mají ku příkladu jiným dvojnásobní pokutou trestání býti. Pakli žádné ouhony při nich se neshledá, má se jim od cechu z bedlivého opatrování poděkování náležitě učiniti, a propustíce je z povinnosti na místo jich jiní cechmistři, lidi hodní a dobře zachovalí, mají zvolení a ihned dosazení býti, v čemž žádný z nich na kohokoliv ta práce vložena bude, nemá se té zhajovati, nýbrž přijma ji k sobě i povinnost k cechu učiniti a klíče od truhlice s registry a jinými všelijakými věcmi cechovními k sobě přijíti a to vše, což se jemu svěří, bedlivě a věrně podle své největší možnosti pod zbavením řemesla, své živnosti, opatrovati povinnen bude. Ku kterýmžto cechmistrům všickni jiní mistři jakož ku předchudcům svým mají zření míti, všelijakou poctivost náležitě jim činiti, k obeslání neb rozkazu jich poslušnost a vážnost beze všech vejmluv a odporů zachovati. Který by pak toho pomínul a poslušnosti jim nezachoval, podle uznání cechu vězením neb pokutou peněžitou ať trestán jest. Obzvláště pak toto vysoce vyměřujeme, kdykoli v cechu shromáždění budou, dokud truhlice jich otevřena stane, aby jeden druhého u vážnosti a poctivosti měl a všeho láu, oplzlých mluvení i šprýmování se varovati a žádného ani řeči ani skutkem nedotýkati, nýbrž, oč obeslání jest, uvěřiti a uvažovati hleděl. Item druhý: kdobykoli do cechu za mistra přijat býti chtěl, každý má předné svého chování, též řádného a dobrých i poctivých rodičů na svět splození a pořádného v řemesle svém vyučení listovní vysvědčení před starší a mistry v plnosti cechu přednésti a ukázati. Což vše dokážíce, bude-li toho podle obyčeje cechu náležitě vyhledávati a pozná-li se, že je člověk hodný a v řemesle

že kavčina (zlodějská) dcera její s ní rovného dílu na dědictví spravedlivě míti nemůže a že neslušné počínání jí

dobře a pořádně vyučený, mají ho za spoluoud svůj a za mistra do cechu přijíti. Item třetí: Naproti tomu každý — krom mistrovských, pořádně vyučených synů, kteří v tom obtěžování nemají býti — za mistra přijatý, dřív než-li v cechu vyhlášen a do rejster zapsán bude, povinnen bude dvě kopě míš. do Pokladny, čtyři libry vosku a mistrům svačnu neboližto místo svačny tři kopy míš. položit; což vykonaje, teprva za mistra jmín a držán býti a svého řemesla užívatí moci bude. Má přede vším cechem starším a mistrům rukoudáním připověditi, že poslušnost ve všem zachovati, cech, když se mu poručí — dotud, dokavad jiný mladší neb poslednější za mistra přijat nebude do cechu — obcházet i jiné povinnosti podle potřeby a poučení cechmistrů vykonávati bez odporů chce. Item čtvrtý: kdyby koliv Pán. Bůh kterého z téhož cechu buď ze starších neb mistrův, tovaryšův, učedníkův, synů i dcer, čeládky jich prostředkem časné smrti z tohoto světa povolati ráčil, jsa od mladších mistrův opovědin, má se každý volně pod propadením dvou liber vosku k tomu najíti dáti a tělo mrtvé ku hrobu nésti a doprovoditi. Item pátý: Co se učedníkův dotýče, žádný ze starších, ani mistrův nemá učedníka přijmouti ani prodávati, leč ho prve za dvě neděle zkusí a potomně do plnosti cechu postaví a ten . . . povinnen bude list zachovací ukázati, svého i rodičů svých chování provésti lidmi hodnými, při tom že věrnost, poslušnost zachovati i řemeslu do roka (t. j. lhůty) učiti a vyučiti chce, připověditi a to pod 5 kop gr. č. zaručiti. A pak-li dvě letě při mistru vytrvá a pořádně se vyučí a rok za rok oddělá, má mu jeho mistr nové šaty a za vyučení dáti přede vším cechem, že jest se poslušně a věrně choval vysvědčiti a položíce jak mistr tak učedník do pokladnice groš míš. a po dvou librách vosku, teprva mezi tovaryše téhož učedníka s povolením cechu připojiti i jméno jeho do rejster zapsati dáti, od kteréhož zápisu dva groše míš. spraviti a tovaryšům svačinu podle možnosti povinnen bude. A kdyby vyučení svého vysvědčení potřeboval a oň prosil, má se mu pod pečeti cechu dáti za 30 grošů (krom psaní) Item šestý: co pak se zámečnického a kovářského řemesla dotýče, aby jeden druhému díla nepřejímal pod pokutou dvě libry vosku. Item sedmý: Každý učedník po vyučení, nežli by za mistra mohl přijat býti, dvě neb tři léta vandrovati musí. Item osmý: Trefilo-li by se, že by mistr ze světa sešel a manželku neb dítky zanechal, vdova, dokadž na vdovské stoličce sedí a poctivě se chovati bude, může tovaryše sobě chovati i syna řemeslu dáti učiti beze vší překážky. Item devátý: Za tovaryše žádný přijat býti nesmí, leč prve vysvědčení jisté svého řádného vyučení a dobře se chování ukáže. Item desátý: Kdyby který mistr svému tovaryši pro zahálku neb nenáležitě chování odpuštění dal, žádný z jiných mistrů (v témž městě) nemá jemu díla dávatí pod skutečným trestáním 15. gr. míš. Item jedenáctý: Který by se tovaryš přespólní do města zachodil anebo přišel, mají ho jiní tovaryši na hospodě přes noc vychovati, pakli by tovaryšů nebylo, tehdy mistři a dají mu na cestu dva

ani dovoleno býti nemělo.¹⁾ Jako jindy pán i služebnictvo v zámku odpočívalo i noclehovalo, když městem projížděli.²⁾ Nelze z toho rozřešiti temnou hádanku, či právo na panství naše honosilo se zákonitou podstatou. Pan Špánovský skončil rozepří pozbytím rozumu. Paprocký ve svém Diadochu uváděje kolem r. 1601 všechny údy rodiny z Liso-
sova, jmenuje také Michala a bez dalšího přidává: Ten se byl smyslem pominul. Synové jeho Mikuláš a Jáchim prodali dne 8. září r. 1600 sporné a valně ztenčené panství: město Miličín s kostelem, farou, pivovarem, vesnice: Záhoří, řečené německé, Rexín, Žibkov, Lažany, Borek hořejší se mlýnem a samotou Hospodským, Nové Dvory, Třetuzel, Záskalí o jednom osedlém, Vícov, Borek dolejší, části v Lašovicích (sic! v Malovicích) a Vyšeticích za 41.000 kop míš. paní Evě Kapliřové ze Sulevic, rozené Radimské ze Slavkova, na Neústupově.³⁾ Téže paní Evě doprodal i Petr Vok r. 1600 (den?) své dědičné právo na statek tento.⁴⁾ Některé postranní úmluvy týkaly se zámku. Do něho zajisté Vok i na dále zajížděl jako do svého, jmenovitě r. 1599, 1601, 1602. Při pověstném vpádu lidu pa-

groše míš. Item dvanáctý: Jeden druhému mistři nemají tovaryšů vyluzovati pod propadením 15. gr. míš. Item třináctý: Pakli by který tovaryš dvěma rozdílným mistrům v díle se zakázal a to se naň provedlo, má hned od cechu vyzdvižen býti, ztrestati a z trestání má se dále provandrovati. Item čtrnáctý: Jak by dále tovaryši, učedníci v cechu a při schůzkách se chovati a řídití měli, toho jim cechmistrů... jisté vyměření podle obyčeje a řádu femesla ve spisu poslati a nad tím živý pozor míti a obzvláštní ruku držeti mají.

Na potvrzení a budoucí stálost pečet. Naši větší... s podpisem vlastní ruky dali jsme přivěsiti k tomu listu, jehož datum na Krumlově českém ut supra.

¹⁾ List nalezen ve věži chrámové. — ²⁾ Štěpán Bohdanecký zemřel v Miličíně r. 1574. 24. května. Jím opravený zámek a vystavěná radnice konaly dobré služby vladařům i jich hostům. Tak r. 1578 v září, přespalo v něm kníže brunšvické Otto Jindřich, r. 1588, 2. srpna, snídal zde arcikníže Ferdinand. R. 1582, 25. srpna, ohlašují listem nejvyšší úředníci zemští do kraje práchenského, že za příčinou morové rány v Praze se rozmáhající obrátili nejvyšší berníky do Miličina, kamž berně a posudní odváděno býti má. (Archiv města Prachatic). Berníci hostění jsou nákladně po více dní v zámku. Pan Vilém, pokud známo, zavítal do města mezi r. 1589—1591 devětkrát, zvláště r. 1591, 23. května jedal do Prahy pro veliké horko a potom pověť s boufemi dva dny si tu hověl, jsa valně churav. Petr Vok soudě se s Janem Černým z Vinoře nejprve r. 1591, 29. září, a po té přechozo se v Miličíně stavěl. — ³⁾ D. Z. 175, B 2. — ⁴⁾ Sedláček: Tábořsko, 237.

sovského, jenž Miličinem prošel, nařídil pan vladař, aby veškeren jeho pěší lid vojny schopný, každý pátý osedlý, dne 10. června r. 1611 se postavil, jízda pak 11. června téhož roku rovně u Miličina se srazila.¹⁾ Petr Vok vykročil ze světa, jako poslední staroslavného a vzácného rodu Rožmberků, králů jižních Čech, do jichž pětileté růže stínu kryl se Miličín po 254. let, dne 6. listopadu, l. 1611. Chválí se jeho vtip, odvaha i dobrosrdečnost na-proti lehkomyšlnosti, rozmařilému životu a nestálosti u víře. Na Rožmbercích vyplnilo se, co prachatický nápis vhodně propovídá: *Post funera crescit gloria Rosensis*, česky: Po smrti roste Rožmberků sláva! a obojetný Šimon Lomnický v pohřební písni pana Voka náhodou správně na české poměry si zaveršoval:

jest proroctví, když ten rod přestane,
že české království v svornosti nestane,
ano po odjítí té přeslavné růže,
že se bude díti čím dál vždycky hůře!

Ba, bylo vždy české zemi hůř a hůře a v útrapách nešťastné války zaplatil Miličín po několika letech zvláštní daň k této: svou rožmberskou svobodu a s ní, třeba někdy trpké, přece jen zlaté časy za panování krumlovských vladařův.

Nová paní Miličina pocházela ze starého a zámožného rodu Vidláků Radimských ze Slavkova, kteří od počátku století XVI. zasedli na Neústupově a po roce 1525 zakoupili se do Červeného Újezda. Otec Evin rytíř Kuneš Vidlák Radimský ze Slavkova zesnul v Pánu asi r. 1563 a jím rodina po meči vyhynula. Vdova jeho Alžběta, rozená Malovka, pojala po druhé Petra Kaplíře ze Sulevic a na Brodcích. I starala se, aby dcery z prvního manželství veddala do chudnoucího kmene Kaplířského. A skutečně obě: Anna Kuňka i Eva uposlechly. Tato, starší, šla za Kašpara Kaplíře a sídlila s ním od r. 1586 na malebné tvrzi Zvěstově a zdědila po matčině smrti Neústupov. Dobře hospodaříc, koupila, jak pověděno, Miličín a zase

¹⁾ R. 1608 lid kraje bechyňského, budějovičtí, tejnští, táborští, když arcikníže Matyáš do Čech vtrhl, odeslán jest k Miličinu na obhájení toho kraje a silnice (Thir, Hradiště hory Tábor II. 85).

brzy na to Votice s Vlčkoviciemi, zbavivši se Zvěstova. Hledíc si až tuze opatrně své spravedlnosti, neobešla se při kupu prvního statku bez mrzutostí. Prohlédajíc urbář miličinského panství, vynalezla, že k němu sluší část Stříteže. Na otázku potákali páni magistrátu městského, že ano, a v odpovědi vězela chyba. Kaplířka, když bratři Špánovští dohodli se 1603, 1. května, s Janem Bernardem Finfkirchnerem, svobodným pánem na Steinprunnu a Kynšperku, o prodej panství Šelmberského, zaměnila posledního jednoho sedláka z té vsi. ač kostelnímu záduší náležel. Bylo na radě městské odčinit dřívější chybu. Psali tedy na Pacov Špánovským: »oznamujeme, že jsme dnův pominulých Janu Hrejkovi, úředníku vožického panství, psaní učinili, kterak by tři sedláci ve vsi Tříteži od starodávna k záduší miličinskému přináleželi a při prodeji panství miličinského z omylu a sprostnosti sme úředníku Vašemu odvedli: tomu ráčíte odpomoci; ani jistě k záduší patří . . . toho nám zdržovati neráčíte a tak bychom na nich panství žádného již míti neměli.« (Datum po památce sv. Doroty 1604.)¹⁾ Jednalo se o Petra Kubece, sedláka zádušního. Paní Eva hodlala za téhož Finfkirchnerovi nahraditi; ale vožický pán vložil záležitost na komorní soud nechťe zádušního poddaného propustiti. Dvě léta se soudil, až prohrál. Pro záduší svědčili: Petr Veselský z Vídova,²⁾ Jachim a Mikuláš Špánovský (každý dvakráte),

^{1) 2)} Archiv zemský a musejní, kdež »atestací« Petra z Vídova in originali nás takto poučuje: Já Petr . . . měšténin Nového města pražského oznamuji tímto listem . . . , jakož skrze pohnání od uroz. pí Evy Kaplířové . . . na místě Petra Kubce ze vsi Tříteže, poddaného člověka k záduší *kostela Narození Panny Marie v Miličíně* (nb. titul nový přichází zde ponejprv) jakožto kolatorkyně téhož záduší, abych jí svědomí vydal do soudu komorního král. Českého proti p. Janu B. Fünfkircherovi . . . a všem . . . v komorní radě, tak jakž jeho na mně žádá, to jest mi při pŕhonu na ceduli poznamenané podala . . . ; i toho jsem povědom před čtrnácti lety za dobré a slavné paměti JMti vys. ur. p. Vilíma z Rožmberka (když) jsem na témž panství miličinským úředníkem 4 léta pořád sloužil a to panství i s lidmi poddanými pod svou správou měl, že ti tři lidi osedlí totiž Petr Kubec, Martin Holeček a Ondřej Rambous ve vsi Tříteži na gruntech téhož panství náleželi k záduší kostela v Miličíně a nikdy od Jeho Milosti dobré paměti p. Vilíma z Rožmberka ani od regentů, ani ode mně nižádnými platy, podělky, robotami obtěžováni nebyli, ač jiní poddaní z té vsi dříví do miličinského pivovaru vozili, tito tři nikdy; tolikéž i to v paměti mám, když se to panství prodalo, s uroz. p. Jifíkem Chomoutem z Ha-

Jiřík Homút z Harasova na Radenině, Choustníku a Bělé, Jan Mára Vršovský z Ješetin (Ješetic?) v Podskalí (dvakráte), Jindřich Sádlo z Vražného a na Radíči (29. 8. r. 1606), Václav starší Holub z Radíče (1606, 30. 11.), konečně rada města Pacova (ještě r. 1608 28. 10.), ¹⁾ že je všechny Eva Kaplířova prosila.

Za těchto proměn kvetla ve městečku dosti hledaná škola; neboť měšťané, jsouce z valné většiny obchodníky a řemeslníky při hlavní cestě z Prahy do Vídně, oplývali pro různá svobodství zámožností a mohli někteří pro děti přáteli učiteli. Však krev nedovolovala těmto, že to byla moda věku, dlouho seděti a páni školní správci stěhovali se skoro v každém quartale z místa na místo za zpěvu potulných žáků: Ubi bene, ibi patria (kde dobře, tam domov můj). R. 1604 posílá M. Bacháček z Nauměřic miličinské radě za školního rektora Gabriela Doubka, úda akademie pražské, prose, aby ho přívětivě přijali a jemu skrze pány inspektory,²⁾ přede vším žakovstvem správu učiliště odevzdali, ubližovati nedopouštěli a kdyby on s kantorem svým něco nepodobného pře sebe bral, bez prodlení hned oznámili Bacháčkovi, jenž v brzku máje Miličínem cestu do Tábora, přeptá se, jak s Doubkem jsou spokojeni, »nebo já,« končí rector, »na jiném nejsem, než abych pro JMti. pana Kašpara Kaplíře, velikého mého pana přítele, nad školou města Miličina obzvláštní pozor měl.« Doubek tu dlouho nepobyl; odešel v dubnu 1605 do Netolic. Bacháček hned dosadil zaň Adama Chotounského, rodiče města Nymburka, neboť sám Kaplíř se o školu staral, aby, jsouc na tak veliké silnici, kudy za časté vznešení a učení³⁾ lidé ke dvoru JMti. císařské jedou, dobrými a učenými, též příkladnými správci řízena byla. Chotounský měl bratra při komorním soudu, ten magi-

rasova na místě JMti p. Voka panu M. z Lisova jsme těch lidí s tím panstvím postoupili, však jsme při tom to ohlásili o těch třech ut supra, že k záduší patří. — ¹⁾ Pacovští svědčí, že když úředník pacovský Jan Kochanovský přijel do Tříteže, ptal se, kolik tu poddaných, rychtář řekl, že tři poddáni k záduší miličinskému, ostatní jemu. — ²⁾ Inspektoři tehdejší zastávali funkci nynějších školdozorců místní školní rady ovšem s právy a povinnostmi širšími. — ³⁾ Mistr Borbonius píše ve svém Denníku (str. 95): roku 1598, 1. listopadu přijeli jsme do Miličina k Janu Gelasiovi Morašickému a tam jsme přenocovali, pohostěni byvše dobře ode všech (ibi pernoctamus bene habiti ab omnibus).

strátu všelijaký dobrý fedruňk připovídal, když na Adama hodni budou, a přece týž v listopadu z města přeč vytáhl. Bacháček v témž měsíci r. 1605 na žádost rady a tolikéž na přímluvu ctihodného kněze Daniela Zoubka, správce církevního v témž městě, opatřil škole novou hlavu v osobě již v Miličíně působícího školního mládence Adama Mirovského, »který na positív hrátí uměl.« Měl ale jen pod tou podmínkou zde zůstávati, když se mu město zaručí, že službou poctivou t. j. půlkopou míšeňských grošů do týhodne zaopatřen bude. Bylí miličínští páni z rady hořci patroni, služby chtěli dost a platu správně nedávali. U praeceptorů ztratili za to víru a také Mirovský na pouhý slib školy převzítí nechtěl. I poslal svého otce Adama k panu Kaplíři, aby ústně stav věcí vypověděl a ujistil pána panství, že učitel v Miličíně proti pracím náležité odměny nemá, aby tomu vrchnost přítrž učinila.¹⁾ Prosba pomohla. Na důtklivé slovo pana Kašpara páni z rady se zlepšili a Mirovský v městě 3 1/2 roku spokojeně učil, jak dojemně po letech vzpomíná.²⁾ Dřevěná škola tenkrát stála nad rybníčkem ve farní zahradě, tedy v místech nynější.

Kašpar Kaplír ve dvorské službě krále a císaře Rudolfa nabył vysokých úřadův. Był komorníkem, císařským radou, a zasahuje do tehdejších politických zápletek, uvádí se jmenovitě r. 1608, ve středu po sv. Janu Křtíteli, jako svědek důležité úmluvy Rudolfovy s arciknížetem Matyášem. Stal se r. 1617 karlstejnským purkrabím hradeckého kraje. Z manželky Evy zplodil jediného syna

¹⁾ Poníženou supplikaci přionačil důmyslný Bacháček dárkem »minucí« (kalendáře) na r. 1616. Vyňato z pamětí školských pana archiváře Fr. Dvorského. Viz Český Jih roku 1896 str. 2. etc. —

²⁾ Mirovský odtud přišel na školu Nového města pražského a závětí ze dne 6. Junii 1634 vděčně pamatoval na miličínské záduší. Křaštoval totiž pole a louku »u kříže« blíže Krče (obvod pražský) ku špitálu svatého Bartoloměje a sv. Alžběty v Praze, »kladouc tu vejminku, aby páni ouřadníci špitálští, když by po smrti mé manželky Lidmily v užívání toho přišli, každoročně při čisu sv. Havla do města Miličina, kdež jsem já na onen čas půl čtvrtá léta správcem školním zůstávaje dobrodiní od sousedův téže obce nemalých užíval, šest kop miš. ku kostelu jejich odvozovati povinni byli.« Úplný tento plat bralo záduší od r. 1653 až do r. 1811—1813, kdy finančními patenty obnos klesl. R. 1894 vykoupila pražská obec úrok nadání toho na 2 zl. 18 kr. ztenčený dvacateronásobným penízem; a tak odkaz učitele Mirovského ovšem v menší podstatě trvá do dneška.

Albrechta, jenž v důstojenství císařského rady a nejvyššího nad tisíci koni r. 1616, 6. srpna, rodiče smrti předešel, pochován jest ve chrámu Páně neústupovském, zanecháváje vdově Magdaleně, rozené Údrčské z Údrče (s tou přiznal statek Koleč na Slánsku) nezletilé synáčky Kašpara Zdeňka a Oldřicha. Smrtí jedináčka utrápená máť zhasla r. 1618, 27. března, poslední po přeslici z rodu Vidláků, učinivši r. 1616, 7. prosince, poslední pořízení, dle kterého odkázala všecko jmění vnukům s výhradou, aby děd jejich do své smrti jimi vládl. — Testament panin, jenž v pozdějším sporu měl býti řídítkem, praví: »Všecken statek odkazuji a poroučím: rytíři Kašparovi ze Sulevic, panu manželu mému nejmilejšímu tím způsobem, aby on až do své smrti v plném, mocném užívání toho statku mohl zůstat; a poněvadž na témž statku mém 15.000 kop míš. svých vlastních pojištěno má, pročez o těch bude moci řídit a kšaftovati a je odkázati, komu bude chtíti. Po jeho pak smrti tomu chci, aby týž statek můj vlastní na Kašpara Zdeňka a Oldřicha, bratry vlastní Kaplíře, syny pozůstalé po Albrechtovi Kaplíři ze Sulevic, synu mém nejmilejším, připadl plným právem.«¹⁾ Po dědovi měla býti poručníci jejich vlastní matka sirotek paní Magdalena Kaplířka s pannou Alžbětou Kyšperskou z Vřesovic, kteréž obě měly společně zboží sirotčí až do 20. let jednoho z nich a vychovati je k známosti Pána Boha v náboženství evangelickém podobojí, ku ctným a šlechtným mravům vésti a praeceptora (vychovatele) téhož vyznání jim zjednati.

První, kdo vůli paní báby porušil, byl sám Kašpar Kaplíř. Hnedle po pohřbu jejím pro pohledávku svou 15.000. kop m. uhodil o trh Votic s rytířem Pavlem Osterským Kaplířem ze Sulevic, JMC. truksasem. Oba Kaplí-

¹⁾ D. Z. 139, E. 26. V neústupovském kostele na krásně zachovaných pomnících se čte: Letha 1616 w czwrttek przed sw. Wawrzinczem usnul w Panu urozeny a stateczny rytirz pan Albrecht Kaplirz ze Sulewicz na Kolczy slaw. a swate pamietí Rudolfa cysarze Rzimskeho rada a nejwyssy nad 1000 konj, syn urozoneho rytirze pana Kasspara ze Sulewicz Geho C. M. rady a purkrabiho kraje hradeckzkeho tuto pochowan weseleho wzkrzjszenj oczekawa. Leta 1618, 27. martii, to gest trzetj den po druzebne nedielí usnula w panu urozena pani Ewa Kaplirzowa ze Slawkowa, poslednj toho rodu, wlastnj mati tegož Albrechta Kaplirze, manželka tegož uroz. a stat. rytirze pana Kasspara Kaplirze ze Sulewicz na Neustupowie, Milczinie a Woticzych Geho Milosti Czysarze Rzim. rady.

řové, Kašpar i Pavel, přidali se r. 1618 k českým stavům proti Ferdinandovi. Pomáhal Pavel osobně 23. května r. 1618 vyhazovati královské místodržící Slavatu a Martynice a ve vojsku povstalců přijal charge nejvyššího kvartermistra nad 1600 muži pěchoty. Kašpar zase 25. května t. r. zvolen jest za direktora ze stavu rytířského, aby za ten stav, jak i prve, na sněmu mluvil a práva hájil. Zimnímu králi Bedřichovi sloužil starý Kaplíř horlivě, přijav r. 1619, 6. listopadu, úřad nejvyššího zemského písaře a způsobil r. 1620, 28. března, že narozenému kraleviči zemským darem sebráno býti mělo 36.000 kop míš. Velebitelé českého povstání, kteří je rádi za národní a ne stavovské (vlastně šlechtické) vyhlašují, trpce asi pročítají zprávu Skálovu,¹⁾ o dni r. 1618, 19. září, jak přimlouvá se Kašpar Kaplíř, aby důležité psaní Slezanům učiněno bylo po česku —, aby porozuměli. Čeští vlastenečtí odbojní páni rokovali totiž na sněmech svou přirozenou řečí () — němčinou, která s lutherským učením po Čechách valně se šířila i bujela. Bitva na Bílé Hoře (8. listopadu 1620) rozhodla ve prospěch Ferdinandův, jehož kroky proti náčelníkům vzpoury jsou dosti známy. Nešťastný, z bujnosti panské i některých okolností vykypělý vyhazov místodržitelů stal se začátkem truchlohry, která v rozvinu svém uvrhla milliony nejvíce nevinných lidí do bída a strastí k nevypsání.

V únoru 20. dne r. 1620 jat jest Kašpar ve svém domě v Praze, pro Pavla posláno oddělení vojska do Votic. Týž však větře zlou odměnu, utekl tajně chodbou ze zámku do vyhnanství za žold sloužit saskému kurfirstu. Kašpar Kaplíř ze Sulevic odsouzen byl k smrti, kterou u věku přes 80 let podstoupil na Staroměstském náměstí r. 1621, 21. června, jsa v řadě popravených čtvrtý. Byla prý mu za některých podmínek nabízena milost doživotního žaláře, což odmítl. Trup nešťastného pána, jež kněz Jan Rosacius k cestě na věčnost připravil, dovezen

¹⁾ Skály ze Zhoře: Historie česká II., 394. Tobiaš Smichens, jinak Libocký, církevní správce ve Voticích, připsal Kašparovi modlitební knihu o vešci Páně, kterou Kaplíř, když Libocký do Kamenice nad Labem se odstěhoval, nákladem svým v Drážďanech r. 1606 u Jeronýma Šice tlačití dal, jak z jeho vlastneruční poznámky na jednom exempláři patrné. (Archiv na Strahově.)

(prý) ku pohřbu do Neústupova, hlava v koši vystrčena na mosteckou věž.

Statky jeho vnuků totiž: Broumovice, Miličín, Neústupov, Vlčkovice padly hned na začátku r. 1620 do moci císařského vojska a dány jsou s Vožicí ještě téhož roku generálu donu Baltasarovi de Marradas et Vique na zaplacení jeho pluku. Marradas ustanovil purkrabím miličínským Jeremiáše Tájka, podřídil ho Šimonu Kosteleckému, regentu vožickému. K Miličínu (panství) náleželo město Miličín s panským sídlem, kostelem, farou a podacím kostelním, pivovarem¹⁾ a domy šenkovními; vsi Rexíně, Žibkov, Lažany, hořejší Borek se mlýnem, řeč. Hospodským, Nové dvory, Třetužel se dvorem poplužním, díl Ješetic. Příjmy prvních čtyř panstvíček dle taxy a kontrataxy z r. 1621 páčily se na 10.611 kop míš. Dluhy na kaplířském majetku váznoucí v obnosu 110.617 zl. čili 129.054 zl. převzala královská komora, požadavky údě rodiny ze Sulevic propadly. Matka sirotek Magdalena zůstávajíc se svými dětmi u veliké bídě v Praze — byla několikrát od vojáků oloupena a v čase drancování Prahy přišla o poslední groš, tak že ani sebe ani děti neměla čím přikrýti, ano (dle pověsti) mezi dobrými lidmi i žebřala — ucházela se častěji marně o vrácení majetku.²⁾ Miličín zatím pil hořký kalich utrpení, napl-

¹⁾ Nyní č. 67, viz archiv panství vožického. — ²⁾ Bílek: Konfiskace 236 etc. Zmíníme se krátce o osudech vnuků Kašpara Kaplíře. Vynikl z nich Kašpar ml. Zdeněk. Přestoupiv ku katolické víře, sloužil dlouhá léta ve vojsku císařském, později jako člen státní vojenské rady r. 1683 obhajoval Vídeň proti Turkům. Němci mu dlouho tu zásluhu upírali, až nestranný dějepisec Kineck napsal: Moudré radě hraběte Kaplíře a udatnosti hraběte Stahremberga připisovalo se potom zachránění pevnosti. Kašpar ml. nepřestal žádati navrácení konfiskovaného jmění. Tak po † Huertově dostala česká komora rozkaz, aby dobré zdání o nárocích Kaplířských podala. Stalo se 4. června r. 1642, r. 1644 opět. R. 1653 obnovil Kašpar petici u samého císaře, požaduje tentokrát důrazně zpět statky a podotýká, že nejedná se o žádnou milost, nýbrž o potlačené právo sirotčí. Chce, když ne statky, tož aspoň náhradu za ně a ušlý příjem, jež přes 40 (?) let bráti měl. R. 1659, 3. prosince, nápad na panství po bábě zděděná už po několikrát opakoval. Konečně r. 1669 císař rozhodl, aby nároky jeho, od účtárny na 38.000 zl. vypočítané, jednou navždy 30.000 zl. splaceny byly a to tak, že po 10 let ročně obdrží 3000 zl. Kaplíř odškodnění přijal, dobře věda, že později by nedostal ničeho. Povýšen byv na hraběte r. 1676, 5. února, jako polní maršálek zemřel v Milešově, kdež

něný mnohotvárnými bédami válečnými. Čeští povstalci, chtějce v platnost uvésti heslo Kristiana z Anhaltu: *Austria delenda est* (Rakousko, respective rod habsburský, budiž zahlazeno) oblehli Vídeň, které vůdce a duše povstání Mates Thurn pro neplacení žoldu, ničemné stravování, bouře ve vojsku i velitelích, bezpříkladnou desertaci nedobýv, k ochraně království pospíšiti musil. Říká se, že žádná revoluce, co jich dosud kde bylo, nebyla tolik chatrně a bez hlavy připravována, jako povstání českých stavův. Kus pravdy leží v takové řeči. K nové vládě direktorů, potom krále Bedřicha, pozbyl důvěru stav městský a lid selský. Onen veřejně i na sněmu vykládal své obavy do budoucnosti,¹⁾ ano zemské hotovosti se protivil,²⁾ tento, vida, že mu jde nejen o život a statečky, ale i o čest žen, dcer, srocoval se k boji proti každému. Kolem Tábora, na Vožicku, Pelhřimovsku shluklo se přes 4000 sedláků, jejichž jednotlivé oddíly, nosíce černý prápor s umrlčí hlavou, koho napadly loupežícího, bez milosti skolily, neušetřivše ani raněných vojinův.³⁾ Zdivočilé vojsko obou válčících stran, rozeznávajíc se jen dle jména najímatelova, řádilo jako divoši a bralo, ničilo, pálilo napořád ať katolíku ať protestantu. Při tom si páni soldati zpívali po česku i po německu:

Vem, kde vem,
víra sem
víra tam:
pobereme všecko,
věř sobě, jak chceš.⁴⁾

i pohřben r. 1686, 6. října. Bratr jeho Oldřich zahynul dávno před tím v cizích službách. Brzy po smrti Kašparově Sigmundem Kaplířem zhasl starobylý rod ze Sulevic po meči a dle úmluv hrabata Hrzanové připojili jméno Kaplíř ku svému. — ¹⁾ Na sněmu r. 1619, 26. července, děl mluvčí měst Jan Jezbera: ... vždy, jakž se tato roztržitost v zemi stala, to všecko, což na věrné syny vlasti náleží jsme činili ... a větších svobod (za to) se nadáli. Nyní porozumíváme, jak by k tomu se schylovati chtělo, abysme, neřku-li nových nedosáhli, ale i o předešlé přišli. Skála III., 19). — ²⁾ Město Kolín spěchovalo se dáti svým vojinům, ač pod městským praporcem přísahu složili, mimo mundur ještě zbraň (1619, 27. července) a proto rychtář s konšely vězením trestáni jsou. Č. č. M. 1848, 527. — ³⁾ Blíž Pelhřimova přišlo tak r. 1619, 15. září, o život 500 zraněnců vojska císařského. Svoboda, katol. reformace I. 140. — ⁴⁾ L. c. R. 1619 při sv. Jiří dluhovali táborští mimo jiné těž Tomáši z Miličína 800 kop. Viz Slavík: Panství tábořské str. 15.

V čas bitvy v Záblatí, kterou Buquoy na Mansfeldovi získal (1619, 10. června) stál stavovský general-lieutenant Hohenlohe u Soběslavi, kamž brzy na to přirazil Thurn od Vídně povoláný. Těm nabízel Buquoy u Veselí bitvu, které oni nepřijali, ač vzrostli 2000 Slezany, 1000 Nizozemčany a j. ; proto obrátil se císař. vojevůdce v polovici srpna na oko ku Praze a dotáhl pomalu i bez odporu až k Miličínu (dne 19. t. m. 1619), kdež náhle změniv směr pochodu, kvapným chodem k jihozápadu překvapil a dobyl města Písku (25.8). Thurn šel císařským přes Planou, Tábor za patami a seznáv při odpočinku u Miličina, že Buquoy nemínil ku Praze, pozdě hodlal Písku rychlým kvapem až do Bernardic na pomoc, odkudž, že zatím město padlo, postoupil k Mirovicům, chtěje zaméziti nepříteli cestu ku Praze. V tom se list obrátil. Za peníze na českou agitaci zvednul se Bethlen Gabor, sedmihradské kníže, na Vídeň, a v následku toho Buquoy od Písku bral se proti novému soku. Čechové si oddechli. Hohenlohe přešel Vltavu u Kamejka přes Votice a Miličín stáhl své voje k Táboru. Od té doby až do bitvy bělohorské procházelo vojsko za vojskem naším městem, jež ovšem neslo nesmírné ztráty v každém ohledu.

Při nastalé reformaci mezi r. 1622—1525 jesuité z Krumlovské kolleje s nevalným prospěchem obraceli lid městský v Miličíně (venkovský snáze), ku víře katolické. ¹⁾

Tuším, že r. 1625 Marradas ²⁾ v neznámé úmluvě pustil Miličín a Vlčkovice donu Kašparu de Avendano, JMC. radě a nejvyššímu nad lidem válečným, jenž r. 1626 uvádí se jako kolator miličinského faráře Vavřince Male-

¹⁾ Schmiedl: Historia Societatis Jesu na více místech. —

²⁾ Marradas narodil se r. 1560 z rodu baronského. Stav se rytířem řádu Maltéžského bojoval za císaře Rudolfa udatně v Uhrách proti Turkům, rovněž i proti českým stavům, chovaje na svou pěst celé pluky. Za to si vysloužil mnoho statků jako: Hlubokou, Žihobec, Albrechtec, Vožici, Šemberk, Osečany, Suchou, Dúbravici, drže i jiné (Miličín) nějaký čas v zástavě. Povýšen byv r. 1627, 18. dubna, do stavu hraběcího, zemřel v Praze roku 1638, 12. srpna, u věku 78 let. Panství Hlubokou, Dříteň a Vodňany odkázal svému synovci Františku di Soler et Marradas, hraběti ze Sallento († 1656). Avendano byl obristem pluku dona Baltasara; patrně najímali regimenty spolu. Resoluce císařská dčto 17. června 1627 nazývá Marradasa pánem městečka Miličina.

šovského, kněze katolického a Poláka z rodu zemanského. S knězem žili Miličínští na kordy. Žalovali střídavě na sebe u kardinála Harracha, až jednou napsal arcibiskup, že mají hlavní příčiny písemně podati. Učinili tak obsáhlou listinou, uvádějce (1627, 15. Junii) deset punktův, jimiž nařikají, že při faráři je veliká nedbalost na povinnost a úřad kněžský, an ve třech i čtyřech nedělích jednu mši sv. slouží, v chrámu Páně nenáležitě věci mluví, mnohé dobré a poctivé lidi i ty, kteří od mnoha let v prachu země odpočívají, haní, tupí a divnými nářky dotýká, úřad od vrchnosti vystavený šelmami, kluky, zloději, visalci . . jmenuje, na kata a šibenici odsuzuje, po domech nepokojných, šenkovních, ač ve faře zůstávati má, své obydlí si oblibuje; aby vždy větší příčinu měl, některé věci, což dosti těžce z důchodů chudého záduší spraveno bylo, jako kamna ve velké světnici (farské) rozbořil, pana regenta, ouředníka, magistrát slovy potupnými zlehčil, ba JMt pana de Avendano, pána křesťanského a starožitného, starým psem nazval; purkmistra a konšelů neposlouchá, ujímaje se všelijakých světských a politických věcí. Osoby od úřadu: primasa v rathouze, jednoho souseda beze vsí příčiny na rynku upral, obecný lid proti radě pobouřil a v neposlušnosti a nepoddalosti utvrdil. Nad to vše, když od JMt císařské na obyvatele království podle otevřených mandátů kontribucí nejprvnější šestiměsíčná v létu 1625 nařízena byla, publice z kazatelny lidu, aby žádný též kontribucí neodvozoval, poroučel, odkudž následovalo, že pro neodvozování původem pana pátera zatýkacích listů na sebe dopustili a tudy velikou nepříležitost a škodu na se uvedli. Na osadníky velice přísně dokračuje a žádné pobožné promluvení s nimi míti nechce, jmění obroční sousedům mocně odjímá, lidem lehkým k užívání propouštěje a, aby zádušní sedláci jim jako svým pánům robotou pod mnoho strychů polí osívali, mocí přinucuje. Poněvač nemalé užitky, nadání a obilní desátkové, též sutí, muk od mlynářů, slepic též i peněz hotových mimo jiná accidentia se nachází, to jest od starodávna farářům náleželo, že jsou dva mládence neb školní oficialy školní stravou vychovávali; toho ničehož páter Laurentius podniknouti ani kusa chleba jim poskytnouti nechce, a přece bez nich ani služby Boží konati se nemohou. Když před vojáky věci zádušní, chrámové a farní do sklepa ve faře

za mohutné dvěře, kterých soldati zmoci nemohli, uschovali a potom od faráře zpět požadovali, dal za odpověď, že nám odvede šibenici a pranýř. Také o našich znejmiljších manželkách pod zapomenutím Pána Boha a důstojenství kněžského hanebné věci roztrušuje . . . My pak pamatujíce na řád a právo a považujíce sobě víceji jeho duchovního ouřadu, než li on práva JMti páně, slovy pěknými a vlažnými jsme jeho odbyli.¹⁾ Malešovský se bránil proti nařknutí a tu z naléhání arcibiskupa a z poručení dona de Avendano přinuceni jsou purkmistr a rada i všecka obec města Miličina, že vyslaly spoluobčany své Václava Trnku a Jeronýma Konečka do měst pražských s plnomocenstvím, aby s konsistencí na místě jich na soudu buď ústně neb písemně vyjednávali.²⁾ Pro faráře svědčili: Ludvík Širmar z Malíkova, registrátor při deskách zemských, Filip Grecht, měšťtín starého města pražského a zvláště Anna Voldřišská, souseda nového města pražského a hospodská. Vyšlo na jevo, jak Miličínští od některého času svého faráře hrubě pomlouvají, z čehož od kolika moudrých lidí hlavně při jarmarce v krčmě Anny Voldřišské domluvou, aby přestali, jsou trestáni. Kněz dokazoval, že se to vše od miličinských sousedův děje skrze nepřízeň pro jeho žehrání a napomínání na kázání; že mnozí kostelní a zádušní peníze za sebou mají, jich užívají a ač povinni jsou navrátiti, nenavracují, dokládaje, že výrok přísahou stvrdí.³⁾

Na čí stranu se právo překlono, není známo. Víme jen, že Malešovský ještě v srpnu téhož roku u nás zůstával. Měšťané, chtějíce za každou cenu se ho zbýti, když jejich vrchnost za pilnými příčinami císaře pána v cizích zemích prodlévati ráčila, prosebně utekli se do Vožice k Marradasovi a dosáhli tady přímluvného dopisu ku kardinálu, v němž hrabě naléhá na odstranění Vavřincovo a potvrzení Matěje Vošitky, faráře při sv. Jindřichu v Novém městě pražském, za kněze do Miličina. Malešovský koncem roku odstěhoval se do Načeradce.⁴⁾ Avendano se se zástavným zbožím svým více neshledal,

¹⁾ List vykazuje některé nesrovnalosti, mluvě na př. jednou o chudém, podruhé o bohatém záduší. Archiv zemský. -- ²⁾ a ³⁾ L. c. —

⁴⁾ V Načeradci pobýval několik let jmenován byl Harrachem r. 1641, 11. dubna, děkanem v Jaroměři. Krás! Harrach 227, 239.

zakončiv v cizině pout životní.¹⁾ Císař dal panství do opětné zástavy na odrážku zadrželých dluhův donu Martinovi de Hoeff-Huertovi, svobodnému pánu z Velhartic, na královském Hvozdu, Mokrosuku a Nemilkově, držiteli města Písku, JMC. válečné radě a nařízenému nejvyššímu, a to někdy v březnu r. 1629,²⁾ teprve r. 1630 českou komorou přán jest témuž dědičně Miličín se statky broumovickým a vlčkovickým, poprvé za 56.186 kop míš., podruhé za 69.280 kop odhadnutý, též s Neústupovem — k němuž náležely poplužní dvory v Neústupově, Pechovém Záhoří (nyní Vysoké), Nový dvůr v ceně 37.675 kop — celkem za 108 000 zl.³⁾ Úředníci sepisující věci zádušní, při odevzdání statku předložili též česky sepsanou knížečku o příjmech farářových: knížka zadusnjči Registra 1630 Letha vydaná na vybíraný auroku a desatkuw, kterážto vzácná listina in originali otvírá nějaký pohled na tehdejší poměry jak města tak osady.

Na dvorcích v Miličíně sedí, na *netušilovském* Jiří Bořkovec, na *homolovském* Jan Trnka, na *románkovském* M. Románek, Jan Boháč a pan Krištof Kelbel z Geisingu,⁴⁾ obývají nepojmenované domy s většími grundy. Z měšťanstva se uvádí s určitými platy: Václav Šiller, Jiřík Šmíd, Daniel Švec, Jan Kolář z Nového Města, Petr Skuhrovský, Adam Vykysalý, vdova Vachova Markýta (má dva domy), Václav Kolář, Pavel Kavan, Jakub, sklenář, Jalovčík, Matěj Pešek, Šimek, Jan Vach, Jan, hospodský na domě zámečnickově a svém, kovář Matěj, Matěj Plocha, Pavel Kadeřávek, Václav Kalina, Benda, Jakub Slabý, Jakub Jelínek, Václav Šver, Jan Vach jináč Vatsr, Kubka,

¹⁾ Archiv vožický chová necelou zprávu (bez dat) o úmrtí dona Kašpara. — ²⁾ Don Huerta přimlouvá se za nejmenovaného faráře v Miličíně u Kašpara, děkana a officiala pražského, aby »p. faráři mému z města Miličina, což jest se proti úřadu VMti přečinil, laskavě passírovati« ráčil (roku 1629, 7. Martii.) Huerta vlastnoručně česky připsal: Wassi Mti k službi diczki hotob... Zemský archiv. —

³⁾ Bilek. Konfiskace 236 etc. — ⁴⁾ R. 1628, 6. Augusti, Jan a Fridrich Kelblové bratři z Keyzinku a v Miličíně přivozující purkmistru a radě města Kouřima ku paměti dobrodiní, které jim jejich pan otec dobré paměti p. Krištof Kelbel půjčkou neuvedeného obnosu v největší bídě učinil, naléhají, aby úrok v pořádku odváděli, sice že jinak na svou spravedlivou věc nastoupí. Originál v arch. čes. Musea. Dle toho bude rejstřík, psaný ještě za života p. Krištofa, některou částí starší.

Brožek, Eliška Pavla Alše, Liduška Alšova, Jan Kroužek (drží pole Matějovské u Hůrky, Outratovské na liškách a Turkovské), Jeroným Straboch (zemřelý), Václav Homole, Václav Hladík, Jan Vídeňský, Petr Trnků, Martin Houser, Matěj Aleš, Prokop Smrž, pekař Duchek, Václav Marsin, Chrudímský (nebožtík), Mikuláš a Jakub Hynek, Nikodým Šmíd, Jan Šmíd, Kateřina Sudličková ¹⁾, bednář Pikal (má v nájmu pole perkovské), Viktorin Čáslavský, Václav Miksa, Václav Steker, Jeroným Plechovský, Mastikulka, Brožek, Franta, Simeon Kavka (má v nájmu farské pole na babí hoře a sychravě), Jan Kouřimský, kolář Mikoláš, barvíř Jan, Václav Louda, Jan Kopecký, Tomáš Votický, Jan Slepíčka, Jan Jistebnický, Jak. Voják, Brikcí Kavka, Vítek z výhní, krejčí Štěpán, celkem 72 sousedův.

V Borku dolejší bydlí: Korouš, Valeš, Malík, Čermák, Petráš, Ježek, *v hořejším*: Vach, Soukup, Havel, Zikmundovic; *v Ješetích*: Louda, Trachta (dva), zeman; *v Lažanech*: Martinkovic, Matěj, Vavák, Urban, Štětina, Martin, Vávra, Vaněk, Kasal, Jan Zadák; *v Rexině*: Skopec, Brázda, Kovář, Muž boží; *ve Stýrově*: Zeman, Kavín, Samec, Soukup, mlynář Prášil, Zbouzek (Zbouzík); *ve Třetuželi*: Lahvička, Staněk, Zoubek, Jan Ždich, Zá-

¹⁾ Jan Sudlice (Sudlicius) Miličinský, bakalář, potom mistr svobodných umění, r. 1602 kantoroval v Prostějově na Moravě, na to v Uherském Brodě, r. 1604 stal se správcem školy zase v Prostějově. Přeložil z latiny řeči Petra Martyra Vermilia: »Modlitby svaté ze žalmů sv. Davida, proroka Božího«, které jeho syn Václav Sudlice po otcově r. 1620 s dedikací panu Bohuslavu Berkovi z Dubé vydal. Dvorský: Paměti o školách 209. R. 1607, 26. května, Tobiáš Konecius, (Konečný) miličinský, oud učení pražského, užívaje přímlyvy rektora a senatu university, prosil p. Petra Voka z Rožmberka, aby propuštěn byl z člověčenství a poddanosti. Pražští páni píší: . . . A poněvadž znamenitá ozdoba velikého pána jest v jiných místech lidí na gruntech VMti zrodilý míti, kteřížby VMt. a slovutný rod zvelebovali a podle jiných za VMt. se modlili; šetrně a též uctivě k VMti se přimlouváme, abyste Tobiáše . . . z člověčenství v poddanosti, kterouž zavázán jest, se spravedlností (majetkem), ač-li jakou má, propustiti a jemu list zhostní vydati poručiti ráčili. l. c. R. 1630 při účtování (zádušním) Václava Skuhrovského z Miličina vykázáno, že zůstává za ním 33 kop 59 gr., 5 den. míš. Dva originály v archivě čes. Musea. Dle listiny berních sbírek r. 1603 záduší miličinské mělo 7 poddaných, Kateřina Konečková, měštka, též 7 (kde?), z nichž r. 1615 zaplatila 4 kopy 40 gr. daně. Sedláček: Rozvržení sbírek str. 38.

skalský (pustý); *v Záhoří* (německém): Sulič, Smola, Pícha, Jetřich, Vít, Koucký, Drštička, Dvořák, Rzoun, Zýka, Ježek, Kubka, Vobdržal; *v Žibkově*: Báňovec, Vacek, Urban, Pětivlas, Cvrček; *ve Vesci*: Jan, Bezruký, Martin; *ve Věcově*: Jan Štěpánků, Vít Vykysalý, (třetí dvůr).

Mlynáři žijí se na osadě: Prášil, Vrabec, Heráň, obecní v Ješeticích, Chváta, Kadoch nebo Kubát, Pěknice, Váňa. Jako pusté mlýny připomíná pisař: Na spáleném, Báňovcův. Uvedení platili knězi desátek porozdílně. Jinaký šel důchod ze statečkův sedlákův záduší poplatných: *Z Kahlovic* Jíra na Pechovém gruntě odváděl 1 kopu, 2 gr., Jan Říhů 1 k. 4 gr., Václav Tíkal 1 kopu, Jan Útrata 50 gr., *z Oldřichovce* Prášil 1½ kopy; *hojšíni* usedlíci: Vondráček, Jandák a mlynář po 4 gr.; *třítežští*: Holeček, Rambous, Kubec po 35. gr.; *novodvorští* dva Břicháčové po 12. mandelích obilí, mimo robotu, dle níž s potahy svými z poručení pana kolatora faráři sdělávali docela po 18. strychů polí v nejlepších místech vyměřených.

Scházelo se ročně celkem úroků z města i vesnic 23 kop, 37 gr., 1 denar. K tomu přidával patron ze dvora záhořského za to, co dvorem obsazeno, 5 kop, 30 gr., nájem z luk kněžských, co pod mlýnem Hatašovým (panským) ležely a k témuž dvoru se sklízely 7 kop, vše na míšenské. Nájemci farských polí snášeli ročně 16 kop, 34 gr., 2 den., jiní 30 mandel obilí; z vesnic 1½ kopy, 18 mandel žita, 1½ kopy, 8 mandel ovsa, 36 mandlíků ječmena. Suté obilí sypali na starou míru jen ze Záhoří a Lažan, a sice 16 str. žita, 25 str. ovsa, mlynáři po strychu mouky. A tak summatim na penězích bral kněz 52 kopy, 41 gr., 3 d., obilí mandelního 7 kop, 2 mand. ½ snopu, sutého 41 str., mouky 10 měř, 25 slepic. Ze dvorce věcovského upírali mu platu 36 gr.

Farské rybníky nacházíme čtyři, dva pod Žibkovem a dva pod Třetuželí. Dva se mohou nasaditi, dva stržené třeba jest zadělati a mohlo by se do nich vsaditi několik kop ryb. *Louky* jsou tři, na nichž 7 dobrých vozů sena se nabrati může. Při faře samé leží *zahrada nebo štěpnice*, v ní trávy nemálo. *Zádušní les* veliký, v něm všelikého dříví v hojnosti, že paliva spotřeba snadno se opatřiti

může.¹⁾ Regent (Mikuláš Čejkovský) v témž roce 1630 30. Aprilis, na radnici dal sepsati »poznamenání, kterak se má zádušními věcmi hnouti.« Vedle kšaftu Budilova na vsi Kahlovicích nařizuje se dvěma úředním osobám (konšelům), aby z úroku 4 kopy 30 -gr. míš. o každých suchých dnech chudým lidem »pecna« (lázeň) vytopována byla a žebrákům po každé 30 gr. m. se rozdělovalo; zbude-li co — špitální hospodář konšelům polouletně za dohlídku 10 gr. odevzdá — almužnou se rozdává. Kahlovičtí sedláci ku topení lázně povinni jsou ze svých lesů střídavě dříví přivážeti. Že pak celá ta ves k záduší buď dokoupena nebo převedena se nachází a více nese, přebytek nad 4½ kopy na zlepšení záduší běží. Usedlíkům neukládá se odváděti kůry, leč za každou 6 gr. k záduší se počítá. Mikuláš Prášil z Oldřichovce, Václavem Vídeňským odkázaný, kromě úroku ještě k záduší ročně 2 kopy, zákům při každém pololetí 30 gr. přidává. Ze vsi Tříteže jeden poddaný p. faráři náleží (jiní pak dva kam, to se věděti nemůže a jest nutno na ně se poplati), ten knězi robotuje. Ze zádušního lesa s povolením vrchnosti faráři Alexandrovi se může dávatí spotřeba dříví, ač les faře nenáleží a tak z povinnosti se nepovoluje, jen z lásky a dobré vůle k fedruňku duchovníka, aby ročně 24 sáhy vzal. Osm zádušních robotníků každý po třech sázích udělá i odveze, k tomu po jednom sáhu do špitála, rovněž tolik do školy, že tedy po pěti sázích práce jim náleží. Ti dva konšelé mají dobrý pozor dáti, aby se les neplundroval a co nejvíce ušetřoval. R. 1633, 27. června, uvedené starosti řídití měli Jan Šlernloch a Jan Štěrbá, členové rady miličinské.²⁾ R. 1631 Jan Jiří, kurfirst saský, zkaziv přátelské svazky s císařem Ferdinandem, nařídil vojevůdci svému Arminovi, aby vpadl do Čech. Jak v Praze o tom uslyšeli, utekli boháči k Táboru a s nimi vůdce posádky — Marradas. Již 12. listopadu dorazil do Miličina a odtud psal jménem císaře Albrechtu z Waldstejna, aby opětně převzal velení. Od nás zašel Marradas na Tábor, 14. listopadu dlel mezi vojskem ve Voticích, slibuje, že šestnáctého

¹⁾ Originál ve farním archivě. — ²⁾ Zemský archiv. Roku 1630, 8. dubna, Šimon Rothhanzl, primator Týna nad Vltavou, brání se u konsistoře, aby jim kněz Alexander z Miličina dáván nebyl, že potřebují správce příkladného; neboť u nich panuje ještě mnohá návyklost pikhartská a kalvínská. Tamtéž.

ku Praze s pomocí přitáhne. Mezi tím Sasové bez krveprolití usadili se ve hlavním městě Čech, a Marradas na tu zvěst, stěžuje si do nedostatečnosti sil, ustoupil až k Budějovicům (1631, 22. 12.). Za několik dní změnil úmysl, pospíšil zase až k Miličínu, odkudž po několika-denním oddechu zamířil k Benešovu, aby se tam s jiným cís. generálem Tiefenbachem spojil. Minuv se s ním, položil se po nějakém prodlení s pěšáky u Táбора, s jízdou u Miličína.¹⁾

V bojích na to rozproudělých nenalzáme o městě zmínky až v r. 1637. Tenkráté žaluje miličinský farář na don Huertu u arcibiskupa, že uchvacuje jmění kostela, městské radě podobné nezabráňuje, desátků po více let neodvádí. Neví kněz, jak se uživí a hodlá pryč. Don Martin v ty doby loučil se se světem.²⁾ Pořídív dne 15. února 1635 závětí za universalní dědičku Marii Annu, vojvodovnu z Multan a Valachie, nevlastní dceru svou, kterou adoptoval, zemřel, nikým neželen, na den sv. Lucie, 13. prosince r. 1637, v době, kdy císařská komora odvolala zvláštní kommissi k vyšetření stesků, jaké poddanými

¹⁾ L. c. — ²⁾ Huerta, zrodil se v Nizozemí z rodičů erbovních, vyučil se krejčovně. Brzy však jehlu zaměnil za meč a s bratrem Petrem r. 1604 do Milánska pod prapory Marradasovy a ve službu španělského krále vstoupil. Zmužilému a odvážlivému Martinovi štěstí posloužilo pod Dampierem ve válce furlanské, že postoupil na rytmistra a majestátem císa. Rudolfa II. r. 1609, 3. července, povýšení jsou bratři do stavu říšských šlechticův. Huerta stal se najimatelem pluků pro císaře, r. 1618 podplukovníkem jízdy. Upadl při dobytí Písku r. 1620, 10. února, do zajetí Mansfeldova, kterýž za výkupné brzy zajatce propustil. R. 1621 jmenován byv válečným komisarem, dobýval více měst hlavně Táбора. Na porážku zadrželého žoldu jeho dragounům obdařen jest konfiskovanými statky jako Pískem, Kašperskými horami etc., na nichž potom tvrdě hospodařil. Při katolické reformaci počínal si neurvale, neposlouchaje nižádných domluv missionářův, jen zisku vyhledáváje. Napočítal si za císařem ohromné obnosy a tak lehce získal v Praze domy, Měčín, Velhartice, Mokrosuky, Nemělkov, Miličín, Neústupov, Vlčkovice a j. Povýšen byv na generála, roku 1628, 20. listopadu, dosáhl stavu panského s přídomek «svob. pán z Velhartic», jemuž podala ruku vojvodova multanská. Od r. 1631 do své smrti churavě, pamatoval na milosrdné skutky, dávaje kostely (na př. v Putimi) opravovati a čině (na př. Františkánům v Praze) mnohé dary klášterům. Povaha jeho líčí se jako násilnická a ukrutná, na Písecku dosavade lze slyšeti — Huerta byl poberta. Měl ovšem všeliké ctnosti i nectnosti válečníka ze femesla, jakými byli někdy Jiskra v Uhrách, František z Háje a Vítovec v krajinách chorvatských i slovinských.

a obyvatelstvem vůbec k císařskému dvoru donášeny byly naň i jeho regenta Mikuláše Čejkovského z Čejkova.

Jak don zavřel oči, vyskytlo se několik dobrých duší, které mrtvého z neznámých zločinů (neboť se nikde neuvádějí) obviňovali. Císař dal sluchu žalobám, nařídív, aby hotové peníze, kterých prý byl plný vůz, zabrány a nemovité jmění dáno do sequestrace. Dědičce, provdané za Jindřicha, purkrabího z Donína, ponechány k výživě jen Velhartice. Donín nemínil o sotva nabytém jmění zhola přijíti; dokazoval a zdá se, že i dokázal, bezdůvodnost žalob na velezradu. Ferdinand aspoň již v září r. 1638 vyjednával skrze nejv. mincmistra království českého p. Oldřicha Adama Popela z Lobkovic důvěrně a tajně s Donínovou o postoupení města i panství Písku ku svoji ruce a skutečně dne 12. října stalo se narovnání v ten smysl, že císař vezme Písek. Nařídil Ferdinand zároveň, aby jeho úředníci Oldřich a Albrecht Libštejnští z Kolo-vrat, Bartoloměj z Hartenfelsu, zvolíce příhodný den, s don Martinovou vdovou vyjeli na statky, kteréž jí, respektive dceři vydány budou jako domové v Miličíně a Velharticích. Sequestor ať se odvolá, a vdově všechno zcela a úplně navrátí s příslušnými mobiliemi, spisy atd., slovem, budiž zachována při tom, jak prve v držení měla.¹⁾

Na Miličíně měl zajištěno několik tisíc kop p. Jan z Talmberka, pán na Jankově, o čemž Huerta za života vysvědčil, že dlužil se je na zaplacení statkův.²⁾ Vyšetřováním urbářů, zádušního jmění, stavu věcí hospodářských vyšla na jevo mnohá tutlaná rána. R. 1638, 9. července, vyžádal správce benefícia miličínského, Jindřich Kocian, u místní městské rady rejstřík zádušní s atestací Šimona Cerhovského, radního písaře, že záduší kostela jeho se stalo a posavade děje nemalé zkrácení, aby mohl dle pří-sahy na odškodněnou nastupovati.³⁾ Kněz pokornou suplikou utíká se o radu u kardinála Harracha, vznášeje naň známost o neřádech a nezpůsobách, jimiž nebožtík a nyní paní jeho obročí ublížili. Z relace farářovy po-

¹⁾ Matzner ve Sborníku historickém I, 160. — ²⁾ Český Jih r. 1898—9 č. 8. Synu Janovu Vilému Václavu Františku Talmberkovi r. 1652 připadl ve dluhu statek Záhoří a Vlčkovice. D. Z. třetí stříbr. trh kvat. O 29, K 28, C 3. — ³⁾ Archiv zemský.

znáváme, že žádných zádušních účtů od 10—15 let ne-
držáno, haeretikové (jinověrci) v městě všech práv poží-
vají, ano také zádušní věci řídí a spravují, vedouce registra
o záduší ohavně zmakulovaná. Tři kalichy (z nich jeden
zlatý!?), tři pateny jsou ukradeny. Mluví, že je katoličtí
kněží zcizili, a sám primátor města je vzal. Tři svazky
knih z pergamenu na vždy a neoplátku vypůjčil se don
Martin de Hoeffhuerta, zvláště bibli, ve kteréž fundace
farní zaznamenány byly, jakož i vesnice s desátky. Ko-
stely, fary (k Miličinu příslušela filiálka: Oldřichovec,
Neústupov), špitály, školy nanejvýš zpusťil, zbořil, role a
luka pobral, meze rozoral, na polovici kněžského desátku,
zle ho vymáhav, dal sice stvrzenku, ale podílníkům ni-
čeho. Na poddaných vyžadoval nenáležitě úroky, ukládaje
těžké a nesnadné kontribuce na penězích, masu; od se-
dláků po 6. zl. mimořádně vynucoval, prý za staré resty,
do vsí kladl vojáky, kteří klisny, krávy a peníze kradli.
Svátků a nedělí nesvětil — to po něm regenti, správcové
a primas opakují. Konsistoři a duchovním právem se
dělal, schváliv neslýchaný kus pekaře Křištofa, jenž bar-
víři Janovi u primasa Hieronýma (tedy na úřadě!) v Mi-
ličíně prodal svou ženu za 15 kop mš.¹⁾ Není divu, že
sousedé pod takovým pánem Božím svatým se rouhali,
v neděli a svátky bez ostychu pracovali. Na věži není
zvonů, v kostele kamenné křtitelnice, ornátů, korouhví,
antipendii, ba ani kříže neshledáš, co je, jsou samí »hadr-
lumpi«. Za kalichy slíbil monstranci, ničeho nedal, co jiní
darovali, odňal, čtyři farské sedláky ve vsi Rexíni (!?)²⁾
a jednoho ve Třetuželi, Martina Lahvičku, si přivlastnil.
Po čtyři léta desátku knězi neodvedl ani z vlčkovického,
ani neústupovského dvora, jen stvrzenku se slibem do-
ručil. Ptá se Kocian, má-li o těch věcech mlčeti aneb jich
pánům královským kommisarům zjeviti a dokázati, neboť se
obává, aby nezvedl kámen na sebe sama.³⁾ Kommise žádá
a potřebuje: 1. Počtu vyhledání a držání, 2. zádušních
register škaredé a ohavné zfalšování a zmakulování, 3. ka-
lichů ukradení a ztracení, 4. fundací vyhledání, zloupení
kostelů, far, rolí, luk, zádušních peněz, kur, robot a

¹⁾ Pekař, že ten handl udělal, na hrdle ztrestán. l. c. —

²⁾ Patrně omylem za Kahlovice... (rusticos parochiales, byli zá-
dušní). — ³⁾ Kopie v zemském archivě končí: »movi lapidem,
patiar repulsam.«

úroků na farních poddaných, zpuštění škol a špitálů, v soudy duchovní se pletení a vejповědi manželstva, žen prodávání. Aby farář ku svému, jak v Miličíně, tak v Neústupově přišel, přímluvčího dopisu arcibiskupova potřebuje. ¹⁾ Kardinál Harrach, uváživ pravdu z dokladů, vyhověl přání jeho; navštívil důtklivým slovem (1638, 25. září) pány sequestrační kommissaře, doporučuje vřele spravedlivé nároky Kocianovy. ²⁾

Zpráva o jinověrectví miličinských ukázala se pravdivou r. 1639, když Švédové vyhrnuli se na nešťastnou českou zem. S nimi vrátilo se drahně emigrantův a protestantských kazatelův, namlouvajících lidu, že nastal konec císařské vlády v Čechách. Leckde uvěřili, začínajíce pronásledovati katolíků, jako i měšťané v Miličíně, kteří, oddavše se znovu na bývalé, před tím utajované vyznání, mstili se rozličným příkořím duchovnímu správci svému, (až do Nové vsi odešel ³⁾) nazývajíce katolíky papeženskými psy, tropíce si posměch z věroučných článků katolických, potupujíce postní příkazy a strojíce bouře a povstání. ⁴⁾ Nevřle snášeli po některý čas císařští — snad tábořský komandant Jan Pavel z Briaumontu — zpronevěřilou opovážlivost a pak pustili do Miličina »soldaty, kteří tady zle hospodařili, kostel, rathouz, domy vytloukli, mnoho dobytka zajali a, jakž se pravilo, i poddané (t. j. sousedy) zabili«, ⁵⁾ Švédové zase projížděli celé království, na jih až k Budějovicům, majíce žeň z cizího dobrou. Najímaliť

^{1) 2)} L. c. Ze dvora neústupovského zadržovalo se faráři 80 mandel žita a tolikéž ovsa, z vlčkovického 100 m. žita, 100 ovsa. »Že jsou mně povinni týmž desátkem ukazují a provozují: 1. sám p. don Huerta confirmací na mne cum omnibus pertinentiis zaplatil a zjednal, 2. registra farní a desáteční týž desátek osvědčují, 3. všickni poddaní před sequestory pro mne svědčí, 4. sloužím tam každou druhou neděli služby Boží, všechny lidi sem tam convertiroval realiter et effective . . .« dopisuje Kocian konsistoři. l. c. —

³⁾ Kšaftu Jindř. Kociana, faráře novověského, — po němž v Miličíně jako děkan působil Diviš Stanislav (viz seznam jeho knih v arcib. archivě) krátce, † 1640, 8. září — sepsanému r. 1644, 20. května, přítomni byli, kněz Vavřinec Hořinka z Černého víru, farář vožický a Tomáš Svavis, farář miličinský. l. c. — ⁴⁾ Kráslův Harrach 136. —

⁵⁾ Kopie zemského archivu nesrovnává se s tvrzením v životopise kardinála Harracha, str. 494, že by Miličín byl náležel ku statkům arcibiskupským. Relaci Josefa Miličovského z Braunbergu k Nefestínu z Koberovic v tomto směru vztahovati dlužno na Pelhřimov nebo Řečici.

hojnost dělníků ku platu po 6 kr. a 2 librách chleba na den, aby jim žali stojaté obilí, císařští zajímali dobytek, plundrující vsi, dvory, města. Znamenitá to vojna, píše současník, my žereme strach a nevíme, komu pracujeme. Zvláště r. 1643 bojovníci evangelia počínali si, hájící na oko svobody volného smýšlení v náboženství, jako kdysi »bič boží« Attila s pohanskými Asiaty. Bylo to po bitvě u Lipska (Breitenfeldu), když arcivévoda Leopold zanechal vrchního velení neschopnému Gallasovi, a Švédové po druhé vrazili do Čech. Krajští hejtmané na rychlo pečovali o řádné »fortificování« (opevnění) města Tábora. Proto patentem nakazovali okolním vrchnostem pomoc po naschválním poslu, jenž žádal v Nemyšli 30 osob, 6 for, v Záhoří 5 osob, jeden povoz, ve Vožici 105 pracovníků, 21 for, v Miličíně 99 dělníkův a 19 povozův. Když přijel 16. září do našeho města, nebyl p. hrabě (Donín) doma, jsa sám osobně při setí na poli. V zámku odkázali posla, že pán jak hejtmanům, tak komandantu táboorskému dá, dá-li Pán Bůh, zítřejšího dne psaní učiniti. Tábor jest skutečně, ač velice chatrně opevněn; leč toho roku Švédů neuzřel.¹⁾

R. 1640, 6. června, císařská jízda, která pro dostatek píce okolo Miličína a Tábora delší čas ležela, hnula se k Chebu,²⁾ a rok na to, 4. května, úředník mitrovický Jan oznamuje Janu Černínovi z Chudenic, že císařské vojsko, sedmi setninami u Třeboně odpočívajíc, jinými okolo Miličína krade a loupí, a radenínský správce Martin Zámeček píše Heřmanu Černínovi, že tělesná stráž arciknížete od nich na Miličín se obrátila;³⁾ bylť arcivévoda Leopold r. 1640 Švédy z Čech vypudil. Na Tábořsku na jaře toho roku proskočil zuřivě mor.⁴⁾

Naši zápasili mimo tyto ještě s jinou nehodou. Jan Kleblot,⁵⁾ někdy spoluobčan jejich, nařknul je písemně

¹⁾ Thir, Hradiště hory Tábor II., 147. — ²⁾ Archiv města Rakovníka, relace Augustina Kosiny ze Slaného tamějšímu magistrátu. — ³⁾ Archiv jindřichohradecký. — ⁴⁾ »Ieczo in Tabor die Pest sehr regieren thuet.« — ⁵⁾ L. P. 1630 při soudu držaném o vánocích se vyhledalo z knéh městských, že jest Václav Kleblot na Bezděkově (nb. část Miličína) koupil za 12 kop míš. nějakou panskou chalupu a dosud dlužen. R. 1633, 25. Aprilis, prořacován ten domek při soudu za 50 kop, r. 1636 se nachází, že Kleblot umíraje, zanechal po sobě vdovu Dorotu a děti, kteří domek zaplacený mají. Syn Jan v Praze zůstává bez povolení, Anna vdala se do Tábora,

u krále i vrchnosti a veřejně v městech pražských ze zavilé obojetnosti, dokládaje, že jsou rebellantes proti Bohu, císaři a lidé na víře nedostateční od jakživa. Popudila je taká mluva velice nesmírně. Ačkoli dědička Huertova netěšila se u nich osobní oblíbenosti, ¹⁾ uznali přece za vhodné nejprve k ní se obrátiti se stížností a osvědčováním, jak jim ublíženo.

Vaše Milosti, milostivá paní! Tak jakož jest VMti Jan Kleblot Miličinský, nyní v městě pražském zůstávající, Jeho Milosti králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu, spisem ukvapným, v němž nás a poctivostí našich se dotěká a za rebellantes od vždycky pokládá, podal, čehož nikda jemu prokázati možno není. I majíce my od VMti sobě týž list propůjčený, z téhož propůjčení VMti poníženě děkujíce, skrze tento naše (obranu), jakožto ku své dědičné vrchnosti se ucházejíce, přednášíme, kterak předkové naši, majíce i my, pro jich i naši věrnost a poslušnost od slavné a svaté paměti JMti císaře a krále českého Rudolfa II., též od pánů z Rozimberka i pánů Špánovských, jakožto držitelů města Miličina, všechny milosti a nadání, v nichž abychme kdy naši rebelantii (ukázali) ani na poctivostech našich, kdy zmařilí byli proti Pánu Bohu, proti Jejich milostem vrchnostem předešlým i Vaší Milosti, my věrní, téhož se v týchž milostech nenachází a tomu světle a patrně odporují; nýbrž po všecy časy jsouce Pánu Bohu, JMti císařské a VMti věrní, poslušní a předešle i nyní poctivě se chovajíce, nám táž nadání, že nikdy při nás žádné rebellantství se nenašlo, dotvrdí. I nechtějíce než podle těch milostí a nadání takového nedůvodného marku (znamení) na sobě aneb potomkům a budoucím našim zanechatí, poníženě a pokorně (prosíme), že nás

Pavel a Ludmila při matce zůstávají. Dle listiny v archivě č. Musea dané v Miličině na rathouze r. 1643, 5. Octobris. — ¹⁾ R. 1640, 27. Junii, žádá Donín Harracha, arcibiskupa, aby potrestal kněze Leonarda de Gratia a miličinského faráře Kociana pro urážky na cti jeho manželky, a to přísně: Euere Eminentz werden . . . andern zum Exempel . . . die justitia walten lassen . . . und meiner Gemahlin als auch einer Dama von hohen verdienten Hauss durch dero scharpfe Gericht, Erkandtnuss und Urtheil genuegsame Satisfaction geschehen lassen, vita enim et honor pari passu ambulat . . . (Arch. arcibiskupský), co dotýče se lidí světské spravedlnosti podléhajících, měšťany milčinské pokárá sám a jiné u císaře, za nímž do Řezna v té příčině jede, ku trestu udá. (Kopie v zem. archivě.)

v té naší nikdy nezmařilé poctivosti před JMti císařskou zachraňovati, zastávati ráčíte, slibující my VMti do naší smrti poddanost, věrnost a poslušnost, jen se k nám milostivým srdcem nakloniti račte pro jisté naše k Pánu Bohu za VMt (modlitby). S tím VMt v milostivou ochranu Pána Boha poručena činíme VMtem věrní poddaní, purgmistr, konšelé, starší obecní i všechna obec města Miličina.¹⁾

Do okolních měst, když čest jim uštipovati počínali, ohlásili svou zachovalost takto:

My purgmistr a konšelé, starší obecní i všechna obec města Miličina oznamujeme tímto listem naším obecně především a zvláště, kdež by toho potřeba ukazovala. Tak jakož jest Jan Kleblot Miličinský . . . při JMti císařské Pána, pana nás všech nejmilostivějšího na našich, nikdy nezmařilých poctivostech nedůvodně a nepravdivě zhaněl a za rebellanty publicírovati se neostejchal, v čemž že jsme nikdy, ani předkové naši, nachýleni nebyli a nejsme, našimi privilegii (se) prokázati mohouce, před Pánem Bohem, před JMti Císařem, před naší milostivou Vrchností, ano kdekoli jinde, tomu světle a patrně odpíráme a odporujeme. Na svědomí a lepší jistotu toho písaři našemu přísednímu pérem obsáhnouti a pečeti naší městskou jsme (stvrdit) poručili a vlastními rukami v témž svědomí podepsali, čehož jest datum na rathouze města Miličina 8. Decembris 1643.

Václav Šabatský,
Jan Šterba,
Brikcí Kavka,
Eliáš Hurcinka,
Jiří Truhelka,
Daniel Šebor,
Martin Kalina,

Jan Kavka,
Jakub sklenář,
Petr Brožek.
Daniel Staršínský,
Jan mladší Kavka,
Jakub Skuhrovský,
Adam Voják.²⁾

¹⁾ List bez data ukazuje k roku 1642, arch. česk. Musea. —

²⁾ Originál v arch. č. Musea. Tamtéž listinou ddt. r. 1639, 9. Aprilis, žádá purkmistr miličinský na radě v Kouřimi, aby tam bydlící paní Dorotu Kamberskou zupomenuli o jisté zaplacení dluhu 35. kop Janu Chytrovi z Miličina: že jsouc řemeslník potřebný a lidskej dlužník tolikéž nemající, své outočiště jinde vzíti (nemůže) než tu, kde statek svůj světil. Roku 1646, 26. Martii, oznamuje Fridrich Kelbel »z Geizinku« do Kouřimi, že Dorotě Kamberské, která 17. máje skrze nešťastnou příhodu k zabiti od ručnice přišla, toho

Kleblota dvakrát k soudu pohnali, zdá se, že s dobrým výsledkem.¹⁾

Suma všechněch neštěstí svalila se na město léta Páně 1644, 25. Julii, na den sv. Jakuba apoštola, kdy skrže dopuštění Boží Miličín od ohně prudkého celý v popel a zkázu obrácen jest. Staly se lidem veliké škody; neboť nemohouce při náhlosti požáru, za větru zuřícího, sobě nic vynésti a obhájeti, k dokonalé ruině (zkáze) přišli. A tím ohněm chrám Páně, fara, škola a špitál spálen a zničen, zvony rozpuštěny, k tomu rathouz na prach přiveden a věci obecní, jak knihy městské, tak i jiná pamětní rejstra a listy všeliké pohromu vzaly, že dokonce nic, co by zůstalo, po ukročení ohnivého živlu se vynajíti nemohlo. Krásný gothický chrám Páně utrpěl na lodi (klesající trámovi prorazilo klenbu) tolik, že vícekrát v tom slohu obnovena nebyla, a u lidu zachovala se pověst, že oheň jedinou chaloupku pod městem ušetřil.

Ještě po půl druhém roce, píše městský písař, že až posavad jak lidi ze svých chudob, tak příbytkové i chrám Páně vzniknouti nemohou a pro ztrátu městských knih prodléním času veliká nesnáz lidských spravedlností přijíti musila. Purkrabinka Anna Marie z Donína uznala proto za dobré, pokudž lidé co památného snášejí v paměti, aby se předvolali, každý co ví a povědom jest, pamatuje na svou duši, se přiznal a pověděl. Dle toho zřízeny nové městské knihy »ze správy buď malý neb hrubý, jež se v zápis uvedla.« Nejvíce vypovídal rytíř Frydrych Kelbel z Löwengrimu, hejtman panství, purkmistr a ostatní magistrát.²⁾ Zprávy zaneseny v tomto pořádku:

Dům *Mikoláše Víta*; měl r. 1750 č. 149 v ceně 500 zl.

nikoliv jí nepřeje, ale poněvač se to stalo, jsouc každý pod neštěstím všelijakým, jak Pán Bůh dává, aby, ana z pozůstalosti nic sebou nevzala, jemu z té zaplacenó bylo (co?), nebo právo na pozůstalost jemu puštěno. Dt. Milčín ut supra l. c. — ¹⁾ Dle stručné poznámky: Instrumenten-Buch I., 37 na radnici. — ²⁾ Nové knihy městské psány mezi l. 1644—1652, nepočítaje pozdější některé zápisy, o nichž poznámka písařova dí: »když pak táž vys. ur. pí Anna M. purkrabinka . . . ze světa sešla a . . . Pöttingu od JMti císařské Miličín pretensí v posses přišel, ve knihách (t. j. psaní) se pokračovalo.«

Domek *Adama Svobody*, ceněný za 165 mš. kop, jež Svoboda koupil od sirotek po Václavovi Vachovi, Bartoši, Alžbětě a Dorotě. R. 1721 shořelý prodal Jan Svoboda strýci svému Pavlu Vachovi za 300 zl. r., vzav od něho jiný domek od starodávna *Brožkovský*, za 200 zl.

Kolářovský, jež získal za 100 kop mš. Václav Kolář od Šimona Brázdy. Poněvadž se neví, z jaké příčiny s manželkou a dětmi Václav pryč sběhl a nikde se nenachází o něm povědomost, pokud se někdo z dětí jeho nepostaví, domek pustý zůstává. A nepostavili. R. 1657, 24. října, magistrát pustil jej za »šacunk« Matěji Svobodovi a ten zase Florianu Pěkníci r. 1658.

Pavla Kavana, spáleniště, za odhadní cenu 40 kop r. 1668 přejal Václav Dušků.

Čuterovský, náležel Michalu Čuterovi, jenž zemřel před r. 1644. Poustku, v ceně 40. kop, držela napřed obec, a na novém domku seděla r. 1662 Lidunka Chytrů.

Domek *Halačovský*; poněvadž se nápadníci od mnoha let neohlásili, ujat donem Martinem a prodán za 20 kop Matěji Peškovi, jenž obýval ve vlastním domě *Peškovském*, na 50 kop ceněném.

Domek *Pavla*, bednáře, jenž pustý po ohni zanechal a na gruntech p. Václava Hýserle z Chodů ¹⁾ (Isterle) se zdržuje; proto domek se slevou 20 kop přenechán Florianu Pěkníci na roční splátky po třech kopách.

Dům *Jana Vacha*, s polmi, koupil před lety Václav Vach za 181 kop od sirotek Viktorina Časlavského. Mohovitost tu r. 1701, 24. května, koupil uroz. p. Jindřich Šiška z Jamolice, spolusoused města, za 90 zl. (bez polí) a r. 1715 Šimon Vitů prodal za 118 zl.

Dům *hospodský*, po ř hospodském přešel za 300 kop na Šimona Brázdu.

Domek *Matěje Kováře*, nyní spáleniště před hospodou, kterou don Huerta stavěl, r. 1716 od vrchnosti převzal Václav Vatrš.

Domek *Řihy Plochy*, pustý a spálený, šacuje se se zahrádkou za 40 kop. Syn ř Řihy Jan, pekař, oženil se v Lipnici a domů nechce, dán jest majeteček za odhad r. 1686, 10. června, Alžbětě Hrachovcové.

¹⁾ Na Černěticích a Budkově kraje prachenského.

Dům *Matouše Pokorného* s polmi a loukou za 150 kop. Majitel po ohni utekl, a purkmistr shodl se r. 1658 na 101 kopě trhové smlouvy se Šimonem Peterkou, který hned složil 30 kop, »peníze to, co svou službou, jsouce kostelníkem, do pytlíčku v kostele vyprosil.« R. 1672 vládl jím Pavel Jirásek.

Dům *Petra Hložka*, který si jej s polmi před ohněm zjednal od sirotek Václava Horčíčky (Eliáše, Adama, Karla, Doroty Jelínkovy, Zuzany, Káče Touškovy, brali věna po 11. kop. 30. gr.) za 239 kop.

Domek *Martina Kaliny*, kdysi Václava Rejmara, v ceně 130 kop.

Domek někdy *Václava Hynka*, nyní spáleniště do gruntu, postoupen radou Viktorinu Svobodovi za 110 kop, později náležel rodu Skuhrovských.

Domek *Kačenky Šillerovy*, po Mikuláši Šillerovi zděděný, v ceně 107 kop.

Domek *Bendovský*, »všecken« do gruntu spálený«, za 75 kop »našel« r. 1658 Jan Nedvídek, jenž jej ku svému *Nedvídkovskému* domu (za 400 kop) připojil a r. 1667 panu Václavu Kelblovi z Levenkrimu 60 zl. na majetku zjistil. Potom hospodařili zde Adamovští.

Dům *Vavřince Felínka* ve 309. kopách, jak po otci zdědil. Náležel na to Chytrům.

Dům *Plechovský* za 300 kop, drží Mandalenka, dcera † Jarolíma Plechy a manželka Václava Šimka.

Dům *Václava Turka*, koupený od Jana Románka za 170 kop; r. 1662 zde zeť Václavův Tomáš Kavka.

Domek *Václava Šillera*, dávno na Makoděrovi za 88 kop získaný, držel r. 1682 Matěj Kavka.

Dům *Samuela Šarlinského*, »toho bohatého«, bez polí, jak jeho nabyt od Blažeje Vacha za čistý peníz don Huerta a zaplativ Danielovi Šarlinskému, přepustil za 150 kop, nyní docela shořený se nachází. V domě byla živná hospoda, kterou r. 1739 František Calderal, císařský minýr, koupil.

Dům *Tomáše Pykalů*, držel před tím Jakub, syn jeho, až směnil s vrchností za dům *Truhlářovský*, dnes šacuje se za 128 kop a pouští — Václavu Jelínkovi.

Dům *Jana Buriana*, který ho zdědil po otci (cena 340 kop). Podle toho pustý domek, jenž *Sladkovský*

sluje, za pastvisko Burianovi od vrchnosti se přeje při platu 8 gr. ročně.

Domek *Daniela Hachličky* v 60. kopách »spáleníštěm«. R. 1685 patřil Janu Homolovi.

Domek *Ľana Peška*. Ten od Jindřicha Touška přejal za 80 kop don Martin a Peškovi propustil, po němž ujal se ho ve stálí majitele Václav Plecák a sedmi dětem Peškovým po 8 kop., 34 gr., 2 d. věna splativ do 70 kop, zbytek »starému Jankovi« dluhoval.

Stekerovský, v podstatě dům veliký, nespálený. Vrchnost jej představila, v něm pekařskou pec a komoru zřídívši, za 150 kop před požárem Jarolímu Konečkovi na dluh popustila.

Bilkovský, Jan Bílek vrchnosti před časy dobrovolně odevzdal, a pán ono místo lázni zbožiti kázal a Václavu lazebníkovi za 50 kop daroval.

Kubkovský, spálený, odhadnut r. 1654, 20 Julii, Václavu Kubkovi na 50 kop; r. 1658 na něm Ondřej Procházka.

Brožkovský, o 89. kopách, spadl dědictvím Matěji Brožkovi, jenž máje bratru Petrovi zaplatiti spravedlnost, pryč odešel, domku pustého zanechal, že posavad dokonce shořalý ostává. R. 1677 umřel v něm Petr Brožka, patrně domů zase přišedší.

Dům *Matěje Tranty*, od něhož za 111 kop koupen byl.

Domeček *Křištofa, kloboučníka*, koupil nebožtík Huerta od Jiříka Šmída a ponechal řečenému kloboučníku za 80 kop. Ten po ohni utekl, nic nedal, a vrchnost nyní Martinu Svobodovi spáleníště k postavení propouští za 40 kop a na splátky ročně po 2 kopách. R. 1658 hospodařil na něm Martin Brodský, r. 1691 Ondřej Černý, r. 1787 Bernard Květ.

Dům *Eliáše Horčičky*, od téhož koupený za 268 kop, spálený, nemohl majitel pro sešlost věku spraviti, proto synu Janovi odkázal ve 140 kopách. R. 1716 po vymření Horčičků na Tomáše Kafku přišel.

V pražské ulici leží jedno spáleníště, ani se neví čí. R. 1686 přivlastnil si je za 40 kop Mikuláš Jelínek a domek »lícny« postavil. Ten se sádkem a polmi r. 1719, 18. října, získala trhem na Dorotě Blažejovské v ceně 230 zl. r.

a 20 zl. »šlyselkeltu« (klíčného) urozená paní Mařenka Lhotkova ze Smyslova, roz. Vrchotická z Loutkova.

Dům *Václava Trnky*. Týž zbavil se ho. R. 1679, 17. října, panský hejtman Václav Vrchotický z Loutkova na místě vrchnosti přál domek za 100 kop Václavu Truhelkovi (r. 1688 primator), kteréhož dědicové r. 1731 Janu Onesorgovi, t. č. radního domu hospodáři, za 171 zl. 31 kr. r. prodali.

Dům *Kateřiny Konečkovy*, »z gruntu spálený«. Před ohněm získal Huerta za 300 kop; paní purkrabinka »takové spálení« ráčila odevzdati uroz. paní Anně Marii Antonii Klugové roz. Kelblovně z Löwengrimu a dvěma sirotám jejím po † uroz. a stat. rytíři Andreášovi Klugovi z Velkého Buřína, aby jej vystavěla. Což ona také paní se svým (druhým) p. manželem rytířem Juliem z Hautto provedla. Paní Donínová vidouc, že k tomu novému domu velice na mále a ještě nedobré pole přináleží, přidala z polí *štekerovských* 35 strychů (à 6 kop t. j. 210 kop), pole u cesty k Žibkovu 10 str., louky pod městem se táhnoucí za 24 kopy, pustá sádka v lukách pod ploty ležící, vše za obnos 234 kop na roční splátky po 5. kopách a pololetní úrok jedné kopy 17 gr. a půl denaru. Paní Hauttova přivedla k tomu za 18. kop pole u cesty na Střetužel od Havla z Lažan, a když p. Frydrych Kelbel jako rukojmě za Jeronyma Konečka dluh 72 zl. 30 kr. panu Oldřichu Sazymovi Karlu ze Skuhrova na Louňovicích zaplatiti musil, aby svou záplatu našel, ujal 15 str. polí téhož Konečka a je Juliu Hauttovi postoupil. Julius zemřel r. 1666, 5. Junii, choť předešla jej smrtí 24. května téhož roku, jak matriky vysvědčují. Pozůstaly děti z obojího manželství Anny Marie Kelblovnny, Anna Kateřina, Marie Apolena Klugovny z V. Buřína, Frydrych, Juliana, Václav Hauttovi. Prvnějším (Klugovným) die listu rady Miličinské ze dne 28. února 1680¹⁾ odkázala r. 1666 paní Ludmila

¹⁾ Matriky připomínají členy rodiny Kelblů a Hauttův: Jan Kelbel r. 1652, Ludmila Bohuslava Kelblova, kapitánka miličinská, († r. 1666, 28. listopadu,) r. 1653 manželka již † Frydrycha Kelbla, r. 1654 Václav Kelbel, kapitán v Kamberce, roku 1667, 1. května, oddán Martin Pechio s pannou Annou, dcerou Andresa Kelbla, r. 1668, slečna Apolena Kelblová, roku 1656 Sibila, manželka Jana Kelbla, roz. Dvořecká z Olbramovic; Julius Hautto, officír JMC., pošt mistr a soused tohoto poctivého města, měl za ženu Annu

Treversová z Wolfenburka v městě Miličíně veliký dům *vlachovský* s párem klisen, dobyt看 (osm kusů hovězího etc.) a menší dům Konečkovský se dvorcem Věcovem, jenž zemskými deskami se řídí. Dědičky prodaly onen paní Anně Ludmile Šiškové z Jamolice, rozené Vrchotické z Loutkova za 1050 zl. r., tohoto ujala se Anna Kateřina, provdaná za Martina rytíře Pechia z Weitenfeldu, pošt-mistra miličinského, jenž krátký čas pánem na Věcově se podpisoval, a sice v 950. zlatých, porazivši sobě díl na pozůstalosti, obnášející mimo vzpomenué obnosy ještě za dobytek 150 zl., na dluhu k dobývání 20 zl., úhrnečně 2170 rýnských, 400 zl. a to tak, že povinna bude (ne-vlastní) bratry své, z nichž Frydrych do řádu Societatis Jesu vstoupil a Václav na studiích pozůstává, opatrovati, stravou i šaty vybývati. Z ohledu krevnosti počítala si Pechiova za studia »Vašíčkova« od r. 1666—1680 jen 173 zl. r., kněz ničeho nepožadoval a plnomocník studenta p. Jan Lhotka ze Smyslova se s ní také nehrdlil. R. 1686, 2. Aprilis, dává si jmění to, hlavně Konečkovský dům s rybníkem na Bělči, do městských kněh zapsati Jan Heřman Pechio společně se svou manželkou Kateřinou, rozenou Běšínkou, podotýkaje, že je po své paní máteři Anně Kateřině správně jako kšaftovní dědictví ku své ruce vděčně přijímá.¹⁾

roz. Kelblovou, dceru Bedřicha Kelbla, ze které křtil v Miličíně tyto děti: r. 1656, 5. dubna, Alžbětu Lidušku, r. 1657, 22. dubna, Jana Františka, r. 1660, 1. listopadu, Kateřinu Eleonoru († 19. listopadu r. 1661), r. 1665, 17. ledna Helenu Lukretii († 17. února, r. 1665). R. 1665, 9. prosince, † Liduška, jejich dcera, r. 1666, 24. května, † Anna, choť, a t. r. 5. června, sám pan fendrich Julius Hautto a jest ve hrobce chrámové pochován. Měl ještě syna Julia, jesuitu, který r. 1680 v Kutné Hoře morem zhynul, a Julianu, vdanou za Maxmilianu Sádlu z Vražného a Milosticích. Více dat o té rodině viz matriky v Kumžáku a v Berouně. V Miličíně r. 1681 žil Václav de Hautto a r. 1682, 7. června, Julianu Hauttovu, majitelku miličinské pošty, pojal v manželství Adam Trewers z Wolfenburka, JMC. ofícir a postilion. — ¹⁾ Kšaft paní Kateřiny Pechiovy, někdy pošt-mistrové zdejší: . . . uznávajice na sobě veliký nedostatek zdraví . . . dobrého rozumu požívajice, dožádavši se při tom slovutného p. Jana Kašky, primatora, p. Pavla Vobořila, úřad purkmistrovský držící . . . aby vedle sekrýtu mého . . . vlastní pro dokonalejší podstatu též městskou pečeť k této poslední vůli přitisknouti dali, jsem požádala . . . Nejprve syna vlastního Jan Pechio dědicem . . . všelijaké pozůstalosti činím a kdyby pak jeho P. Bůh časnou smrtí se světa povolati ráčil, tehdy Václava Hauttu a Julianu, sestru jeho, za dědice

Dům *Jana Milovanského* v ceně 120 kop.

Dům *Daniela Stose*, jenž někdy před 10 lety od Jiříka Truhelky v ceně 130 kop v majetek jeho přišel; po ohni hospodář umřel a spáleniště, že se ho nikdo neujímal, dáno Václavu Budínskému.

Dům *Jana Chytrý* držel dříve ve 250. kopách Jeronym Koneček. Je úplně spálený. Později jej Chytrové postavili, r. 1701 M. Hovorkovi za 247 zl. r. pustili a on zas r. 1745 Tobiáši Musilovi, učiteli.

Dům *Matěje Pera*, spálený, toliko ruina zůstává, koupila Lidunka Nedvídkova za 129 kop, r. 1655 Jan Hrdina, sládek, za 180 kop; r. 1726 Václav Chytra dává jej do hypoteky pro dluh 100 zl. paní Maxmilianě Lhotkové, rozené Dohalské z Dohalic, kteráž potom Chytrovi tržní cenu doplatila a r. 1740, 30. Julii, synu Františku Josefovi Lhotkovi ze Smyslova na Červeném Újezdě odezdala.

Dům *Václava Šillera*, r. 1664, 13. března, zdědil po otci Matěj Šiller.

Domeček *Matěje Bořkovce*, kdysi Huertův, spáleniště, koupil r. 1695 Jan Homole za 30 zl. r., ač r. 1643 do 100 kop jej cenili.

Dům *Němčovský* přejala za 376 kop vrchnost. Darovala jej sirotkům po † Matěji Homolovi a ti se oň rozdělili. Nabyt ho r. 1727 František Fop, později Musilové.

Jiřík Šmíd drží *Šmídovský* dům v ceně 712 kop. Spadl úmrtím na dceru Kačenku, manželku Pavla Berana

rovným dílem pozustavuji. Kdyžby Jana syna Bůh uchoval, majíce za mnou Václav Hautto 250 kop, jemu aby povinen byl je vydati a k tomu 50 kop přidati, aby on se na to šatiti a stavírovati mohl. Chrámu Páně milíčinskému, kde tělo mé odpočívati bude, na malý oltář 100 kop, jeden plášť na ornát, 50 zl. hned po mé smrti, 50 zl. paní Šišková za dvůr koupený složiti má. Exekutory zřizují p. rytíře Adama Vrchotického z Loutkova na Jiřikovci a JMt p. Postverwaltera z Prahy... Datum 13. září 1680; testament vložen do městské knihy 2. Aprilis 1686, pag. 686. R. 1709, 9. prosince, urozený pan František Leopold Královský se svou manželkou Annou Františkou umluvil se s paní Markétou Teresií vdovou N? rozenou slečnou Zeybergovnou o dom starou poštu, řeč. též statek Konečkovský, s příslušenstvím a některými polmi ode dvou Šiškovského v ceně 1300 zl. Kontraktu svědčí p. Václav František ze Zegbergka. Týž Královský přikoupil r. 1710 od V. Truhelky spálený *kolářský domek* za 45 zl.

(1659 primasa města), kteráž jej r. 1677 ponechala za dědictví dceři Lidušce, provdané za Daniela Fišera.

Dům *Jana Findřicha Touška* za 475 kop; když majitel brzo po požáru ze světa vykročil, dědictvím Martinu Zahmovi, správci v Prčici, náležel. R. 1684, 29. května, usadil se na něm urozený rytíř Rudolf Petr Lok z Netky za kupní smlouvu 250 kop, ale po roce vrchnosti prodal, která zase r. 1686, 26. Martii, Jiřímu Liškovi za jeho domek v pražské ulici (100 kop) směnila v ceně 294 kopy.

Dům *Kelblovský, dříve grunt Tomanovský*. Shledalo se, že jej po otci rytíři Křištofu Kelblovi z Löwengrimu v summě 1086 kop pravým nápadem zdědili synové Jan a Frydrych. Tento r. 1657, 16. Aprilis, jako hejtman panství miličinského jménem svým i bratrovým dům ten, t. j. spáleniště s rybníčkem na dvoře, jiným v Bělči nad cestou, štěpnicí při spáleništi, druhou za stavením, loukou pod Hatašem, paloukem pod rybníkem ve Volší, dvěma polmi na Bělči, též na perkách blíže cesty k Neústupovu, polem pod vrchem v Radkově dole přenechal za 250 kop strýci svému Václavu Křištofu Kelblovi z Löwengrimu, hejtmanu statku kamberského. Dvacet let na to, 14. června, stržil statek Kelblovský, »stavením téměř dokonale ruinovaný, střechem sluníčko do podlahy vráželo a tak nemalého nákladu vyžadoval« rytíř Adam Šiška z Jamolice za 300 zl. r. R. 1682, 4. maje, oznámil u magistrátu rytíř Andres Jenšík z Ježova, že paní Anna Ludmila Šišková, roz. Vrchotická z Loutkova, jeho ženě a své dceři Kateřině majetek ten věnem a darem odevzdala a že on Jenšík dnešního dne všecko za 500 zl. r. pustil p. rytíři Vilému Václavu Felnarovi z Felděka a téhož choti Kateřině Františce, roz. Lokovně z Netky. Felnar, po němž i jiný dům nazývali, přinucen jest roku 1685, 31. března, vrchnosti koupené zboží propustiti a sice s veškerým »fundem instruktem«: jedním vozem kovaným, dvěma, však špatnými koňmi, jedněmi železnými branami, rádlem se železnými kolečky, starou jedinou kravou, jalovicí, prasnici, dvěma prasátky, 14 str. 2 větely žita, 18 str. pšenice, 8 str. ovsa. Později seděl tu syn Adamův rytíř Jindřich Šiška z Jamolice, jenž si některé právo po otci k tomu jmění již přes 10 let osoboval a bratru svému Karlu, sestře Anně, vdané Kafkové, z něho věna po 10 zl. r. dluhoval. R. 1701, 27. dubna, setkáváme se s rytířem Václavem,

Jindřichem Radkovcem z Mirovic, jak Šiškovský dům od předešlého za 450 zl. kupuje a zase r. 1705, 3. ledna, s manželkou Ludmilou, roz. Renerovou z Renu, Františku Ostrovskému z Ostrova, JMC. poštmistru ve Voticích, za 500 zl. do trhu klade. Radkovce již r. 1701 matriky nazývají poštovským pacholkem a někdy postilionem. R. 1715, 20. února, koupila dům Viktorie Barbora z Hautto, roz. Častolárka z Dlouhé vsi za 650 zl., r. 1715, 18. listopadu, Kateřina Jenšíková roz. Častolárka za 550 zl. Manžel její, rytíř Václav Jenšík z Ježova, od Pavla Vodičky v ceně 425 zl. r. nabyt domu *Majšnerovského před tím Felnarovský zvaného.*¹⁾ Oba majetky: domy od starodávna řečené Felnarovský a Kelblovský zjednal si od manželů Jenšíkových za 1825 zl. r. rytíř Jan Václav Sobětický ze Sobětic. R. 1725 ukázala na jmenované domy paní Anna Marie Rosalie Kropáčova z Krymlova, roz. Vančurová z Řehnic,²⁾ kontrakt, dle něhož od Sobětického je za 2250 zl. utržila.

Domeček svůj *Jan, kolář*, že spadlý a spuštěný poustce se více podobal, za 10 kop vrchnosti rád propustil a opravený zase za 150 kop přijal.

Domek *Martina, tkalce*, (40 kop) pro lid vojenský k velikému spuštění přišel. Ssutinu drží p. Frydrych Kelbel z Löwengrimu, po něm (r. 1662, 23. ledna) Julius de Hautto.

Chaloupku *Martina Vodičky*, pořád pustou, r. 1691 ve 40 kopách za pomoci rytíře Adama Vrchotického z Loutkova opravil a pro sebe přistrojil Pavel Budinský.

Dům *Vlachovský*, ač pustý a prázdný, šacuje se přece za 600 kop. Ujal Jan Vlach, jenž brzo zemřel, zanechávaje čtyři nezletilé děti a dluh 498 zl. Nemohli jinak poručníci než dáti jej s krvavým srdcem do dražby. R. 1680, 2. ledna, smluvila se o palác vlachovský s Annou Šiškovou, roz. Vrchotickou a na hořejším dvoře ve vsi

¹⁾ Jenšík přikoupil k tomu strych a věrtel role za 12 zl. 30 kr. Ztenčené jmění felnarovské od paní Vrchotické z Loutkova koupil r. 1691, 11. Aprilis, Karel Václav Maišner z Rakovníka, člověk v sobě svobodný, za 439 zl. 12 kr., na kterýž peníz při actum smlouvy položil 39 zl. 12 kr. (!) a ostatní každého roku vrchnosti při vánocích po lhůtách 15 zl. až do vyjití summy odváděti měl. Primas Hons Heken, purkmistr Pavel Vobořil a správce Václav Reinelt vyznávají, že dům tento hrozně skrze nájemníky byl zpuštěn. — ²⁾ Svědci: Jan Vilím Sobětický ze Sobětic, Jan Josef Pechio z Weitenfeldu.

Radíči paní Anna Kateřina (Pechiova) roz. Klugovna z V. Burína při ceně 1050 zl. Proti prodeji protestoval manžel Annin, p. Jindřich Albrecht Šiška na Hořejší Radíči a sám r. 1682, 16. Julii, ten domek za 1200 zl. propustil rytíři Václavu Františkovi Budkovskému z Budkova a paní jeho Eusebii, roz. Malovce z Malovic. Po nich vládla tu obec, jež dvorec obecní pod městem ležící neboližto dvůr vlachovský paní Marii Magdaleně Vrchotické, rozené Malovce z Malovic,¹⁾ napřed za 1500 zl., pak s přírážkou nezbytného klíčného 50 zl. za 1550 zl. r. prodala. Paní Mařenka, přikoupivši od Fopa dvě louky, kšaftovala r. 1716, 26. května, dcerám svým Marii Evě . . , provdané Lhotkové ze Smyslova, Ludmile . . . , vdané Strnadové, Františce . . . , nyní Ficzerové.²⁾ Hospodařila zde Marie s Jiřím Veseckým, manželem svým předešlým,³⁾ kteráž se shodla dobře se sestrami o dědictví po panímámě 2700 zl., z nichž 900 zl. bylo na hotovosti. Prodala »dům vlachovský pod městským šosem se nalézající« r. 1717, 20. října, za 2000 zl. paní Maxmilianě Lhotkové ze Smyslova, roz. Dohalské (viz d. Matěje Péra), ta zase r. 1726, 10. ledna, v obnosu 2200 zl. panu Antonínu Kurskému, »ranhojiči a taky felčaru« miličinskému, jenž s chotí Alžbětou až do své smrti majetek spravoval.

Dům *Boháčovský*, drží Mikuláš Boháč (174 kop), 1683 Václav Bílý (204 kopy).

Románkovský řídí po otci (363 kopy) r. 1667 Matěj Románek, po něm synovec Jiří Románek,³⁾ . . . , r. 1755 Jan Vobořil.

Domek *Matěje Kováře* (161 kop) 1659 trhem vzala Eliška Drabova.

Dům *Jana Vondráčka* (203 kopy) dobře stojí. Roku 1661 majitel Jan Kočárek, 1667 Pavel Vobořil. *Domek sklenáře Jakuba* zůstává spáleniště. R. 1683 na něm Mikuláš Vatrš, 1797 Josef Královský. *Mikuláš Synek* za svůj

¹⁾ Choť p. Adama Vrchotického z Loutkova, hejtmana panství miličinského. O rodech zde jmenovaných viz zvláštní přílohu, šlechticů v městě usedlých se týkající. — ²⁾ Ve kvitanci uvádí se paní Barbora Hájková, roz. Vrchotická z Loutkova. — ³⁾ Viz přílohu o šlechtě. R. 1678 Frydrych Heken, maje 18 let, vzal sobě za manželku Lidmilu, pozůstalou vdovu po Jiřiku Románkovi, mající let přes 70. Pán Bůh rač dáti, aby to manželstvo rovně stálé bylo, přeje písař matrik.

domek slíbil vrchnosti 162 kop, r. 1679 zde Frydrych, sládek.

Finý spuštěný od obce za 100 kop obdržel Pavel Kleblot, 1662 František Jelínek, 1664 Pavel Kleblot opět, 1685 Karel Hustoň.

Matěj Vatrš má domek (necelý) ve 157 kopách, 1708 Jan Matěj Vatrš, kantor a varhaník miličinský, po něm Šimšové.

Barvíř Jan sedí ve špatném domečku za 200 kop, po něm r. 1657 Jiří Aleš, který též svůj *Alešovský grun- tiček* (65 kop) drží, r. 1657 Jan Heken, barvíř.

Jakub Ouřada po ohni utek', domek jeho koupil za 100 kop Václav Truhelka, r. 1717 Bernard Šiller.

Dům *Červenkovský* obývá (480 kop) po otci Vol- dřich Červenka, 1683 Ondřej Červenka, 1747 Hons Licht- nekr, 1761 Jan Onesorg.

Lovčovský ku prachu přivedený opravuje Jan Lovčí (151 kop), 1679 Václav Lovčí, 1722 František Kavka.

O zámečnicku *Andresovi* nic se neví, ze zboženiště prchl.

Ezechiel Rychlý »spálený jest« (51 kop), 1679 Matouš Jirásek koupil.

Jan Kolář, chaloupku za 50 kop na Huertovi vy- prosil, 1683 Pavel Florian, 1702 Matěj Jára. Poustku od starodávna »*koveckou*« za 40 kop Jan Kavka převzal, jenž svůj veliký *kavkovský* dům s ní rozšířil, že ceny má 672 kop, jak po otci Tomáši podědil. Ten zbohatl sol- ním hantlem a prošel mnohou úřední hodnost. R. 1690 bydlí zde Jan Heken.

Jarolím *Slepička* nemůže spáleniště, od Jakuba Men- šíka 90. kopami získané, vystavěti.

Dům *Hladíkovský* koupil za 170 kop Pavel Lašto- vička, 1684 malý Marsín.

Ve zboženině se nachází Jan *Kožešník* (90 kop, 1705 Šálkové), Matěj *Bílý* (80 kop), dům *Kleblotovský* (koupil Rejmar či Vodička za 50 kop), *Hulenovský* (od Matěje Románka získala za 60 kop vrchnost). *Jan Fehně* (50 kop), *Štefanovský* (1657 za 40 kop Jarolím Pykal, 1665 Jiří Románek, v 18. st. Chocholové), *Slámovský* (dokonale prázdný r. 1660 Havel Sláma za 101 kopu přenechal i s polmi Pavlu Rychlému), *Mikuláš Vít* (»neničky do- čista spálený« (251 kop) náleží dětem † Jakuba Víta, 1686 Pavlu Králi).

Domek *Jana Burdy* stojí. R. 1766 Pavel Chytra přepustil jej Antonínu Černýmu za 62 zl.

Anna *Hájková* koupila svůj majeteček či chaloupku s kouskem polí za 57 kop. Pak tu hospodařili: r. 1668 Jakub Románek, 1703 Pavel Zavadil, 1790 Josef Bílý (koupil za 131 zl.), 1796 Václav Lesner č. 158, kupní cena 150 zl.

Cerhovský Šimon zjednal si svůj domeček za 90 kop. Majiteli se stali r. 1670 Jan Hrdina, r. 1686 František Kavka, 1763 Jan Fencel.

Prchlíkovský má Adam Prchlík (112 kop), náležel rodině té do r. 1780.

Chaloupka *Jana Zelenky* (48 kop) dostala r. 1711 Martina Chytru »za vladaře«.

Florian Šmíd po otci dědil dům v ceně 242 kop. R. 1677 koupil »spáleniště« Vojtěch Vodička. Plýchovský, bez polí drží Jarolím Plycha v 80 kopách.

Rejmarovský od Václava Rejmara získal Jan Vlach, pustý zůstává. R. 1685 Martin Podlaha připojil k němu více polí, že prvotní cena 150 kop vstoupila na 443 zl., zač r. 1706 jej koupil Matěj Kavka a r. 1716 19. února, pustil za 578 zl. r. urozenému panu Františku Dvořákovi z Boru (na Věcově) a jeho manželce Zuzaně rozené Pechiové z Weitenfeldu. Po smrti Dvořákově vydražil dům Ondřej Štastný za 564 zl., později Vodičkové.

Na *Skuhrovském* po otci Jakub Skuhrovský (114 kop) nuzně se žíví

Domek *Jakuba Truhláře* spravují děti, roku 1774 Matýs Renfusů ze Záhoří.

Břicháčovský drží Jan Černý za 40 kop; *brodskovský* Tobiáš Brodský 70 kop, (1717 Šimša Jan); *zámečnickovský* Matěj Prokopec (200 kop) později Matěj Bořkovec »na spáleništi«, 1744 Jan Hájek; *šlapákovský* Ondřej Šlapák, v XVIII. st. Vodičkové; *skrumlichovský* Jakub Vrabec jako spálený, pole při něm hladem leží, nezaplatil, proto puštěn Matěji Bílému, krejčíkovi, r. 1696 Janu Zakostelnímu; *trubačovský* r. 1670 Václav Chochole (100 kop) po Dorotě Trubačce. R. 1717 koupil jej Jan Vesecký z Vesce za 440 zl. ¹⁾

R. 1760, 3. ledna, Jan Vesecký, jenž žádnému řemeslu vyučen není (Vesečtí stali se kováři), zdědil domek v ceně 540 zl.

»*Poustku tetčinu pěknou*« r. 1682 za 50 kop na ráty koupil Václav Koptiš, 1735 Antonín Adamovský.¹⁾

Florianský, náležející sirotám Floriana, kováře, Šmíd řečeného, r. 1671 převzal za 40 kop Jiří Čáp, 1711 Matěj Vobořil (42 zl. r.), 1715 Matěj Kavka (120 zl.), 1732 Daniel Vobořil (120 zl.).

Sukovský, dům Augustina Suka nachází se prázdný. R. 1676 pan Pavel Kleblot zavázal se, že zaň po srážce dluhu 27 kop sirotkům Sukovým 40 kop vyplatí. R. 1685 přešel Mikuláš Koukal, 1736 Jiří Chytra.

Jeden domek před ohněm koupil za 60 kop Václav Kratochvíle, nyní r. 1645 přeje se za šacunk Matěji Prchlíkovi; 1718 Mikuláš Stefanides.

Václav Skurovský přijal dům svůj za 354 kop. Vládne jím r. 1690 Marjána Rzounova, 1712 Jiří Rzoun, 1784 Václav Poustecký. Vedle sousedí s *Kalinovskou* chaloupkou (40 kop), na níž Martin Kalina, r. 1686 Václav Kočárek.

Celkem vypočítává nová městská kniha 106 obydlí, nezmiňujíc se ani slovem o kostelu, faře, škole, radnici, špitálu, ani o zámku. Jako částí města častěji vzpomíná Homolova, Nového města, Skalky (hořejší část nynějšího podměstí, k masným krámům přiléhající), Bezděkova; co se míní pode slovy Královka, Obůrek, nelze vypátrati. Studnice Javůrka (s užitečnou vodou), kašna náměstská (t. j. na náměstí blíže dnes stávající sochy sv. Jana Nepomuckého), kašna hořejší (asi na novém městě) a »timenec« sychravský, jiný »dolejší« (nyní u č. 57), rybníček na výhni (stojí dům Včelákův), velký rybník (novoměst-

po otci Janovi. Koupil r. 1776 sousední domek (který?) za 100 zl. R. 1790, 15. října, Jan Vesecký a Kašpar, bratr jeho, oznámili u magistrátu, že pan otec jejich Jan Vesecký z Vesce je r. 1790, 14. Julii, kšaftem podědil jméním, však i s dluhy, v obnosu 1400 zl. Paní Františka Vesecká r. 1792, jmenujíc oba dědice »svými svaky«, činila si a dovedla právo na jmění v summě 233 zl. 20 kr. r. Třetí bratr jejich Josef podnikl proti nim soud a udobřil se bratrskou smlouvou. Dle městských knih. — ') R. 1756, 1. Julii, sdělal testament Antonín Adamovský o jmění 310 zl., jež se takto vypisuje: stodola se sadem šacuje se 110 zl., pole na liškách ku Štýrovu pod 4 str. po 12 zl. = 48 zl., jiné tamtéž u třešně 6 str. po 13 zl. = 78 zl., třetí od královského 2 str. po 10 zl. = 20 zl., dva paloučky na liškách za 24 zl., louka pod městem »u vokrajku« za 30 zl.

ský, náležel obci), louže hořejší, ¹⁾ a dolejší nade skalkou, též kaluž homolovská a některé nestálé prameny zásobovaly městečko vodou, které se v zimě a za sucha často nedostávalo.

Miličín po hrozné pohromě těžko se zvedal, ano jsou po ruce paměti, že město nějaký čas zůstalo pustým. R. 1645 7. března, den po bitvě u Jankova, vskočili do Miličina Švédové, císařských utečenců hledající. Dle pověsti pošavlovali několik sousedů u branky, ²⁾ a že neměli co loupiti, k Vožici za hlavním proudem se pustili. Na panství živořili poddaní za krutých okolností; vysvítá z dopisu úředníka miličinského Jiřika purkrabince r. 1648 10. prosince. Oznamuje, že pošle tři povozy z Miličina za paní do Prahy, aby v pátek dojely. »Zajíc honiti nebudu, nechceť nikdo z města jíti a v některých vesnicích lidi nesmějí ani doma bejti, tak skrze vojáky, kteří ve Voticích a okolo leží. Měli jsme od nich kvardu, ³⁾ jednoho v Neústupově, druhý v Miličíně; platili sme jim každý den ke stravě po patnácti českých a když těžko peníze jim shledávali, pan praporečník ⁴⁾ pustil je. Právil, že jich není tak hrubě potřeba; ale u nás je neníčko přece nebezpečno, poněvadž od nás blížeji leží. Tyto dny, jak zvěděli, že kvardy nemáme, hned počínají jezdit a chtějí na lidech oves, seno a jinej fedruňk, jakož i u mně v domě byli a musil sem jim dáti jísti a píti, taky do pytlu ovsa. I v jinejch vesnicích musejí jim skládati a něco i sami berou. Nevím, aby dáleji nebylo hůřeji. Nejvíce se stará o dvůr vlčkovský na samotě, aby někdy v noci nepřijeli a buď na dobytku nebo na obilí škody neučinili. Co se dotejče jinšího hospodářství dosti poroučím šafářům, jak mají dávatí pozor. Na příjezd VMti, jak Pán Bůh ráčí dáti, se (těším).« ⁵⁾ Lid před vojáky, opouštěje bídne příbytky, utíkal do lesů cunkovských, někteří na vrch Debořeč, kde se i ohradili, ⁶⁾ mnoho hynulo jich mrazem, hladem, nemocemi a pod šavlemi kruté soldatesky, tak že čirou pravdu, mohutnější všech líčení, napsala paní Zuzana Černínova na Radeníně a Mitrovicích

¹⁾ Snad v místě »u Loužáků«. — ²⁾ Mezi farou a kostelem. —

³⁾ Salvaquardia byli dva, tři vojáci, které velitel vojsk dával na statky za poplatek, aby jiní nevzali si práva loupežiti. — ⁴⁾ »Fendrych«; byl by to Julius de Hautto? — ⁵⁾ Originál v arch. č. Musea —

⁶⁾ Lid říká zbytkům ohrady »hrad«.

v ty doby synu Heřmanovi: Nic jinšího zde v Čechách není, než pláč, úpění a naříkání mnohých. Miličinem hnali se Švédové r. 1648 17. srpna od Konopiště s generalem Wittembergem dobývat Tábora.

Dědička Huertova topila se ve dlužích, které buď po donu přejala buď sama s manželem svým Jindřichem, nehospodárným Donínem,¹⁾ si způsobila. Oba učinili r. 1646 úmluvy o jmění. Donín (1. května) odevzdává celý majetek svůj (jenž se zejména neuvádí) manželce, vyjímaje 15.000 zl., z nichž 2000 dukátů dává Bernardu Hynkovi, hraběti Bořitovi z Martinic na Kralupech a Hagensdorfu,²⁾ Anna Marie (9. května) zase choti svému celá zboží svá poroučí chtějíc, aby statek Vlčkovice při padl Václavu Františkovi, synu hraběte Sezimy z Wrtby, od něhož již z mládí mnoho dobrého zažila.³⁾ Purkrabí manželku předešel smrtí r. 1651, 27. února. Tato, pojavši za druhého manžela Gustava Adolfa barona z Varrensbachu a Karkusu, zakončila život v citelné bídě r. 1653, 3. ledna.⁴⁾

Na jaře, po smrti Donínky⁵⁾ členové generální komise: Matouš Ferdinand z Bilenberka, opat u sv. Miku-

¹⁾ To měl v krvi. Jiný Donín Bedřich, syn Václava a Alžběty z Kolovrat, proslulý svými cestami, měl za manželku Isaldu, dceru Jaroslava Martinice, sestru známého Jaroslava, drže s ní slušné statky, na př. Bílý Oujezdec atd. Však když roku 1634, 28. ledna, zemřel, hlásí (29. ledna) Adam Kravařský, Jesuita, že po tom pánu ničeho nezůstalo, co by vziti se mohlo ku slušnému pohřbu těla; neboť Donín po tři léta žil již z almužen dobrých lidí. Kravařský prosí královskou komoru, aby dala peníze na pohřeb a dluhy. Die Donins I. S. 262. — ²⁾ a ³⁾ D. Z. 149, B 30, C 1. — ⁴⁾ Varrensbach oznamuje 3. ledna r. 1653 král. radám, že manželka jeho včera zemřela bez testamentu a ptá se, jak se má zachovati, poněvač nemá úmyslu ani o mrtvolu ani o pozůstalost se starati (»da er sich des Leichnamms und der Verlassenschaft nicht anmaasen wolle«). Archiv místodržitelský F. 1. Nro 1. Tamtéž list (ddto Vídeň r. 1653, 12. března) Michaela, vojvody a knížete, dědičného pána Valachie, jimž se přihlašuje za dědice po své tetě (Muhme) Fahrensbachové, jako nejbližší krevní přítel. Činí tak písemně, poněvač se neodkladně vrátiti musí do vlasti a tedy do Prahy nemůže. Na zachovalé pečeti jeví se římský orel s hvězdou a půlměsícem po každé straně hlavy orlovy, nad níž uprostřed slov M. W. vznáší se vévodská čepice. —

⁵⁾ V pražském Týně při vchodu do kostela z Celetné ulice stál mramorový pomník s nápisem: Letha Panie 1651 dne 27. Februarii visocze urozeni pan p. Jindrzych Burkrabie z Donina, pán na Wartenberku, Praljně, Kossiczich, též diediczny pán na Welharticzich,

láše, J. Arnošt Saško z Kinastu, Ferdinand Arnošt Hýserle z Chodů, Jiří Ryk (Rygkh!) Berounský přehlíželi město i panství miličínské. Popisují poměry: toto místo (Miličín) ležíc na velké silnici v tom vojenském běhu mnoho vystátí muselo a velkou zkázu vzalo, takže až posavad zase náležitě vzniknouti nemůže; ti, jež od nás za skutečné osedlé položení jsou, dosti chudě stojí. Nicméně solní handl jim svobodný jest, clo též k obci vybírají, půda zde dobrá, žitna. Čísel jest 105, z nichž 49 dokonce pustých, spálených, zbořených uzříš, toliko místa, kde domy stály jsme spatřili. Celousedlých počítá se 15, polousedlíků 11. Z prvnějších p. Frydrych Kelbel stravuje 6 čeledínů ku 60 str. polí, 4 párům volů, 10 kravám, 9 jalovicím, 150 ovčím a 24 kusům vepřového. Jan Kelbel drží 42 str., 2 koně, 5 krav, 5 jalového, 13 ovcí, Václav Plechovský 16 str., Pavel Beran 30, J. Románek 20, Jan Homole 18, Jan Kafka 27, Matěj Prchlík, školní mistr, 6 str. obdělává. Domy Němčovský, Václava Šabatky, Mikuláše Hynka, Šmídovský obsahují rolí po 45 str. a za skoro pusté se považují.¹⁾ K panství přísluší:

Ves *Zahoří německé*: ač na stavení něco zkaženo se nachází, však usedlíci, jsouce potahy a dobytky zaopatření, dobře obstátí mohou na půdě hrubě dobré žitné: Krunský, Zdich, Novotný, Jiřík Pohan, Kubka, Kotek, Soukup, Starý, Stekr, nově vystavený Hodáň; pustí jsou: Vobdržálovský, Zýkovský, Marvanovský grunt. Za chalupníky (4 na sedláka) se čítají Rychtář, Rychlý, za zahradníky (8 na sedláka) Pyskač, Tesař, Zelený (jinde Zelenka), Žebrák, Mrhal. I má ves 21 čísel kromě dvora²⁾ a ovčína s mistrem ovčáckým a jeho pacholkem.

Mokrosuku, Milczinie, Neustupowie a Solniczi, JCM. radda, Saudcze zemski w král. českém a narzizeni neywyssi odpocziwa w tomto mistie a wedle neho wysocze urozena Paní Anna Marie Burkrabinka z Donina, rozená Wegdowna (t. j. vejvodovna) a diediczka z Moldawy, manzielka gehu, oczekawagicze radostného z mrtvých wstanie. Amen. Arch. památky 1854, 104. — ¹⁾ Rezek: Dějiny Čech a Moravy I. str. 426. uvádí, že komise udala roku 1653 v Miličíně jen 4 usedlé a 2 chalupníky, nově usedlé, z nichž se daň neplatila, čtyři a jednu chalupu. Potom prý přišla nová komise a shledala, že nově usedlí jsou starousedlími a tři usedlí zamlčení . . . krátce, že promlčeno 13 poplatníkův na škodu císařského fisku. Neznajíce pramenů, z nichž čerpány ty liché zprávy, podotýkáme, že naše jest z originálu zemského katastru v zemském archivě. — ²⁾ Dvůr náležel Talmberkům, na porážku dluhu za Huertou.

Borek hořejší živi Vacha, Pěknice; Havlovský grunt jest pustý, *dolejší* Kudlíka, Petráše, Čermáka, Vampýra, Korouše, nově osedlého Malíka, kteří při dobré žitné půdě obstáti mohou. *Nové dvory* vykazují statky: Pavlů, Břicháče, Pěknice, *Ješetice*: Váňu, *Žibkov*: Pětivlasa, Urbana Novotného, malého Rubeše, Machovice a samotu u Rokosů, *Lažany*: Zrouna či Zrzouna (nyní Zoun), Babáka, Doskočila, nově usedlé Váňu, Houdka, Peška, Koptíše, pusté Zadáka, Jirkovského, Cvrčka, chalupníka Vaňka a pustou chaloupku Petra Lídina, *Rexiň*: Pětivlasa, Brázdu, pusté Skopce, Kováře, *Kahlovice*: Pecha, Outratu, Jana Janů, nově osedlého Tíkala — patří k záduší —, *Třítež*: Heřmana, Kubece, zkaženou živnost Rambousů, *Chlistov*: Jindru, chalupu Koroušovu, *s Malovic*: jednu pustou chaloupku, *ze Lhoty* (u Kahlovic) Lhotáka, chalupníka Jana *Hospodského* u *Borku* (hoř.) — ten šenkuje pivo —, *Třetužel*: Marjanu Zdišku, Jana Louku, lahvičovského pěkného gruntu (80 str.) se ujala vrchnost, osívá role a všeho užívá, rovněž v *Záskalí* zbořeného statku.

Smrt změnila vrchnost v Miličíně; neboť císař na základě neznámých úmluv dal panství miličinské s neústupovským v ceně též nepovědomé Františku Eusebiovi hraběti Pöttingovi, pánu na Krchlebích, Rumburce, Warnsdorfě atd., radě při appellaci v Praze, od r. 1649 českému místokancléři, svému oblíbenému dvořenínu.¹⁾ Nový majitel našel panství v neutěšených poměrech. Městečko, jak z popisu průzračno, bídne živořilo, vesnice strašily prázdnotou lidu. Bylo třeba užiti mnohé hospodárnosti a vlídnosti, kteréž ctnosti, byť se i prvá jevila až přílišnou, na Pöttingovi se chválivají, aby hlavně měšťané, z nichž mnozí za svobodníky jsou považováni, Miličina neopouštěli a rádi zde bydlili. Přivinul si je tedy vzácnými »privilegiemi neboližto výsadami« a podporováním spořádaných cechův.

Privilegia zní:

¹⁾ Rod Pöttingů nabyt českého inkolatu r. 1627 Volfem Jiříkem, a r. 1650 Františkem Eusebiem a Janem Šebastianem, kterýž r. 1687 povýšen jest do stavu hraběcího (Pilat I. c. 37, 40). František cestoval r. 1664 na rozkaz císaře Leopolda jako vyslanec do Španěl a po návratu za odměnu dobrých služeb stal se rytířem zlatého rouna, cís. komořím, tajným radou.

Já František Eusebius hrabě z Pöttingu, svobodný pán na Hořejším Falkenstejně, velkém Kirchheimu, na Miličíně, JMC. rada, komorník... dědičný purkrabí v Linci... známo činím tímto listem obecně především, kdež čten nebo čtoucí slyšán bude, že jsou přede mne předstoupili opatrní: purkmistr, konšelé na místě všechné obce města mého Miličina, věrní poddaní moji, za to ve vší oddanosti pokorně mne prosíce, abych se k nim tou zvláštní milostí jakožto pán jejich dědičný naklonil a jim jistá nadání a privilegia, neboližto obdarování jich, kterýchž předkové jejich od předešlých držitelův a pánův města Miličina za své věrné chování dosáhli, netoliko potvrdil, ale také obzvláštně jako pán jejich dědičný a vrchnost znovu obnovil a takovýma Privilegiema obdařil: kdež já znamenaje prosbu jejich slušnou, povážíce s bedlivostí i toho, čím mně i budoucím mým se také ve všech potřebách najíti i také jsouce láskou a milostí k nim, jakožto ku svým věrným poddaným nakloněn, s dobrým rozmyslem a svobodnou dobrou vůlí práva a vejsady jich jim nadané tímto listem mým v následujících artikulích znovu vyzdvihují a vysazují, chtějíce tomu, aby od dědicův a budoucích mých i potomních pánův držitelův dotčeného města Miličina na časy budoucí beze všeho umenšení a přetržení v podstatě a mocnosti ve všech punktech a klausulích za pravé, stále a dokonalé držání a zachování a oni: purkmistr, konšelé a všechna obec připomenutého města Miličina nyníjší i budoucí podle nich se řídili a spravovali tak, jakž tyto artikule slovo od slova znějí:

Předně: Aby jedenkaždý člověk osedlý neb obývatel města Miličina měl moc všechno své zboží jakékoli, movité a nemovité, za zdravého života neb na smrtelné posteli manželce a dětem svým, pokudž by se nalézaly, nebo bratrům, sestrám a dětem jejich obojího pohlaví — však těm, kteří na gruntech (našich) vstávají — pokudž by jiná žádná překážka v tom nebyla aneb testator žádnou příčinu představití nemohl, dáti a odkázati před svrchu jmenovanými přátely, žádnému cizímu kromě k záduší neb čeládce své.

Druhé: Vrchnost každá aby sama kněze katolického, který by se též vrchnosti líbil a týž kněz při vrchnosti sobě toho vyhledával, podle vůle své skrze praesentaci na

velebnou konsistoř učiněnou, vyjednati a jim dosaditi moc vždyckny měla.

Třetí: Nadání všelijaké a důchody k záduší miličín-skému buď od lidí osedlých, z rybníkův, luk, krav, též při kostele od kostelních klenotův od starodávna přiná-ležejících a ještě, pokudž by kdy co od koho nadáno neb odkázáno bylo, v ty všelijaké zádušní věci aby žádná vrchnost sahati, méněji čeho se ujímati moci neměla, ani v půjčku jakých peněz zádušních — pokudž by je měli — nenutila, ale to všecko v bedlivém opatrování ouřadu a obce zůstávati má. Ouřad pak nynější i budoucí spolu se staršíma obecníma z takových všech důchodův, jaký-koliv se najdou, při přítomnosti vrchnosti neb na místě vrchnosti hejtmana vrchností nařízeného i také celé obce pořádný počet ze všeho učiniti, kostelníci inventáře, co jim tak od klenotův, věcí kostelních svěřeno bylo, při témž počtu skládati a ty věci podle týchž inventářů vy-kazovati povinni byli a potom po učinění počtu všechno zase v pořádnost a obnovení inventářů má se uvésti a jeden inventář za kostelníky a druhý při jiných městských spra-vedlnostech má zůstávati.

Čtvrté: Poněvadž oni miličínští obecní lesy sami mají, jim se zanechávají a důchody všelijaké obecní za starodávna užívané propouštějí; tehdy aby vrchnosti ná-ležejících lesů měšťané pod propadením pokuty a trestání prázdní byli, dříví nesekali, ani v ně nechodili, (také svých) neničili, nežli kdo by (z nich) co k potřebě potřeboval, to aby při vrchnosti vyhledával a vrchnost podle své vůle a slušnosti může, co chce, učiniti.

Páté: Handle solní a jiné, jako: mejta, cla od cí-sařů a králů českých nadaný též jarmarční (t. j. po-platky) ze všech tří jarmarkův, jak z míst vybírají, to vše bez překážky jedné každé vrchnosti provozovati a k užitku dobrému, obecnému obraceti mohou. Též zase všeliké městské živnosti, totiž: láduňky obilí, vína do města a zase ven z města ve velkých i malých nádobách prodá-vati, víno volně šenkovati, však z každého vědra, opovědic a ukážic vrchnosti neb na místě vrchnosti vystavenému oficíru, co se složí, do důchodu vrchnosti po jedné kopě míšenské dávati a platiti mají. Pálený (kořalku) pak, to ku své ruce, jsouc to městská živnost, svobodně bez pře-

kážky nynější i budoucí vrchnosti páliť a ve svých domích šenkovati, tu moc mají míti. Též řemeslníci, jeden každý aby své řemeslo podle pořádného jejich cechu provozovati a vykonávati mohl.

Šesté: Jestliže by kdo z potřeby své pole nebo kus louky odprodati chtěl, to bude moci volně — však na gruntech — učiniti.

Sedmé: Tak, jakž sami purkmistr a konšelé zprávu dávají, že od starodávna žádných robot neměli, toliko dva dny zajíce, pošlíce z každého domu jednu osobu, honívali a špiží do Prahy, když tam pán neb vrchnost byla, dováželi, zůstávají se zase při tom. Mimo ty dva dny, pokudž by vrchnost chtěla buď zajíce dáti honiti nebo na místě honění zajců ty dva dny žíti a tři fůry do roka a to každý rok vrchnosti, co se jim koliv naloží, do Prahy dovéztí a učiniti a to každá fůra po čtyrech koních. Více žádnýma robotami vrchnosti nemají povinni býti.

Osmé: Děti jejich synův a dcer, mimo vlastní potřebu pána neb paní k službě, jinam bráti a dávati se nemají, leda by sám kdo dobrovolně sloužiti chtěl, to bude moci učiniti. A oni také svých dětí a siroteků bez vědomí vrchnosti nemohou jinde do služby dávati, kromě jeho cvičení, kdyby se mu natretilo, aby mohl to učiniti.

Deváté: Listy zachovací s vědomím a povolením vrchnosti purkmistr s konšely aby moc měli dávati.

Desáté: Který by měšténin neb obyvatel města Milíčína chtěl pro své lepší se vyprodati, opatříce vrchnosti i té obci příjemným a hodným svobodným člověkem dům neb grunt svůj, aby se mohl s manželkou svou a s dítkama i se statečkem svým, ohlásíce se při vrchnosti, kdy by se mu vidělo, odstěhovati.

Jedenácté: Mlejn obecní a rybník Velký, ¹⁾ ze kterého se na mlejn voda vede, poněvadž jim od předešlých vrchností a držitelů pod stálý plat každoročně 119 kop 30 gr. míšenských dán jest, při tom jim pod týž plat se zanechává tak, aby oni byli povinni týž stálý plat zcela, zouplna každoročně vrchnosti do důchodův odvozovati a

¹⁾ Nyní mlýn Šimkův (dříve Slabých) v Ješeticích a rybník Pílský.

to při svatém Jiří polovici 59 kop, 45 gr. míš. a druhou polovici, též 59 kop, 45 gr. míš. při sv. Havle.

Dvanácté: Kdo by nějaký právní soud začítí chtěl, však z poddaných mezi sebou, prve nežli by začali, aby ouřad, pokudž by mohlo býti, přátelsky je porovnatí hleděl; ale kdyby se porovnání státi nemohlo, začnouc soud až do vejpovědi mezi nima při vésti, potom pak prvéji, než by se vejpověď publicírovala, ouřad má to vrchnosti neb . . . hejtmanu přednésti tak, aby se poddaní nekazili; vrchnost neb hejtman má moc podle uznání to napraviti neb umenšiti. Ale co se přespólních, svobodných lidí a poddaných, od vrchnosti jejich ku právu daných dotejče, to se ouřadu neb právu, aby souditi a podle spravedlnosti vejpovědi právní podělovati mohli, bez překážky vrchnosti, nezbraňujeme a zbraňovati se nemá.

Třinácté: Poněvadž při větších městech jest a všudy se nachází to, že každá vrchnost na svých gruntech na místě svým hejtmana neb správce mívá, vystavuje a jemu všeckno k opatrování dobrého vrchnosti odevzdává a lidé poddaní, aby jemu poslušni byli, poroučí: pročez, jak purkmistr a konšelé a všechna obec a poddaní všicci mají na místě vrchnosti vystavenému hejtmanu nebo správci, což jim od něho k dobrému vrchnosti by bylo poručeno a jim pak tím obdarování jejich škody a újmy nebralo, ve všem poslušnost činiti a co sobě poručeno měli, tak se zachovati povinni byli. Nádenníci a podruzi, též poslové, ti obzvláštěně starobylým způsobem nemají. jiné svobody užívati a čím jsou povinni od starodávna, t. j. mlácením za slušné platy, že tím tři dni a jiným nádennickým dílem a poselstvím (však za platy) mají od rychtáře, když se mu to od hejtmana nebo správce poručí, k tomu přidržání býti. Kdyby však kdokoliv a kteříkoliv, jak ze sousedů tak z těch podruhů poručení vrchnosti v čem se protivil, poslušnost nezachoval aneb něco neslušného učinil, hejtman nebo správce má tu moc, jej dáti trestati a vrchnosti o tom oznámiti.

Čtrnácté: A aby svobodně užívati mohli, co jim vlastně k obci přináleží, a budoucně sobě více nepřivlastňovali, a vrchnost žádá jim v to sahati a toho se jim ujímati a odnímati moci neměla, pročez pro lepší z obojí strany vědomost ty věci takto se vykazují:

Z rybníků: První jako ten nade mlejnem,¹⁾ druhý u Vánových,²⁾ třetí u Hospodských, teď pustý,³⁾ čtvrtý stejskalovský,⁴⁾ pátý novoměstský, šestý dva sádky na Sychravě sedmej Netopejr,⁵⁾ osmý Jiřetín,⁶⁾ devátý pod volším,⁷⁾ desátý pod ním slove Maliočovský, jedenáctý suchý v občinách zahofských, dvanáctý Hataše.

Louky: Jedna stejskalovská pod rybníkem, druhá pod novoměstským rybníkem, třetí pod rybníkem pod volším, čtvrtá hodinářská, pátá k Bělci jedouc pod ploty, šestá sekera s topořištěm, sedmá v okrajku, osmá nad rybníkem Hatašem, devátá pod tím rybníkem, desátá v Radkově dole.⁸⁾

Z lesů: Hůrka jedna,⁹⁾ nízký vrch druhý, pastviště jedno a jiné porostliny, kterých předkové jejich užívali.

Patnácté: Kdyby koliv týž město Miličín ku prodeji přišlo aneb jakýmkoli způsobem vrchnost se změnila, tehdy aby oni purkmistr, konšelé a všechna obec nebyli povinni žádným vymyšleným způsobem prve neb dříve poddanosti a člověčenství slibovati, až by jim tyto artikule, nahoře psané, zcela a zouplna byly potvrzené a purkmistr, konšelé a všechna obec, aby kdykoli s to budou, buď s pomocí mou při Jeho Milosti císařské vyhledávati, aby bez překážky. — pokudž by se to za mně nestalo — jedné každé budoucí vrchnosti téhož města Miličina tyto všechny artikule a obdarování slovo od slova, jak psány jsou, nic nevypouštějíc, v desky zemské vložiti dáti mohli, vrchnost každá aby jim nápomocná byla.

Šestnácté: Na to výše jim purkmistru, konšelům a vši obci města mého Miličina tuto obzvláštní milost činím, aby žádná vrchnost nynější i budoucí žádných židův tu do města Miličina dávati a osazovati moci neměla a purk-

¹⁾ Nádržka u mlýna Šimkova. — ²⁾ Nyní řeč. Suchý u Růžhů dříve Vánových. — ³⁾ Pílský. — ⁴⁾ Nyní louka hned pod rybníkem novoměstským, majetek pp. Karla Buriana, staršího, Karla Vacha. — ⁵⁾ Jméno louky nad rybníkem na Bělci, majetek p. Fr. Červenela, jak koupí r. 1791 od obce nabyt Petr Kavka. — ⁶⁾ ⁷⁾ Viz urbář z r. 1379, nyní louka p. JUDra Noska při cestě k Neústupovu; roku 1791 od obce získal Filip Pěknice s jiným hned nad ním »olšovským«. Maliočovský = přepsáním malý olšovský pod Jiřetínkem. — ⁸⁾ Některé mají též jména dosud, jiná nelze určit. — ⁹⁾ Hůrka u Hájků ale též vrch nad Věcovem, nyní část Babinného kouta. Viz městské knihy J. B. III. 93.

mistr . . . obec jich přijímati povinni nebyli a ani sami od sebe jich přijímati moci neměli.

Čemuž všemu, což se tuto nadpisuje, zadost činiti se má!

Na potvrzení toho všeho pečet mou k tomu listu přitisknouti sem dal a v něm se vlastní rukou podepsal a pro dokonalejší všeho stálost a bezpečnost, co se tuto nadpisuje, dožádal sem se vysoce urozených hrabat a pá-nův, p. Jana Frydrycha, hraběte z Trauttmansdorfu a Weinsbergu, svobodného pána na Gleichenberce, Novém Městě n. L., Tatzenbachu, na Tejnici, Litomyšli, Brandejse n. Orlicí, Větrným Jeníkově, JMti cíś. říšské dvorské rady a komorníka, dále pana Maxmilianu hraběte z Lichtenstejna, svobodného pána v Kastelkornu, pána na Schönavě, Corneydtě, Čenklzburgu, Kumbstejně, Bremelově, Krampachu, hradě Ponstejně, Blaundově a Wartenberce, dědičného hofmistra v Elzasích, JMti cíś. nařízeného nejvyššího, že jsou také pečeti své k tomu listu přitisknouti dali s podpisem vlastních ruk svých na svědomí, však jim a dědicům, budoucím jich beze škody.

Dán ve Vídni dvacátého měsíce ledna léta Páně šestnáctistého padesátého pátého (1655).¹⁾ (Následují podpisy, Pöttingův český, svědkův německý.)

Cech, jistými regulemi se řídící, nalézal se v městě jediný — počestných pánů ševců, kteří v sobotu, po památce svatých apoštolů Petra a Pavla, r. 1651 k pánům bratřím do Načeradce vyslali Jakuba Skuhrovského a Matěje Prchlíka s žádostí, psanou pod sekrytem cechovním o některé artikule . . . a to z té příčiny, poněvadž skrze dopuštění Pána Boha všemohoucího od ohně přehrozného jejich artikule zkázu vzaly.²⁾ Artikule pro tovaryše, ne-

¹⁾ Po městě koluje více opisů privilegií, přítomné opsány z městského archivu. — ²⁾ Obsah jest tento: Předkem čest a chvála Pána Boha aby se rozmáhala. Ten který by z tovaryšů se chtěl osaditi, nejprve aby se u víře Pána Krista srovnal, taky zachování svých rodičů tak podobně své, kde jest se řemeslu učil, aby ukázal. A ten tovaryš podle zřízení poctivého plného cechu čtyry kusy mistrovské ukáže, totiž to: volnou botu, dva páry střeviců, vše o jednom počvu . . . rejtharskou botu ouplným dílem . . . a řemeslo, aby každý spravedlivě dělal, aby jehlou obutí nenašíval kromě z nohy (t. j. na správkou) a cokoli dělá, aby (tomu) špatných počvů nedával pod pokutou dvou českých. Item byl-li by kdo z cechu dlužen a na něj žaloba přišla pp. mistrům podle pořádku, aby za-

soucí datum 15. července r. 1640, dané za cechmistrů Václava ml. Skuhrovského a Václava Turečka, z ohně zachovali, ¹⁾ jakož i pečeť starou z časů rožmberských.

pravil do dvou neděl, pakli nezapravil, do vězení dán býti má, odkudž nevyjde, leč by položil rukojmí jisté, tak aby věřitel k svému přišel. Item byl-li by některý ožralec anebo zlovolnej cizoložník, ponapomenut (byv) od cechmistrů, nezměnil-li by se, má býti na něj vyššímu právu žalováno. Item, kterou hodinu cechmistrů uloží, aby řemeslo na trh vynesli, prve aby žádný neprodával, než podle času, jinak upadne v pokutu jeden český groš. Item který by z mistrů se svačil anebo serval jeden s druhým anebo hanlivá slova mluvil, na takový obadva libra vosku se uloží. Který by z mistrů hrál (hazardní hru) s kýmkolivě, má dáti do cechu libru vosku. Item vandrovním tovaryšům hospoda zjednána býti má proto, aby přijdouce odpočinutí a pohodlí za své peníze měli a od mistra posazení (t. j. do práce vzati) býti mohli, druhou pro tu příčinu, učinil-li by co vandrovní tovaryš neslušného, odtud hnán býti má. . . . Item tovaryš vandrovní, nemá aniž může vandrovati krom v neděli po vobědích; pakli by vandroval, sám se o řemeslo připraví. . . — ¹⁾ Ve jméno nerozdílné trojice Svaté, Boha Otce, Syna i Ducha sv. Amen. . . Páni tovaryši vám se nařizuje, abyste sobě tyto řádky a artikule ve dvou nedělích neopomíjejíc dali čísti tak, aby, co v sobě obsahují, ste věděli a vědouce zachovali. Do chrámu Páně k poslouchání slova Božího každou neděli též i svátek, když od práce odpočinutí míti budete, nechajíc daremných toulek a procházek, rádi chodte. Pana purkmistra, pány, lidi starobylé a summou všechny sličně, kdebykoliv se nacházeli, v uctivosti a vážnosti mějte, tolikéž i samy sebe ve veřtatích i hospodách, na procházkách neb kdekoliv ctí předcházeti hleďte. Pana tatíka i paní matku a čeládku jejich v uctivosti mějte. . . a když se to při vás spatří, všickni zalíbení míti budou. Pokuty pak mezi vámi tyto držány býti mají: 1. Kdyby tovaryš na hospodu nepřišel do řádu sebrání (k cechovní hromadě), ten má dáti pokuty jeden groš a tovaryš starší ten dví (dvojnásob). 2. Kdyby tovaryš do lázně pro potřebu slušnou, hospodářskou, nebo k pořádku přijíti nemohl. . . má poslati stříbrný peníz mezi spolubratry své. Žádný tovaryš dvou schůzek pořád zmeškati nemá. 3. Kdyby tovaryš tovaryše sepral, anebo nějakými hanlivými slovy se dotekl. . . dá pokuty 3 groše. . . a bude trestán od spolutovaryšů a bratří svých, jak se jim spravedlivě zdáti bude. 4. Kdyby tovaryš v pondělí zahálel svývolně ten v sobotu po svatvečeru má bejt dán do vězení a nemá býti puštěn až v neděli k obědu. 5. Tovaryš nechtíce déle u hospodáře dělati, má na tejdén odpuštění vzíti a po vyjití toho tejdne může, kam se mu zalíbí, vandrovati. 6. Žádný tovaryš před žádnými hody ani jarmarky nemá vandrovati na tři neděle, týmž způsobem na týž tři neděle před výročními slavnostmi ani jarmarky schůzka držána býti nemá. 7. Jestliže by pak mimo tyto řady sobě vydaný jináče učinil a tyto artikule roztrh', ten se sám o řemeslo připraví. . . Ševcovský cech měl své knihy, jež kolem r. 1860 v níveč přišly. Remeslu sv. Krišpína dědičně učili se členové rodin:

Postupně ustavil se cech krejčovský r. 1653,¹⁾ tkalcovský r. 1672, 25. Februarii,²⁾ jenž zjednal si r. 1679, 28. Decembris, na vrchnosti některé výhody, pro které potom valně prospíval,³⁾ punčochářský,⁴⁾ dále kožešnický,

Černých, Duchonů, Kavků (jiní byli mydláři), Krutilů, Laubendorfů či Faltinů, Pousteckých, Pulkrabův a Prchlikův. Uveřejněno v Č. Jihu 1899 č. 15 a 16. — ¹⁾ Lejstra krejčovská prý leží v tábořském archivu, kamž roku 1893 přišla. — ²⁾ Vyžádali si opis od cechu v Bechyni. Podáme význačnější úryvky řádu, jehož patrony jsou sv. Severus a Onufrius . . . ode všech má vyhledávána jednota víry . . . pod jednou způsobou. Kterýby v neděli na slovo Boží do kostela nešel aneb do vejchodu slunce ležel, ten upadá v pokutu tovaryšskou (dvě libry vosku, mistrovská čtyry) . . . páleného i všelijakého nápoje, pokudž služby Boží se konají, aby nepožíval pod pokutou mistrovskou. V témž řemesle mají býti dva starší mistři a tolikéž tovaryši, aby spravedlnost vyhledávali, nepovolné a přestupníky trestali . . . ve dvou nedělích do hospody se sejdou a mistři do pokladnice (sluje vždy Matka Pokladnice) po 2 skládali . . . na tu hospodu s žádnými tulichy, nožmi, špicemi aby nechodili pod pokutou tovaryšskou. Ve veřtatě oplzle, neslušně nemluvili . . . odpuštění (tovaryši) od mistrů sličně brali takto: Když zarazí na dva prsty a sperejcný zastaví, aby hospodáře povolal, jeho, dobře-li dělá, se zeptal, řekne-li: »dělej«, dobře, pak-li: »zle«, oprav . . . počet beze svárů a hadruňků i osnovu dodělaje, aby na hospodu šel . . . pakli by chtěl vandrovati, aby tovaryši a starší ho vyprovodili z hospody. Aby žádný toho nevynášel, co se v hospodě (při hromadě) stalo. Kdy tovaryš přivandrující díla neměl, má se jemu dva krejcary šenku dáti od cechu . . . co se her dotejče, to se vám zapovídají, aby tovaryš s tovaryšem nehrál o polovici ani o plně, aby se neopíjeli, s ženami žádného obcování aby nemávali . . . tovaryš tovaryše z veřtatu nevluzoval . . . který by od mistra nepořádně ušel, odpuštění nevezal, na něj aby se listové půhonni psali, tolikéž i šenky nedali, pokud by se nevrátil a to, čím jest povinen, nevykonal. — ³⁾ Kdoby do pořádku chtěl přijat bejti má . . . sobě právo městské zjednati, potom řemeslo ukázati: na ubrusy dílo první bude, vočka dvě čině kotvové tři voka k voku aby připravil . . . při tom také na plátně neb na ubrusy, aby uměl trojí přízi složiti, a jednomu každému spravedlivě rozdělit, 4 groše míš., dvě libry vosku dáti má a mladším mistrem k posloužení, dokudž se jiným neobsadí, zůstávati a mistru svačnu přistrojiti . . . kdyby někdo v podezření aneb nezachovalý byl, má jemu živnost zastavena bejti, dokud by se z toho slušně nevyvedl; prodávati může doma neb na místě v trhu ustanoveném, učedníka bez vědomí starších nejednati. Jestliže by se někdo ubrusům neučil než toliko plátnům může . . . za mistra (servatis servandis) na plátna přijat býti (tém říkali malí, sprostí a plátění mistři nb.), štolířové či fušeři jinak hudlaři na panství po vesnicích se netrpí, poddaní nesmějí dílo na cizí grunty přenášeti, v loktech a jiných mírách má se všeliká spravedlnost pilně vyhledávati, na což cechmistrů a vrchnost dohlédnou atd. Zachovalá kniha mistrů, sahající do r. 1740, začíná:

řeznický, spojený cech či rajcech, o nichž není žádných listinných památek.

Hrabě František Euseb, nejvyšší dvorní maršálek císaře Leopolda, pomohl Miličinu ku čtvrtému výročnímu trhu, jak majestát ze dne 7. července 1677 vypráví: My Leopold . . . slovanský král . . . , jsouce od . . . hraběte p. E. Pöttinga se vši ponížeností prošení, abychom purkmistru a konšelům . . . obci městečka Miličina královskou milost učiniti a ku předešlým třem ještě jeden čtvrtý jarmark na všelijaké krámské zboží a jiné prodajné věci a při tom trhy na větší a menší rozličný dobytek, kteréhož trhu by oni na den sv. Stanislava každoročně užívajíce držeti mohli, přidati a vysaditi ráčili, k jeho tak snažné prosbě a z ohledu těch nám a slavnému domu našemu Rakouskému po mnohá léta od něho (hraběte) prokazo-

Letha Panie 1672, dne 6. Martii, založena tato kniha Mistrowska pocztieweho Czechu Rzemesla tkadlczowskeho w miestie Milczinie za mistrův niziepsaných . . . poniewadz . . . Magestatu czechowniho nebylo, nýbrž skrze Pawla Woborzila a Ondrzeje Kubku . . . gest wyzdwizeny . . . Proczcz pani Mistrzi nyniegsy y budouczy z toho gsou powinni Pána Boha chwaliti a kazdy Rok przy Quartalu drzanem za przedessle Mistry Mssy sw. dati slouziti a tu Mssy sw. wssyczkni spolecznie nabożnie slyseti a nás w dobrém przypominati budete. Téhož cechu začátek (nb. obnova to byla) beroucí tito byli Pavel Vobořil, Ondřej Kubka starší cechmistři, mistři: Jan Bílý, Tobiáš Brodský, Jan Vodička, Matouš Hovorka, Jiřík Chalupskej z Radíče. První k cechu přistoupil Jiřík Menšík, obyvatel města Miličina. Knihy pokračovaly až do r. 1888, však veliká část se jich ztratila. R. 1755 měli ještě pečeť: tři růže ze člunku vyrůstající v prostřed nápisu: Zechownj kalczowska mesta Milczina Peczet. — *) V novém mlýně má p. Toman pěkný pergamen, na němž zachovalá část artikulí ukládá tovaryšům, aby v Čechách řemeslu punčochářskému se naučili: než který by se v některé jiné zemi a ne v tomto království vyučil, to okázati mohl . . . ten má u mistra v Čechách dvě léta před tím v tom místě, kdež by mistrem býti chtěl, dělati . . . a teprve o české mistrovství žádati . . . ; uředník čtyři léta se cvičiti má . . . děti nepořádné, dřív poctivého vožení spložené do poctivého pořádku našeho nikoli přijímány býti nemají; mistrovské kusy se žádají: předně deka neb modrací z bílé, dobré vlny (třeba i strakatá) půl čtvrtá lokte zdýlí a tři lokte na šíř dobře naválená a vydělaná, též pár rejtharských punčoch s taškami z černé vlny a pěknými formami. Item par rejtharských rukavic tolikéž z černé vlny, item pár rukavic s prsty z bílé vlny též s formami a naposled španělský, bílý byryt z dobré vlny. Novotnej, mistr, místo svačiny do cechu 5 kop mišenských vyčísti a složiti musí . . . Zbytek pergamenu velmi ozdobně psaného ukazuje, jak stkvostné listiny cechovní u nás z nerozumu lidského po roce 1852 zkázu vzaly.

vaných a až dosavad trvajících, věrných, pilných, prospěšných a platných služeb neméně i toho, že dotčené městečko Miličín a obyvatelé v něm v časté, záhubné a dlouhotrvající války mnohých neřestí ukusiti muselo a téměř k dokonalé zkáze přivedeno jest, milostivě naklonění jsouce a aby tudíž k jakémuž takému vzniku a povstání zase přijíti mohli, toho jim přejíce, ráčili jsme jako dědičný král český, jsouce v tom od místodržících království . . . též od hejtmánů bechyňského kraje a sice odjinud, kdež toho zapotřebí bylo, že takový jarmark a dobytčí trh nižádnému z okolních obyvatelů, sousedů jich miličínských, k žádné ujmě a škodě vztahovati se nebude, dokonale zpraveni, . . . Miličínu . . . ten žádaný jarmark na den sv. Stanislava s osmi dny pořád sběhlými a freyunkem obyčejným vysaditi, nadati a dáti ráčíme. Majestát, spolu podepsaný Hartvikem hrabětem z Nostic, českým kancléřem, končí obvyklou formulí hrozby a nemilosti císařské, kdyby někdo novému výročnímu trhu překážel. ¹⁾ Pötting miloval řád a spravedlnost. Když v prosinci r. 1663 důchodní tábořský Ludvík Hubatý s jinými, jedá za záležitostmi obce do Prahy, na gruntech jeho za Sudoměřicemi od Petrovských (loupežníků) dvěma ranama postřelen byl a se svým servusem, jenž od nich na památku kulku do nohy utržil, stěží do Vožice rychlostí koní ujel, nařídil hrabě miličínskému hejtmanu Adamu Olešanskému, aby za to na chycené lotříky Andresa i Kubu útrpné právo pustil; a tak na šibenici na šibeném vrchu skutky své odpykali. ²⁾

¹⁾ Viz městský archiv. — ²⁾ V městských knihách nalezl jsem jedinou zmínku o katovně »u louže na ratkowie« z r. 1701. Hrdelním právem v Miličíně r. 1395 mučen jest vrah i zloděj Kněch, r. 1397 Matěj, syn Patavce z Jankova. R. 1401 Mareta, běžná ženka z Miličína, vystříhala za peníze lotry, kteří na silnici kolem města pilně (hlavně koně) kradli ve spojení s Divišem ze Hrádku. (Marešova: Popravčí kniha, str. 4, 6, 8, 10, 12, 16, 19.) R. 1685 žebrák Matouš Zika, podezřelý ze hříchu sodomského, donucován ku přiznání »s představením jemu mistra popravního se všemi k trápení přínáležícími nástroji a strach již již přibližujícího trápení na puštěn.« Týž vězeň v Otčích při klášteře leže a žebraje asi 10 let protrávil, a »ač se tam mnohem lípěji nežli v Miličíně měl« přece ku podivu lidí najednou odtud se trhl.« R. 1728 Janu Veselému, jenž pro cizoložství a svévolné opuštění manželky, k meči odsouzen byl, proměněn trest v cestě milosti kanceláře apellační na »třiletý obecní dilo . . . a magistrát to od něho ve skutek uvedsti dal.« R. 1729

Pro takovou pečlivost není divu, že měšťané ku vrchnosti lnuli, o hraběti s nelíbenou úctou jako o znejmilejším panu ochránci či tutoru, panu otci starostlivém města mluvili a psali. Přichází též to na váhu, že Pöttingové od nich holdu člověčenství nepožadovali (Leib- und Erbhuldigung), jak tenkrát po německém zvyku české vrchnosti jako prý za právní zvyk a nezměnitelný obyčej skoro bez výminky jinde všudy považovaly a požadovaly. Ve privilegiích města sice při § 15. je řeč o této modě, a přece městské knihy úryvkovitě a zřejmě r. 1735 toho se dovolávají, že slova ta psána jsou propter universalem formam, a že Miličínští přísahy člověčenství ani za Rožmberkův ani za Pöttingův nesložili.

Farní osada miličinská při nedostatku kněží rozkládala se po širokém okolí. V letech 1650—1680 přisluhoval zajiště zdejší farář v těchto místech 1. *vlastní osady* — v Miličíně, Zahoří, Borku hořejším a dolním, Věžově, Střetuželi, Ješeticích, Stýrově, Vestci, Žibkově, Lažanech, Rexini, Chlistově, Hojšíně, 2. *filiálního kostela v Neústupově* — v Neústupově, Sedlečku, Nosákově, Svojšicích, Zahoříčku, Slavině, Voldřichovci (s kostelem), Barčově, Buchově, Vysokém či Pechově Záhoří, Bořeticích, Broumovicích s mlýnem, Novém mlýně, Lhotce řečené Třešinově, Otradovicích, Podlesí, Zálesí a v Mysleticích, 3. *osiřelých osad* a) *střezmířské* — ve Střezmíři, Mezném, Dobřejově, obojích Stupčicích, Bonkovicích, Černoticích a samotách, b) *hoštické* — v Hošticích, Mitrovicích, Nemysli, Ouraze, Oulehli, Nasavrkách, Prudicích, Dědicích velkých, c) *novoveské* — v Petrovicích, Malovicích, Skalici se mlýnem, Stříteži, Kahlovicích, Lhotce, Dvorcích (Nové dvory), Oldřichově (s kostelem) i Moravči, d) *vrcholšovické* — v Jiřeticích, Leštině, Slapsku, e) *arnoštovické* — v Oujezdě červeném (s kostelem), Milosticích, Říkově, Dvorech (Nové dvory) Radíči, Zejchově, f) *chotovinské* — v Sudoměřicích, ano v matrikách (začínají úryvky z roku 1638—1641, pravidelně r. 1651) nalezneme zápisy křtů z Velikého Hlasiva, ze Smrkova (osady jistebnické), z Li-

přechovávačka a sama zlodějka Kateřina Švendova v Miličíně právem polouletním obecným či panským dílem v železách a poutech krom nedělních a svátečních dnův stížena jest. R. 1765, 22. Julii, císařský patent zrušil hrdelní soudy v menších městech.

běnic, Brabeniště a j. v., nečítaje v to samoty. Staral se tedy jediný kněz o duchovní potřeby neméně než 63. vesnic se dvěma městečky, práce to při zaopatřování svátostí posledního pomazání, pohřbech věru nad lidské síly, jinak zase odolatelná; bylať česká zem válkami, morem i často se opakujícím hladem, ana pole slabě se vzdělávala, vysílena a na kraj záhuby přivedena. Ze všech jmenovaných míst přineseno ke křtu dětí r. 1652 třicet jedno, r. 1653 devatenáct, 1654 čtyřicet šest, 1655 padesát, 1656 padesát devět, 1657 sedmdesát, 1658 sedm a sedmdesáte etc. Naše osada patřila tenkrát do bechyňského vikariatu, na dva okresy jindřicho-hradecký a krumlovský se dělícího. Ku prvnímu počítalo se r. 1642 dvacet pět far, které měly faráře, dvacet co neměly, a filialních kostelů 17.

Duchovním správcem v Miličíně a Neústupově byl od r. 1651—1654 Šimon Kaleněný, snad Polák, po něm od r. 1654 Matěj Pangratius Jokeš, rodič z Nového města pražského. Jindy znamenité beneficium neslo jim chatrnoučké živobytí, ještě stavbou fary, kostela ztrpčované; Pötting obnovoval chrám Páně po několik let. Zachované kněžiště omítnuto, opatřeno okny, při čemž krásná gothická ornamentika uražena, loď, v ssutinách ležící, vyčištěna, zdi na starých základech rovně vyzdviženy tak, že nynější podobu na se vzaly. Na dřevěný, rovný strop lodi posazen krov, nižší krytby presbytáře, nad kterou vybíhala zvonička (gothická). Až k ochozu pobouraná věž vyklenuta jest do dřívější výše r. 1655 a rok na to dlužil se miličinský hejtman Frydrych Kelbel z Löwengrimu od chejnovského úřadu provazy k vytáhnutí v nově slitých zvonů na věž.¹⁾ Kelbel buď se přepsal anebo chlubil: zvony uložili do pevného, dubového lešení aspoň staré. Nejstarší, nazývaný homolka, asi $1\frac{1}{2}$ centu těžký nese nápis: Maria bud milos(t)nau: leta bozieho tiscyzieho pietisteho i cztwrtého — (1504), druhý, bezejmenný, vážící 1 cent 25 liber, označen letopočtem r. 1526. Nový, veliký zvon (5 centů

¹⁾ R. 1656, 9. Junii, Fr. Kelbel Tábořským na jich žádost odpisuje, že provazů silných nemají, ale když zvony v nově slili a na věž táhli, že si provazů z Chýnova zapůjčili. Henrych Loubský (z Lub), hejtman na Chýnově, brzy na to Tábořským slibil, že jim provázky s kladkami zašle. Z archivu tábořského (A III. b a 47) sdělil p. prof. Sedláček.

13 lib.) František pořízen až r. 1661: Consecrata in honorem S. Francisci per eminentissimum principem Ernestum Cardinalem ab Harrach, archiepiscopum pragensem sub auspiciis celsissimi domini Francisci comitis de Poeting a. 1665 t. j. po česku: (Zvon) posvěcen jest ku cti sv. Františka skrze Jeho Eminenci knížete Arnošta kardinála z Harrachu, ¹⁾ arcibiskupa pražského, za vlády vysokorodého pana Františka hraběte z Poetingu.

Do kostela přišla slušná křtitelnice s věnováním: Chramu Panie Narozenj Panni (sic!) Marige Do Mesta Milczina Letha 1656, dále velmi pěkné cínové svícny.

Farář Jokeš ze začátku liboval si u nás, těše se oblíbě patrona i lásce měšťanův; však chvalitebné poměry se převrátily. Hrabě, aby kněz déle se tu udržel, poskytl mu některé výhody, obsažené v listině, řečené instrukci: . . . známó činím, že na ponížené purkmistra, konšelů, poddaných mých, i na místě zádušních poddaných kahlovských, třítežských, ve Voldřichovci Mikuláše Prášila, k záduší města Miličina i všech společně náležejících, ano i taky od nich mně pravdivého fundací jejich listem přednešení, též dvojčetihodného kněze M. Jokše Pangratiusa (!), faráře na ten čas města mého Miličina, při mně vyhledávání; nejsouce dle tý jejich fundací zádušní poddaní p. faráři žádnýma robotama, jak pěšky tak potahem povinni, nýbrž vlastně ku chrámu Páně téhož záduší od pobožných křesťanů odkázáni; ale já jakožto collator a vrchnost téhož města, obzvláštní jsouce k panu faráři láskou nakloněn, ano i pro jeho, pokudž tu za faráře zůstávati bude, lepší vyživení, jak by mu tíž zádušní poddaní a co robotovati měli, takto nařizují: aby tíž poddaní všickni společně, ne z jaký povinnosti nežli z lásky křesťanské každoročně nynějšímu p. faráři tyto roboty vykonávali, totiž 10 strychů polí na zimu, též pod 10 str. na jaře náležitě zadělali a semenem farářovým zasývali, hnůj na kněžský pole vyvezli, osení požali, posekli a do stodoly jeho odvezli, což vše časně, když toho čas ukazovati bude, s poručením zádušních hospodářů, když jim p. farář dá věděti,

¹⁾ Krásná Harrachova podobizna kráší sál farní budovy. Zvěčnělý prof. Sequens se vyjádřil, že nikde neshledal podařenější malby, arcibiskupa toho představující.

vykonati hleděli; trávu na farní louce pod městem, mezi jinšíma loukama ležící, posekli, usušili, též na faru dovezli. K tomu ke všemu dříví ve farním lese 40 sáhů udělajíc, v jednom roce do školy, špitála, když by bylo třeba, jeden každý poddaný po jednom sáhu přivezli. Podle kteréžto práce vykonání, p. farář jest povinnen obzvláště při setí a vorání jim stravu, potahu jejich dávatí a mimo toto upsání nic více žádnou jinou prací nepotahovati jich nemá a nebude moci žádným způsobem vymyšleným na časy budoucí . . . Dáno r. 1654, 26. Novembris.¹⁾ Snadno přidal hrabě z cizího, a potom žádal, aby se mu kněz i s újmou jurisdikční přísahy vděčil puštěním louky kněžské pod mlýnem Hatašem. Jokeš, jemuž zádušní dotace realizováním nadání učitele Adama Mirovského r. 1653 o šest kop míš. vzrostla,²⁾ užíval platu z té louky klidně od svého nastoupení, až do roku 1654, kdy držitel Zahoří Vilém Václav Talmberg nabízel faráři jinou na výměnu. Miličinský správce referoval o tom Pöttingovi, jenž faráři vzkázal, že na louku nároky činí sám a sliboval, že mocnou protekcí u kardinála Harracha se jemu odmění.³⁾ Když Jokeš žádnému z pánů povolití nehodlal, Pötting se naň rozhorliv, u konsistoře žaloval a městský lid proti němu poštval, jakož i činži z louky (vrchnost od nepaměti držíc ji v nájmu 6 kop a 5 sudů piva miličinským farářům úročila) odváděti zakázal. Městský primas Pavel Beran a Jindřich Schiller o svátku sv. Jana Křtitele r. 1656 způsobili v obci proti faráři pravé pozdvižení a dali písemný vyjádření svému hejtmanu, již uvedenému Fr. Kelblovi o Jokešovi, že na kázání jejich poctivostí se dotýká a publice (veřejně) jim pro zádušní louky nadává, aby všickni, jací jsme, o tom věděli. Pötting naléhal u konsistoře na odvolání kněze (1656, 8. září). Kardinál vyslal zvláštní komisi na uklizení sporu a když ničeho nepořídila, dobrovolně (sua sponte) farář se vzdal obročí, sepsav (r. 1656, 24. září) v Praze, kamž se uchýlil, obšírnou obranu, z níž se dovídáme, že Miličínští by ho byli ukamenovali, kdyby otičtí klášterníci ho nebyli zachránili, že p. Křištof Ma-

¹⁾ Originál ve farním archivě, liber parochialis. — ²⁾ Kopie v zemském archivě, druhá ve farním. — ³⁾ O zdoluhavém processu far. Jakše s Pöttingem viz v arch. zemském šest kopií z arcibisk. archivu, jež dokazují, jak bídne tehdejší kněžstvo chráněno bylo proti panské libovůli, útiskům lidu a hmotné nouzi.

lovec ¹⁾ v lese farském mu 70 kmenů ukradl, sousedé celé kusy polí a najmě dvě louky: Jazelovskou a Šimonovskou si osvojili, pokut právem k záduší nařízených neodváděli, ovoce na zahradě jeho v noci otrhali, účtů zádušních ne skládali, kostel, střechy neopravujíce, deštěm, povětrím ničiti nechávali a j. v. Na konec chválí hraběte, že je to pán dobrý, jehož si Miličínští ani nezasluhují. ²⁾ Kněžská louka však při faře zůstala až do r. 1823. Měl-li Jokěš obtíže s domácí, zakusil ji nástupce Florian Statio (přišel sem v květnu r. 1657 a působil do konce r. 1674, kdy zemřel a ve chrámě Páně pohřben jest) se zahořskou vrchností Vilémem z Talmberka. Ten nechtěl odváděti knězi miličinskému z uvedeného statku roční desátek 5½ kopy míš., odvolávaje se k tomu, že předešlí faráři platu nepožadovali a Frydrych Kelbel, kdysi správce zahořský, vysvědčí, že povinnosti nestává. Však prohrál Talmberk. Kelbel dotvrdil opak a desáteční výtah z r. 1630 ukázal spravedlivý nárok. ³⁾ Statio s povolením konsistoře vystavěl blíž kostela r. 1670 novou (r. 1644 shořelou) kostnici. ⁴⁾ Po Florianovi přišel do městečka za faráře urozený a statečný rytíř Adam Hynek Mladota ze Solopisk, doctor philosophiae, bohosloví a kanonického práva doktora kandidát, apoštolský protonotář a spolu kanovník u Všech Svatých v Praze, a sice 27. dubna 1675, o kterémž dni byl slavně instalován. Působiv zde horlivě (munus pastorale laudabiliter gessit), roku 1678, 10. května, odstěhoval se za sídelního kanovníka na Vyšehrad.

Mladota pocházel ze zchudlé rodiny, která v Mladé

¹⁾ R. 1704 seděl Jachym Malovec z Malovic na svobodnickém dvorci v Malovicích u Miličina a není pochyby, že Křištof držel jej před ním. (Dle neústupovských matrik.) — ²⁾ Archiv zemský.

³⁾ Miličín 9. Februarii, anno 1659: Já Fridrich Kelbel z Lebenkryna známó činím touto attestací, že jak za správy pana otce mého, též za mne, na statku miličinským mnohá léta zůstávajíc to k svému dobrému vědomí přijímám, že ze dvora panského ve vsi německým Záhoří každoročně od předešlých vrchností farářům v Miličíně zůstávajícím platu 5 kop a 30 gr. míš. až právě do odhadu, kterýž se J. M. vys. uroz. panu Vilímovi Václavovi Františku z Talmberka stal, vycházelo. To, jakž nahoře doloženo, k svému svědomí berouc podpisem vlastní ruky a s přitisknutým sekrytem svým tvrdím. l. c. R. 1659 přišlo v Miličíně ku sv. zpovědi 730 a nepřišlo 13 osob, ve Vozíci zpovídalo se 705 a nechtělo 242 lidí, zejména dvě ženy dosud jinověrné. Rezek: Dějiny nové doby seš. 18, 301 str. — ⁴⁾ Archiv zemský.

Boleslavi přebývala. U něho bydleli sestry Barunka Mandelýna a Helena Lidunka, bratr Zdeněk Ferdinand, kteří častěji městským dětem kmotrovali. Za krátké duchovní správy jeho stala se fara střediskem okolní šlechty, což knězi mnohý dárek přivedlo. Za něho velký vítr obořil věž, a r. 1676 soused Hons Fop ji opravil; r. 1677 slaveno milostivé léto, od neděle družebné, t. j. 28. Martii až do neděle květné trvající. V témž roce podává Mladota arcibiskupovi Janu Bedřichu hraběti z Waldstejna zprávu o miličínské škole, jak ji vedle kostela na konci samého hřbitova (nyní č. 152, dosud »starou školou« jmenované) vystavěli, a dí, že učitele ustanovuje obecní zastupitelstvo s farářem. Příjmů tu má ročně 27 zl. od obce, něco dříví a 1 zl. 10 kr. z daní. Farář navštěvuje školu, aby věděl, čemu se tam učí a aby opravoval, co k opravení. ¹⁾ Učitel a kantor Matěj Valchář psal matriky se zajímavými poznámkami od r. 1651—1674 jadrnou češtinou, v níž do folií připojil delší polemickou píseň a v latině významné: *Passio Domini nostri Jesu Christi secundum Lutherum*. R. 1678 poznamenal písař matrik: Tuto sme měli velmi neveselý svátky; nebo od 6. Aprilis, jakž jest středa, zelený čtvrtek, veliký pátek, bílou sobotu snih se metl, přes celý svátky ležel, tak že sme ledva z domu mohli vyjít. Potomně po sněhu sejítí zase přišel déšť asi tři neděle pořád. Tu opět nemohli lidé séti a to setí se táhlo skoro až do sv. Ducha. Šak pomáhej Pán Bůh! zavzdechli učitel. Obava jeho se na vlas vyplnila. Z neúrody r. 1679 (pro veliká mokra) vypukl r. 1680 silný mor. V Miličíně za jeho řádění bylo pochováno 346 lidí. Chotovinské matriky uvádějí: Tu morovou ránu pro nepravosti lidské na Českou zem dopustil Pán Bůh, a počátek svůj z příjezdu Leopolda císaře do měst pražských vzala; toho

¹⁾ Dvorský, Paměti škol. str. 256. Mladota r. 1691 vydal tiskem: *Humilitas exaltata* t. j. poníženost vyzdvižená a ctnost korunovaná, řeč to předlouhá, kterou proslovil při slavnosti korunování a šťastného uvádění vys. uroz. kněžny Františky Heleny Pirony z Galliano za abatyši kláštera sv. Jiří v Praze (Jungmann: Hist. Lit. 303), a stal se roku 1702, 15. Martii, (jako *praelatus scholasticus et decanus dignissimus*) proboštem u Všech Svatých. Zemřel r. 1708, 17. Octobris. (Hammerschmiedův *Prodromus gloriae prag* 392). Než k nám přišel, byl administrátorem v Bystřici a řečnil nad mrtvolou Kateřiny Anny z Řičan († 1674, 25. září), kteréž kázání do tisku dal. (Jungmann l. c. 314).

roku v Praze přes 20.000 výborného lidu zhynulo, v městečku Miličíně samotném za krátký čas 50 lidí a vedle nich tamnější p. farář Bohuslav Norbert Bilina de Lipowetz et Lazo, rodu šlechtického. Hrozné epidemii podlehl 26. července a uložen jest v kostele do zvláštní hrobky, nad kterou ještě r. 1828 náhrobník s erbem a čitelnou průpovídkou se spatřoval. Od r. 1680 do 1689 farářoval u nás Jan Nepomucký Birckner, za něhož r. 1680 osadě neústupovské dán samostatný administrator.

Poslednější události zběhly se již za nežití Františka Eusebia hr. Pöttinga. Vykročil ze světa v červnu r. 1679. Měl v manželství Marii Markétu († 1669), jedinou dceru císařského nejvyššího (obrista) Löbla svobodného pána z Grünberka, skrze niž nabyt statku Rumburgu a později Krchleb v Čáslavsku, přečkal jedináčka svého Josefa Karla Eusebia a kšaftoval v svém dosti zadluženém zboží ve prospěch bratrovce Jana Sebastiana hr. Pöttinga na Manětíně a Rabštejně. ¹⁾ Ten ženil se dvakráte: ponejprv s Františkou Polixenou Marií roz. hraběnkou z Nagrotu († 1654), která choť přinesla Vintřov, po druhé s Estherou Kandidou hraběnkou z Oppersdorfu. K vůli této sídlil na panství Rabštejně — v Manětíně, koupěm r. 1665 za 6000 se statkem Kalec od Leonarda Hellfrieda z Meggau, řidčeji na hradě, kdež r. 1671 vystavěl loretanskou kapli a r. 1666 znovu vyzdvihl i založil r. 1532 ohněm zkažený klášterní kostel Karmelitanský, jsa s manželkou Estherou starobylému klášteru jmenovaného řádu (konvent r. 1483 nadali páni z Guttenstejna, r. 1787 zrušen) velmi nakloněn. Vychoval více synů a dcer. Z nich po smrti otcově (r. 1688?) Antonín a Josef spokojili ostatní dědice odbytným 110.000 zl. r., ²⁾ sami rabštejnské pan-

¹⁾ R. 1656, 24. května, oznamuje Ferdinand III. úředníkům král. Českého, že Fr. Pöttingovi odpustil berničný rest na statku jeho Miličíně summou 250 zl. (Archiv c. k. místodržitelství.) Seznam dluhů Fr. Eus. i Jana Seb. Pöttingů ve velkém dlužním kvaternu z r. 1662 dle úmluv svatebních vykazuje, že František své manželce pro případ vdovství zapsal roční důchod 3400 zl. r., pí Angelině Anně Sibile hrab. Gallen na Rumburce a Miličíně dluhuje 30.000 zl. r. (polovic zaplacená r. 1678), Alžbětě Vltavské do smrti důchod ročně 250 zl., kapli loretanské v Rabštejně zřizovací nadaci 150 zl., Wolfovi Sebastianu hraběti Pöttingovi 17.000 zl. (II. zl. kvat. I. k. 15), Gottfriedovi von Waldorf 3000 zl. Jednou hrozila Františkovi i exekuce. — ²⁾ Josef padl jako podplukovník u Slan-

ství podrževše. O vládě Janově na Miličíně víme jen tolik, že r. 1680 z vesničky Rexíně dal zříditi panský dvůr, ponechav u něho jen dvě robotné chalupy. Několika usedlíkům tamním rozdělil poplužní dvorec v Zahoříčku a zavázal se, že veškerý desátek i platy, které ze sedláků pode jménem štolý a letníku miličínskému faráři vycházely, sám ročně 8. mandely žita, 4. ječmene, 8. ovsa, činžovní daní 2 zl. 6 kr. 2 den., za štolu 4 zl. z nového popluží vynahradí.¹⁾ Panstvíčko Miličín mu k srdci nepřirostlo. Zbavil se ho r. 1681 7. února, kdy zákupem 50.000 zl. rýnských vrchnostenský dům, město se šesti vesnicemi: Lažany, Žibkovem, Novými dvory, Borkem (hořejším), Záhoříčkem a dvorem Rexíní spadlo do rukou Františka Ferdinanda hraběte Khuenburga, kanovníka solnohradského a frisaského. Z rozvlácného kontraktu pronikají zprávy, že puštěn do trhové ceny, též nábytek v zámku, fundus instructus při dvoře, vlnu vyjímaje. V městečku nacházelo se s pivovarem šest hospod, dvě v Homolově, kdež stál druhý dvorec poplužní. Pötting vymínil si z poddaných kočího France s čeledínem Jakubem a pak ženu »Austru«. Kupec přejímá povinnost zaplatiti či na sebe převésti dluh 12.000 zl., kterýž patres Augustiniani v Táboře Pöttingům zapůjčili a na Rumburce si pojistili. Při odevzdání urbáře plnomocníci kanovníkovi Antonio de Janninali a inspektor Ondřej Beyerle doručí prodávajícímu 20.000 zl. r. (po 60 krejcarech zlatý, krejcar po 6 denárech), 10.000 zl. dle zemského řádu na tři léta 18 neděl na 5% zůstane v zástavě pro případ možných pohledávek a neznámých závazkův. Požadavky za poddanými propadají Khuenburgovi, daně, pивní ták, břemena nadací při kostele, až do dne odevzdání vypráví Pötting.²⁾ Rozsáhllost pozemkovou udává katastr z r. 1683. V Miličíně počítalo se (mimo vrchnostenské pozemky) 26 celousedlých, kteří průměrně drželi po 45. strýších, v Borku šest se-

kamene, zanechav dílu svého bratru Antonínu, jenž († r. 1703) vše odkázal nejmladšímu bratru Františku Karlovi, od kterého r. 1715 za 216.000 zl. r. Manětín a Kalce získal František Josef hrabě Černín z Chudenic. (Dundera, kraj plzeňský str. 280.) — ¹⁾ Fr. K. Pötting postavil v Rabštejně zámek, Antonín Leopold pivovar a špitál. — ²⁾ Na listině v Linci sdělané svědčí Kašpar Václav Frantz z Frankenheimu, Jan Arnošt Rottenberg z Kötschern a Dirscheln. Originál v arch. panství mladovožického.

dláků a dva chalupníci 335 str., v *Žibkově* čtyři sedláci s chalupou 216 str., tamtéž samota u *Rokosů*, kdež »půlsedlák« bylí na 24 str., v *Lažanech* čtyři sedláci s některými chalupami 231 str., v *Reksini* na třech dřívějších usedlostech a dvou chalupách spočívalo 174 str., *Hospodský*, kovář, měl 14 str. Jiné vesnice, k miličinskému panství nyní (1683) nenáležející, obsahovaly rozlohu: *Nové dvory* 90 str. s jedním sedlákem a chalupou, *Ješetice* (část) s půlsedlákem 24 str., *Kahlovice* 170 str. se třemi usedlíky a některou chalupou, *Střítež* (část) 72 str. jeden sedlák, dva pustí, *Německé Záhoří* 485 str. s devíti celými usedlostmi, jednou poloviční a chalupami, *Barčov* 108 str. s jedním sedlákem a chalupami, *Chlístov* 60 str. (část), *Malovice* jedna chalupnická chalupa 13 $\frac{1}{2}$ str., *Lhota* (pod Kahlovicemi) 36 str., *Střetužel* 145 str. s třemi sedláky a chalupami.¹⁾

Přejímání panství způsobilo Khuenburgovi mnohou nesnáz. Ukázalo se totiž, že forma kupního kontraktu je ve sporu s městskými privilegii i skutečností. Prodávě Pötting některé důchody, jako z každého kotle pálenky jeden zl. rýnský, z pily (ješetické) ročně 2 kopy prken a půl kopy fošen, z rybníka (pilského), kdykoli se loví, dvě kopy ryb a j. v., čehož měšťané nové vrchnosti platiti nehodlali, poukazující na výsady městské z r. 1655 puncto 5° a 11°, že totiž od jiných dávek, než privilegie udávají, prosti budou. Z lásky k bývalé vrchnosti sice vypočítané odvody podnikali, však protože hrabě František je sám žádal; a oni zase dali si od něho vystaviti právní úpis, že obligace jejich trvati má dotud, pokud rodina jejich velikého pana příznivce hraběte Pöttinga jimi dle vysazených řádů z r. 1655 vládnouti bude. Kdyby nastala jiná vrchnost, závazky přestanou, a také v kontraktě zmínka o zrušení jich se uvede. Kněz vytasil se s reversem předešlého pána, jímž mu zaručeny jsou jisté příjmy za známé ústupky, na souhlas konsistoře učiněné.²⁾

¹⁾ Zemský katastr. — ²⁾ Snad jedná se zde o přeměnu farských polí. Poplužní dvorec při zámku Pötting zrušil a pole k Rexinskému připojil. Farářova pole táhla se od Božích muk pod silnicí až k cestě od Rexině k Žibkovu vedoucí přestupující odbočku ze silnice pod starým křížem dolů k Rexině. I dal asi hrabě za tu část polí jiná hned u zámku knězi, jak dokazuje užívání od r. 1695 (dle kostelních účtů) a nejasná poznámka vožického urbáře.

Sládek, ač sladovna koupěna, jak stojí a leží, tvrdil, dobytek, nářadí a zásoby jsou moje, a zástupce prodáváče p. Vltavský ničeho proti takové řeči nenamítal. Přednášeje 1684, 24. Martii, stížnosti tyto správce Krilmer kanovníkovi, pobízí ho, ať zbytek tržní ceny nevypláci a právo zástavní ze statku Pöttingova Habří na celý majetek jeho přenese, neboť v pominulém témdni zapsáno do zemských desk při rubrice prodáváčově nově vtělených požadavků 100.000 zl. r. ¹⁾

Jinší a obtížnější svízele způsobila drobná šlechta v městečku bytující a usedlá. Privilegia Pöttingova, jako jinde, nezapovídala měšťanům prodávati domky urozeným lidem a tito v Miličíně se rádi zakupovali, že živá silnice a pošta zvědavým přinášela hojnost novin, po nichž neobyčejně toužili, obrat k lepšímu očekávající. Žili tu než jinde také laciněji, což padalo jejich prázdným měščům nemálo na váhu. Již při popise města po velikém ohni seznámili jsme se s jmény miličínských, urozených pánů sousedův zbytky to šlechty, která, jsouc po většině chuda a nemajíc čeho ztratiti, s nadějí na obohacení nešťastnému stavovskému hnutí proti dynastii Habsburgů z plna srdce přála. Po povalení odporu hleděl každý zachovati sebe a majetek. Měl-li co, prodal a utekl, nebo, že náboženské přesvědčení dle větru měnili, ku katolíkům či na stranu vítězů přestoupil, ač tito českou šlechtu rádi neviděli a jen pro císaře ji trpěti musili, vevdávající dcery své do starožitných rodův. Chudých ovšem konfiskace nezasáhla a je dlouhá řada šlechticů, jimž kommise odpustila proto, že na nich nebylo co vzíti. ²⁾ Ostatně dle osvědčené praktiky provinělec vyhlásil, že statek náleží nejmilejší jeho paní manželce, kteráž, vzavši všecko z lásky svých rodičův, jemu živobytíčko při sobě přeje, nebo hotový peníz u přátel poschovav, konfiskaci mrkvičku strouhal a za své dále, když ne dobře, tož slušně se měl, koupiv si pro byt a jméno sídla nějaký domek v poddaném městečku. Stavovské zřízení vládní zabezpečovalo šlechtici zemskými deskami i nepatrný majeteček, ³⁾ a tak natvo-

¹⁾ Vožický archiv. — ²⁾ Viz Bilkovy konfiskace. — ³⁾ Člověk se nezdrží úsměvu, když čte smlouvu Jana Lhotky ze Smyslova a v Nasavrkách z r. 1679, 16. Julii, ve které celé své dědictví v té vsi t. j. »domek s polma, dvěma tažnými voly, dvěma kravami a 4 ouly včeliček« rozvlácným trhovým kontraktem za svědomí tří šlechticův a podmínky

řilo se v městech šlechtických sídel, příčina mnohé nespokojenosti sousedů proti vrchnostem; jeť zajisté příklad šťastné svobody poddanému nakažlivou touhou. Neměli proto bohatí šlechticové či stav panský příliš v lásce chudší pány bratry, byť i urozením vzácné, a patřili k tomu, aby se jich zbavili výkupy jejich majeku za cenu třeba značnou, že i chudý šlechtic si tím pomohl. V Miličíně setkáváme se s podobnými příklady. Dle relace hejtmana panství (1684 28. Junii) roztahuje se v městě víc než 24 šlechticův, a je na čase, aby odtud odstraněni byli. Ze pak tady tak dlouho jsou trpěni, stalo se tím, že od času všeobecné rebelie vždy jeden z nich v Miličíně gubernu (vládu) k ruce vrchnosti řídil až do nynějška a tak je sem fedroval a městu Pöttiogový výsady způsobil: jinde v poddaných městech tolik urozených lidí se netrpí a jest spatřiti jak do vesnic se ve velké síle hrnou, jako před léty, kdy český král v jednom měsíci 30.000 šlechticů k válce do vojska naverbovati mohl.¹⁾ Ač v Miličíně nesou všechna břemena (onera civilia), přece pokládají se za povýšence, nechťejí poslouchati, krátce naléhají na stavovskou přednost, zlehčujíce a vysmívajíce se rozkazům; nařídí-li něco vrchnost, nejvíce řečmi se protivují, třeba ne veřejně za to tajně a lid pobuřují. Nepřístupností se dopouštějí, berouce do svých příbytků cizí piva, nocleh dají, komu se jim líbí, rychtáře za nic si považují, přístup do domů jemu zabraňujíce, popuzují vojáky proti měšťanům. Ubezpečiti je obecním vězením, je naprosto nemožno, ať se jakkoli proviní. Užitečnějším jeví se vrchnosti jeden řemeslník než dva i tři šlechtici. — Jest tedy nutno tla-

do desk vložení prodává kanovníku Khuenburgovi za 200 zl. r., nebo že dědictví uroz. a stat. rytíře p. Jana Jenšika z Ježova ve vsi Muticích jest jediný člověk poddaný s platem dle zemských desk ošacovaným na 200 kop míš. (r. 1663, 20. Novembris). Nelze za to míti, zchudli konfiskací, neboť při ní, před ní i po ní více nedrželi. (Dle orig. arch. vožického.) — ¹⁾ ... wie dann auch gahr unter anderen in Privilegiis der Herrschaften generaliter observiret wirdt, dass die Bürger absolute kheinem Edlmann etwas verkaufen, vielweniger unter ihre Gemeinde annehmen können noch dörffen; nicht ohne ist es, dass der Adl vor Zeithen vermög der böhmischen Cronica massen zu Miltschin ihrer über 30 und so forthan in allen Städten und Märcken ohne derjenigen so auf dem Landt gewohnet sehr mächtig und starckh gewesen, also dass die böhmischen Könige 30.000 Läutte (!) von Adl in einem Monath zum Kriegen zusammen bringen können.

čiti na ně, aby vrchnosti svoje domky s příslušenstvím prodávali. Jmenovitě bydlí v městečku:

1. pan Budkovský (z Budkova a na Starcově Lhotě u Nadějkova Václav, manžel Mařenky Malovcovy z Malovic), kterého měšťané přijali r. 1682, když se tu zakoupil a zapsati si dal do městských knih majetku za 1200 zl. r. Prostavěv v domku 200 zl., chce všeckno za 1500 zl. pustiti. Střecha na bytě je chatrna, musí se ještě asi 500 zl. r. na stavbu vynaložiti, což se neztratí, zvláště dojde-li ke koupěji Záhoří. K domu náleží kus pole, na němž zaseto zimního žita 35 str., jiné dva kusy, na ty vyjde 21 str. ovsa, 2 pšenice, 3 ječmene, 2 zelin; potom jsou tři menší kusy pod 47 str., tedy polí 100 str. Louky jsou čtyři s užitkem 10 robotních vozů sena, 5 otavy. Při bytě je ovocnářská zahrada, tři vozy sena poskytující. Ohlásíme-li k vůli dani majetek za jednoho usedlíka, zaplatíme 30 kr. mimo ubytování vojákův.¹⁾

2. Dům Felnerovský, může za 500 zl. hotových získán býti. Patří k němu dohromady 41 str. polí, louky na šest vozů sena, rybníček pro kopu násady, ovocná zahrada a pustá chalupa. Samo stavení, ač opuštěné, má žádanou cenu, osetá pole nepočítaje. Nikdo se neohlašuje, že by zaň tolik dáti chtěl a přece Felner (viz přílohu) lacinou pouští i nářadí s dobytkem.²⁾ Z chalupy dal by se zaříditi byt pro myslivce.

3. Dům Lokův (Logové z Netky), na spadnutí, s 28. strychy polí a loukou možno utržiti za 250 zl.

4. Šiškovský, byl před časy jeden dvorec (viz r. 1644), nyní pole od něho jsou mezi přátelstvem rozděleny. Šlechtic Šiška sám orá, ano i hnůj vozí. Dům přišel by za 500 zl.

Celkem dlužno počítati na výkup šlechty, jež ku prodeji je nakloněna, o ostatních pro ten čas mlče, 2500 zl. Magistrát miličinský se uctivě přihlašuje, kdyby

¹⁾ Hejtman rozvláčně vypočítává výnos na 300 zl. a výdej: kontribuce 40 zl., na udržení budov 30 zl., jeden pacholek a nádenník se stravou 55 zl., dvě děvečky nejvýš 45 zl., pasák a kovář 20 zl., celkem 190 zl., zbývá čistého i po stavbě tolik, že svá percenta ponese. — ²⁾ Dva koně za 13 zl., krávu za 7 zl., svinku k chovu 2 zl., jeden mizerný vůz a pluh s branami za 10 zl., jinšího nemá. Za obilí se letos sklídí i po odrážce čtvrtého mandele komu?) 70 zl. etc.

jemu ta milost přána byla a několik tisíc na Budkovský dvorec zálohou dostal, že by sobě zeň poplužní statek udělal a bez stěžování robotu, kontribuce a splátky kapitálu po 6% odváděl, kterýžto návrh není k zahození. Mohla by se část polí dáti ke škole, některý z těch domů na učeliště a nestávalo by více nedostatku chrámové hudby. Já sice, končí hejtman, podávám srdečné relace, jichž provedení neslo by užitek; ale nic se nevykoná a zas někdo mi všechno zkazí, škoda proto šířeji odůvodňovati . . .

A měl pravdu, v Miličíně až do r. 1730 v tomto ohledu zůstalo při starém. Panství miličinské zapadlo do svěření (fideikomisu) mladovožického, jež sestavil kanovník Khuenburg.¹⁾

František Ferdinand Khuenburg byl synem hraběte Jana Bedřicha Khuenburga a Johanny, rozené Guzmanovy. Narodiv se 5. února 1649 ve Štýrském Hradci, konal humanitní studia v Solnohradě, bohoslovná v Římě, kde také došel posvěcení na kněze a v brzkou jmenován jest, jsa členem palácové družiny šlechtické, papežem Klementem XI. domácím praelatem. Pro zásluhy předků, vrátiv se k otci, povolán byl do Vídně ku dvorské službě a stav se tu pro neobyčejnou bystrost ducha, uhlazené chování, ušlechtilou postavu velice oblíbeným, nabyt lehce od císaře Leopolda dvojího kanovníctví a sice kapituly solnohradské a pasovské. R. 1701 povýšen byv na biskupský stolec v bílé Lublani, proslul potom všestrannou horlivostí o dioecesi. Vystavěl zajisté v sídle svém nádherný katedrální chrám sv. Mikuláše, bohoslovecký seminář, pensionat pro sestárlé kněze, k výchově dívek klášter sv. Voršily, ku každému z podniků těch nemalý peníz nadační připojiv, a způsobil svým vlivem, že studia filosofická do téhož města uvedena byla. Tím ovšem zjednal si u lidu slovinského úctu a lásku a to tím větší, že neostýchal se i nejchudšího sv. svátostmi zaopatřiti, všude při svých visitacích štědrost a vlídnost srdečně na jevo dávaje. Takové vzácné vlastnosti naklonily mu přátel bez počtu. Z nich vynikal Ferdinand Leopold Beno z Mar-

¹⁾ Rod ten se psal: Khünburg, Khienburg, Kienburg, Kuenburg, Khuenburg ba i Khümburg: držím se starožitné formy, jak dnes užívána.

tinic, český šlechtic, po 55 let probošt vyšehradský a zároveň kanovník v Pasově, Řezně, Brně, Olomouci, Solnohradě. Kavalír ten, brav po dlouhá léta příjmy znamenitých obročů, nahospodařil valné jmění, jež testamentárně († 1691) odkázal, své příbuzné docela pominuv, Františku Khuenburgovi, který potom z vděčnosti po odkazci Ferdinandem se nazývati začal.¹⁾ Není pochyby, že Martinic Khuenburga k tomu přiměl, aby v Čechách rod svůj usadil. Biskup lublaňský náhle musil do Vídně. Císař Josef I. svěřil mu čestné a důležité poselství do Lisabonu, kamž spolu doprovodil arcikněžnu Marii Annu ku sňatku s portugalským králem Janem V. Obojí skoncoval Khuenburg velmi obratně, a není divu, že ještě na konci hlučných svatebních slavností lisabonských došla ho zpráva, že císař, uznávaje jeho zásluhy, po smrti pražského arcibiskupa Jana Josefa hraběte Breunera (1695 — † 1710, 20. března) pověřil ho vysokým důstojenstvím primasa slavného království Českého. Pro špatnou komunikaci a jiné také příčiny vrátil se nový arcibiskup teprve 8. srpna 1712 do Vídně, nezastihnuv více Josefa I. na živě († 17. dubna 1711). V Čechách zuřil v ty časy hlad a z něho mor. Khuenburg, zvěděv o bídě, rozkázal, ať za jeho peníz koupí se několik set korcův obilí a chudým rozdá. Štědrá ruka otvírá srdce ubohých, a proto s jásotem vítal pražský lid svého arcipastýře, když po utichlém moru r. 1714, 15. dubna, vjížděl do Prahy, aby v metropolitním chrámu Páně sv. Víta slavně byl nastolen. Primas zůstal i nadále otcem chudých, kteří každého dne v jeho paláci nacházeli noj-

¹⁾ Ruffer: Historie vyšehradská 326. R. 1688, 24. Martii, vyznává též Martinic, že již dříve učinil fundaci 5000 zl. pro řád clericorum scholarum piarum, »chtěje studánce vzdělanosti přidati kapku vody či učiniti pobožnou pomoc,« a sice do města Pelhřimova. Fundaci měli zaplatiti dědicové panství Lobeskürch (kde?) v Čechách. A nyní (die ut supra) odkazuje též piaristům opět 5000 zl., aby kdekoli v Čechách, na Moravě či Horních Rakousích při své residenci založili slavné anniversarium za jeho, rodičů a celé rodiny Martinicovské spásu. Obnos vyplátí se ze statku Cerekve. Listina (německá) datována v Solnohradě. Po smrti Bennonové držel Khuenburg nějaký čas Cerekve (Cerekwitii dominus) a dům v Praze, který r. 1697 v září p. Janu Karlu Renspergerovi z Držkovic prodal. (Archiv ve Vožici) R. 1715, 4. Novembris, koupil Khuenburg pro pražské arcibiskupství od Františka Josefa Trautmannsdorfa zboží Dolní Březany, Štědřík, zbořeně tvrze Cholutice, Libeň, Chotouň atd. (D. Z. 492 K. 15.)

nou almužnu s vlídným slovem dárcovým. Náklonnosti Khuenburgově k chudým, jeho nábožnosti, vzdělanosti a šlechtné mysli skládal kde kdo hluboký hold.

Jsa velice toho bedliv, aby mládeži jak lidu dostalo se řádného vyučování v náboženství, dal dle vzoru římského katechismu r. 1722 sestaviti zvláštní katechismus pražský, jenž o rok později vyšel tiskem u arcibiskupského knihtlačitele Wolfganga Wickhardta pod názvem: Katechismus arcibiskupství pražského. Byl vydán potom častěji až do r. 1784. Khuenburg hlavně ku prospěchu duchovenstva r. 1731 nařídil rozsáhlou obřadní knihu či Ritual, dle kteréhož se svátosti w Czechách udělowati a rozličná swěcenj nebo žehnánj konati magj, za něho r. 1721 zavedena všeobecně po celém království, dosud jen u klášterníků obvyklá, slavnost Jména Ježíš o druhé neděli po Zjevení Páně, jakož i r. 1729, 1. ledna, nakázáno užívati za křesťanský pozdrav slov: Pochválen buď Pán Ježíš Kristus, jak papež Benedikt XIII. světu křesťanskému encyklikou na srdce vložil.

R. 1723, 5. září, korunoval Ferdinand císaře Karla VI. a jeho choť Alžbětu Kristinu na české království. Zvláštní a neunavnou péči měl o to, aby mučeník sv. Jan Nepomucký od stolice papežské byl uznán za blahoslavence a za svatého vyhlášen, což se uskutečnilo za Benedikta XIII. dne 19. března r. 1729. Náš lid se z toho vroucně radoval a mnohé pobožnosti (v Praze s nevídanou nádherou) k novému patronu milé vlasti mezi dny 9.—16. října t. r. s veselou a nábožnou myslí konal.

Pozorujme biskupa jako hospodáře. Rodina Khuenburgů, původem ze Solnohradska, netěšila se značnějšímu jmění. Členové její brali služby dvorské, buď a nazvíce jsouce válečníky, buď konajíce diplomatická, hospodářská posláni císařova. Ferdinand, ač štedrý, přece celkem houževnatě hospodařiv, koupil již r. 1678, 7. července, od Křištofa Karla Přehořovského z Kvasejovic v naší zemi panství vožické se tvrzí Měšickou a Šebířovem za 180.000 zl. a 500 dukátů klíčného.¹⁾ R. 1681 7. února, jak napřed pověděno, nabyl trhem panství Miličína. K tomu nená-

^{1) 2) 3)} Originály kupních smluv v archivě svěřenství vožického. Měsice s příslušenstvím odprodány r. 1680, 5. Aprilis, za 26.000 zl. paní Katerině Barboře Kofenské z Terešova, Vlčkovice r. 1702

ležela tehdy ves a popluží Střetužel; neboť dědina tato s jednotou Záskalím, nyní též Nuzov nazývanou, po smrti Huertově ve dluhu Talmberkům připadla. Kolem roku 1690 vládla jí Eleonora Renata Talmbergova, rozená de Lasaga Paradis, která ves i s nově vystavěným dvorem r. 1699, 22. června, v neznámé ceně ku panství miličinskému opět prodala.²⁾ R. 1686, 1. června, skončil kanovník dlouhé námluvy s p. Janem Maxmilianem z Talmberka o statky Záhoří pod Miličínem a Vlčkovice trhem za 47.000 zl. a 100 dukátův.³⁾ K Záhoří příslušela mimo dvůr, krčmu, ovčín, vesnička Lhota s jediným sedlákem, celá ves Barčov s pustým mlýnem a k němu náležitou chalupou, ves Dolní Borek, část Chlistova s hospodou, část Malovic s panským mlýncem Podmalovicemi a lesy: Zdebišovka (dva kusy),⁴⁾ Pacovský a Křekový (dosud u Záhoříčka). Ku staré tvrzi vlčovické zase přináležela: stará a bytelná tvrz, dvůr při ní, ovčárna, kapla sv. Marka na kopečku, jakož i vesnice: Broumovice (hospoda, mlýn, rybník Jeřábínek), Slavín (krčma) část Otradovic s pustou krčmou, Svojsice, Nosákov (část k Odlochovicům), Hora, chalupa myslivcova (kde?), pustá samota Kloboučnickov, rybníky: Kaprový, Vražebný, Nový, Jeřábek, Hrůbec, dvouhrozený, velký a malý Jarkovec, Hluboký, Dubový, Babinec, Smrčina, Klavče, Pečený, Vohrábek, Štěpán, Volšina, Skopcovský, dva pstružní v Broumovicích, z lesů Malinovská hora, Hratmanec (nyní Hartman), Broumovský, Černý, Jarkovec, Hůrky.

V Záhoří vymínil si Talmberg pro sebe tři poddané sirotky: Doroty Kotkovu a Vobdržalovu, a Kateřinu Žíkovu.¹⁾

Po pěti letech (r. 1691, 22. června) smluvil se s Marií Sabinou baronkou Swerts z Reis, roz. hraběnkou Šporokovnou (později r. 1697 zase provdanou Schönbergovou) o tvrz Těmice s podíly ve Strítězi, Křtěnovicích, Muticích, Rašovicích a Oldřichově za cenu 26.150 zl. r. Aby takto vzrůstající panství zaokrouhlil, získal r. 1700, 2. ledna, na Marii Magdaleně Johaně ze Švendů, roz. Fuggerové z Kirchenberga za 51.000 zl. a 100 dukátů klíčného zboží Kamberk s vesnicemi: Podvorec, Damněnice (část svobodnická), Pravětice, Hrnčíře, Skrejšov, Kočov a Osná a r. 1715,

Pavlu Františku Tejfovskému sv. pánu z Einsiedlu. — ¹⁾ O Zdebišovku, jež leží uprostřed smilkovských pozemků, začala r. 1703 rozepře, kterouž arcibiskup vyhrál. — ²⁾ Vše z archivu vožického.

20. září, od Marie Viktorie Běšínovy, roz. Ježovské z Lub
tvrz a dvůr Vitanovice s poplužím v Leštině a vesnice:
Vrcholovice, Kříženeč (v obou po panském dvoře), Nová
ves, Oldřichov (druhá část), Moraveč, Zahrádku s Javorem
za 58.000 zl. a 100 dukátů klíčného, konečně pak, když
dědicové po Jindřichovi Viktorinu Janovském z Janovic
o vsi: Stráž, Lomnou, tvrz Domamyšl dohodnouti se
nemohli, přenechali všechno v 27.000 zl. r. r. 1717,
18. srpna, arcibiskupovi.¹⁾

Nedá se mysliti, že by takové obnosy biskup Khuen-
burg uspořil a zdědil. Jest dvě věci připomenouti, že totiž
při mnohé tržní smlouvě, o nichž byla řeč, věřitelové pro-
dávajícího stali se věřiteli kupujícího a že bratr tohoto,
Jan Josef hrabě Khuenburg, pán na Graifenau a Aigen,
všecken svůj peníz vložil do podniku, o čemž r. 1682,
8. března, sepsáno bratrské porovnání,²⁾ zavazující oba

¹⁾ Vše z archivu vožického. — ²⁾ Zní: 1. Ačkoli na koupené
statky v Čechách Mladou Vožici a Miličín kupní kontrakty v zem.
deskách království Českého na mně Fr Ferd hraběte Khienburga
samotného svědčí, přece tímto se oznamuje, že na zmíněných
panstvích mně polovice a druhá p. bratru mému Janu Josefu ...
dědičně náleží a patří. 2. Poněvač jsem já Frant. Ferd. zvláště
mého p. bratra Jana žádal, aby k zachování rodu a téhož roz-
množení ku druhému manželství přikročil a se rozhodl a tak se
slečnou ... Marií Josefou hraběnkou Harrachovou po předcházejícím
jejím milostivém consensu a svolení a obapolném upřímném přátel-
ství a budoucí manželské lásky, k nastávajícímu požeňání ruky
kněžské a kopulaci se zasnoubil, k upevnění toho všeho svatební
kontrakt se stal a v něm puncto 8. jí slečně nevěstě za svatební
věneček a k vůli jistotě jí nejen nynější, ale i budoucí majetek jak
in genere tak in specie na své příslušné polovici jest zapsal
a mne o dovolení speciální hypoteky na Mladé Vožici a Miličíně
bratrsky žádal, proto to z bratrské lásky právoplatně tímto dovoluji
a v tom (snoubencům) státi chci; ano dále ku větší bezpečnosti
té řečené slečny nevěsty, co se týče zápisu jejího obvěnění a ná-
roků, svůj díl cautionis loco za pravou hypoteku kladu, aby,
kdyby ... mimo nadání polovice p. bratra nestačila, schodek na
mém podílu zabezpečiti oprávněna byla, k čemuž se in optima
forma zakazuji a zaručuji. 3. My oba bratři vespolečně se zavazujeme,
že žádný z nás o těch českých statcích per actus inter vivos aut
ultimae voluntatis dědičně disponovati právo nemáme, ale že ty
statky ve hromadě ku zřízení fidei commissi familiae perpetui pro
nás dům a pokolení mužské zůstati mají a to tak, že erekce fidei-
kommissu mně Frant. Ferd. náleží, abych týž, kde se mi zalíbí,
zařídil pro mého bratra manželské, mužské potomky v pěti letech
po této úmluvě nejdéle. 4. Každému z nás bratří je svobodno tuto
smlouvu kdykoli do českých zemských desk vložiti i bez povolení

k založení panství svěřenského (fideikommissního) pro jejich hraběcí rod.

Povolení potřebného vyžádal si a dosáhl arcibiskup na císaři Leopoldovi již r. 1683, 20. října, a zřídil testamentem ze dne 4. dubna 1720 v Praze Khuenburgovské svěřenství, jež za takové i usnesením sněmu Českého království r. 1728, 12. března, uznáno bylo.¹⁾

Došel požehnaného věku 82 let, naplnil dny svoje arcibiskup František Ferdinand r. 1731, 7. srpna; i pochován jest u sv. Víta v Praze.

Dle Písma sv. často se stává, že pán bývá milosrdnější služebníka. Ta pravda vyjevila se miličnským několikráte. Italský úředník de Janninali, po něm Krilmer, zase Jiří Bernard Gayer, hejtman vožický a inspektor miličnský, těžce nesli výhody privilegií našeho města, a kde mohli, snad bez vědomí Khuenburgova, sousedy přiskřípli. Souvěké listiny, — a těch je málo, že jednou kol r. 1830 osvícený městský písař na kornouty staré listiny rozprodal — městské knihy mluví o nové vrchnosti velmi nejasně. Jen z matrik dovídáme se, že od r. 1681 po několik let na dvoupatrovém zámku sídlela slečna Eva Alžběta Khuenburgova a některý kratší čas slečna Aurora Khuenburgova, kteréž obě celkem 8krátě posloužily kmotrovstvím jednak dětem šlechtickým, jednak i městským. Arcibiskupovi říkali sousedi bez dlouhých titulů „kněžský pán“.

První známý čin vrchnosti bylo porovnání Jana Kavky, měšťana, s Matoušem Bouškou, sedlákem ze Žibkova, po statku Báňovec řečeným, o louku, „jdouce od

druhého. Na listině dané ve Vídni svědčí: kníže Jan Kristian, vévoda krumlovský, kníže z Egenbergů etc. a Jan Adolf kníže Schwarzenberg na Gimboru, Muravě, Třeboni a Hluboké etc. (Archiv vožický.) --

¹⁾ R. 1792 cenil se vožický fideikommiss na 493.500 zl., r. 1794 na 496.360 zl. a bylo obtíženo dluhem 111.065 zl. R. 1896 rozsáhlost jeho vypočítána na 3754 hektarův. Z toho je 1368 h. polí, 443 h. luk, 20 h. zahrad, 235 h. pastvin, 1629 h. lesů, 48 h. neplodné půdy, 11 h. cest a půdy zastavené. Roční daň 6470 zl., čistý katastrální výnos 29.409 zl., cena (dle knihovního vkladu z r. 1804) 640 714 zl. Jednotlivé dvory mají rozlohu: vožický 111·66 h., Domamyšl 90·63 h., dvůr Panín (Frauenhof) a Elbančice 143·39 h., Kamberk 93·07 h., Leština (allod.) 83·83 h., Zadní Střítež 110·26 h., Šebířov 153·32 h., Vitanovice 125·24 h. Neznámou je velikost dvorce Rexína, Záhoří, Šelmberka a Těmic, kterýžto dvůr je největší. Pivovar vožický s várkou 50 hl. vaří ročně 1900 hl. (Viz V. Kotyšky slovník místopisný.)

Miličina k Žibkovu, na pravé ruce ležící « R. 1652 náležela Báňovci celá a na to koupili prý ji předkové Kavky za 200 kop míš. Na jisto postaveno, že, co pamět šla, na půl oba ji užívali, žádný však z ní úrok a robotu vybývati nechtěl. Kavka tvrdil, že jsa měšťanem, nerobotuje, »przednie město Milczin bez roboth gsaucz« a sedlák, když mu nakázali povinnost roboty a platu, chtěl louku celou. Za rozhodčího sporu, a šlo jen o zásadu, aby měšťan robotoval, povolán jako nestranný císařsko královský rychtář tábořský Ludvík Hubatius z Kotnova, jenž, všecko moudře pováživ, na kanceláři v Miličíně r. 1687, 27. Martii, rozhodl, že louka, robota i platy oběma dosavadním držitelům na polovic patřiti mají.¹⁾ Z toho potom vzešla v městě veliká hořkost i sběh měšťanů, kteří za takový soud rychtáři chtěli nepěkně poděkovati; však on v čas ujel. Kavku ani násilím k robotě nepřinutili.²⁾

Duchovní správu řídili: od r. 1680—1689 Jan Nepomucký Birckner. Za něho r. 1682 od květné neděle (22. března) do provodní konáno neznámé, křesťanské jubileum (milostivé léto?) a t. r. v Miličíně měli spravedlivou bílou sobotu; neboť sníh do půl kolen byl a přes svátky ležel. V srpnu 25. udeřil hrom skoro z čista jasna bez hřímání do domu bednáře Matěje Brázdy a zapálil; však se lidé sběhli, uhasili. Kam se Birckner poděl, nevíme. Na farské chodbě zůstal po něm pěkný a starožitný obraz sv. Jana Nep.

R. 1689, v prosinci setkáváme se s novým farářem Václavem Františkem Klobásou, mistrem svobodných umění a filosofie, bakalářem promovaným (bac. firmatus) sv. bohosloví, jenž působiv zde až do r. 1696, do rodného místa svého Vlašimě za děkana odešel († 1701, 8. Julii). Nahradil ho Tomáš Pavlín (Paulinus) ze Strakoníc. Pobyl tu 11 let, 3 měsíce a umřel z náказы (jaké?) v mladém věku 41. let r. 1707, 18. srpna. Pochován jest v kostele, kdež dosud náhrobek jeho v místech zrušeného oltáře sv. Barbory lze nalézt. Za něho zašel r. 1703, 25. května, strašnou smrtí kostelník Martin Chytra. Zvonil proti mračnům, blesk vjel do věže i do něho a tak ho popálil, že třetího dne v bolestech duši vypustil. Pavlín založil 400 zlatými za svou duši nadaci. Kapitál ten nástupce

¹⁾ Originál v arch. vožickém. — ²⁾ Z městských knih.

jeho Daniel Thadeáš Slavík, rodič z Tábora, před tím kaplan ve Vožici, v Miličíně od 18. října r. 1707, zapůjčil obci města Miličina »k důležité potřebě pro zaplacení kontribučních restů jako i nesnesitelných exekucí« na 6 zl. per Cento r. 1709, 16. října, jak obligací a podpisy svými stvrdil magistrát, totiž: Václav Truhelka, purkmistr, Vojtěch Kryšostom Vodička, primas, Hons Heken, František Kavka, Daniel Fischer, Matěj Brožek, konšelé, Jan Pešek, Pavel Král, obecní starší a Jan František Vobořil, radní písař. Rok na to, 30. června, pomohlo jim zase záduší 100 zl., aby věřitele rytíře Jindřicha Karla Jenšíka z Ježova na rychlo upokojili.¹⁾

Z relací, jež farář ročně konsistoři měl na jaře zasýlati, zachovala se z r. 1713: Miličínská škola je zaopatřena kantorem, který od obce má ročního platu 25 zl., žita posnopného dostane nějaké 4 strychy, ječmene 2. Od jistého zádušního poddaného (Prášila) béře jednu kopu ročně, od jiného poddaného (z Kahlovic) 6 sáhů dříví. Špitál je na krchově od kamene vystavěný, v němžto tři chudé osoby zůstávají a žebrotou se živí. Duší je v Miličíně 509, ve vesnicích 434, celkem na osadě 943. Literáti mají palouček na Radkově (pod vozejček sena), nechává se Václavu Vatrsovi, aby času adventního světlo pro literátský kůr za to opatřil. Jiného paloučku užívá zádušní úředník na liškách (asi 1 1/2 vozu sena).²⁾ Slavík stav se milostí svého kněžského patrona biskupským vikářem, r. 1716 povýšen jest za děkana do Pelhřimova.³⁾

¹⁾ (Zem. archiv). Slavík umřel jako kanovník na Vyšehradě r. 1741, 1. ledna, ustanoviv kostel tamní dědicem celého jmění 4620 zl. Pohřeb stál 248 zl., kostelům jinde a bratrstvům mělo se dáti 709 zl., z ostatku podnes zřízena fundace 8 mší sv. ročně. (Ruffert, Historie vyšehrad. 345). — ²⁾ Zem. archiv. Farář držel 7 krav, 5 jalového, 22 ovcí, 2 kusy vepřového. Křty vynášeli za rok 16 zl., malé pohřby 8 zl., ohlášky a kopulace 6 zl., ošera 4 zl., koleda 7 zl. »Mše sv. mimo fundace právě zřídka pro lidskou chudobu zaplacené bývají« R. 1718 na faře nachází se jeden velký, pohodlný pokoj nahoře, druhý ode dřeva dosti špatný dole, třetí pro čeledí. Pole farská jsou na třech stranách (však na kopcích a škrobnatých), každá strana v sobě pod 60 1/4 strychu obsahuje, celkem tedy 181 1/2 str. Dříví z lesa jen smrkové má farář k pálení než půl léce(!). Vesec a Ješetice se Stýrovem poddanstvím sluší panu Křištofu Norbertu Voračickému. Na osadě je 1079 duší, služby Boží konají se v létě v devět, v zimě o půl desáté hod. dopolední. (Zemský katastr.) —

³⁾ R. 1713, 10. listopadu, Slavík jako vikář obdržel od uroz. pana

K cechům v městě přibyl r. 1714 v listopadu nový, obecně nazývaný zednický, ač v sobě zavíral ještě příslušníky kamenníků, příkrývačů, k nimžto slušeli též tesaři; potvrdit zajisté vzpomenutého času arcibiskup stanovy, jak je Jakub Malič a Bernard Calderal »proti slušné záplatě 18. zl. r. a jednoho vědra piva« od pánů bratří votických obstarali. Cechovní obraz na praporu (zřízený r. 1724) ukazuje patrony spolku: »na straně přední sv. Rochus s andělem a psem, s prohlídací babylonskou věží a s pracujícími zedníky, kamenníky a příkrývači, na druhé straně sv. Josef s Ježíškem a andělem, jakož i na novostavbě pracující tesaři.« ¹⁾ Jiný starší řád čtvera ře-

Žinovského z Korkyně za půl roku 1713 úroky z jistiny 800 zl., kterýž obnos votickému kostelu odkázal Jan Šlecht, před tím farář votický, a na statku Smilkově p. Karla svob. pána Voračického z Paběnic ujistil. (Zemský archiv.) — ¹⁾ Odstavců artikulí je 23, z nichž hlavníjší uvedeme. 3. . . Kdoby za mistra chtěl přijat býti, před tím mistrovský kus ukáže: zedník — předně jedno klenutí na všech čtyrech stranách stavěti, stupně k pohodlnému vcházení necht jsou sprostý neb kamenný (tak aby hořejší stupeň s hořejším dlážděním se srovnával) a ty stupně mají všechny na jednu míru, žádný větší ani menší dělány býti, jeden štít s potřebnou okrasou neb cirací, jak stavení šířku a ouzkość má. Kamenník nejméně tyto kusy okázati má. Předně dvře s polštáfema a hrobovýma kameny, okna do kupeckého krámu, koutek špuntovanej a jeden stupeň ku šnekovým schodům. Příkrývači . . . mají svůj kumšt mistrovský na věži okázati a kudy svůj průchod udělá, ten zase náležitě zadělá tak, aby nebylo znáti, ani voda deštová uskoditi nemohla. Tesaři mají tyto dva kusy vykonati. Předně věž čistou s dvouma neb třima báněmi, krov pod ležatou stolicí na francouzskou modu s římsem na všechny čtyry strany aneb jak řečeno volmy a kde kyble jsou, aby dobře spuštěny byly a tudy žádná voda nemohla. A to dílo čepovaný býti má. — Pokudž by pak někdo . . . takový kusy vyhotoviti nemohl, ten má poctivému pořádku za takový šest tolarů do Pokladnice zapraviti. 5. Při snídání nemají nic déleji nežli jednu hodinu seděti, když jsou před tím čtyry hodiny dělali, jako také při obědě. Od díla nemají odcházeti až večer v 7 hodin, v sobotu v 6 hod. 9. Poněvadž se rok na dva díly rozděluje totiž: když dne přibývá a zase ubývá, tak má se našim dělníkům podle přibývání a ubývání platiti. Zedníkům, kteří dobří a dělní tovaryši jsou, od sv. Jirí do sv. Havla 22—24 kr., učedníkům 16 kr.; od sv. Havla do sv. Jirí po 21 kr. (tesařům též tak), učedníkům po 14 kr., kamenníkům v prvním čase po 30. kr., v druhém po 24. kr., učedníkům po 18. kr. Na palice a jinší železa denně 3 kr., neb jak se s nimi kdo porovná. 19. Kdyby některý skrze dopuštění Boží do veliké nemoci upadl a tak chudej byl, že by sám zaopatřiti se nemohl, takovému se má od cechmistrů peněz z piksly podle potřeby pomoci a zapůjčiti. Když se . . . pozdraví, oplatí. 22. Všickni zed-

mesel: kovářů, zámečníků, kolářů a bečvářů (bednářů), obsahující dvanáct artikulí z dob rožmberských obnovil Khuenburg r. 1722, 12. června, po kterémž »rajcechu« ničeho nezbylo, leč dvě pěkně pracované lucerny s obrazy cechovních hodnostářů-zakladatelův.

Z vladaření arcibiskupova zbyla v Miličíně ještě jedna pamětihodná zpráva, totiž počet zádušní chrámu Páně... na příjem a vydání peněz v rozličných způsobech ode dne 11. Februarii léta 1692 až do 3. Martii léta 1695, sepsaný z rozkazu vrchnosti zádušním písařem Tobiášem Brodským.¹⁾ Nacházíme zde jména sousedů, polí, luk. V městě bydlí: Václav Lovčí, kostelník, Jan Fop, zedník, Mat. Červenka, Jiří Chytra, Fr. Kavka, Jan Straus, Tobiáš Čáp, paní Mateřovská,²⁾ Jiří Straus, Markýta Truhelkova odvádí odkaz † Ludmily Hekenovy 3 kopy či na zlaté 3 zl. 30 kr., Václav Bílý platí odkázaných 17 kop, Jindřich z Vitanovic, Jan Holub, Václav Hájek na domě sládka Jindřicha, Alžběta Pivničkova, Matěj Kavka, mydlář, Matěj Prchlík, Karel Huston (Juston, později Režon řečený), pan Pavel Kleblot (již umrlý), Mandelína Menšíkova, Václav Pešek, Šimon Dráb, Jan Šiller, Václav Truhelka, Jan Tomíček (kostelník), Pavel Vobořil, Daniel Fišer, Matěj a Karel Románek, Valentin vulgo Faltin Lau-

níci, kamenníci... kteří v tomto městě v pořádku jsou, mají dle ustanovení živi býti a dle něho se chovati. Kdo by poslouchati nechtěl a také šemplířové (štolířové?), fušerové a nepořádní nemají díla míti. Kdyby se nepořádný fušer do nějakého díla vpustil a dopadnutý byl, má ihned odbytej býti a tři kopy k pokutě složiti. 23. Dovoluje se jim obyčejnou pečeť vedsti a jejich lehrprýfy a jiné potřeby se zeleným voskem utvrzovati. — R. 1729, 4. května, dovolili naši neústupovskému cechu opsati na žádost Josefa Ant. svob. pána z Gastheimbu »pro téhož pána přízeň«. Prápor stál 56 zl. r. 20 kr. 1½ denaru, s obrazem pak přišel na 99 zl. 50 kr. 4½ den., kterýžto účet s částí kryl inspektor pořádku Pavel Vodička, primator města. Do cechu, který ze všech byl nejslabší, náleželi mistři z okolí jako Michal Merxbauer, šenkýř a tesař v Nemysli, jenž r. 1725 ostudu našim způsobil stavbou v Jankově, jak sami mistři Martin Kalců a Melichar z Miličina při kommisí uznali. Však František Melichar, mistr tesařský, z lepších nebyl, dle žaloby Jana Modrého ze Sedlčan (r. 1726). Ještě se připomínají: Matěj Hošek, Vít Fiala, m. zedničtí (1733), Jan Onesork (kamenník), Melichar Kadlec, cechmistři (1743), poslední Josef Jelínek a Jakub Jirec (1850). Více o zednickém cechu tomto viz »Český jih« 1898, 21. května, č. 34 etc. — ¹⁾ Ztrouchnivělé, silně poškozené lejtstro nalezl jsem u komína na farské půdě. — ²⁾ Jinak neznáma, viz přílohu A.

bendorf, Mařena Jiráskova, Václav Pták, Mandelína Chytrava, vdova, Jan Chytra, Martin Tkalců, Jindřich Šiška, Václav Kavka, Šimon Kleblot, Pavel Florianů, Pavel a Jan Pešek, Pavel Král, Mikuláš Koukal. Některá pole nesla jména: zádušní, v bábiném, v záskalí, v hati, na šibeném, u Volší, louky: házelovská (jí se doptati nemožno), vohniště, v nivách (dříve farářova, nyní vrchnosti), studenská. Škoda jen, že účet nezachován celý. Vykazuje, že r. 1690 stavěna farská stodola, na Sychravě pole hradili, u vrat farských zeď 10 sáhů dlouhou sdělali. Do farní budovy jezdilo se tenkrát stranou východní kol štítu (nyní zahrádečka pod okny) a obloukem přes zahradu ku stájím. Záduší mělo na hotovosti 691 zl. 36 kr. 4 $\frac{1}{2}$ denaru, z čehož na restech mezi měšťany 338 zl. 46 kr. 5 $\frac{1}{2}$ d., na rýnské počítaje, zůstávalo. Ze železných krav a zádušních gruntů bralo se úroků 185 kop 50 gr a 2 den. míšenské.

Podle bratrské smlouvy, jak svrchu uvedena, měl býti dědicem svěření mladovožického Jan Josef Khuenburg, JMC. tajný rada a komoří, po jeho úmrtí syn jeho nejstarší a toho řádní dědicové po meči s vyloučením jiných bratří a jejich potomků, na které dědictví mělo připadnouti jen po vymření nejstarší linie rodu. Jan, bratr zakladatelův, umřel 7. března r. 1726. Prvorozenec téhož Maxmilian Josef ujal panství a řídití se musil ve všem strýcovou vůlí a také jenom s jeho povolením dával r. 1728, 5. května, městu Vožici a dvacet dní na to i Miličinu s Kamberkem stvrzení na dávná privilegia. V listinách sluje Maxmilian svobodným pánem na Khünecku, Ungerbachu, Jasbině, pánem na Vožici Mladé, Miličině, Kamberce, Vitanovicích, Elbančicích, Grafenau a Oige, jsa JMC. tajným radou a komořím. I ten opustil svět za života arcibiskupova (r. 1731, 26. prosince). Fideikommis přešel na nezletilého syna jeho Františka Josefa Khuenburga, jemuž po arcibiskupovi zemskými deskami zřízena za plnomocnou poručnici Antonie, sestra otcova, nyní vdova po bohatém hraběti Heřmanu Jakubovi Černínovi z Chudenic na Jindřichově Hradci, paní energická. Ta dluhy vyplatila, svěřence do dalekých zemí na zkušenou poslala, ba získala mu panství Tovačov a Střílek na Moravě, a když se vrátil r. 1738, oženila ho s krásnou Marií Terezií hraběnkou Firmianovou. Za dohledu arcibiskupova vedlo se

Miličinu celkem dobře. Dobré a chvalitebné pořádky se zachovávaly, obchod na silnici Karlově vzrůstal, bystré oko Khuenburgovo střežilo poddané nejednou proti svévůli a panovačnosti úředníkův. V Miličíně rozhodoval při magistrátě po více let Pavel Vodička.¹⁾ Když roku 1715 biskup radu osobně obnovoval, slíbil Vodička jako purkmistr napřed rukou dáním potom i políbením kněžské jeho ruky poddanost, a Khuenburg chválil »téhož Pavla věci zkušenost a věrnost«, což později milostivým listem opětoval. Nebyli měšťané nuceni přísahou k poddanosti a človecenství. Sami od dob Rožmberků považovali se za svobodníky, zvláště někteří starousedlí. Nemohl sice mnohý svobodenství svého písmem ukázati, leč přece dle rodové tradice za takového se hlásil a od jiných byl považován. Pöttingové, starajíce se, aby městečko kvetlo, jim té laciné svobody přáli, po nich i obezřetný arcibiskup. Sotva »ten kněžský pán« zavřel oči a deputace miličínská z pohřbu pražského domů se vrátila, uhodily jinší časy. Brzy hraběnka Černínova přijala do služeb ku své ruce za inspektora panství Františka Josefa Waldherra z Baadamburgu, který paní poručníci našeptával do ucha mnohé novoty, jen dobré ne, a tak spískal Miličinu starost před důležitou. Navštívilať je hraběnka 10. srpna r. 1735 psaním, oznamujíc, že veškero (!) měšťanstvo, jak už jejich byla dávná povinnost, přeje si obnovu magistrátu, a že vyhoví přání. Posel přinesl zároveň druhý dopis či dekret inspektorův, v němž nařizuje, aby konečně primator do Vožice odeslal veškery knihy kontribuční, kostela i obce se dotýkající, jak už dvakráte v terminu vždy čtrnáctidenním

¹⁾ Třetí městská kniha nese nápis: Kniha Miestska pro opisování wsseligých gak Mieských též y gnych Obligacznych przy Wzacznym Aurzade zdegssyho Miasta Miliczina, kteražto založena gest za Aurzadu Prymaského Slowutného Pana Pavla Jozeffa Wodiczky, Mésstenina a spolu Prymasa zdegssyho, též za Aurzadu Syndicatskeho Jana Frantisska Woborzila, Mésstenina spolu Radního a Syndicusa Raddního Města Miliczina. Rok neudán. Z rodu Vodičků, kupectvím a bohatstvím proslulého, ještě r. 1829 (dle oznamu představenstva obce) na hřbitově spatřoval se pěkný náhrobník: Tuto odpoczjwagj dwie tiela w manzelstwj 35 letha spogena: panj Salomjna, manzelka slowutneho pana Wogtiecha Wodiczky, býwalýho milczinského Primatora w to mjsto 21. Aprilis r. 1715 složena; pak i gehu se doczekagicz 23. Maje r. 1721, s ním se tuto schledala. Muž wierný, prjztel známý, winssug gim lehkého odpoczjwánj. Amen. (Archiv musejní.)

měl učiniti a neučinil. Věc netrpí průtahy a proto dodává Waldherr, že o 9. hod. dopolední 5. října ku přehlídce účtů a renovaci magistrátu přijede. Vodička s knihami nehnul, a tak zmíněného dne zvednul se inspektor se správcem vožickým Longebrinem do Miličina. U radnice vítala je rada a do sálu vedla, kdež Waldherr se ráčil posaditi, maje klobouk na hlavě. Žádal krátce účtův. Primator děl, že to nebylo zvykem; ale pro dobrou vůli že výběrčí Straus, Chytra a Ohnesorg předkládají sumární přehled kontribucí, kostelní Straus, ostatní v podrobnosti že nalézti lze v městských knihách. Sebevědomé sdělení dohrálo inspektora. Začal hněvivě vytýkati nepořádky v obci, též v účtech a že poroučí, aby zítra časně ráno před renovací rady prokázali se napsanými účty. S tím, ani se nerozloučiv, hned odjel. Druhého dne v 9 hodin ráno už byl v panském domě. Před radním domem sešla se obec a 7 pánů z rady zašlo pro milostpána, aby ráčil k obci kráčet. Uvítali ho zvukem trub a bubnův. V sále u stolku, jemným tepichem prostřeného, se inspektor uvelebil zase s kloboukem na hlavě a čekal, až obec vešla. Potom je vyzval, aby všickni šli do kostela. Tam došli za víření kotlů a hlaholu zvonů i přivítání ve chrámě hlučnými intrádami. Po mši svaté za líbezného musicírování zapěl farář (Nerad) »Veni sancte«. V radnici potom složila bývalá rada své dosavadní právo, knihy, zámky, městskou pečeť velkou i malou, městský rychtář se také poděkoval. Účty vypadly všude s přebytkem. Obec poslána ze sálu, a páni tázali se bývalého magistrátu, mají-li jakou žalobu proti občanům. Odvětili, že tak dalece nemají, ač měšťani jsou celkem od čtyř let velmi neposlušní a mnohdy až po čtvrtém předvolání sotva třetina se dostaví. Zas vyšla rada, a obec volána k výslechu. Žalovala, že rada v úřadování počínala si velmi váhavě a dopustila, že vlčkovická vrchnost po desítiletém držení dává si kus obecního lesa přiměřiti,¹⁾ velkou louku obci zciziti dovolila,²⁾ nesnesitelná břemena kontribucí uvaluje, přispěž na silnici páni z rady sami obstarají, jiným nepřejíce výdělků, zádušní poddané ku dani groše (Groschen-Contribution, z hlavy?) nepřidržovali.

¹⁾ Jan Carretto hrabě z Millesimo. Jedná se asi o cíp lesa u kříže Svobodova při cestě k Věcovu. — ²⁾ Louka »hodináčka«.

Když se radní páni na zavolání dostavili, přečetl Waldherr list hraběncin, v němž ustanovila nový magistrát tak:

Za konšely: František Sochor (primatorem), Václav Truhelka, mydlář Matěj Kavků, Jan Vobořil, truhlář Ondřej Černý, Pavel Král, Jan Ohnesorg, František Hovorka, Matěj Vobořil, Bernard Schiller, Jakub a Jan Chytrové, staršími: Tomáš Kavka, Petr Čáp, Jiří Černý, František Pešek, syndikem (písařem) Jan Vobořil, subsyndikem sklenář Ondřej Černý, městským rychtářem Václav Chochole, adjunktem jeho Václav Svoboda, servusem Šimon Chochole.¹⁾ Tak vyzněla panská vůle. Aby však v Miličíně nezvyklý způsob ten nevyvolal žádné bouře, povolil inspektor obci, že přece mohli žádati milé osoby. Každý odstupující konšel měl položití své písemní votum (hlas) a celá obec společně též jedno, koho si přeje za primatora, konšely atd. Miličínští po krátkém zdráhání i to učinili. Vodička hlasoval, jak páni chtěli, jinak volili bývalí konšelové, jichž hlasy pro náhlou novotu a neúmluvu se roztříštily. Obec — přítomno 50 měšťanů — pod nátlakem panským přála si již vyjmenované. Ovšem že takové formální volby neplatily ničeho. Po té posláni z nově vyvolených konšelů dva z radního domu pro nového primatora, jenž podle starobylého zvyku, zvěděv, co oň se jedná, domů odešel. Když ho přivedli, měl Waldherr k němu řeč, vykládaje důležitost úřadu a povinnosti měšťanů ku primatoru, hroze neposlušným skutečným trestáním. Potom přinesen na stolek kříž, po jehož obou stranách hořely dvě svíce, a nový primas přísahal: Já, František Sochor přísahám Pánu Bohu všemohoucímu, od hříchu počátečného neposkvrněné Panně Marii, Mateři Boží a všem Božím svatým a to k ruce její vysoké hraběcí Excellence paní Antonie, ovdovělé hrabince z Čerňína, roz. hrab. z Khuenburgů, jakožto deskami zemskými

¹⁾ Městský magistrát v XVII. a XVIII. věku zřízen byl takto: Sboru předsedal purkmistr. Rozsah jeho moci byl roven skoro té nynějšího starosty obce politické, ku trestnímu právu nehledě. Jemu přísluhovali konšelé a starší obce. Dříve se konšelé střídali v purkmistrování, ve stol. XVIII. začal úřad ten býti stálým při jedné osobě na dobu vrchností určenou. Primasem či primatorem slul potom první konšel a dle toho, že nazýván též hospodářem, měl ty funkce jako nyní starosta místní obce. Často (u nás obyejně) byl purkmistr také primasem, a posledního titulu častěji se užívalo

zřízené plnomocníci jejího v cizích zemích pozůstávajícího pana strýce p. Fr. Jos. hr. z Khuenburgů, tak jakož při jeho podacím městě Miličíně povinnost neb služba za primatora mně milostivě svěřena jest, já takovou povinnost primatorskou věrně, plně a poslušně zastávati, obecní důchody a užitky dle své nejvyšší možnosti bedlivě vyhledávati a na takové s přičiněním a u přítomnosti od milostivé vrchnosti ustanovených starších obecních každoročně po vyjití roku pořádný počet vésti, takový (počet) na mil. vrchnosti kanceláři mladovožické povinně skládati, všeckna akta neb nějaké důkazy, knihy a cokolivěk mně svěřeno bude, bedlivě ochraňovati, žádnému bez vědomí rady z téhož zaměnití, tím méně vydati, dáti, proti mé mil. vrchnosti a jejímu panství ničeho jednati, aniž jiným toho činiti dopouštěti, následovně i taky v důležitých velkých věcech žádného shromáždění rady bez časného vědomí a přítomnosti téhož k tomu cíli a konci schválně od mil. vrchnosti zřízeného actuariusu ustanoviti neb držeti, ničehož bez jeho vědomí a přítomnosti z obecních důchodů neprodávati, aniž jistým způsobem nevydávati, měšťanstvo obecné přes slušnost neobtěžovati, anobrž jednomu každému bez ohledu osoby, nevyhledáváje svého interessu a užitku spravedlnost činiti, všem jinším příkladným, pobožným křesťanským životem předcházeti a je k takovému vzbuzovati, přestoupce jak s dobrou pochvalou a mírností i taky dle provinění s ostroší napravovati, slovem všecko to činiti chci a mám, co se na čest milujícího, křesťanského věrného muže a opatrovatele obce přísluší pod ztracením svojí cti. Ostatně ale netoliko sám při samospasitelném sv. římském náboženství pevně setrvati, nýbrž taky k tomu manželku svou, dívky a čeládku domácí jako i ostatní všechny obyvatele obce, mně pod správou svěřené, pilně přidržeti a aby všickni dle nejvyšší možnosti při službách Božích se najíti dali, pozorovati i dále taky na to, aby žádné kacířské knihy se k nám nevloudily a přechovávány nebyly, bedlivě šetřiti, a jak nejdříve by proti někomu podezřelost se vyskytla, to beze všeho prodlení mil. vrchnosti kanceláři oznámiti, jako i taky všeckno, což by k zachování a rozšíření samospasitelného sv. římského náboženství a k odvrácení neb vykořenění bludu kacířského mně vždy možno bylo, činiti chci a mám. Tak mně dopomáhej Pán Bůh všemo-

houcí, blahoslavená . . Panna Maria, Matka Boží a všickni svatí. Amen.

Po něm skládali slib konšelé, každý zvlášť, starší lidu (*seniores plebis*), *syndicus* a konečně rychtář a jeho *adjunctus*, dovolávající se Boha, že, jak přísední formule uváděla, své hodnosti plniti budou. Po přísaze všickni z rady jeden za druhým šel k Jeho Milosti panu inspektoru, jemuž dle obyčeje ruku políbili. Tu jim od něho a vožického správce i přítomných k úřadům blahopráno. Na konec měšťanstvo bralo se z radní světnice do šenkovny,¹⁾ kdež pro občerstvení a radost jim páni od magistrátu dali na zpropitné tři sudy a inspektor též tři sudy piva přidal. Za hlučného znění trub a kotlů vše skončeno a inspektor s průvodčím ve tmě odjeli k Vožici.²⁾

Zdalo se, že obnova magistrátu po dobrém jest vyřízena; leč, když celý způsob se Miličinským ve hlavě rozležel, a zvláště, když hnedle na to inspektor s Černínovou naléhali, aby měšťané učinili hromadný slib človecenství, vzpírali se, tvrdíce, že od starodávna jsou svobodní. Waldherr požadoval písemných důkazův a těmi mohlo se vykázati jen 14 sousedův: Pavel Vodička, mistr zednický Bernard Calderal, zedník Matěj Fop, kovář Tomáš Nosek, punčochář Karel Tischer, tkalcové Matouš a Jan Zákošťelský, zedník Václav Květ, řezník Mates Jára, řezník František Calderal, městský felčar Antonín Kurský, František Sochor, bývalý důchodní panský a nyní primator, František Královský a vdova Ludmila Vesecká, šlechtice nepočítaje.

Ostatní společně všickni se uradili, aby jeden z nich způsobilý zajel do Vídně k císaři a na českou kancelář. Za posla vyhlédnut a vypraven Josef Zdeborský, čistě němčiny znalý.³⁾

¹⁾ V radnici od nepamětných dob byla hospoda. — ²⁾ Neznámý pisatel hned při jednání psal pro hraběnku obšírnou zprávu, která se zachovala: *Actus oder Beschreibung der in der hochgräfl. Franz Josef Khuenburg unterthänigen Statt Miltshin den 6. Octobris des laufenden Jahres 1735 vorbey gegangenen Raths-Renovation*. Spis daroval městskému archivu p. K. Bareš, bývalý městský tajemník. Doplnky doložený úplně uveřejněn bude v čas. »Český lid« roku 1899 a zapsán doslovně do farské pamětní knihy. Ostatné viz *Instrumentenbuch* B, C, D a duplikát privilegií na radnici. — ³⁾ Jemu r. 1703 vyplatil magistrát za útraty, jako i za dary úředníkům též opis privilegií 125 zl. r.

Jiná deputace hledala ochrany u zemských úředníků v Praze. A jak pochodili? Odpovídá majestát císaře Karla z r. 1737, 14. listopadu:

»My Karel . . . na poníženu, pokornou žádost purkmistra, rady a celé obce v našem dědičném království Českém ležícího městečka Miličina, vyslechnuvše sem zasláné dobrozdání Našich cis. král. rad (t. j. zemských úředníků), činíme tu milost, že jim od Našich . . . předchůdcův císařův a králů Českých . . . propůjčená privilegia a vrchnostenské milosti, leč salvo iure regio et cuiuscunque tertii (bez újmy práva královského a kohokoliv třetího, t. j. vrchnosti) do té míry, do které řečené městečko Miličín v jich užívání a držení jest . . . aby zřízení zemskému neodporovalo, nejmilostivěji stvrzujeme; o tom dnešní listinou věděti dáváme, . . . *chtějice tomu zejména, aby budoucně při slibu čloověčenství od nich obce miličinské žádáno býti mohlo . . . sub solo nomine* (pouhým slovem) *čloověčenství s vynecháním slova to »pravý«* (právě) *salvis tamen iuribus dominicalibus* (t. j. bez újmy práv vrchnostenských).«¹⁾ To bylo vše, co vybojovali; neboť Karlův majestát jim čloověčenství třeba ne právě, ale čloověčenství nakazoval přece.

Než v zápasu o svobodu neustali, ba dali se pro ni na cestu vzpoury. Hraběnka Černínova s inspektorem a některými správci neměli valně citu pro bídu venkovského lidu. Když r. 1738 císař vydal patent, jímž mírnil nesnesitelné a časem tužší a tužší jho roboty, ani písaři přecho- často s lidem zacházeli hůře než s dobyt看, ²⁾ vrchnosti

¹⁾ V originále: . . . in unserem Erbkönigreich Böhmeimb gelegenen Stadtle Militschin . . . verliehene Privilegia und obrigkeitlice Begaabnüsse jedoch salvo iure regis et cuiuscunque tertii und in so weith . . . Stadtle Miltschin in denenselben usu et possessione ist, auch solche der ietzig und künftigen Landesverfassung nicht entgegen stehen allergnädigst confirmieret alles mehreren Inhalts des darüber durch unsere königl. Böhmeimbische Hofkanzlei unterm heutigem dato ausgefertigten Diplomatio an bey nebens auf gnädigst gestatten, dass künftighin die Angelobung der Leibeigenschaft von Ihr Miltschiner Gemeinde . . . die Obrigkeit damit zufrieden . . . sub solo nomine čloověčenstwí mit auslassung des »to pravý« salvis tamen iuribus dominicalibus geschehen könne . . . — ²⁾ V matrikách nacházíme žalostný zápis ještě r. 1761, 14. září; pochován totiž Václav Zdich ze Střetuže, 30letý muž: post centum flagella Joannis Ulrich, directoris t. j. po česku: director Ulrich dal Zdicha 100 ranami do smrti ubíti.

císařského rozkazu nedbali, ani jeho nevyhlásivše, jak veleno. To ovšem nezůstalo tajno. Venkovští robotníci se vzbouřili na mnoha místech v Čechách, nejdříve na panství mladovožickém. Sedláci, lípanými cedulemi na zámeckou bránu ve Vožici poslušenství k robotě vypověděvše, srotili se v lesích nad Elbančicemi, u Slapště a za Miličínem, odkudž smáli se panským pochopům a mušketýrům, kteří ve vesnicích je se zbraní hledali. Řady nespokojenců rozmnožili též Miličínští, kteří správce ze zámku vyhnali a panské dráby u Záhoří šeredně zmalovali. Celé povstání zosnováno bylo dosti široce. Po Vožických zprotivili se vrchnosti sedláci na Hošticku, Borotínsku, poddaní na Vysokém Chlumci všicki, jako i jinde na Tábořsku, Prácheňsku, načež odboj i celé Berounsko zachvátil. Na naše povstalce poslán z Prahy hrabě Václav Kaiserstein se dvěma sty dragounův. Ve Vožici vzal ve vazbu 6 hlavních strůjců »té ohavné rebellie«, Miličínských, že před příchodem se utíhli, nechav v pokoji.¹⁾ Jak vojáci odjeli, vzchopili se měšťané zase, a nepokoje táhly se na tom panství po dvě léta s tím chatrným výsledkem, že Waldherr ze služby propuštěn a hraběnka panu strýci, jenž právě let došel, z poručenství se poděkovala. Doby Rožmberkův, hrabat z Pöttingů se Miličínu nevrátily; po marném odporu řídilo se město vůlí své vrchnosti po 100 let. — Sotva se uklidnily malé, nastaly veliké vojny. R. 1740, 20. října, u věku 50. let zhasl poslední Habsburg císař Karel VI. a dle pragmatické sankce, na českém sněmu r. 1720, 16. října, »aby se obecné dobré zachovalo i množilo, všecko zlé a nebezpečenství odvrátilo,« dosti ochotně od stavů přijaté, nastoupila trůn žena nevšední krásy a neobyčejných schopností, spojující v sobě s myslí muže dívčí jemnost — Marie Terezie. Kolik sousedů, tolik měla nepřátel. První, kdo ji za Českou královnu neuznal, byl bavorský volenec Karel Albert, jenž dle starých tradic rodu svého wittelsbašského (nejmě dle reversu své prabáby Anny z r. 1546, 14. června), pokládal se za jedině oprávněného dědice Svatováclavské Koruny. Kořisti lačný král pruský Bedřich II., zapomenuv dobrodiní císaře Karla,

¹⁾ Chlumecké sedláky pokořil krajský hejtman hrabě Vratislav s 50 vojáky, dav čtyři vůdce oněch veřejně zmrskati a jiné do žalářů vsaditi. Ve Voticích rovněž někteří pardusem obdařeni, Hoštičtí vrchnost uprosili.

vpadl již 16. prosince do Slezska, aby pro své chudé království něco urval. Lépe by se byl otec o dceru postaral, kdyby jí byl místo sankce pragmatické zanechal spořádané finance a řádné vojsko, kteréž obě mocnosti pro časté turecké války nacházely se ve stavu naprosto nedostatečném. Že pak za jmenovanými nepřátely Marie Terezie stál odvěký nepřítel Habsburgů — francouzský dvůr a že jim zpronevěra v Čechách bydlící šlechty spěchala vstříc, jásavě dělili se napřed o říši rakouskou, jako kdysi chtěli žoldnéři o roucho Kristovo. Antidynastickému smýšlení panstva v království napomáhala hlavně sekta lidí vlivem mohutného židovstva řízená a pěstovaná, tak řečení zednáři, kteří v Praze vedením dobrodružného hraběte Františka Šporka (od r. 1726, 24. července), měli svou tajnou shromažďovací síň či loži.

Český národ své právní královně přál; ale, jsa svírán tuhým poddanstvím, pro ni ničeho podniknouti nemohl, ani když r. 1740, 19. prosince, bavorský Karel za českého krále se dal v Praze korunovati. Kralování jeho netrvalo ani půl roku, a pomocné francouzské pluky za velení maršálka Belleisle v prosinci r. 1742 při svém ústupu ze středních Čech hrozně se přesvědčily, s jakou věrností český lid venkovský lpí na své krásné a dobré královně. Mírem vatislavským r. 1742, 11. července ztratila tato kus Slezska, vrátila však české zemi pokoj a mohla zpronevěřilce trestati. Smrtí nepokutovala žádného, hraběte Františka Khuenburga, jenž byl kurfirsta jakožto komoří do Frankfurtu provázel, z Prahy na venek — vypověděla, později zase ku dvoru připustila a svým i císaře tajným radou učinila. Miličínu, častými průchody vojsk stíženému, vedlo se prachatrně, ani páni soldati, třeba císařští, málo dobrého do města nosili a rádi za pět prstů lacino kupovali, z osob úředních jakás tatramanství provozující.¹⁾ R. 1743, 20. června, královna Česká Marie Terezie po své korunovaci v Praze (12. května t. r.) jela zpět do Vídně Miličínem. Obyvatelstvo jásavě jí vyšlo vstříc. Na uvítací řeč primátorovu pěkně česky odvětila, faráři pro chudé peníze dala. Aby pohodlněji cestovala, magistrát se značným nákladem silnici v obvodu města dal upravit, při čemž u Božích muk nad Bezděkovem veliká mez rozvezena.

¹⁾ Městská kniha III.

Aby o Slezsko nepřišel, začal r. 1744 Bedřich váiku na novo, přivaliv se jako povodeň se svými nenasytnými Burkuši do české země. Praha vzdala se 16. září, a král pruský hnal nassavského prince s mocným oddílem vojáků dobýt jižní části království. Někdy kolem 20. září přiletěla »ta pruská sběh« do Miličina jako kobylinky. Na radnici potahali pana primatora, až nedobře se z toho roztónal, tamže v šenkovní »sednici« rozbili kamna, okna, kupcům pálené vypili, sůl v solnici rozházeli a víc odvezli, ve vsi Záhoří u sedláka Zelenky faráři zkazili úly včel, které r. 1731 Alžběta Rudolfova, městka, testamentárně poručila knězi, aby z užitku medu dle své vůle několik mší sv. za dobroditelku ročně konal a vosk ku svícím obracel. Jiných škod písař nepoznamenal ku krátké zprávě, k níž později někdo připojil starou píseň: »Zle, maměnko zle, Brandeburci zde«. Tábor se vzdal 24., Budějovice 30. září. Hlavní oddíl nepřátel pospíchal za předvojem a koncem září procházel naším městem. Však již v ty doby zakusili Prušáci ostří rakouského meče u Milevska, kde princem lothrinským Karlem jsou poraženi. Bedřich stahoval se zpět a brzy na to nejvyšší císař. strážmistr Marschal donutil pruskou posádku v Táboře ke kapitulaci. Válka skončila r. 1745, 25. prosince, mírem drážďanským. — V městečku mezi tím ledacos se proměnilo. Po faráři Slavíkovi, jenž zavedl pravidelné účtování zádušních věcí — řídil je písař Matěj Kavka od r. 1708—1721 — přišel do Milič na saekularisovaný mnich Benedikt Prokop Lisety, o jehož krátkém působení od září 1716—1718 nic bližšího povědomo není. Po něm pracoval zde se zdarem na spáse duší František Hynek Dvořák, rodič z Jindřichova Hradce. Týž zřídil při kostele tehdy oblíbené bratrstvo sv. panny Barbory a zároveň i ve kněžišti oltář téže světice, při kteréž příležitosti rozbit náhrobní kámen Lhotků ze Smyslova, jenž nalezen při kladení hromosvodu r. 1899 tak porušený, že nelze jmen vyzkoumati, jakož i část pěkného kamenného vlysu pod okny. Bratrstvo valně vzrostlo a sloužilo horlivě s bratřinou literátskou, po kteréž jen nepatrné paměti na nás se dochovaly, ¹⁾ při slavných

¹⁾ Ve skříní chovají literáti starou píseň o sv. Janu Nep., kancionál »Slaviček«, který r. 1716 Jan Josef Brožan, farář chroustovický, sepsal, Frant. Ant. hrabě Špork ve své impresi jako jedinou českou knihu vydal, dále knihu »Cytara Nového zákona« ...

bohoslužbách. Farář dosáhl r. 1726, 18. února, datované breve papeže Benedikta XIII, jímž novému duchovnímu sdružení v den přistoupení za člena, v hodině smrti po vykonané zpovědi a nábožném vyslovování jména Ježíš uděleny plnomocné odpustky jakož i odpustky 60 dní čtyřikráte ve kterékoli dny v roce těm údům, kdož ochotně obstarají křesťanský pohřeb chudým, nebo Tělo Páně k nemocným nesené průvodem uctí, na dané znamení zvonem po Otčenáši a pozdravení andělským za věrné duše zemřelých členů bratrstva pětkráte modlitbu Páně se pomodlí nebo u víře bloudícího napraví, opuštěného robátka se ujme. Dvořák sešel se světa vodnatelností u věku 45. let r. 1726, 4. srpna, ubezpečiv si za spásu duše své u kostela fundací 24 mší sv. a jedné výročnice každého roku. Osadníci žalostivě pochovali ho ve zvláštní kryptě v presbytáři na levé straně před kazatelnou, Barboráci opatřili hrob pěkným kamenem s kalichem a nápisem.¹⁾

V září téhož roku dosadil hrabě na osiřelé obročí vožického kaplana Josefa Nerada, jenž po nepěkném zvyku své doby psal se Neradius. Pocházel z Nových Hradův. Studia začal u Jesuitů v Jindřichově Hradci, bohosloví ukončil v pražském semináři. To málo, co nám o něm známo, staví ho do světla idealisty, jenž chtěl a uměl neunavnou prací za patrného požehnání Božího povznést své beneficium. V Miličíně vyhlíželo všecko smutně. Kostel krovem valně zchátral, vítr v zimě metal na půdu sněh, v létě spousty vod, jimiž dřevěný strop lodní valem hynul: krytbu samu nepostačili novým šindelem vylepšovat. Účty vykazují v tomto směru nejvyšší výdeje a ještě r. 1736 vyšlo šindele na střechu kostelní blíž věže 5500 kusů, na

pravého Boha libozpěvně oslavujíc . . . , již k duchovnímu potěšení milým vlastencům roku 1752 představil V. R. T. J, tisk Ignaciuse Průši. V rodu Vatrů zůstává služba literátská dědičně. — ¹⁾ Sta viator, lege et luge hic sepultum admodum reverendum ac doctum d. P. Franc. Dworzak, qui sedul. (us) loci huius curatus non diu sed satis salutis tuae cultus, Barbarae fautor, laborans, die Dominica a labore quievit obiit auguste in Dno IV. aug. A. 1726, aetatis XLV. t. j. Zastav se, poutníče, čti a žel nad zde pohřbeným velebným a učeným p. P. Františkem Dvořákem, jenž jako pečlivý tohoto města duchovní správce ne dlouho ale dosti spásy tvé náboženství, příznivec (spolku) svatě Barbory, rozséval, v neděli od práce navždy odpočinuv, usnul příkladně v Pánu 4. srpna r. 1726, ve věku 45 let.

kapli proti faře 2000, na stěhu proti novému městu 1500, na jiné fleky též 1500, hřebíků šindeláků zaraženo 12996 kusů, čísla to pozoruhodná. Věž hořejškem hrozila sesutím, chrámové zdi zevně i uvnitř oprýskaly. Fara stála jako pastouška, »nemagiecz sprawitele«, škola se špitálem k neobývání. R. 1713 dány sice do kostela nové stolice, na něž 33 borových prken se rozřezalo, kamenník Jan Ohne-sorg pokryl podlahy 43 sáhy, r. 1736 zase 82 lokte kamenné dlažby udělal (loket po 27 kr.), pár »waldhornů« pro čest a slávu Boží se zjednálo za 22 zl., nové tabernakulum pozlaceno, kazatelna do pořádku přivedena, zpo-vědnice omalována, r. 1733 varhany spraveny, ale r. 1734 opět vítr celé okno vyvrátil, a r. 1735 vítr vytrhl v kostele na krovu celý dřevěný rám, tak že potom od rozličného díla na téměř krově, který od sešlosti dříví se rozstoupil a zase s kramlemi, nárožníky stáhnouti a ubezpečiti se musil, ba nahoře přes celý kostel nové trámy podvlečeny byly, k čemuž velikého rumpálu upotřebeno, na škole krov provazy přitáhli, aby jej víchr »neodfouk«, spadlá hospodářská kolna na faře postavena, 260 zl. r. se vydalo. A tak spěly příjmy záduší na nejnutnější opravy. Ale tu se nevalně hospodařilo. Mezi měšťany r. 1733 takových peněz celkem rozpůjčeno 1128 zl. 40 kr., beze všech úpisův, že kdo dal úroky, dal a neodvedl-li, zádušní hospodáři pro přátelství ho neškubali. Zádušní poddaní: v Kahlovicích 6, čtyři sedláci, dvě chalupníků, ve Stříteži 3, ve Voldřichovci Prášil robotovali faráři. Vrchnost za ně platila mimořádné císařské daně. Od několika let přestala a tu oni, sami vybývající poplatky, k záduší pracovati nechtěli, ani úroků neodvádějíce; r. 1733 dle výkazu 111 zl. 58 kr. 1 1/2 d. restírovali. Nemělo záduší z nich žádného užitku, ba škodu; neboť v účtě při r. 1731 čteme: »vzešlé útraty strany nebožtíka Vokůrku ze Stříteže, zadušního poddaného, kterýžto skrze žiedy poraněnej s tohoto swieta sejítí musel se vynachází 18 zl. 2 kr.«

Na tak zlé poměry a hlavně na pustnoucí chrám naříkali dřívější faráři, zejména Slavík; za Nerada pro chatrnou podstatu zdiva i krovu dala se čekati brzká pohroma, která v čas služeb Božích mohla se státi osudnou lidským životům. Dle tehdejšího církevního i světského práva ležela povinnost opravy na záduší a patronu. Arcibiskup,

staraje se o zřízení svěřenského panství, ku opravě našeho kostela nepřikročil, ač nejednou dal na jevo, že památná budova jest jemu velice milou. Jeho nákladem zajisté vymaloval znamenitý český malíř Petr Jan Brandl († 1739 v Kutné Hoře) pro miličinskou svatyni překrásný, nyní drahocenný obraz Narození Panny Marie, potom druhý Obrácení sv. Pavla. ¹⁾ Mimo to zasílal občas stkvostná bohoslužebná roucha a farářům všeliká dobrodiní přál. Hrabě František Josef Khuenburg neprotivil se restauraci, však poukazoval, že takový podnik přesahuje jeho síly. Za takových nedostatků nevěděl si farář Nerad jiné rady, nežli s přivolením konsistoře obětovati kostelu veškero hotové jmění a zádušní poddané sedláky. O prvním učinil opatření, že vládnou domluvou dlužní úpisy konečně jsou zhotoveny a pak Nerad sepsal r. 1736: Consignací všech obligací zádušních peněz . . . které od záduší dle uctivé žádosti jednoho každého k jeho důležité potřebě proti ubezpečlivé obligaci pod obyčejný interesse 6 procento zapůjčeny jsou. Ze dlužníků poznáme skoro všechny sousedy. Obec dluhovala 660 zl., jiní jako: Jan Heken, Václav Truhelka, Martin Vobořil, Matouš Vlt, Matěj Jára, Matouš Jirásek, Matouš Straus, Jan Vobořil, Matěj Fop, Matouš Zákostelský, Vojtěch Čáp, Antonín Jirásek, Pavel Vodička (200 zl.), Tomáš Nosek, Jan Brázda, Rozíma Tůmova, Jakub Chytra, Václav Chochole, Tomáš Kavka, Jan Skuhrovský, Martin Kotrč (125 zl.), Bernard Šiller, hospodský Petr Kavka, Mikuláš Štefanides, Jan Ohnesorg, František Kavka, František Pešek, Jan Šalek, Pavel Fišer a j. v. povinnovali obnosy od 5—60 zl., ručíce svými pozemky, jež u některého jsou i pojmenovány. O postoupení poddaných hraběti vyjednáváno dlouho, až r. 1740 myšlénka farářova nabyla vrchu a 14. června (den sv. Elisea, proroka) stala se úmluva mezi arcibiskupskou konsistoří a hr. Khuenburgem.

¹⁾ Na počátku tohoto století sklenář vypravující okna řebříkem obraz na spodku prorazil. Malíř K. Čermák starší zalepil trhlínu. R. 1860 zdejší kaplan Ferdinand Hazuka s malířem Fr. Čermákem celý podleplil plátnem, jako i druhý sv. Pavla, jenž přetrhl hřebík a pádem valně se pohmoždil. Z kaple Dolorosae pověsili ho do lodi. R. 1896 akadem. malíř Jan Řehoř z Čes. Budějovic obrazy oba důkladně vytřel a spravil.

Předně: Jelikož někteří poddaní, jmenovitě v Kahlovicích čtyři sedláci a jeden chalupník, v Horní Stříteži tři sedláci a ve Voldřichovci jeden sedlák, kteří k milíčinskému městskému a farnímu kostelu per donationem (darováním) náleželi, nepečlivě jsouce hleděni, na zkázu a nehospodářství jsou přivedeni, že ku zmíněnému kostelu ani uloženými, ani gruntovními poplatky nepřispívali, což jediný a nejíný užitek z nich býti měl, ano do dneška 154 zl. 57 kr. dlužní jsou a zároveň podobně na kontribucích a jiných císařských platech bez předešlého dluhu skutečně 2064 zl. 6 kr. a ještě jiné za nimi narostlo, a poněvadž nad to při bídne situaci mezi nimi 9. poddanými ani jeden se nenachází, který by kostelní pozemky s vlastním a ne najatým dobyt看em z jara . . . aspoň do polovice osíval, ač z polí po mnoho let ani groše neplatili a nemohou si na grunty ani titulu ad fundum vlastniti a jejich bona mobilia (movité jmění) nejsou s to, aby tak veliké restanty zaplatila, a poněvadž ty všechny . . . dluhy po kolik let od nich bez výsledku vymáhány byly a není naděje, že někdy zaplatí . . . proto konsistoř, jsouc těmito poměry nutkána, aby kostel do stavu jistoty přiveden byl, po dovolení vysokého zemského gubernia p. hraběti Khuenburgovi jako patronu na jeho vyjádření ty poddané a grunty jejich se vším příslušenstvím . . . platy, právy a spravedlnostmi, také se vším tím, co k tomu kdysi náleželo a předešní possessores (majitelé) v držení měli, užívající bez všeliké výminky a výhrady, jemu předává, postupuje, dává a přenechává, aby on, p. hrabě ty poddané bez jakékoli závady aneb odporu jako jiné svého fideikommisu poddané do majetku přijal. Naproti tomu p. hrabě se zavazuje za druhé: ve chrámu Páně v Miličíně, jenž posledním požárem na svém klenutí docela zashel, to klenutí nejen svým nákladem nově a zcela bytelně vystavěti, ale i, aby všeckno budoucně před ohněm iépe chráněno bylo, nynější šindelovou střechu s krovem sundati a novou taškovou nahraditi, kostel vně i zevně nahoditi a to vše nejdéle v čase tří let, ode dne podepsání smlouvy. Za třetí: Hrabě bude kostel na všeckny budoucí, věčné časy se vším potřebným a i tím, co by potřebným se státi mohlo, ve případě, že by záduší nemohlo, hlavně co se stavby dotýče, udržovati. Za čtvrté: zavazuje se hrabě pro sebe a své nástupce, že faráři v Miličíně

přenechá jednoho poddaného blíže města,¹⁾ aby týž farář skrže celý rok při hospodářství pěší a potažní robotu bez peněžité odměny nebo platu vykonával tak, jako jiní poddaní své vrchnosti povinni jsou. Za páté: Hrabě bere na sebe všechny císařské kontribuce, dávky řádné i mimořádné těch poddaných i za čas minulý, jež zapraví ve lhůtách, jak sl. gubernium nařídilo a budoucně nařídí. Kostel více ničeho platiti nemá. Za šesté: Aby budoucně na časy věčné chrám Páně v Miličíně na tyto své kdysi poddané památku zachoval, uvoluje se hrabě též za své nástupce, že při skládání obyčejných účtů kostelních vyplatí 2 zl. r., z nichž jeden kostelu, druhý miličínskému kantoru připadne. Za sedmé: Kdyby pak mimo naději buď brzo aneb později některý z majorátních pánů vožických v některém zde uvedeném punktu státi nechtěl, se zpěchoval aneb dokonce jej odmítal, případnou řečení poddaní, nejsouce obtíženi dluhy, zpět miličínskému kostelu bez veškery náhrady neb odměny za výlohy se všemi právy a spravedlnostmi a záduší může s nimi naložiti, jak se mu zalíbí. — Směna nabyla platnosti ještě téhož roku, stavba však pro vojny a politické zápletky patronovy odložena na dobu pozdější. Nerad marně se namáhal i prosil. Ujal se tedy menší práce a hlavně na svůj vrub. Farka jeho, jen přízemí, na pravo při vchodu sál, z něho dveře do malé světničky před černou kuchyní, na levo obydlí farářovo, pokojík (nyní kuchyně) a ložnice u spižírny, kteráž prý za času děkanství za kněžské vězení sloužila, ovšem skrovně postačovala. Schody vedoucí ku střeše nad několika stupněmi se dělily: jedny vedly na pavlač, klenoucí se přes ulici ke kostelu, kdež v choru kaple se vystupovalo — pavlači říkal lid branka, chodba u parkánů — druhé vodily na půdu: a v té r. 1736 způsobil farář pohostinský pokoj, v němž stkvěla se nová višňová kamna a lustr. Štít budovy tenkrát stál proti kostelu, což patrno z toho, že jediné okénko nového při střešního pokojíku směřovalo ku hřbitovu, kolem kostel obklopujícímu. Nerad sepsal důkladný inventář fary, kostela, školy.

Ve chrámě Páně bylo 8 oltářův: *Hlavní*, před nímž visela postříbřená lampa s letopočtem 1714, s obrazem

¹⁾ Stal se jím v Horním Borku Břicháč.

Panny Marie narození, *sv. Barbory*, bolestné Matky Boží se sochou *Dolorosae* pod sklem; před tím kříž pozlacený a Jesulátko solnohradské též za sklem, *sv. Jana Nepomuckého* s obrazem staroboleslavské P. Marie, *svatohorské Bohorodičky*,¹⁾ anděla strážného, *sv. Františka de Paula*, *sv. Jana Křtitele u křtitelnice*. Na hřbitově stál oltářík pro poutníky. Monstrance byla veliká, celá ze stříbra a pozlacená, tři kalichy téže látky, na soše marianské třeptaly se 3 dukáty, mnoho stříbrňáků, 20 na počet, z nich ještě jedna zlatá podoba ženy v miniatuře,²⁾ parament bez počtu, obrazů na stěnách několik, z těch obraz Blah. P. Marie, řeč. Adventualis, pod červeným baldachýnem, relikviářů na každém oltáři několik, na chóru za varhanami positiv a celá sbírka různých instrumentalií, ve věži železné staré hodiny s quadranty, 4 zvony, pátý na věžičce umíráček. Škola vykazuje velikou učební světnici s pěti dobrými okny. V ní stojí stůl dlouhý se dvěma seslemi, potom lavice pro žáky, dvě tabule k vyučování psaní a hudby, též veliká kamna. V bytě učitelově, jenž k učelišti přiléhá, jest okno jedno a tu nákladem svým pan Bernard Kavka, kantor, kamna si postavil pěkná hned u dveří do komory, za kterou zdvihá se chlívek pro kravičku. Co se týče služby učitelovy, víme, že za varhanictví mu šel ze záduší určitý plat r. 1709 dvacet jeden zlatý, r. 1780 ale 28 zl. r. mimo »funerales«, jež při bohatším pohřbu, ku př. paní Kateřiny Vodičkovy (manž. Pavla) roz. Angermayerovy ze Stremberka i 12 zl. renčáků, hudbu nevčítaje, přineslo, dále za službu písaře či syndika městského měl 23 zl., později 48 zl. odměny, mimo »accidentia«. Z lesů mu radní páni přáli dříví aneb za ně, že zádušní poddaní do r. 1740 z povinnosti ku škole, dříví zdarma s dostatek dovozili, čtvrtletně 2 zl. 06 kr. dali, na výchovu kravičky poskytli louku »kantorku« a když ji (r. 1784) rozorali na pole, odškodnili učitele ročním důchodem 1 zl. r. Na místo pole,

¹⁾ Při tom oltáři založil rytíř Adam Vrchotický z Loutkova († 1703, 22. Aprilis) 600 zl. fundaci za sebe, dvě Marie, Ludmilu, Františku Vrchotické i celý svůj rod, aby kněz vždy v úterý u tohoto oltáře mši sv. konal, za což 26 zl. ročně bral. Zbytek úroků oltáři připadl. — ²⁾ To vše r. 1740 ukradeno, ba t. r. miličinským při procesí ve vožickém kostele zloději sošku Panny Marie vzali

jehož za pomlázku užíval, když je obdělávati nechtěl, přidali 2 zl., za pašije dle starodávného zvyku vypláceli mu 1 zl. 10 kr., na struny paušálem 1 zl. ročně dostával. Tobíáš Musil vysloužil si r. 1758 na hotovém penízi 116 zl. 30 kr. r., summa to na hubené časy tehdejší dosti značná. Někdy ovšem městské panstvo hluboko do kapsy nesáhlo, tak ku př. 24. Julii 1792, při zkoušce dětí dostali trubači od fanfár 35 kr., školáci na housky 30 kr. a školní učitel na trůnk vína 12 kr.¹⁾ Celkem vedlo se v Miličíně učitelům dobře, a níže poznáme, že každý zůstával tu až do smrti.

O svých příjmech farář připojil, že při starém z r. 1709 zůstává, jen za pivo, které z miličinského pivovaru bral, když r. 1731 zrušen a nářadí do vožického převezeno, bere buď hotově aneb může 8 soudků proti potvrzení z Vožice si vzít.²⁾ Fundace přibyla ještě Pavla Vobořila s kapitálem 50 zl. — Zádušních či železných krav bylo na osadě 57 s výnosem 12 zl. 25 kr. To bez mála padlo na daň proti Turkům (Türkensteuer), k níž kostel 11 zl. 29 kr. odváděl.

V Miličíně od starodávna uctívána byla socha Panny Marie Svatohorské, od konce století XVII. jiná bolestné Matky Boží dle všeho podle karrarského sousoší v katedrál-ním chrámě Páně v Lublani z lípového dřeva k rozkazu biskupa Khuenburga pro náš kostel zdělaná. Poutníci chodívali sem z daleka na pobožnosti o dnech marian-ských, až jim prostranný kostel ani nestačil. Dle souvěkého obyčeje nábožní křesťané klečíce, se zvláštní oblibou konávali po odpoledním požehnání, někteří buď v kostele, buď na hřbitově rozjímání o utrpení Páně či křížovou cestu, jiní zase v průvodě šli ke kříži, na Vysokém vrchu stojícímu, a že tu kříž pněl, začali jmenovati horu Kalvarii. Odtud rozvírá se přerozkošná vyhlídka na český jih.

¹⁾ Žejdlík vína byl tenkrát za šest kr., máz (pinta) piva za 4 kr. libra hovězího masa za 5 kr., kapoun 20 kr., podsvinčátko 45 kr. atd. — ²⁾ Anno 1724, dne 14. Martii, hat die Herrschaft von Brewhausz zu Miltschin von ein Gebrew altes Bier zu 16 Fass die Franckstewer von jeden Vasz ein Gulden, nach abzug des elfften und zwölfften Vasses per 2 fl. 40 kr. bezahlt 13 fl. 20 kr., zní lístek stvrzující daň z várky, kterou vrchnost krajskému úřadu odvésti musila. Pivovar (poslední v našem městečku) stál v místech domu p. Kubisky blíž masných krámův.

Za jasného počasí letí oko divákovo k západu přes hrad Vysoký Chlumeč a homolovité Brdy na mohutnou baštu šumavských hor, ze kterých poznává Jezerní stěnu, bavorský Javor, za bání kašperského Džbánu temné pásmo kvildských lesů a utkví na tatíku těch velikánů Boubínu, k němu tnlícím se Schreineru s Libichovem i minouc Liščí hory pádí ku Kleti a Novohradské vysočině. Na východě zří historicky proslulý Choustník, bájemí slavný Svidník, starožitné Hradiště a zastaví se, přelétnuvši táhlou planinu smilohorskou na dvojitém Blaníku, za kterými se bělá vesnicemi a městečky bohatá krajina vlašimsko-ledečská. A v jiných rovinách mezi vzpomenutými horami co třpytí se rybníků, modrá lesův a probleskuje věží, bělavých domů jednotlivých měst a vesnic. Oko nerado trhá se od takové krásy téhle Boží české přírody a opět i opět vrací se k ní a ústa maně vyšeptnou slova sv. Jana: »Tak Bůh miloval svět!«

Umýslil si pečlivý Nerad, že na těch místech založí kapli Utrpení Páně a u cesty k ní křížovou cestu. Pozemek patřil městu, slouže za pastvinu ovčím. Farář požádal magistrát o dovolení ke stavbě, a tu nejenom že radní páni ochotně povolili, ale, spatřující v novém činu duchovního čest i prospěch města, zavázali se pomocí přispěti a převzíti patronát k udržování kaple. Osadní lid rovněž přispěl penězi, prací, povozy a duby na kříže. Konsistoř r. 1744, 26. června, vyjádřila písemně svůj souhlas s podnikem, který překazil vpád Prusů, jak svrchu uvedeno, že po tři léta s prací otáleno. Až r. 1747 na zimu navezen kámen, a v létě příštím počato. Zdejší lid zachoval pěknou pověst o stavbě. Farář měl krotkou hrdličku. Tu brávali zedníci zrána sebou nahoru a když něco potřebovali, pouštěli ji s lístkem na krčku dolů. A tak milé ptáče letem ulehčilo sprostředkování a cesty. Na podzim dílo dokonáno.

Pražská konsistoř listinou ze dne 6. května r. 1749 davši povolení ku sloužení mše sv. v nové svatyni, prohlásila ji za kapli veřejnou, a provinciál řádu sv. Františka, Wolfgang Beniš t. r. 8. července nadal křížovou cestu odпустky, jaké papež Klement XII. za obvyklých podmínek zbožným poutníkům propůjčil, delegovav ku svěcení guardiana votického, Quidona Bleiweise. Koncem července r. 1749 u přítomnosti vikáře traktu chejnovského Václava

Kaberta, děkana v Červené Řečici a přemnoha okolních kněží, nesčetných poutníkův Nerad sám se srdcem radostným posvětil kapličku — dílo svého přičinění.

Nad oltářem zavěšen v bohatém ráme krásný obraz: Ježíš v zahradě Gethsemanské andělem posilňován, jež v Praze neznámý umělec vymaloval,¹⁾ a na vížku zvonek od bývalého pranýře, jenž uprostřed náměstí stával. Návod a pobožnost křížové cesty, kteráž dosud zvláštním způsobem se odbývá, dle objemného originálu františkánského přizpůsobil Nerad sám.²⁾ Městu plynul potom z poutí slušný užitek. Měli také měšťané takového zapotřebí; neboť v úterý po neděli provodní, r. 1748 na Bezděkově vypukl oheň a zachvátil celou dolejší polovici města se zámekem, kterýž potom více obnoven nebyl. Vyhořelých domů napočítalo se 46, mezi nimi škola.

K naléhavým prosbám, an kus stropu se sřítíl a trám pozední spadl, dal se konečně r. 1754 hrabě František Josef Khuenburg do přestavby sešlého kostela, nedostáv úplně smlouvě z r. 1740, že nedal loď sklenouti a budově nepoložil těžké krytiny, ponechávaje i na dále šindel. Oprava začala věží, v níž nalezen jeden zvon mrazem puklý. Zedníci vyhnali ostří věžního jehlance do výše třinácti metrů a otvor uzavřeli kamenem, z něhož k nebesům čněl kříž. Výška věže dostoupila 43 62 metru. V kostele zdělán nový, rákosový strop, vyšší dřívějšího, okna upravena, ale nešťastně; poručil mistr u všech nahore vytlouci kamennou gotickou kružbu a oblouk zakulatiti. Tím kamenné pruty a jiná kamennická práce XIV. stol. v niveč a úplnou zkázu přišla, jakož i kamenné sloupy a rozpěráky lodní, které ještě za našich časů na

¹⁾ Nalezen r. 1895 v radnici na půdě; † professor Sequens při návštěvě chrámu Páně vyjádřil se, že manýra malby vede ku Brandlovi; však značky jeho, že obraz ustřížen, nenalezl. —

²⁾ Částečně zachovalý původní exemplář chová p. Fr. Cervenci, měšťan, s tím titulem: Cesta křížová neb krátká zpráva o velmi užitečném duchovním cvičení cesta kříže nazvaném od rozličných slavné paměti Římských papežů s nesčíitelnými odpustkami štědře jest obdarována a menším bratrům jak Observantům tak Reformantům horlivým poručena, aby cestu tu množili a rozšířili k uctění ukřížovaného Ježíše a věrným duším k spasení. Cum licentia Ordinarii. Vytisknuta u Jana Karla Hruby. Ta rukověť dána do tisku třikráte, posledně valně pozměněna roku 1897 od pisatele těchto pamětí.

farské zahradě se povalovaly. Tak porušen soulad prvotního slohu budovy, aspoň před tím zevně se jevící. Dřevěnou předsíň, aby hájila bezpečněji a trvaleji západní portál před větry a závějemí sněhu, pro něž často lidé do chrámu nemohli, dal z kamene postaviti a na ni mramorovou desku vložiti s nápisem: Ecclesiam hanc parochialem gloriosae Mariae Nativitatis dicatam vetustate ruinosam exstruxit ac munifice ornavit illustrissimus ac excellentissimus Dominus d. Franciscus Josefus S. R. J. comes de Kuenburg, L. B. de Kuenegg, in Jung-Woschicz, Miltschin, Kamberg et Graffenau, utrius caes. et reg. Majestatis consiliarius intimus, celsissimi principis et archiepiscopi Salisburgensis magnus aulae Mareschallus et supremus venationum praefectus nec non archiepiscopatus Salisburgensis pincerna haereditarius etc. Anno post virginis partum 1754, t. j. Kostel tento farní, narození blahoslavené Panny Marie zasvěcený, stářím sešlý, vystavěl a štědře ozdobil nejosvěcenější a jeho Excellence pán, p. Fr. J. svaté říše římské hrabě z Kuenburgu, svob. pán z Kuenegu na Mladé Vožici, Milčíně, Kamberce a Graffenavě, obojího císa. a kr. majestátu tajný rada, vznešeného knížete a arcibiskupa solnohradského velký dvorní maršálek a nejvyšší lovčí jako i arcibiskupství solnohradského dědičný číšník atd. Roku po porodu Panny 1754. Štědrá ozdoba jevila se tím, že hladké stěny chrámových zdí posety barokovými štukaterskými výběžky, z nichž jmenovitě bohatý ochoz stropní a u oken četné sádrové hlavy andělíčků vynikaly, a mezi tím upravené rovné prostory oživeny nákladnými freskami slovného pražského malíře Jana Spitzera, celkem osm na počet, představujícími výjevy ze života Rodičky Boží: I. *Sv. Jáchym* čte z knihy na klíně položené. Nad ním vznáší se dva andělé, před ním v koši dvě holoubátek. II. *Sv. Anna* vyučuje dívenku Marii Písmu sv., k čemuž několik andělů přizírá. III. *Obětování Panny Marie*: Máteř vede po stupních chrámových dcerušku Marii k nejvyššímu knězi, jím v bohoslužebném rouchu s rozpjatou náručí za průvodu levity se svíce z otevřených dveří vstříc spěchajícímu. Při velmi živé scéně na pravo se spatřuje klečící muž s holí. IV. *Zasnoubení P. Marie*. Pod desaterem u sedmiramenného svícnu kněz stojí, žehná pravičí sv. Josefa, jenž, v levé ruce drže bílou lilii, pravou svaté svojí nevěstě za dozoru jediného svědka

prsten navléká. V. *Zvěstování P. Marie*: Do světnice naplněné jasmínem z holubice uprostřed trojhranu se vznášející, slétá s hůry anděl, podávající lilii Panně, na klekátku před knihou skloněné. VI. *Navštívení P. Marie*: Alžběta se Zachariášem vítají Matku Páně s průvodcím na práhu svého domu. VII. *Na nebevzetí P. Marie*: Jedenácte apoštolů se stařenou nachází v prázdném hrobě pouhé roucho; nad nimi vzlétá Bohorodička v andělském zastupu k nebesům. VIII. *Korunovace P. Marie*. Bůh Otec, drže žezlo v levé ruce, na kouli světa spočívající, Bůh Syn, třímaje levicí kříž, pravicemi společně kladou na hlavu blahoslavené Panny zlatou korunu. Kolem překrásné skupiny víří nesčetné množství andělů, růže a květů rozléhajících. Po stranách této fresky zobrazena na levo allegorická postava víry, druhá lásky, na pravo naděje a spravedlnosti, nad chórem pak milosrdenství, všechny v bohatých okrasách květinových, nanejvýše růžích. V lomenici vítězného oblouku na modré půdě jeví se zlatý nápis ukrývající letopočet: *Mariae Reginae Coeli DICata* (t. j. Marii královně nebeské zasvěceno: MDCCLIII. = 1754). Postavy prvních sedmi fresek v životní velikosti překvapují typem v pravdě židovským, jen obličej Matky Boží nikoliv. Stropní malbu (VIII. s okolím) provedl Rainerův žák František Müller, později proslulý dvorní malíř. Původní sloh presbytáře znešvařen některými barokovými přívěsky k oknům, jakož i zazdřením průčelního okna. Po obou stranách hlavního oltáře namalován s pravé známý soud Šalomounův, s levé útěk sv. Rodiny do Egypta a celé kněziště natřeno křiklavou červení, kterou zničena přirozená barva kamenných ozdob a žebroví. Také části umělého sanktuaře a výstupku pro sedadla při slavné mši sv. nemilosrdně odtlučeny. V lodi zmizel oltář svato-horský, ustoupiv přeloženému sv. Jana Nepomuckého, kterémuž světcí Miličínští sousedé r. 1736 vystavěli na náměstí slušnou sochu kamennou s prosbou: *Dive Joannes ora pro civitate Milczinensi*, t. j. svatý Jene, oroduj za obec milčínskou. Rok po malbě, vloženy na chór stkvostné varhany, jakých v Čechách pomalu; aspoň r. 1755 na počátku roku svědčí zádušní účty, že panu varhanáři Sedleckému dáno proti kvitanci závdavku na nové varhany 110 zl. r. Tím důležitá oprava skončila, a jest litovati, že podrobnějších známostí nás nedošlo.

Neustálé války za vlády Marie Teresie vysušovaly kapsy jak vrchností tak poddaných, že na to i veřejně reptáno, neboť vše, co jméno mělo, obtíženo bylo daněmi. Vláda sáhla i na cechy, ukládajíc jim per patentes větší poplatky, ač různé ano i měsíční páni mistři a také tovaryši na »těžké vojny« ode dávna jako stálou daň platili. A r. 1755 šacovány jsou matky pokladny až tuze, že bylo třeba brániti se. Společně vseckny cechy tak učinily, každý zvláštní prosbou na krajský úřad. Nejpodatřenějším výkvětem suplik toho věku bude pánů tkalců, životní poměry sousedů dost objasňující:

Před vysoce urozeného Pána, pana Vincenciusa Ignace sv. ř. ř. hraběte Vratislava z Mitrovic, pána na Lochovicích, Mezďfíči a Celkovicích, Její královské Milosti Reginae sekretáře, komoří a radu, též consessus deleg. in causa suma Principis et commissorum, neméně taxatora stolae též invalidů, nejmilostivěji ustanovené kommissee assessora jakožto i král. kommissaře v kraji bechyňském dílu tábořského, též dědičného kuchtmistra v království Českém, pána milostivého. Vaší velevzácné hraběcí Milosti nejponíženější k nohám padající od společného cechu tkalcovského v městě Miličíně, vys. uroz. p. hrabě, vysoce zřízený krajský kommissaři, pane milostivý! Slavný král. krajský auřad s tímto nejponíženějším spisem zanáseti se osmělujeme v příčině toho sub praesentato 11. Julii Ai hujus per Patentis na nás uloženého měsíčního platu, kterémužto my sice v nejmenším se spečovati nemíníme, nýbrž toliko, poněvadž u nás předivo velmi na mále se rodí, tak že to ani pro domácí jednoho každého hospodáře vlastní potřebu nepostačuje, tím samým taky naše řemeslo toliko od Februaris až do Julii skrze nějakého půl léta prakticírujeme a ostatně s naším polním hospodářstvím — ti ale, jenž svých rolí nemají i taky nádennickou práci — sobě svého chleba dobýváme, neméně též jak královskou kontribucí in reali et fictitio tak taky každoročně z naší cechovní pokladnice, která když prázdná jest, z naší vlastní kapsy 1 rýnský platiti musíme, tak že by při tak na mále prakticírovaném našem řemesle nám obstáti a takové kolikanásobné daně vybejvati za možné nebylo. Pročež slavného král. kraj. auřadu s tímto všickni společně k nohám padající nejponíženěji žádáme, aby z ohledu tak špatně prakticírovaného našeho řemesla a mnohonásobných, usta-

vičných daní nám z toho měsíčního quanta nějaké slevení dle nejmilostivějšího uznání učiněno, a my na další čas při našich skrovných živnostech zachráněni a zachováni býti mohli, kteréžto milosti se nejponíženěji těšíce za slavné kralování Jich cís. král. Milostí i také slavné panování všech nejvyšších král. Dicasterií (úřadův) na našich nehodných modlitbách trvajíce, zůstáváme sl. král. krajského pána, pana milostivého věrní a nejponíženější, poslušní: celý společný cech tkalcovský v městě Miličíně. . . Pochodili dobře. Krajský poručil jim napsati dekret (21 Octobris t. r.), že tkalci naši se od této daně osvobozují a mají jako v jiných venkovských místech platiti jenom $\frac{1}{2}$ krejcaru kolkovného.¹⁾ I ostatním cechům ulevěno, jen obci nikoliv. Po záporně vyřízené prosbě sehnali otcové města v září 1755 celkem 262 zl. pro pana kontribučního na daně »vojenské, co plačtivě podstupují.« Že pak neplatili v čas, posláno exekuci, jež ve 13 dnech za tabák a maso 1 zl. 15 kr. protrávilo. K tomu ke všemu nemoce je soužily. Peteče, »ta zlá strast« je po dvě léta navštěvovaly a nejen staří ale též jadrný lid »černými neštovicemi žalostně jest odbíán« zejména koncem r. 1757 a začátkem r. 1758, kdy od října do března kolem 100 lidí duši pustilo a také starostmi, prací a věkem sešedivělý farář Nerad († 5. února 1758) po třináctidenní chorobě, nakaziv se při zaopatřování. V matrikách čteme (latině) nekrolog: »Zbožně v Pánu usnul učený pan Josef Neradius, církevní kněz, kdysi chovanec bohosloví nákladem dvoru královského . . . muž plný zásluh a hodný úcty, jenž po 33 roky úřad horlivého pastýře a faráře zde v Milčíně zastáváje, ovečkám a nástupcům svým, aby snáze cíle, k němuž stejně všichni běžíme, dosáhli, na hoře Kalvarii kapli svým skoro nákladem (suis fere sumptibus) zbudoval a křížovou cestu zanechal. Zanícen snahou, aby duši svou položil za ovečky své a tak stal se obětí lásky, u nemocných, jimž léky spásy donášel, petečemi se nakaziv poslední svaté útěchy od sestrovce svého a kaplana (od r. 1753)²⁾ Jana

¹⁾ Z listin cechovních. — ²⁾ Sestra farářova Markéta vdala se za Bernarda Kavku, učitele. Kaplan Jan stal se později kaplanem ve Vožici. Bratr Neradův Thadeáš stal se purkrabím v Jetřichovicích, Prčici a r. 1746 na pensi v Miličíně zůstával. Syn jeho Jan Neradius, r. 1758 v matrikách jako clericus diaconus poznamenaný dostal se za kaplana do Pacova. Nebožtíku faráři hospodařila sestra Barunka, jež r. 1759 u nás při sestře bydlila.

Kavky přijal a pastýře povinnostmi léta Kristova naplniv (pastorIs offIClo annos ChrIstI a DIMpLens) v 69. letech duši k odměně vydechl. « Pochován do krypty v kapli Dolorosae. Že pak zařízení jeho po půldruhého století blahodárně působí, obyvatelstvo dosud s úctou a láskou naň vzpomíná.

Nežli přikročíme k líčení dalších událostí, popíšeme krátce proces, jež magistrát dílem za sebe, dílem za pány »audy městského aurzadu« po delší řadu let ku konečnému neprospěchu podnikal. Hrabě Maxmilian chtěl panství miličinské zaokrouhliti koupěmi některých dvorů a domů šlechtických v městě, jak svrchu zmínka byla. Získal neznámého času od Marie Anny, rozené Vančurovy z Řehnic, vdovy po rytíři Kropáčovi z Krymlova a Hohefällu, opět vdané za Františka Václava Malovce z Malovic, dvorec řečený Kropáčovský, dříve Majšnerovský a před tím Šiškovský (viz r. 1644) jmenovaný. Po předčasné smrti téhož pána ohlásila hraběnka Černínova, že nevýhodný trh držeti nemíní, aby věřitelé se oň porovnali. A tak dvůr upadl ad cridam. Než právo prošlo cestou zákona, že stateček řídil se městským šosem, magistrát z povinnosti ujal se ho jako sequestor a dal jemu za hospodáře městského písaře Bernarda Kavku. Konečně 23. Augusti 1751 navolil se úřad a, srovnáv nároky pánů věřitelů s podotknutím, že nadále jmění výsledkem licitace spraviti dlužno, sestavil řadu creditorů tak, jakž který při právě se ohlásil a svou »pohledávajičnost« dostatečně dokázal: 1. za classificatorní vejповěď o předešlém obšacuňku s citací pánů věřitelů radě 10 zl., r. 2. zdejší obci a sice obecní neb contribuční kase zadržalých od r. 1741—1747 inclusive contribučních též jiných královských dluhů, daní dle přiložené likvidací a od ouřadu učiněného moderací se adjustíruje 400 zl., 3. urozené paní Maxmilianě Lhotkové, rozené Dohalské, nyní ale jejímu dědici p. rytíři Františku Lhotkovi ze Smyslova¹⁾ dle její přípovědi 1730

¹⁾ Istrumentenbuch I. fol. 45, 114, 115: Jakož jest uroz. paní Max Lhotkova ze Smyslova dle své poslední vůle pod datum v Lomný dne 27. září, r. 1740, k záduší chrámu Páně sv. Martina v Mladé Vožici 400 zl. po 5% na věčnou fundaci odkázala a k zaplacení svého syna i dědice p. Františka Lhotku zavázala, kterýžto p. rytíř takovou dlužní summu 400 zl. — majíce on v městě Miličíně na domě p. Antonína Kurského 1000 zl., kterýžto dům od téhož

5. Jannuarii, 1000 zl, r. 4. faráři zadržalý úrok zádušní a desátek 60 zl. 40 kr., 5. vrchnosti činžovní plat 6 zl. 48 kr. 2 d., 6. kostelům: vožickému kapitál 150 zl., filiálnímu oldřichovskému 350 zl., filiálnímu vrcholovickému 500 zl. dle právní přípovědi ddto. 12. Octobris 1733, 7. p. Janu Martinu Behauptovi, měštěnínu král. starého města Pražského, dle přihlášky r. 1737, 9. Februarii 2250 zl. přináleželo, všeckněm cum sua causa t. j. s úroky.

Na to vyvěšen jest téhož datum skrze obyčejnou prodajní ceduli ad valvas curiae (na bránu radnice) týž grunt kropáčovský ku prodaji plus offerenti et melius solventi (kdo dá víc a lépe zaplatí) ad terminum šesti neděl. Sentenci tu vynesl konšel František Prchlík u přítomnosti celého magistrátu (dne uvedeného) jakož i kontribučních výběrčích: Vojtěcha a Chytry, Tomáše Kavky, Andresa Cerného, zástupce faráře Jana Nerada, církevního bohoslovce, ryt. Františka J. Lhotky z Červeného Újezda, Jakuba Fr. Schönicha, vožického hejtmána, a splnomocněnce p. Behaupta (jméno?). Behaupt nebyl se zařazením na poslední místo spokojen a odvolal se k appellaci, kteráž, zadrževši veřejnou dražbu, po rozvážlivém a dostatečném uvážení toho, co právo a spravedlnost nese, roku 1756, 20. prosince, uznala, že magistrát špatně usoudil a dobré odvolání učiněno bylo: proto dne 23. srpna roku 1751 učiněná klassifikatorní sentencí se ruší a tímto ničí, appellant p. Behaupt ale při šacuňku soudním dne 3. Decembris běžícího roku o zámečku (»Schloss-Haus«) i dvorci s příslušenstvím v přednosti se ponechává po prioritě kontribucí, v restu zůstávajících zemských daní, vrchno-

p. Kurského roku 1755 za 3000 zl. jsem koupil a jemu až na ten tisíc zl. vyplatil, — za mnou témuž chrámu Páně vožickému per cessionem jest vykázal. Pročež k tomu dluhu 400 zl. do Vožice . . . se přiznávám . . . a do hypoteky své jmění kladu, tak vyznává na milíčinské radnici r. 1756, 24. Jannuarii, Josef Novák, který děkanu vožickému Danieli Pelikánovi již t. r. 25. května dlužný obnos proti stvrzence složiv, dům hned 1. června 1765 Josefu Pechiovi z Weitenfeldu prodal, vysvědčuje, že závazků na domě není Instr. B. III., 33. Po Fr. J. Lhotkovi leží v městských knihách zápisy: 1. zaručuje se na rok (od 23. Julii anni 1738) za dluh 50 zl. svého šucovního žida Bernarda Barocha Jakubu Jahenovi, správci v Libenících. 2. Vyznává, že se svou sestrou dluhuje sudoměřickému šenkýři Johannesu Jenčovi 29 zl., za něž při sv. Havle roku 1750 obilí složí.

stenských gruntovních a jiných platech též farářových desátkův. Appellujícími dědicům paní Lhotkovy o 1000 zl. kapitálu cum sua causa, který nedbanlivostí městského úřadu dle učiněné přípovědi do městských knih zanesen nebyl, dává se za právo regresu (odškodnění) na magistrátě, že to zavinil. Však Behauptovi za útraty soudní v první a druhé instanci nic povinni nebudou, kromě složení účtů za čas administrace nad těmi pozemky; neboť ve dluhu se dvorec témuž creditoru Behauptovi propouští. Pro pány z rady zněl rozsudek ostře. Činili tedy námitky častými poježdkami do Prahy, usilující jednak o zrušení povinnosti k panu Lhotkovi, jednak ve příčině vynahrazení právních škod i útrat, jelikož Behaupt i těchto požadoval a novým stáním dosáhl. Něco uprosili zavedením nějakých vyšetřujících kommissí a v Praze skrze zástupce. R. 1758, 14. Aprilis, appellační radové: František svob. pán Příchovský z Příchovic, rytíř Jan Marcel Heneth, obou práv doctor Hynek Veith »stloukli neodvolatelné, smírné narovnání mezi stranami: Jelikož témuž Behauptovi 29. Novembris 1756 od vysoce slavné appellační komory již od r. 1737 5. Decembris ex capite conducti mutui (obapolnou smlouvou) cum apertinentiis nálezem při- a vysouzen byl kropáčovský grunt . . ., na což on vésti musil casační soud proti classificatorní výš uvedené sentenci, jemu appellantu Behauptovi tam in prima quam in secunda instantia (v první i druhé stolici) způsobené škody a útraty salvo regresu contra quem cunque (s právem odškodnění proti komukolivěk) městská rada v Miličíně nomine odškodnění 281 zl. 52 kr. r. in tempore legali, proti tomu nic excipendio (výjimkou) nenamítajíc, zaplatiti měla; leč slavná commissí appellační s ním to na 200 zl. smluvila, čemuž od rady deputátoři nijak neodpírají, chtějíce, aby salvo iure suo (dle jejich práva) jim výlohy při administraci z toho gruntu vzešlé poraženy byly mandatario nomine et in optima forma iuris (rozkazem a nejlepším způsobem práva).« O to že se smluví s ním a slibují zbytek splatiti v roce 1758 a 1759 vždy při sv. Havle. Na tom zůstáno. ¹⁾ Podepsali Bernard Šiller, konšel, Tobiáš J. Musil, syndicus, křížky vyznačili podpis Václav Černý, obecní starší, Petr

¹⁾ Podáváme místy slovně ku poznání způsobu tehdejších soudů a jich dopisování.

Čáp, Andres Černý z prostředka obce. A poněvadž na vynahrazení těchto škod a právních útrat následkem spravedlnosti per sententiam přijatých 200 zl. dle nejmilostivějšího uznání appellací Bernard Kavka (místo obce) condemnovaný (odsouzen) byl, že s platem váhal a jej k libosti magistrátu učiniti se zdráhal, následovala od slavné appellací r. 1762, 22. Decembris, missiva k radě naší:

Opatrní, přátelé milí! Dali jsme sobě Vaši na nás odeslanou zprávu s tím při tamní vrchnostenské kommissi písebně od Bernarda Antonnia Kavky poddaným prohlášením, že on M. Behauptovi ty od Vás dle při královské appellatorní kommissi stálého závazku jemu Behauptovi zaplatiti a zapraviti chce dlužné dvě stě zl. na vyrovnaní právní útraty s tou výminkou, aby do takové summy také onen od Vašeho spoluauda Bernarda Šillera za zaprodaný kus pole jemu Kavkovi zadržalých 30 zl. vtaženo bylo, náležitě přednésti. Uznavše my, že při takovém Kavkovským závazku své pozůstavení ta věc mlti má a Vy vejš jmenovanému Behauptovi na jeho ostatní k dosáhnutí od B. Kavky takových commissionaliter porovnaných 200 zl. právní dopomožení popřáti máte. Pročež Vy dle toho, jak se zachovati věděti budete. František hrabě Věžník, Vojtěch Gayer datum ut supra.

Magistrát nařídil novou domácí kommissi na den 1763, 10. Januarii, v níž zasedali splnomocněnci obce Václav Bílý, Tobiáš Musil, František Prchlík, kteří podávali Behauptovi na spokojení rozepře 150 zl. za všeckno, o Kavkovi už se nezmiňující. Nepovolil, ale cí. král. kommissi pražskou do města si zavolal, chtěje spravedlnost. Hned 18. Januarii poštovní diligencí přijeli: František Arnošt hrabě z Wallisu, rytíř Jan M. Heneth, JUDr. Hynek Veith a na radnici za mnohých nesnází i využitkování všechné trpělivosti učinili dobrovolné, neporušitelné porovnání: totiž že nadjmenovaného práva milicínského oudové . . . jemu Behauptovi jménem vejš podotknutých hospodářských restův auhrnkem 150 zl. rejn. — pod kteroužto summou však ty dle již prve se stálého porovnání jemu Behauptovi za vynaložené právní útraty a škody povinované a posléz od Bernarda Kavky ze svého měšce k zaplacení přiřknuté 200 zl. r. se nevynacházejí alébrž vyjímáné býti mají —, při sv. Jiří t. r. 1763 v hotových a vůbec berných penězích a to najednou, zcela, zaupna

sub paratissima executione (pod okamžitou exekucí) odvésti a zaplatiti povinni jsou a tím se také k novému zavazují, též od nějakého, všelijakého proti jmenovanému Behauptovi za tou příčinou důmnělého práva neb regresu dokonale a zauplna odstupují a odpouštějí. Z měšťan připojili podpis: V. Bílý, t. č. purkmistr, Jan Lichtnekr, konšel, B. Šiller, konšel, Jan Hájek, spolukonšel, T. Musil, syndicus, Andres Michael Černý, t. č. primas, Antonín Jirásek, Vojtěch Chytra, radní, Josef Ohnesorg, František Prchlik, obcí deputirovaní. Jiní věřitelové porovnali se o své nároky s hrabětem a tak konečně r. 1769, v dubnu, Hynek Elger, vožický vrchní, jménem svého pána pustil Janu Martinu Behauptovi v řeč. dluhu 2250 zl. dům Kropáčovský, což do městských knih (str. 816) zaneseno. Rod Behauptů tu v Miličíně potom po několik desetiletí trvale bydlil a Janův syn Josef za sebe i příbuzné 200 zlatými při záduší našem nadání založil.

Po krátké administraci kaplana Kavky přišel do města nový farář již začátkem března r. 1758 a sice Čeněk Josef Morávek, před tím duchovní správce v Šebířově. S ním přistěhoval se také nový kaplan, jeho mladší bratr Mikuláš Morávek. Oba pocházeli z Polné, a to z otce Martina Hynka, jenž jako proslulý mistr řezbářský v tom městě seděl na pěkné živnosti a hodnost městského konšela vzorně po mnoho let zastával.¹⁾ Čeněk honosil se nevšedním vzděláním, znaje se slušně v latinském veršování a astronomii, jsa při tom kněžského úřadu nad jiné pečlivější. Na štít farní budovy, jako i v Šebířově na kostele, sestavil a namaloval »podivné sluneční hodiny s figurami, až lidem oči nad nimi přecházely.« Sepsal důkladný inventář celého obročí a zaznamenal do knihy missív, jináč Patentes vernaless nazývané, rázné slovo o nesnesitelných, mimořádných daních, které z dovolení papeže Benedikta XIV., císařovna Marie Terezie na kněžstvo

¹⁾ Měl sedm synů a z těch Jan, člen řádu Ježíšova, byv delší dobu superiorem missií na Moravě, jako poenitentiář koleje pražské před r. 1762 zemřel. Václav, usadil se v Polné, František v Soběslavi a pilně řezbářili všickni. Otec Martin ve věku 83 roku na faře miličinské r. 1762, zpívaje spolu píseň: Chvála Tobie o Boze nass, který o nás péczí mass, poziehnáním Twým darziss nas a po tomto ziwotie w ziwot wieznný uwediss nás, po krátké nemoci skonal a ve kryptě farářské v kostele pohřben byl.

uvalovala po mnoho let. R. 1761 svolili stavové čeští na sněmu dvojnásobný příspěvek na válečná vydání v obnosu 4,200.000 zl. pod tou podmínkou, když venkovské kněžstvo pomůže 150.000 zlatými. Rozpočet na vožický vikariát žádal 1744 zl., jež měli odvésti hned v lednu t. r. Vypadalo rozdělením na děkany: vožického 146 zl., ledečského 320, červenofečického 146, faráře: bohdanečského 72, chotovinského 72, vrcholtovického 58, hořepnického 146, miličinského 146, zhořského 72, novoveského 102, pacovského 146, administrátory: chýšeckého 72, hoštického tolikéž, neústupovského 58, střezimířského 44 zl., summy to přes sílu jejich. Mohlo se platiti ovšem, senem a vůbec plodinami. A už r. 1762 na novou přírážku válečnou duchovní téhož děkanátu 300 zl. ve 14denní lhůtě přinést musili a to mimo daň, »kterou duchovenstvo z polí, nadací a všeho jiného odvádí, což na tento rok zvýšeno všeobecně na 40 per Cento;« r. 1763 výběrčí na týchž vymáhali zase 450 zl., že správně povzdechli miličinský kněz: »Tu v samých souženích jako andělé abychme živi byli.« Také pro váhavé placení r. 1764 exekucí dostal voják dobrosmyslného, až z ruky bral. Časté průchody vojsk přinášely obyčejně do městečka »nemoc hlavní«, nebo neštovice, na něž v letech 1758—1762 v Miličíně dost vojinů císařských zahynulo a zde na hřbitově věčný pokoj našlo. I zajatí Prušáci, jmenovitě r. 1762 na podzim s regimentemavidnickým sem přivedení, že na mrazu venku ponechání, bídě u nás umírali.¹⁾ Vpády pruské živily protestantské smýšlení v Čechách, hlavně emmisari, kteří pašovali do království zapověděné knihy a brožury proti vládě. Úřady vynesly prudká nařízení na ně a na Tá-

¹⁾ Mezi r. 1666—1761 dle matrik táhlo a leželo v Milčíně vojsko: r. 1666—1671 logirovala tu compagnie Pettau, u níž sloužil uroz. p. Ladislav Chlumčanský, wachtmistr a jeho p. soldat uroz. pan Jindřich Šasovec. R. 1665 nejvyšší lajtnant Dentulin, 1681 setnina Guin, 1682 uroz. p. Mikuláš Slavkovskej z Negepina, soldat kompanie France Vacura, v říjnu regiment Kordule, 1698 JMC minírové, 1714 kyrysaři regimentu Martin, jiní pluku Emanueliš, r. 1718 Vilím Dejm ze Štříteže, pluku Tenšovského skutečný hejtman, 1749 pluk Dimar, husaři, 1751 granátníci pluku Altkönigsek, 1755 Sasové (haeterodoxi milites saxonici). R. 1758 pochovali zde dělostřelci pluků Forkacz, Latroni, Reisinger (pyrotechnae), Wallis mnoho spoludruhův. Později farář zapsal krátce, že voják je z »Raiter-krmentu« nebo: »Vojanda Marjana měla tu dítě.

borsku, kde zvláště mlynářští krajánci zmíněný obchod provozovali, i vojsko je chytalo. Kněžím poručeno přísně podezřelé osoby examinovati. Však vlašně v březnu 1762 oznamují faráři z Chotovin, Velké Chýše, Miličina, Neústupova etc., že na osadách mají dobrý, věřící lid a potulných kazatelů též kazitelů víry, že u nich netřeba dbáti, ani osadníci svůdce sami zhurta odpudí.¹⁾ Proto přece krajský úřad r. 1763, 23. ledna, oběžníkem proscribuje 11 roznášečů knih z Uher, lid v náboženské zatvrzelosti utvrzujících a bludy sejcích (prý) zejména v okolí Nové Vsi a Miličina.²⁾

V Ješeticích na živném dvorci (nyní čísla 2, 3., 4.), v němž i kaple upravena byla, oháněl se v rytířském a bohabojném živobytí pan Jan Liborius Jeník Zásadský z Gamsendorfu s chotí Boženou, rozenou z Löwenfelsu, dceruškami: Veronikou, Ludmilou, Alžbětou, Františkou Josefou. Poslední všechny přetrvala. Zdědivši stateček, zůstávala ve stavu panenském, jsouc pobožnou dobroditelkou chrámu miličinského, do něhož paramenta, povlaky oltářní a jiné věci od plátna obstarávala, jakož i dotaci na udržení oltáře Bolestné Matky Boží 100 zl. rýnskými složila, davši před tím svým nákladem postavití oltář Pána Ježíše v žaláři s postrannými obrazy Panny Marie Pasovské a Antonína de Padua. Když se jí věkem přitížilo, do města se odstěhovala, »do té prelátské chalupy u veliké lípy«, aby do kostela blíž měla. Testamentem ze dne 20. října r. 1760 za dědice celé mohovitosti učinila chrám Páně miličinský, kdežto těla jejích milých pánů předků v Pánu odpočívají, a to sice tím způsobem a oumyslem, aby ku zvelebení cti a chvály Boží, ku prospěchu a spáse bližního též polehčení duše svojí i celé Jeníkovské familie při témž chrámu kaplan fundírován býti mohl základem 2000 zl., z čehož pode jménem štanc měl bráti ročně 70 zl. a z povinnosti každý týden za zakladatelku a nahoře uvedené členy Jeníkovské rodiny mši sv. konati, při každé mši sv. vzpomínku, po kázání modlení učiniti. Ze zbytku úroků (30 zl.) měl farář kaplanu »z ohledu sobě prokázané a velmi potřebné duchovní pomoci zdravu a vychování přátí dotud, pokud patronus loci neb jiný dobrodinec kaplanskou fundaci dostačitelně nedoplní.«

¹⁾ Zemský archiv. — ²⁾ Kniha patentův.

Na výroční requiem přikázala 300 zl., aby kantor od musicírování tolar či 1 zl. 30 kr., kostelníci 30 kr., žebráci almužny, chudé vdovy a sirotci podpory z 5. zlatých, chrám na světlo 5 zl., ostatek farář dostával.¹⁾ Hrabě Khuenburg sice později k nadání Jeníkovny přidal jakési viktualie, ne však tolik, aby kaplana farář snadno vydržel. A tak mu za povolení konsistoře přidal své fundační mše sv. za Vrchotického 52, Pavlína 48, Dvořáka 24, na úmysl svůj 32, takže při skrovných příjmech nesl výpomocný kněz slušné břemeno 208 intencí. Také faráři se nesmíme diviti. Bralť na hotovosti 136 zl. 48 kr., ze záduší 4 zl. 48 kr. Pole pro opakující se neúrodu nenesla skoro ničeho, desátků od lidí správně nedostával: niekterzi nemagicz obilé, uprosili, niekterzi zase splatili ut sequitur, a přemnoží: nedali nicz. Deo gratias.²⁾

Z Miličina vyšel před lety jako zámečnický tovaryš do světa Maxmilian Schiller; že se mu valně v řemesle nedařilo, dal se mezi puškaře na vojnu, později sloužil u dělostřelectva. Za tehdejších poměrů »od czintstuku jako pixenmaster tak daleko avangiroval, že jest při slavné císařské královské Artileryji skrze mnohá léta jakožto Staabsofficír za obrstleitnanta povýšený až do své velké starosti takovou službu s největší svou chválou zastával.«³⁾ V ústech lidu se udrželo, proč tak vysoko byl povýšen. Když prý Laudon Bělehrad obléhal, Schiller dovednou ranou z děla město zapáliv, usplíšil vítězství. Za to mu vojevůdce potom velice přál. Jisto je, že kolem r. 1760 podplukovník na pensi nějaký čas v rodišti, později až do smrti v Týně nad Vltavou bydlil. Ze svého jmění dal r. 1763 nákladně opravit a k nynější podobě uspůsobiti oltář Dolorosae v kapli a to tak, že co bylo ode dřeva, nově provedeno bylo. Po stranách do ozdobných relikviářů umístěny ostatky sv. mučovníků: Viktorina, Celsa, Justina, Martiala, Prospera a Peregrina z katakomby sv. Kallisty v Římě,⁴⁾ na den Obětování Rodičky Boží t. j. 20. listopadu při veliké slav-

¹⁾ Archiv patronatní. Liduška Jeníkova Zásadská . . . † ve stáří 70 let v Ješeticích, svobodná, r. 1755, 3. března. — ²⁾ Účty zádušní. —

³⁾ Instrumentenbuch nadace Schillerovské. — ⁴⁾ Authentika Antonína Weisenthala, administratora v Neústupově, přísežného protonotáře papežského. R. 1759 obdržel od téhož kostel miličinský ostatky sv. mučovníků Patientia a Clara z cemetéria sv. Anežky. Archiv farní. Ostatky dosud v kostele.

nosti oltář místním farářem za assistance Jana Žďárského, kaplana, posvěcen a naň do výklenku postavena byla starobylá a milostná soška (*pervetusta et gratiosa imago*) Bolestné P. Marie, nazývané miličinské.

Týž Schiller obzvláštní ku své milé vlasti majíce lásku ze své mohovitosti ku zdejší obci miličinské a chudému sousedstvu 2000 zl. rýnských jest daroval r. 1771, 18. Junii. Z takového kapitálu úrok 4 zl. per Cento jest jeden díl mezi chudý městský lid k rozdělení vykázaný a ostatní 3 díly ourokův chudobnému sousedstvu neb obci k dobrému obráceny býti mají. Aby pak naproti tomu magistrát velikému dobrodinci s nějakou vděčností se odměnil, ustanovil na časy budoucí a věčné, aby každého roku jedna mše sv. za Max. Schillera a jeho † paní choť Annu se dávala sloužiti a do městských knih o tom obdarování naschvální zápis učiněn byl.« Rok po smrti Schillerově z celé pozůstalosti přibýlo ku předchozímu ještě 519 zl. 23 kr. r. a tak mělo chudinské založení v celku 2519 zl. 23 kr. Ve své poslední vůli pan fundator poručil, aby k rozdělování povolávány byly jisté, zvláštní, bohabojné osoby, které mají bráti spravedlivý zřetel na příbuzné jeho z rodiny Adamovských, Rathouzských¹⁾ a Evy sládkovy.

Těž jinak má Miličín na Schillera památku. Aby druhý kněz při kostele působiti mohl, přidal k základu Jeníkovny obnos 4300 zl. již r. 1768, 21. dubna, a oblíbené kapli poboční 400 zl. Kaplanovi uložil v témdni 5 mší sv.: za spásu duše svojí dvě, za † manželku též 2, za celé přátelstvo jednu, faráři ročně dvě anniversaria. Kostelnímu záduší přikázal pak v téže poslední vůli své rovněž 2519 zl., aby ku potřebám chrámu, fary bez jakéhokoliv

¹⁾ T. j. Kavků, kteří, že v radnici šenčili, rathouzští sluli. Zápisu křestního Maxmilianova jsem v matrikách nenalezl. Schiller všudy jmenuje se rodič města Miličina, kdež žili současně Bernard a Vojt. Šillerové, kterých zde nevzpomíná. Za konání mše sv. platila rada 30 kr., a dělila po 5—10 kr. 33 chudých z úrokův. Kniha o nadaci vedena jest správně až do r. 1830. Když r. 1800 obligace na nadační obnos stát splatil, rozpůjčili kapitál sousedům. V letech 1820—50, tedy v rozkvětu města posud největším, žilo žebráků tak málo, že brali z nadace této až 2 zl. jeden pololetní podpory. Schiller založil v Týně nad Vltavou třetího kaplana obnosem 1400 zl. r. za 164 mší svatých z ročních důchodův.

závazku obráceny byly, summa to, počítáme-li 1 zl. na roveň třem nynějším, věru znamenitá.

R. 1764, 29. července, snesla se nad městem průtrž mračen, která tu a více u Horního Borku obilí zničila, stromy vyvrátila, meze potrhala a Jana Toupala, pasáčka u Svobodů, do Břicháčova rybníka zanesla. Povodeň nabyla velikánských rozměrů, citelně poškodivši dolejší část vsi Ješetic, Radíče a protrhnuvši až u Ouběnic veliký (37 jiter) rybník Tomický. Téhož roku opravovali věž kostelní, kterou »hrozný a tři dny trvající silný luft na jaře rozdrbal«. V ní visel po několik let mrazem roztrhnutý veliký zvon, asi 14 centů váhy, jmenovaný Maria, o jehož původu ničeho nám známo není, jen tolik, že r. 1702 na věži ještě nebyl. Dán jest na opravu zvonář Vítu Ditrichovi v Praze. Ten v červnu práci vykonal i doručil, což zřejmo ze kvitance ze dne 8. června 1784 na 415 zl. 44 kr.: od přelití zvonu 10 centů, po 12 kr. od libry počítaje, vynáší 240 zl., též za dva centy 45 liber nově přidané materiae po 36 kr. za libru činí 171 zl., item od posvěcení téhož nově přelitého zvonu panu ceremoniarusovi 4 zl. 10 kr., jakož také diskrecí kostelníkovi 34 kr., v jedné sumě 415 zl. 44 kr. Od vytažení a zasazení téhož zvonu obdržel Václav Pliger, mistr tesařský a měšťan král. nového města pražského 18 zl. (kvitance 8. června 1764). Pod korunou zvonu se čte: Vicit leo de tribu Juda, radix David! Alleluja! Ecce crucem Domini, fugite partes adversae t. j. Vítězí lev z kmene Judova, kořene Davidova, Alleluja. Ejhle kříž Páně, prchejtež moci protivné. Na jedné polovici zříme kříž, pod kterým Bolestná Mát na klíně drží umučeného Ježíše (jako socha v kapli), u nohou skupení napsáno: Mariae reginae e Coelo DICata Xenlo; na druhé polovici obraz Bohorodičky s Jezulátkem a výše nápis: Leta Panie 1764 ke czti a slawie Boży, Mariae Panny, s. Josefa, ss. Jana a Pawla M. M. (t. j. mučovníků) przeliwany a wietssy uczynieny gsem nakladem Geho W. A. Excellence P. p. Fran. Jos. Hrab. z Künburkgu etc. tež nakladem chramu Panie a Pomocy czele obce a Collatori Milczinske za sprawi Duchovni Vincentia Jos. Morawka, rodileho z Polny, p. t. fararze Milczinsk. (ého), dole. Ao., quo Boemia, sedato altero Borussi bello in pace respirat t. j. v roce, v němž Čechy po utišení druhé pruské války v míru si oddychují, na stranách jeví se podoba sv. Jana a Pavla. Nad celým

okrajem vinou se písmena známé sentence: Laudo Deum verum, plebem voco, convoco clerum. Defunctos ploro, pestem fugo, festa decoro t. j. chválím Boha pravého, volám na lid, svolávám duchovenstvo; lkám nad mrtvými, mor zaháním, oslavuji svátky. Pod tím menší literou: divino auxilio fudit me Vitus Dietrich, Neo-Pragae, ao. ut supra t. j. s pomocí Boží slil mne Vít Ditrich, v Nov. městě praž., roku jak nahoře. Mezi tím nalézáme znak města Miličina a hraběte Khuenburga. Podotknouti tu sluší, že zvonek umíráček či sanktusník na věžičce ve střeše kněžiště nese na sobě slova: Goss mich Nicolaus Löw in Prag, anno 1717 (Slil mne Mikuláš Löw v Praze roku 1717) se zkráceninou na okraji, významu tajemného: Sub p . . z . . i . . m . . p . . l . . w. ¹⁾)

Hrabata Khuenburgové dosáhli na Moravě panství: Tovačova, Střílku a Dolních Moštenic. Když v Tovačově umřel farář Kašpar Ondřej Trtina, praesentován a r. 1770 1. listopadu, investován byl na uprázdňenou faru miličinský farář Vincenc Morávek, jenž potom proslul stavbou farního chrámu Páně a úpravou filiálního sv. Jiří v Tovačově († 1799. 11. srpna, ve stáří 76 let). Možno jest, že Morávek na Moravu poslán jest zúmyslně, aby z Mladé Vožice konečně odstraněn byl znamenitý farář, děkan a vikář Daniel Volfsgang Pelikán, kterýž, háje proti vrchnímu vožickému srdnatě práva obročí a kostela, dostal se do sporu s vrchností a proto, nasytiv se neustálých třenic po radě konsistoře přijal duchovní správu v Miličíně s podmínkou, že patron dá na své útraty farní budovu zdejší postavit, určitým deputatem a dotací zvýší příjem farářův, postará se, aby panští robotníci pole jeho zorali, svláčili, zaseli, ano i úrodu posekavše, do stodoly přivezli. Hrabě všecko slíbil. Pelikán se do Miličina odstěhoval a ze zármutku nad spáchanou křivdou »duševní nemocí (animi morbo) již devátého dne po příchodu se světem a jeho bezprávím

¹⁾ Roku 1765 František Vondrák, měšťan, na cestě z pouti svatohorské u Hospodských náhle umřel 15. června; t. r. na rány, jež od neznámých lotříků utržil, zašel mladý Jan Květ. Roku 1756 dokonal v Lažanech Jiří Straka, 90letý šenkýř, v dubnu oba kostelníci miličínští: Daniel Vobořil (68 let), Antonín Jirásek (83 let). Samotu »u Hospodských« držel ode dávna rod Vondráků, z nichž r. 1764, 16. dubna, Jan hospodu »hospodskou« i se sešlou kovárnou při dědičně od vrchnosti koupil za 70 zl. s roční činží 12 zl.

se rozloučil 25. března 1771 ve věku 56 rokův. V matrikách k jeho úmrtí písař připojil: Hic summa veneratione dignus vir certe multa utilia fecisset, si diutius vixisset t. j. Tento muž, největší úcty hodný, jistě by byl vykonal mnoho užitečného, kdyby déle byl žil. ¹⁾ Po něm jmenován duchovním pastýřem v našem městě šebířovský farář Jan Žďárský. Ten působiv zde sotva 7 měsícův a zanechav po sobě vzornou smlouvu s kaplany, kteří tu na fundacích Jeníkovské a Šilerovské dva živi byli, v krutém hladu a moru v mladém věku 47 let umřel 24. listopadu 1771. Věru tenkrát v Čechách rozžírala se bída, za níž letěly hrozné svízele. Mráz projde tělem, čteme-li, co o letech 1770—1773 kněz Josef Vladyka z Volyně poznamenal do pamětní knihy borotínské při názvu *Miseria in Bohemia*: Z nedostatku obilí zrodila se drahost všechněch věcí a tohoto roku (1771) nabyla vzrůstu nemalého; neboť velmi hustými lijáky zem přílišně, tolik vodou nabobtnala, že nám naděje na žně odňata byla; boleloť nás zajisté, že i při skromnosti semen nemohli jsme pole osíti a většina polí zůstala ladem. A tu potom bída, nad kterou nelze dosti se vyplakati, na nás přikvačila, zvláště na chudý lid, kterého z venkova do měst a městeček ukrutná síla se vyhrnula. Ubožáci slzami a přerývaným nářkem o pomoc prosili, sepjatýma rukama na kolenou měšťany úpěnlivě žádající, aby podáním chleba jejich hlad zkonejšili. Dávali, co mohli, až sami do největší nouze přivedeni jsouce prodávali, kde co měli, aby se jen nasýtili. Tak zámožní zchudli. Větší část království Českého, co hladem nezhylnula, ani boháči z nedostatku obilí sami sobě neřku-li jim pomoci nemohli, vrhla se na jídlo dobytka: trhali, rvali jakousi trávu, kořínky osladě, s rozkoší požívali škodlivých plodů země, jen když hlad utišili. Nenalezše, ukrutnou smrti z hladu v lesích, na polích, v chatrčích padali. Nejenom šeredný hlad ničil lid, ale též ze hladu vzešlá, ohavná zimnice na nás přiváděla smrt, tak že po okolí mnoho míst zpustlo a nebylo ani lidí, kteří by pohřbívali, a stávalo se, že nemocní neměli posla, jenž by pro

¹⁾ Odkázal, jsa po rodičích bohat, 200 zl. na zřízení velkého oltáře v milíčinské svatyni a 4000 zl. na fundaci, na svěcenství vožickém dosud ve zmenšené podstatě s úroky 80 zl. lpějící, aby kněz z rodu Pelikánů úroky bral a za duši Volfgangovu mše sv. konal, jakž nyní vldp. V. Pelikán, farář v Louňovicích, činí.

kněze doběhl, — A ještě na vojny moc mladý lid za pláče rodičů chytají. Dosud krutý mor a neuprosný hlad trvá (r. 1772). Mnoho lidí zachvátil, z některé vesnice až 10, 15 i 18 lidí denně pochováno, 12—14 do jednoho hrobu. Že hřbitovy nepostačují, zeď se bourá a dál se kopá. Mnozí na cestě cestu do věčnosti nastoupili, na prahu svého obydlí práh věčnosti překročili... Jinde¹⁾ líčena bída tak: ... ba šaty s těla až do košile prodávají, aby chleba koupiti mohli. Jsouce bez peněz i bez chleba k fortně klášterní se nahrnuli, že nezřídka zde do sta lidí klečících... vyzáblých, žlutých, měšťanův i neusedlých, starých, mladých, rodiče s dětmi s žalostným nářkem o jídlo volalo. Ceny obilí (r. 1771) stouply na jaře měřice žita 3 zl., pšenice 2½ zl., ovesa 50 kr., ječmene 2 zl. 10 kr., hrachu 2 zl. 40 kr., v červenci v témž pořádku byly ceny už 6, 5, 4, 3, 6 zl. Lidé dali se do hořkých lupenů, kopřiv, trávy. V Miličíně a na osadě od srpna do vánoc r. 1771 pobral mor a hlad i s farářem 170 lidí, tedy asi každého devátého osadníka, ponejvíce ženy. R. 1772, hlavně v lednu zuřil mor dále a v kolatuře za krátko napočítlo se 139 mrtvých. Lidé kapali jako mouchy, leckde je nacházeli a třeba na místě pochovali, jako ku př. Matěje Nedbala z Lažan. Ve městečku skonali oba učitelové, otec a syn, Tobiáš a Matěj Musel, městskému chirurgovi Matesi Longovi za půl dne dva hoši, neznámé mrtvoly na osadě sebrány 4, jeden člověk městský (kdo?) padl v kostele mrtev, žena jakási na silaici před Záhořím duši pustila, jiná na náměstí na věky ulehla, osmiletý hošík ze Lhoty na miličínském hřbitově smrt našel. Až v červenci mor poploval, v září docela. I zemřelo jen v městě dospělých lidí: v říjnu (1771) devět, listopadu 17, prosinci 20, v lednu 23, únoru 22, březnu 19, dubnu 25, květnu 19, červnu 16, červenci 11 atd. Císař Josef II. dal nebohým voziti obilí, šatstvo ba i nápoje. Městský písař upozorňuje na tuto lásku krále našeho, nalézá, že pozůstalí obyvatelé (někteří) vzali z milosti zeměpána i po 3—5 strýších, 8—12 zlatých, však jen z milosti Boží, Jenž hlad úrodou r. 1773 ukrotil, zachovali život a za to všickni, mrtvých upřímně želíce, ve slavném průvodu na den sv. Vojtěcha procesí na Větrov k Voticům konali a je za votivní potomkům uložili. Ulevilo se

¹⁾ Památní kniha kláštera táborského.

poddaným, když císařovna 3 milliony rozdala, a císař Josef, projížděje českou zem, osobně pomáhal, jmenovitě na den sv. Martina r. 1771 v Miličíně 30, v Sudoměřicích 16 duk. rozdělil mimo celou řadu povozů s obilím; stavové čeští v dubnu 1772 povolenou půjčku 1,000.000 zl. na podporu setby dávali vypláceti na jednotlivých panstvích. Našemu wypadlo 5350 zl., na něž vyhotovena obligace 10. dubna t. r. František Kubec, primator z Vožice, Matěj Stibral, konšel, Jan Hájek, primator z Miličína, Antonín Homole, konšel, rychtáři: Jakub Novák z Bělče, Jiří Švanda ze Šebířova, Matouš Kubale z Janova, Jakub Steker z Vilic, Václav Šimon ze Řemíčova, Prokop Javorský z Vitanovic, Václav Hamáč z Voldřichova, Jan Kubec ze Stříteže, Pavel Petrášek z Pojbuk, Václav Hotovec z Donamyšle, Tomáš Rak ze Zadní Stříteže, Matěj Jindra z Lažan, Václav Novotný ze Záhoří, Jan Kolář z Rašovic, Matěj Doubek z Daměnic, Martin Hurt z Jedlan slíbili podpisy svých rukou, že ze zemského dluhu 4⁰/₀ dávati budou a jej celý zaplatí v prospěšných lhůtách, až se jim lépe povede a neúroda přestane.¹⁾

V Miličíně měšťanům i osadníkům mimo to pomáhal nový farář Mikuláš Morávek, vlastní bratr tovačovského, někdy kaplan zdejší, jenž ze Šebířova hned na začátku roku 1772 k nám se přistěhoval. Aby řemeslníkům, dělníkům, jak sám vyznává, přispěl, začal opravovati kostel, představovati faru a školu. Již roku 1772, 5. dubna, sjednal smlouvu se svými bratřími o postavení hlavního oltáře. Václav Morávek z Polné, František Morávek ze Soběslavi po celý rok v místnostech fary řezbařili a 20. dubna, roku 1773 dostavěli oltář a téhož dne ujednanou mzdu 300 zl. vzali, obnos proti práci nepatrný, počítáme-li s velikými rozměry jeho a souladným, v pravdě uměleckým vkusem, se kterýmž podnik provedli. Kol Brandlova obrazu rozpíná se bohatými, barokními řezbami rozpodivných podob, hvězdic, hlav andělských, kyriatid posetý rám, máje po každé straně anděla v lidské životní velikosti; nad ním u samé klenby ve shluku mračen i andělů vyniká obrovská postava Boha Otce (1 m. 82 cm.) Dole k ozdobnému tabernakulu, zakončenému velebnou sochou Vzkříšení Páně, na samostatných podstavcích při

¹⁾ Archiv svěření vožického.

zdi postaveny krásné sochy sv. Mikuláše a Dominika, ze skupin vyrůstající do nadživotní výšky. Účet zapraven legátem vikáře Pelikána (20 zl. padlo na daň z dědictví!) a miličinského učitele Tobiáše Musila 300 zl. Stavěním lešení, nádennickou prací kolik chudých vyživeno. V zimě r. 1772 osm panských robotních sedláků, dva chalupníci lámali kámen a na saňkách k faře sváželi; neboť, obdržev konsistorní povolení, z odkazu Šillerova směl Morávek 1100 zl. r. vynaložit na rozšíření a o patro zvýšení farní budovy, která nikterak třem kněžím nepostačovala. Stavěl celé léto a shledal, že prodělal 350 zl., což nahradil 150 zl. z vlastní kapsy, ostatními ze záduší. Liboval si přece, že vánoční hody oslaví v novém příbytku, a že chodba přes ulici do kostela nejen ponechána, ale také opravena byla. Při kopání po zahradě přišli dělníci na základy divných, širokých zdí. Říkali, že jsou to zbytky templářského (!) kláštera a zatím starých hradeb městských ze XIV. století. Jiné starosti způsobila knězi škola. Pravili jsme, že při ohni r. 1747 Miličínští přišli o školu, bez tak chatrnou. Chvilku poučil pan kantor v některém bytě, potom »shořalou« budovu opravili, o nová kamna v bytě se přičinili, též podlahu návozem vylepšili; ale hnedle na to musili krov uvazovati utaháky, aby neslítl, a r. 1774 škola tak sešla, že učitel, boje se o život, ano vše spadnutím hrozilo, byt si jinde najal. Měšťané nevědouce, jak v těch zlých časech k penězům na stavbu nové přijíti, prosebně utekli se k arcibiskupské konsistoři v Praze, aby povolila peněžitou podporu ze záduší kostela, z fondu Šillerova. Vyšli na prázdno. »Školu, která hlavně pro obecné dobro města a jeho mládeže vzdělána jest, neopravuje a neudržuje záduší; to náleží vrchnosti a obci. Proto, nemůže-li město ze svého výlohy nésti, nechť požádá vrchnost o výpomoc,« odpověděla konsistoř. ¹⁾

¹⁾ Zajímavý dopis ze dne 14. Martii roku 1774 v knize missiv str. 119: *supplex recurrit communitas Milczinensis petendo subsidium ex peculio ecclesiae in reparaturam scholae, ... cuius deferre ... non possumus ... quippe quod ecclesiarum peculium ... ad necessitatem ecclesiarum est conservandum. Cum igitur schola principaliter tamquam bonum publicum communitatis et in ea existenti iuventuti erecta sit, onus conservandae scholae nequaquam ecclesiae sed dominio et communitati incumbit; ... civitas ... in dominio subsidium imploret ... etc.*

Úzké spojení školy s církví a zádušním jméním se trhlo, škola oddělovala se na samostatné zřízení, nad kterýmž kněžstvu svěřen jen dozor. V Miličíně řídili se radou konsistoře. Na ústní a písemní žádost došlo jich 25. dubna roku 1774 německy psané rozhodnutí hraběte Františka J. Khuenburga. »Poníženým supplikantům na jejich nejoddanější, důležité žádání a prosbu nechci se protiviti. K nejvyš potřebné opravě tamější školy dám materialie a povozy v poměru vypočtené konkurence a jest na mém hospodářském správci, aby o tom své dobrozdání podal, a kolik — bez mého majetku citelné škody — třeba jest, pověděl.« Úmysl Miličínských překazily události, jež císař Josef II. svými patenty vyvolal. Panovník tento, vychován byv v ideách Febroniových a přílivem návodem barona Františka Kresla, presidenta c. k. duchovní komise dvorské, a Josefa Sonnenfelsa, profesora státních věd na vídeňské universitě, k zásadám zednářským,¹⁾ pojal nepřátelské smýšlení jak k církvi, tak k historickým právům jednotlivých zemí Rakouska, o čemž častou půtku se svou spravedlivou mateří Marií Terezií začal a jí poslední léta života ztrpčoval. Josef považoval říši rakouskou za jedinou, na provincie rozdělenou zemi a chtěl různorodé obyvatelstvo proměnit na národ jediný — německý. Co se mu v té snaze stavělo do cesty, reformoval pověstnými patenty. R. 1774 nařídil, aby všude v Čechách a jiných slovanských zemích přestalo se učití řečí národa, a zavedena do škol němčina. Věda, že českoslovanské kněžstvo, z něhož i při všech předsudcích a nepřítzni času mnozí české kniny psali, bude přímo i nepřímo hájiti přirozená práva svého jazyka, omezil jeho vliv tím, že ztenčil moc vikářů ku škole; císař šel tak daleko, že (roku 1785) zrušil i českou stolicí na pražské universitě. Nechtě, zbudil nátlaky těmi dřímající české uvědomění, v němž národ se obrodil ku nezdolatelné síle. Pro robotní patent z r. 1775 zle se bouřili čeští venkované a táhli z několika stran na »guberno« do Prahy, hladový král pruský Bedřich II. ohrožoval neustále hranice království i říše, a proto nelze se diviti, že v takových nesnázích, kteréž poddaní procítili nejprudčeji, usnula nadobro zále-

¹⁾ Podrobnosti v díle Šebastiana Brunera, *Die Mysterien der Aufklärung in Oesterreich von 1770—1800.*

žitost školy v Miličíně, do které nikdo ostatně choditi nemohl, že učitele i pomocníka mor zhubil a jiného nebylo. Na osadě usadil se potom kočující učitel František Novinský, pražský rodák, jenž chodě delší čas od vesnice k vesnici, sbíral děti, uče je čtení, písmu a počtům. ¹⁾

Miličinský zámek, jmenovaný též panským domem, vrchnost, poněvadž zde nezůstávala a budova, jsouc po 70 let bez opravy, valem chátrala, r. 1780—1785 rozprodala za byty jednotlivcům připojivši podmínkou, že druhé poschodí sneseno bude pomocí nových majitelů na útraty vrchnosti. Za této opravy zrušena byla kamennickou prací velmi okrášlená zámecká brána. Současně zanikl dvůr panský ve Střetuželi. R. 1786, v červnu, vožický řiditel Čech, rozděliv dvorec na 6 dílců po 30 str. polí, 4 str. luk, rolnickým synkům k dědičnému užívání je pustil, zaplatí-li za strych po 5 zl. 15 kr. a složí-li třetinu kupní ceny ihned. Dle kontraktu Martina Hlavničky z téže vsi, hrabětem 31. října roku 1791 stvrzeného (ač sdělán r. 1786, 30. Junii), jenž 178 zl. 30 kr. r. za jeden dílec splatiti se uvolil, střetuželští familianti místo roboty a jiných povinností odváděli každoroční činži ze strychu výsevku po 36 kr., jménem náhrady berničné daně, poněvadž ji vrchnost z toho rozděleného dvorce jak in extra tak in militari ordinario sama zapravuje, každý ročně 11 zl. 20 kr., úroku pak stálého dvě kopy míš. (2 zl. 20 kr.). Vrchnost si vymínila beze škody osení pastvu ovcí na střetuželských prùhonech, jakož i to, že může familianta vlastnictví zbaviti, kdyby pole bedlivě neobdělával, stateček přes dvě třetiny ceny prodlužil a povinné dávky vrchnosti po celý rok zúmyslně zanedbal. S podobnými podmínkami rozparcelován u Miličina dvůr Homolov, jenž dosud jako samota k městu se počítal, mezi dvanácte familií. ²⁾

Poslední hospodářský úředník v městečku dal sousedům radu, aby na hraběti si vyžádali rozsáhlé panské stáje — na školu. Stalo se, hrabě svolil. Na výsluní ležící budova se přestavěla, a v ní mimo byt pro učitele i pomocníka

¹⁾ Dle matrik z r. 1780 a farář přidal k zápisu: Fr. Novinský, ex civitate pragensi oriundus, qui longiori tempore in territorio Milczinensi parvulos tam in legendo, quam etiam in scribendo instruxit. — ²⁾ Teprve r. 1850 Homolov splynul s městskou obcí.

zřízeny dvě třídy. Na tehdejší poměry byla škola milíčinská dosti výstavnou i pohodlnou, jen střecha za mnoho nestála a po větším větru roku 1782 bolestný náklad 51 zl. 22 kr. obci způsobila.

Na škole, vyjímaje svrchu vzpomenuté, učil od roku 1651—1692 Matěj Valchář z Lomnice. Týž z manželky Kateřiny zplodil dceru Annu Marii (* 1667), syna Jana (* 2. března r. 1669), jimž kmotroval Jan Zykl, kantor z Neústupova. R. 1654 s Valchářem vyučoval Matěj Prchlík. R. 1692 nacházíme nového učitele Tobiáše Brodského, r. 1696 Jiljí Macka, r. 1708 Jana Matěje Vatrša, r. 1725 Bernarda Kavku, jenž bohatě se oženiv, kantorování pověsil na hřebík. R. 1733 nastoupil Tobiáš Jan Musil, »kantor, varhaník a syndicius«, rozený ze Sternberku v Čechách, dříve působiv v Prčici a ve Votici Pojal k manželství Dorotu Truhelkovou, dcerku městskou, s níž vyženil pěkné hospodářství č. 39 (nyní č. 33). Zahynul se svým synem Matyášem, subkantorem při otci, v moru r. 1772, jak v předu vzpomenuto. Chválí se při něm znalost latiny a němčiny; u měšťanů byl velice oblíben, stávaje nesčetně s felčarem Antonínem Kurským jejich dětem za kmotra a nechybuje ani při jedné rodinné slavnosti. Od r. 1772 až do r. 1780 František Novinský, od r. 1780—1813 Bernard Kavka.

Učitelové v minulém století skládali při nastoupení své působnosti v místě zajímavé »juramentum ludirectoris neb kantora«:

Já N. N. přísahám Pánu Bohu všemohoucímu, nej důstojnější, blahoslavenej, bez poskvrny počatej Maryji Panně, svatým apoštolům Petrovi a Pavlovi, (tu jmenuje patrona jináč svatého, jemuž kostel zasvěcen), a všem Božím svatým, že v tomto mém povolání neb kantorský službě nejináče se chovati chci, než:

Předně: mně svěřenou mládež a ty, jenž by jakolivěk pod správu mou přináleželi, v tom, co k dobrému a ctnostnému životu vede, dle nařízení církve svaté, římské a katolické, jak mně od Boha dary propůjčeny jsou, na nejlepeji cvičiti a vyučovati.

Za druhý: sám taky v samospasitedlný víře tý římsko-katolický až do smrti setrvati.

Za třetí: . nápodobně při chrámu Páně v čas služeb Božích pilně a věrně sloužiti, mému duchovnímu správci, ten čas dvojí cti hodnému a vysoce učenému velebnému panu faráři N. N. a všem successorům jeho věrnost a poslušnost, jakož i náměstkům jeho duchovním všechnu čest a počestnost prokazovati příslibuji; a pokudž bych někoho buď v kacířství podezřelého znamenal, aneb proti Bohu, Jeho svatým, církvi nebo proti vrchnosti a duchovenstvu rouhavě, nečestně, utrhačně a pomlouvačně mluvícího slyšel, takového, nemaje žádný ohled přátelstva neb nepřítelstva, tu, kdež patří, zanést se zakazuji. Neméně příslibuju v musicalním kunštu mně svěřenou mládež se vší pilností cvičiti a vyučovati, též vocalní a instrumentální věci všemožně v dobrým pořádku a v dobrým způsobu zachovati, též instrumenta kostelní k světským hudebám a veselostem neužívatí, leč za vědomím a svolením mně představeného duchovního správce. Ostatně ve všem, co by na věrného a příkladného kantora přináleželo a patřilo, tak se chovati, prokazovati zavazuji. K tomu mi dopomáhej etc.

Přísahy dály se při slavných službách Božích v neděli před celou osadou při hlavním oltáři u otevřeného evangelia. Byl-li zvolen za písaře městského (syndica) přísězně celému magistrátu a panskému úředníku sliboval:

... v mém povolání písařství městského ... všechnu víru, tajnost, mlčenlivost, co se koliv v místě radním jednati bude nebo zavře, zachovávati, nic nepronášeti, mimo, že by buďto v radě neb pokoutně proti milostivé vrchnosti něco nevěrně se jednalo, to vše časně, ihned, bez nejmenšího prodlévání buď samé milostivé vrchnosti nebo na místě jejím vrchnímu řiditeli oznámiti, i taky co jest obecně dobrého, chvalitebného podle řádu práva a spravedlnosti všem v úřadu poslechnouti a plně vykonati i taky chudému jako bohatému, přespornímu . . . i domácnímu ochotně ku spravedlivému vyřízení dopomáhati a tak všudy spravedlnost pozorovati, připovídam, neohlédaje se na žádné přátelství, lásku, přízeň, dary neb jakoukoli vymyšlenou věc . . .

Nařízené sčíslování domů (r. 1740) v Miličíně ve skutek vešlo mezi lety 1760—1775, kteréhožto posledního

léta dle matrik drželi Ohnesorgové, jinaké nazývání Bezstarosti, číslo 60 a 86., Poustecký 123., Chytra 124., Černí 131., 40., 44., 64., Čáp 63., Vach 10., Hájek 52., Kavkové 46., 20., 36., Vobořil 128., Šiller 75., Pšenička 133., Vejvoda 126., Smutný 140., Kypta 139., Tomíček 122., Šimša 55., Žahátko 54., Vít 144., Podlaha 103., Juston 26., Prelat 85., Procházka 70., Hustoles 131., Risner 111., sládek Dejmek 51., Cimrmon 29., Petráš 79., Beránek 14., Prchlík 86., Renfus 61. atd. Nuzov patřil jako č. 147 k Miličinu. R. 1779 měl Květ č. 104., Pešek 80., Šálek 84., Žezule 101., Soukup 25., Prchlik 5., Špaček 119., majetníci domků nejvíce střídali: Noskové, Maršínové, Kalderali, Lichtnekr, Žavadilové, Trpkové a Vatrsové.¹⁾ Všech čísel se našlo 158.

Ač Miličínem šel velmi živý obchod na silnici, a jarmarky právě tehdy nejhlučněji navštěvovány, přece netěšili se obyvatelé z pravidelného blahobytu, jakž při hrozném, často se vracejícím neúrodě, neustálých válkách, v nichž rolník, řemeslník stejně zanikal, ani jinak očekávat se nedalo. Nadto zvykli si zdejší usedlíci, že již tenkrát místo věna dětem pole dávali. Tím roztrhány pěkné usedlosti městské na baráčky s jedním, dvěma políčky, mnohdy i při řemesle chleba nenesoucími. Rostl Miličín potom čísly, a rostla také nezámožnost, která drobení majetku všudy spěje v zápětí. Již r. 1775 zůstali poplatníci naši »skrže ty předešlý drahý léta inclusive cum ultima Octobris contributione (čítaje v to poslední daň svatohavelskou) dlužní 990 zl. 33 kr. 3 denary, kterýžto tak sběhlý resty Její Milost Císařská, naše dobrá máti, dle dvorního dekretu ddto. 12. Augusti 1775 skrže 10 let milostivě posečkati se resolvírovati ráčili, aby každý rok, počna rok 1776, jeden díl těch restů a tak dále až do vyjití té celý dlužní summy« uplacen byl. Sešili si páni z rady na nový dluh zvláštní knihu, vykazující splátky roku 1776 obnosem 99 zl. 3 kr. 1½ d., r. 1777 již 104 zl. 11 kr. 3 d., roku 1778 ale jen 35 zl. 5 kr. 1½ d. Více do rejstříku nezapisali, a to proto, že r. 1779, 1780 nová neúroda vadila ve správnosti. Zbytků vůbec nedoplátili, ana císařovna České zemi nedoplatky odpustila.

¹⁾ Škoda, že matriky kuse udávají čísla domův. Při roce 1820 uvedeme čísla prvotní a nynější.

Za úzkostí o hrdla při nové bídě jemnostpán Antonín Sobětický ze Sobětic a jeho jemnostpaní máma (nb. tchýně) Markéta Pechiova z Weitenfeldu, poštmistra z Votic, roz. Sobětická ze Sobětic, ¹⁾ jmění zádušní, příjmy z obecního majetku vypomáhaly trpícím hladem půjčkami, jichž se šlechtičtí věřitelé potom žalobami domáhali; obec se záduším sotva třetinu zpět dostala. Obci naší plynuly veliké příjmy z lesů, polí, luk, rybníků, hostince v radnici, trhův a solního obchodu. V hospodě rathouzské hospodařil po více let Bernard Šiller za nájem 47 zl. r. Měl k ní obecních polí 11 str., louky pod ješetinským (jiřetinským?) rybníkem a na »bělici«. Za benevolenci a na vilikum po Novém roce přidával pánům od rady za 1 zl. 50 kr. piva. R. 1776 Jiří Chytra, purkmistr, ²⁾ učinil s ním novou smlouvu o pronájem: . . . dále bude jeho (Šillera) povinnost bohabojný život se svým domem vésti, žádných podezřelých lidí nepřechovávat, na oheň, aby žádná škoda se nestala, bedlivě pozor dávat, kdyby však z jeho neopatrnosti z téhož pronajatého domu radního oheň vyšel, a to se dokázalo, on Šiller za škodu bude, tímto své jmění mohovitě i nemohovitě do fantu sází dobrovolně; neméně chce magistrátní osoby v počestnosti mít, sousedstvo i také pocestný lid volně do domu přijímat i jim dle možnosti s jídlem, truňkem za jejich peníze posloužit, pivo tak jak se z pivovaru vynachází, dobré, nefalšované na spravedlivou míru všem vůbec šenkovati, různice a nevole všemožně přetrhovati . . . Vatrové za pálení kořalky, však dobré a ne řídké, platili mimo cí.s. daně 29 zl. r. R. 1777, 12. Novembris, pronajala obec k ruce společné na šest let za 310 zl. r., aby anticipando (napřed) čtvrtletně platili, Františku Maršálovi, Janu Veseckému, Josefu Bílému, Václavu Bílému, Janu Hajkovi, Františku Noskovi 4 jarmarky, dva trhy, obecní rybníky, pole, louky, neskrovný solní handl ³⁾ a ostatní

¹⁾ Té dluhovali Vilím Šálek, Jan Čáp, Jan Brázda, řezník, 400 zl., Josef Ohnesorg 400 zl., Jan Ohnesorg, Pavel Chytra atd. r. 1778, 2. Julii, jemnostpán Malovec chce od Antonína Homole 50 zl., jak si je vypůjčil od t. Pechiovy. — ²⁾ Kontrakt potvrdil hejman kraje bechyňského, dilu tábořského Bedřich svob. pán z Verner r. 1747 17. prosince. V těch letech (r. 1776?) umřel bezdětný Václav Chytra. Jmění po něm, vyceněné na 4082 zl., vzalo sedm příbuzných po 509 zl. 20 kr., o ostatku, kam přišel, neudáno. — ³⁾ Solní dům stál na Bezděkově (kde?)

prázdné místnosti radnice z toho důvodu, »aby práva byla na ty rozličné platy a fedruňky.« Těmto pánům arendatorům, jak je jmenovali, půjčila rada patřičné věci k lovu rybníků jako starý nevod, odhadnutý za 1 zl. 30 kr., tři dobré kádě (1 zl. 45 kr.), železnou obruč na káď (30 kr.), dvě dobré voznice (40 kr.), dvě přebíračky (40 kr.), tři dobré kosinky (45 kr.) šouf se železným obručem, jiný jen se dřevěným (8 kr.), dobrou vejražku (45 kr.), 20 sáhů dlouhý, dobrý provaz. Z ryb sehnali a najímatelům přepustili všeho všudy 2 centy kaprů, 4 centy 58 liber násady se třemi třetícími rybami. R. 1778 v dubnu vozičtí úředníci obnovili radu městskou. Ustanovili za primatora a otce sirotek Františka Kavku, konšely Františka Maršálka, Jana Procházku, Jakuba Dvořáka, Josefa Vacha, syndikem Bernarda Kajetána Kavku, obecními staršími Antonína Laubendorfa, Kašpara Vatrse, Bernarda Lišku, Matěje Šimšu, městskými rychtáři Jana Fencla, Jana Svatoně a za servusa Josefa Brožka. Občané chovali se až na některé výminky pokojně, každý s tou lidskou bídou se pral a málokterý zvítězil. Jen cechmíštr počestného řemesla krejčovského r. 1776 lámali si hlavu procesem s pány bratry vožickými. Stal se jim nepěkný »kázus«. Martin Babor z Hostic, vyučiv se krejčovině ve Vožici, po tři léta v Miličíně pracoval »bez kunšoftu a lehrprýfu«, kterážto nenáležitost propukla, když on Martin u nás se oženil a za mistra se přihlásil, proti čemuž Vozičtí rázným dopisem zvedli tuhý odpor. Po několika stáních Babor, dostaviv se, přece list ukázal a věc ututlala, že Babor v Miličíně zůstal. R. 1780 přinesl Království dokonalou neúrodu, citelnější tím, že rány po předešlých dosud se nezacelily. Následkem toho v našem městě přišlo přemnoho domků i hospodářstvíček na buben. R. 1782 na jaře smutně přiznává se ku své bídě, abychom aspoň nějaký příklad uvedli, Anna Smutná: tak jakož já . . ., jsouce od mého † manžela Matěje, . . . za plnomocnou hospodyní všeho pozůstalého jmění ustanovena, avšak bolestně vyznati musím, kterak tak nic v domě se nevynachází a sice ani pro potřebu a obživení těla . . ., pro dobytek jsem nic dáti neměla, ano ani co do země vpraviti, jakož v městě i jiní pro veliká Boží trestání za léta předešla . . .; i dluží se ubohá od Františka Maršálka 40 zl. a dává jemu za úrok užívati 2 strychy pole

v Kladínách a ještě ho prosí, aby daně platil. Již 18. října vypůjčuje si 15 zl. na opravu spadlé střechy; »tak že by mne to bezmála na hlavu bylo spadlo i zabilo.« R. 1787, po čtyřletých soudních průtazích (18. ledna) prodána jest soudně ševci Janu Čápovi náležející chaloupka, z kamena vystavěná, se sedničkou v přízemí, a jinou nahoře vedle kuchyňky, (světnice měla dvě zdi dřevěné, jednu kamennou) s předsínkou, šindelovou střechou, což vše svědomitě oceněno za 350 zl., zahrádka s několika stromy za 50 zl., pět strychů pole za 120 zl., celkem 520 zl., Václavu Brázdovi za 435 zl., poněvadž více nikdo nenabízel. Marně žadonil Čáp největšího věřitele, Františka Chytru, koželuha v Soběslavi, o počkej do sv. Havla t. r. »že by skrze takové nastupování s jeho ubohejma dětmi na koráb uveden a zkažen byl, kdežto sobě troufá s milostivou dilací při terminu tom pana věřitele svého se vši ochotností spokojiti.« V nouzi se rádi rodí sváry, tak i v Miličíně r. 1781 a tenkrát mezi repraesentanty města na zdivu měšťákům a radost vrchnostenských úředníků, kteří při tom citelněji panství provozovati mohli. Nechme vyprávěti městskou knihu: . . . dne 15. Maji u přítomnosti Jemnostpána krajského Ignace z Ottilienfeldu, p. Josefa Dobeše, direktora . . ., p. Josefa Liweringa, důchodního vožického a spolu magistratálního aktuariusa . . ., v domě radním stala se vepověď mezi Jiřím Chytrou a Františkem Kavkou, primatorem, v příčině jistých řečí, jež nadjmenovaný Chytra a spolu radní, též obecní hospodář mezi obcí zdejší spargirovati (roztrušovati) měl, že by on, František Kavka a syndicus Bernard Kavka od rathouzského (t. j. šenkýře v radnici) 25 zl. r. byl (úplatku) vzal, rámy a kamna dvakrát do počtu za vzdání neslušně vpravil a tím způsobem, že on Jiří Chytra, dokonce hospodářem nebude. Následovně obec tak zbouřil a nasadil, že vesměs celá v rathouze se najíti dala a tu věc tak v nepravdě přednesenou rozptylovala a žádným způsobem se vyvedsti nedala, tak že to vše na slav. vrchnostenskou kancelář ku porovnání zanésti se muselo, obzvláště že on, Jiřík se rovnati nechtěl, nobř na svém nedokazu prvně pozůstával. Naproti čemuž nadřečený primas skutečně dokázal, že toho nejmenšího nic falešného se neučinilo, nobř všecko v bohumilé pravdě věrně a spravedlivě se konalo, že obec ani halífem nespravedlivě uškozena nebyla. Pročež on,

Jiří Chytra . . . skrze takové nepravdivé a obec k bouří a nevolím popouzející řeči od jemnostpána krajského nejenom do očí s důtklivou animadversí potrestán, nobř i dle protokolu 31. Januarii 1781 sobě uloženým a svoleným k 10. kopám míš. peněžité pokuty do chudé pokladnice condemnován (odsouzen) jest byl s tím však veřejným a důtklivým přdestřením, aby sobě dále pokoj dal, více žádných různic, roztržitostí a nevolí nezvodil, an sice v nejprvnějším dostižení, že nejenom těmi 10. kopami ho trestati a příkladně s ním pokračovati, nobř i hned beze všeho ohledu z povinnosti degradírovati bude sám jemnostpán krajský tábořský; a toto jsou jeho vlastní řeči neb tak nazvaná veřejná vejpověď v domě radním u přítomnosti té vzácné kommise . . . Finance obecní byly velmi miserné. Vojny, neúrody a j. v. pohltily hotový peníz i roční důchody, a nezbývalo leda, pokud to šlo, se dlužití.

R. 1784 povinoval magistrát za obec miličniskému kostelu či záduší 275 zl. se 4⁰/₁₀ a bezúročných 210 zl. 6 kr. Město z obecního jmění odvádělo téhož roku řádných daní:

Královských 46 zl. 50 kr., *k záduší* 13 zl. 24 kr. a zasezělý úrok 2 zl. 24 kr., *vrchnosti* za tři fůry (viz Pötingovy výsady, městu udělené) 21 zl., úroky ze tří domů, též obecního 6 zl. 20 kr., od vybírání úroků 1 zl. 10 kr., summatim 28 zl. 30 kr.

Ze zvyku i potřeby vybývalo na darech a vazného: vožickému direktoru 2 zl. a jehně za 1 zl. 30 kr., místnímu faráři 1 zl. 27 kr. a béránka na Zelený čtvrtek, primasovi 1 zl. 40 kr., pánům za vánoční housky 9 zl. 32 kr., panu krajskému koupili 4 kopy míšenských jablek za 2 zl. a dali mu i — prasátko za 4 zl. Když na svátek jeli p. hraběti gratulovat, utratili 1 zl. Sečte-li se dlouhá řada daní mimořádných a vydání obecních, doběhne vydání obnosu 597 zl. 35 kr., schodek 200 zl. 17 kr.¹⁾

¹⁾ *Ukázky z obecního hospodářství:* R. 1753 prodal magistrát soudně domek po † Václavu Peškovi. Odhadli 6 str. polí za skalami po 12 zl. = 72 zl.; dva str., 2 věrtele a dvě míry při záskalí po 15 zl. = 39 zl. 22 kr. 3 den.; louku pod městem nejvýše za 40 zl., dům, jak nyní ve stavu jest, za 160 zl., celkem všecko za 311 zl. 22 kr. 3 d. a dluhů na tom viselo 276 zl. 9 kr. 4¹/₂ d. — Od kamen v radnici, když je vojáci rozbořili, 4 kr., servus měl

Okolní vrchnosti, jak v r. 1735 již pověděno, ubíraly městům lesů, mezníky z r. 1718 (nesou znak městský a kříž) přesazující. Aby to zamezili a o pravém stavu

7 zl. služby, poselného do Vožice 2 zl. 25 kr. a když umřel, staré policajce z ohledu, že je sirá vdova, obec jí pasírovala ten měsíc t. j. 45 kr. Kominík bral od čištění v radnici půlletně 45 kr.; na den Božího Těla dostával magistrát 1 zl. 10 kr. zpropitného, musikanti 45 kr., kostelníci 16 kr., kluci od nošení bubnu a positivu 12 kr.; r. 1754 dáno kaplanu Kavkovi na mše za obec 3 zl., r. 1755 na sv. Floriana a za jedno zpívané requiem za Tomáše Hrubanta, jenž cosi obci odkázal a za kterého na mše sv. z vděčnosti nějaký čas dávali, 2 zl., při renovaci magistratu r. 1755 za oběd a víno pro p. komisaře 1 zl. 49 kr., ale r. 1754 dali 11 zl. Roku 1760 ze solního handle Tomáš Zákostelský pacht 20 zl., mejto vyneslo 10 zl., o jarmarcích se sešlo na »štondkeltě«: o sv. Stanislavu 12 zl. 53 kr., o sv. Janu Křtiteli 37 zl. 33 kr. 3 d., o pouti Narození P. Marie 17 zl. 50 kr., na sv. Otmara 4 zl. 37 kr. . . ., z rybníků přišlo: novoměstského 30 zl. 53 kr., stejskalovského 7 zl. 46 kr., podvolského 7 zl. 42 kr., z hořejší Sychravy utržili za břeňata 3 zl. Extra příjmy: z Prahy za před dávnými léty vynaložené kriminální útraty na delikventy 142 zl. 31 kr., za loket prodaného místa 1 zl. 10 kr., item za místo 9 zl., za oves 12 zl., a přece šel schodek na 213 zl. Syndicus bral 50 zl. 13 kr., servus 10 zl. 19 kr. 3 d., rekruti při verbování spotřebovali 25 zl. 10 kr. (a r. 1787 Matěj Žahátko, když ho vzali na vojnu, sám 10 mázů po 4 kr. na obec vylízl), zase při verbování toho ševce, (kterého?) 27 kr. za jídlo a pivo. Faráři ušředfili vázaného dva kapouny (45 kr.), roku 1775, když 20. září vrchnost z Vožice odjížděla, šly s vínem 4 osoby a pár koní s výlohou 1 zl. 10 kr., 30. září zase loučili se s hraběnkou, nová útrata 1 zl. 10 kr.; na almužně vydali Hybernům, Trinitáfům, »Karmarytánům«, milosrdným po 14 kr., vagabundi a šup připravili město o 44 kr., když šlo procesi ku sv. Vojtěchu, ministrantům dáno na perník 9 kr., na varhany obec obětovala 20 zl., na správku rybníka novoměstského a netopejru 20 zl. 29 kr., slouhovi (bydlel v chalupě pod nynějším hřbitovem u Kášku) na berana 21 kr., nádenníkům denně platili po 12 kr., mandel slámy stál 26—28—30 kr., r. 1784 až 65 kr., kuře 5 kr., máz piva 4 kr., žejdlík vína 6 kr., libra hovězího masa 5 kr., kapoun 20 kr., podsvinčátko 45 kr. R. 1787 prodala rada v Jiřetínku 201 dřev za 74 zl. 36 kr.; žebravému Turkovi dali povoz a útratu 2 zl., žebravého vojanského officíra ošatili a podpořili. R. 1792 p. faráři o Zeleném čtvrtku darovali 7½ libry teleciho, tolik též purkmistru (1 libra à 5 kr.) později zase faráři vazného 2 kapouny (40 kr.) a dvě cucavá prasátka (91 kr.), neústupovskému správci prodali nevod za 13 zl., jemnostpán Krajský vzal vazného 9 zl.; 30. Julii při vyprovázení Jeho Osvícenosti cis. a král. Milosti, když se tu jemnostpán Krajský zástavil, dáno za jídlo, víno a kafe proň 4 zl. 8 kr. a zjednali pro příhodu císaře pána (1786) povoz; od Václava Chytry koupili ½ strychu míšenských jablíček, vybraných pro budoucí čas na dary, za 3 zl., při kancelářské »konscripční sešlosti« propili 46 kr., když

rozlohy se přesvědčili, dali r. 1787 všeckna pole i lesy u přítomnosti vožických úředníků a za purkmistrování Jana Ant. Brázdy, Františka Kavky, radního změřiti a v lese ku straně věcovské nové mezníky vysázeti a listinu pro paměť sepsati.¹⁾

Nemajetnost tehdejších měšťanů nejjasněji označuje kniha kvitancí, do níž písař pravidelně jen věna městských dcerušek a synů zaznamenával. Podívejme se rychle do stránek: R. 1788 Matěj Procházka kvituje otcovské i mateřské věno, co mu bratr čistě vyplatil 32 zl. r., Jan Hovorka dosvědčuje zase Andresu Černému, že ženě jeho Anežce v dobré minci věna doručil 21 zl. 40 kr. a připojuje: Více žádati nechci, nebudu a docela spokojený jsem. Jan Smutný bratru Františkovi slušně kvituje věno 35 zl., František Hovorka, předává zeti Matěji Hustolesovi dům za 100 zl., nejlepším právním způsobem stvrzuje, že na věno dceři z toho 45 zl. vypadá, Rosalie

ut supra Jeho cís. kr. Vyvýšenost ke korunovaci do Prahy městem jela, spravili zábradlí u silnice na Bezděkově (14 kr.), zavezli rokli na rynku, musikantům při slávě vítání zeměpána 18 mázů piva, syndikusovi dva mázy; páni také pili, ale opatrný písař vynechal kolik. Primas měl od obce louků »primasku« a, když prodána, obdržel roční důchod 4 zl. Kaplanu vždy 20. Junii dodáno 30 kr. za konání mše sv. za počestnou obec, aby ji Pán Bůh od krupobití a všeho zlého chránil ráčil, páni počítali si diety za den 45 kr., jel-li s nimi povoz, přáli pacholkovi na oběd 6 kr. Poustecký hrobař, koupil pro radu 1000 šindeláků za 1 zl. a že byl na mol spitý, na cestě polovinu rozházel: páni ho za to »posadili«. R. 1789 dle poručení školního komisaře koupili za 10 zl. normální knihy pro děti. —

¹⁾ Od silnice ku prvnímu bylo $22\frac{3}{6}$ sáhu, od něho ku druhému $49\frac{5}{6}$ s., od toho ku třetímu 33 s., ku čtvrtému $24\frac{3}{4}$, k pátému 33 s., k šestému $33\frac{3}{6}$, k sedmému $17\frac{2}{6}$, k osmému 44 s., k desátému 42 sáhy. Měření »koštovalo« 27 zl. 48 kr., při něm vypito 30 mázů piva za 2 zl. Na světlo a slámu pro vojáky vydáno ten rok 8 zl. 42 kr! Z úmrtí připomenouti sluší r. 1786, 18. listopadu, Annu Čechovu, jež u věku 110 let, t. r. 21. září, Káči Nováků, 109 let majíc zesnula. R. 1787 od ledna do května zahubily neštovice 21 dětí. R. 1794, 23. března, Václav Bílý, purkmistr, šel do kostela na ranní mši sv. okolo 8. hodiny, klekl, modlil se z knížek; najednou na zem padl a mrtvý zůstal. R. 1796 v srpnu měšťan Longer Jan na večer, jda domů, ve studni u čís. 120 se utopil, r. 1797 Václav Suchomel z Tábora, invalida, u městečka zmrzl. Toho roku kosila horká nemoc lidi v Záhoří; jako nemoci smrtelné psal farář anginu či žábu, shnilou zimnici, studený prant, nedokrevnost atd. Matriky snubní vysvědčují, že r. 1792, 10. května, ohlášen byl František Arndt z Raslavic (města v hořejším Slezsku) s Alžbětou, dcerou Václava Podlahy z Miličina, oba nepoddaní.

Černá měla pretensí 60 zl. 30 kr., r. 1775 jistý Meral vzal věno ženy své, rozené Královské, nekrálovsky tenké, celých 16 zl. r. Kladli sem také celé svatební úmluvy. Z těch ku poznání slohu a způsobu jednu přidáváme. R. 1761, 10. Junii, stala se smlouva svatební čistá a dokonalá mezi poctivým mládencem Františkem Kavkou, vlastním synem po † Janu Kavkovi, někdejším sousedu, s jedné a pannou Dorotkou, vlastní dcerou Bernarda Šilera, souseda i radního města Miličina v přítomnosti svědků . . . strany druhé: Oblíbil jest sobě s vůlí a vnuknutí Božího nadepsaný Fr. Kavka tu pannu . . . za budoucí milou manželku a s ní také budoucně až do smrti upřímně zůstávati míní, v čemž jemu p. otec s paní matěří nevěsty svou dokonalou vůlí dali a svolili. Nemajíce však pravený Fr. Kavka až dosavade svého vlastního příbytku, kdež by mohl se svou nastávající manželkou přebývati a své zámečnické řemeslo provozovati, pan Bernard Šiler, otec nevěsty, . . . se uvolil, že ten Drábovský, v nově vystavený domek za masnými krámy . . . i se zahrádkou k jich držení a užívání odevzdal a povolil, aby sobě v něm zámečnický veřtat postaviti mohli na ten způsob, že někdy . . . dle testamentu dárcova zeň (domku) podily jiným dědicům vyplatí, jak p. Šiller ustanoví. I slibuje on, Kavka, že když mu Pán Bůh na majetku požehná, aby si jiný koupiti mohl, rád domek jinému dědici tchána postoupí . . .

Konečně obecní dluhy snědly kde co, a nové lhůty úřady povoliti se zdráhaly K návrhu vrchnosti se trudným srdcem a očima slzavýma magistrát povolil k nátlaku krajského úřadu prodej všech rybníků a některých polí městských, aby kontribučenské nedoplatky vyrovnány býti mohly, skutek to jen těžkými těmi časy omluvitelný. R. 1791, 4. Octobris, přijel krajský kommisar Mayer, Josef Čech, vežický direktor, do Miličina, aby jako prodávající strana k ruce miličinské městské obce veřejnou licitaci uvedených předmětů provedla. Z rady byli při tom Josef Vach, »půlmistr«, František Kavka, primátor, radní Václav Bílý, Matěj Klotzmann, syndicus Bernard Kajetán Kavka. Rybníky zkoupili Jan Čáp a Filip Pěknice do spolku na lhůty a to za dosti veliký peníz; přišel totiž ku př. novoměstský za 530 zl. s podmínkou, že Jan Čáp mimo tržní cenu ročně 3 zl. 20 kr. platiti bude do důchodů městských

i nesmí jej bez povolení při přednosti obce miličinské prodati, podvolšovský i s chobotem přešel na téhož Čápa za 320 zl. s ročním platem dědičnosti (Erbzins) 15 kr. atd. V podmínkách všech kontraktů bylo připojeno, kdyby kupci smlouvu nějak trhali, že tím kup ten ruší a zaplacené lhůty propadají. Páni z rady později ovšem poznávali, jak obci ublíženo, když o rybníky přišla, a již za tři léta s Čápem a Pěknici spor začali. Věc se měla tak. Dokavade vrchnost měla v městě pivovar, sváděla z novoměstského rybníka k němu tak řečené pivní strouhy a platila za to ročně obecním důchodům dvě kopy míš. t. j. 2 zl. 20 kr. a když pivovar zrušila, plat tento odváděla z neznámých příčin na dále. Ten peníz si chtěli kupci přivlastniti, aby jim a ne obci do kapsy běžel, a tu páni z rady »v tej úhodě přinuceni jsou pro šporování toho platu rybník (novoměstský) k novému pachtu¹⁾ obětovati. Vidouce to oni . . . Čáp a Pěknice . . . zavázali se mocí protokolu dne 2 Maje r. 1794 držaného od těch dvou kop upustiti a při vejslovnosti prvního kontraktu pozůstatí.« Vrchnost od té doby více dvou kop městu nedávala.

Mimo rybníky téhož dne r. 1791 dražbou prodány i jiné městské reality jako louky a nějaký kus polička, že sehnali značnou summu 7770 zl. 48 kr. Kam všecko měli vydati, písař nezanesl. Koupiti snadno, ale platiti hůře. Od uvedeného dne do konce října r. 1793 sešlo se na splátkách 1310 zl. 50 kr. I pohnut byl z té liknavosti krajský úřad s kupci učiniti »ratifcovaný kontrakt«, totiž aby při nemožnosti uplácení aspoň z kapitálu dlužného 4% přinášeli, jakož i ten zadrželý úrok za dvě léta 311 zl. Poněvadž na realitách lpěly závazky ku kostelu, dáno (dle účtů z r. 1802) záduší na odškodněnou 200 zl. Majíce na zřeteli veliké, bolestné a nesnesitelné vojenské kontribuce, jimiž lejstra z těch dob se jen hemží, nedivíme se, kam šly obecní příjmy, ano je jisto, že město r. 1792

¹⁾ Písař nesprávně zde napsal; neboť nejednalo se o nájem, když to byl prodej. R. 1807, 16. listopadu, Jan Čáp prodal Josefu Červenclovi rybníky novoměstský a podvolšovský za 935 zl. »s tím patřičným kmenem nasadním . . ., rybníčním nádobím, jak to Čáp v pravém spolku s Pěknici od obce r. 1791 jest koupil. Červenci slíbil, že koncem r. 1808 vyplatí a bude ročně dvakráte (o sv. Jiří a Havle) odváděti 1 zl. 8 $\frac{3}{4}$ kr. úroku obci za právo předkupní a jiné c. k. daně.

bralo na řádných příjmech 672 zl. 29 kr., na mimořádných, jako z trhů, mýta, místného od jarmarečních obchodníků 108 zl. 32 kr.

Toho roku zajisté z polí a luk obecních teklo půlletně do pokladny 174 zl. 37 kr., z pronájmu jarmarků ročně 174 zl. 37 kr., od pánů arendátorů 60 zl., z ratouzské hospody, kterou tehdy držel Zikmund Ohnesorg, 80 zl., ze solního obchodu 50 zl. 15 kr., z vinopalny 41 zl., z moučného obchodu 12 zl., úroky ze 2000 zl., jež českým stavům na vydání zemská před lety (asi r. 1785) obec půjčiti musila, činily 80 zl. atd. A skoro všechen důchod pohltily vojny. K vojenským potřebám začasť žádalo pražské gubernium obilí, od nás žito, hustěji oves, že se tu zrnitý daří. Dle nařízení ze dne 14. Aprilis 1793 náleželo celému vožickému panství odvésti 847 měr obilí. Na Miličin vypadlo 71 měr (půl ovsa, půl žita), za něž dle ustanovení krajského úřadu brali bonifikace (odškodnění) za míru po 1 zl. 13 kr. a musili obilí až do Prahy voziti. Sotva jednu dávku vyřídili, žádána 26. dubna t. r. jiná a sice na našich, aby pro vojenské sklady do Prahy na kvap dodali 25 měr a 2 mírky žita za touž bonifikaci. Odvody obilí v letech 1790—1813 dály se kolikráte v roce, r. 1793 jedenáctkrát. O bonifikaci napsal písař do knih: Jednou nedali, po druhé slíbili a vždyckny ji skoro čerchmant vzal. Měli ti naši dědové zlaté časy!

Za takových trampot, když kněžím sněmy nakazovaly nové a nové přiznání ze příjmů, aby zdaniti mohly i to poslední sousto, když císařské patenty jednak bouřily lid proti církvi a jednak zase kněžím ledacos nepřístojného poroučeno, tak ku př. při vzrůstání se kouření tabáku šířilo se i pašeráctví a tu missiva ze dne 4. Julii 1763 vyzývala kněze, aby pod pokutou 50 dukátů jim nepřáli a je hned udávali, za takových trampot, v nichž všude ještě vřava válečná se rozléhala, se Morávkovi v Miličíně příjemně nefarářovalo. Beneficiūm bránil proti některým nemírným požadavkům úřadův a r. 1786 sepsal inventář kostela, osvětlující, že tři dovedně pracované zpovědnice a v sakristii umělé umývadlo do chrámu přibýlo, oltáře obnoveny. ¹⁾ Ku faře příslušelo tenkrát orných polí 50 jiter

¹⁾ R. 1773, 19. května, zemfel na faře, dokonav práci na oltáři 14 pomocníků, Karel Šmejkal, malíř a pozlačovač.

596 sáhů, luk a pastvin 5 jiter 210 s., zahrad 1 j. 134 s., lesů 25 j. 1329 s., neplodné půdy, počítaje v to rybníčky u Střetužele, 1 j. 1308 s. a pak jeden poddaný s povinností roboty. Kostel měl vlastního kapitálu 2440 zl., kaple Bolestné P. Marie 584 zl., kaple Kalvarská 229 zl. 49³/₄ kr., kaplička Nejsvětější Trojice při chrámové zdi na hřbitově 56 zl. K fundacím mešním, mimo již jmenované, Jeníkovskou, Vrchotickou, Šillerovskou, Dvořákovskou, Pavlína, přistoupily r. 1771 faráře V. Pelikána, r. 1772 Jana Karla Varlejcha z Bubna, r. 1772 Václava Bacháčka, r. 1773 Josefa Behaupta, r. 1773 Tobiáše Musila, r. 1776 Pavla Vacha v M. Krchňáčka, r. 1779 Václava Chytry, r. 1785 Alžběty Bilinkovy. Veliký počet mší sv., tak ku př. šillerovská nadace nakazovala 262 mší sv., nemohl ovšem farář sám odsloužiti, proto ustanovila sem konsistoř dva kaplany. První měl r. 1782 příjmů 160 zl., z čehož mu zůstávalo po zaplacení stravy (90 zl.) a daní též konsistoriálních tax (22 zl. 54 kr.!) 67 zl. 6 kr., druhý dostával 80 zl. a platil faráři za vydržování 30 zl. a konal zaň k tomu 3 mše sv. fundační v témdni, tax 2 zl. 54 kr. Faráři pak šly tyto příjmy: Z nadací (město a sousedé dluhovali 2140 zl. kapitálu) 107 zl. 5 kr., od vrchnosti 20 zl., za naturalie 80 zl., za letník a koledu 14 zl. 51 kr., ze zahrady 9 zl., na stole 20 zl.; desátku při těch stálých neúrodách schází se sotva v ceně 48 zl., z vlastních polí z téže příčiny jen 70 zl., celkem 368 zl. 56 kr. Naproti tomu vydání: C. k. daně řádné 36 zl. 51 kr., konsistoriální výlohy 15 zl. 50 kr., čeledi stravu a mzdu, čtyřem osobám 170 zl., řemeslníkům, nádenníkům, žencům 48 zl., jiná vydání 33 zl. 30 kr., summou 304 zl. 11 kr., tak že čistý výnos jevil se v číslici 64 zl. 45 kr.

Střecha kaple Kalvárské r. 1776 spravena nákladem 93 zl. a r. 1793 v květnu Jan Štastný, pokrývač a měšťan pražský, zavázal se, že železný litý kříž beze všeho lešení do věže vsadí a plechem zadělá, aby déšť škoditi nemohl!, neméně že »špici věže a malý, při ní se nacházející pyramidek, na způsob tak nazvaný kupferbarvy, omaluje, kříž samý nahoře barvami příkráslí,« to vše za 8 dukátů, jež činí na zlaté 36 zl. To jest poslední známý nám podnik faráře Mikuláše Františka Morávka, kněze v městě, osadě a širokém okolí valně oblíbeného. Co Nerad vystavěl, Morávek udržel a ozdobil, proto oběma město nechť zachová

čestnou vzpomínku. Při visitaci 13. listopadu r. 1794 vikář Schmied našel faráře churavého. Že si nemocný přál, zaopatřil ho svátostmi umírajících a již 28. toho měsíce ve stáří 74 let, byv v Miličíně 23 léta a 24 dni duchovním správcem, Mikuláš Morávek duši Pánu odevzdal, dokončiv záslužný život »na studený prant«. Byl první z farářů, jenž dle císařských patentů ne v kostele, ale na hřbitově u kostela proti faře pohřben jest.

Praesentací Leopolda hraběte Khuenburga povýšen jest k osiřelému obročí Antonín Vít Sázavský, rozený v Polné, kdysi zdejší kaplan, posud farář ve Vrcholovicích. Tam koupil ze svého jmění pro beneficium chalupu s 18 strychy polí a knězi daroval. Po instalaci r. 1795, 17. března, velmi horlivě působil v Miličíně až do 18. července r. 1805. Tenkrátě zákeřná mrtvice přetrhla smrtí jeho život. Za něho pořízena do chrámu Páně nová křížová cesta, kterouž r. 1796 slušně vymaloval Karel Kastemühler z Prachatic. Koncem století XVIII spočítal farář osadníky.

V Miličíně	stálo	166 čísel,	žilo	928 obyv.,	žádný žid,
v Dolním Borku	»	8 »	»	70 »	
v Rexini	»	4 »	»	35 »	
v Lažanech	»	16 »	»	113 »	
v Záhoří	»	32 »	»	216 »	
v Žibkově	»	8 »	»	64 »	
v Horním Borku	»	13 »	»	99 »	
ve Střetuželi	»	12 »	»	62 »	všickni poddaní k Vožici, kraje tábor.;
ve Vesci	stály	3 »	»	21 »	
ve Stýrově	»	6 »	»	38 »	
v Ješeticích	»	10 »	»	74 »	kteří robotovali ku Smilkovu, kraje berounského.

Celkem na osadě stálo 258 čísel, žilo 1720 obyvatel.

V soupisu desátku z téhož roku 1799 vzpomíná, že kněžská louka bez přerušení pro faru se sklízí a jmenuje měšťany a sedláky. V Miličíně: Václav Rombald (č. 53 a č. 92), Josef Bílý (č. 57), Jan Hájek (č. 35), Václav Procházka (č. 37), Jan Schiller (č. 139), František Smutný

(140), Václav Hovorka (13), Pavel Kavka (74), Josef Novák (76), Tomáš Babinský (81), František Macháček (94), Antonín Pešek (95), Tomáš Adamovský (97), František Květ (104), František Skurovský (119), Václav Chytra (124), František Hrubant (125), Josef Hrubant (127), Kašpar Vatrš (132), Josef Rambous (137), František Maršálek (11), Dorota Bílá (18), Liduška Kavkova (41), Hynek Prchlík (42), Jan Čáp (50), Josef Čáp (51), František Prošek (58), Martin Zahátka (60), Jan Bílý (65), Antonín Čáp (66), Bernard Juston (69), Matěj Hustoles (89), František Nosek (153), Leopold Prchlík (5), Josef Vobořil (7), Josef Vach (10), Josef Karas (19), Jan Hájek (35), František a Václav Schiller (68), František Jára (79), Ondřej Tomíček (87), Matěj Šimša (98), Filip Pěknice (102), Václav Zákostelský (106), pan Jan Vesecký (109), František Kavka (134), Václav Černý (121), Karel Čermák, malíř, (123), Josef Vejvoda (126), Stanislav Černý (128), Karel Vatrš (130), Vojtěch Kubisko (135), Antonín Podlaha (136), Mikuláš Petráš (24), Jan Prchlík (25), Josef Juston (26), Matěj Klusák (131), Václav Vach (142), Jan Vít (143). Familianti: Vojtěch Kadlec, Václav Kibsoň, Vojtěch Kášek, Václav Turek, Martin Capoušek, Matěj Babor, Antonín Šťastný, Antonín Burian, Josef Teplo, František Macháček, Matěj Fantiš, Jan Šimša, uvedeni bez čísel, rovněž *Střetuželští*: Jan Matoušek, Jirka Shorný, Krejčí, Martin Hlavnička, Jan Čermák, Martin Rezek, Tomáš Šprongl, Matěj Urban, Tomáš Rezek. *V Žibkově*: Prokop Bouška (1), Josef Novotný (6), Josef Rubeš (2), Jan Pětivlas (3), Urban (4); *v Horním Borku*: Matěj Kubát (4), František Břicháč (5), Josef Svoboda (6), Jiří Pěknice (7), Jan Matoušek či Vach (9), Matěj Vávra (10), Brabec (13); *v Záhoří*: Jan Zelenka (1), Václav Korouš (12), Tomáš Radoš (3), Václav Soukup (4), Jakub Starý (6), Martin Pohan (7), Jakub Sochor (8), Josef Trefil (11), Václav Zdich (13), Jakub Novotný (17), František Matoušek, rychtář (18), Tomáš Kubka (20), Josef Mrhal (21), Matěj Zíka (23), Jan Hodaň (24), Frant. Marvan (25), Kaňka, Trop, Černý, vdova Brabcova, Volešák, Kotek, šafář, Jakub Pěknice, bez čísel; *v Lažanech*: Václav Rezek (1), Josef Matoušek (2), Šimon Kaňka (3), Zadák (4), Vojtěch Zoun (5), Matěj Jindra (6), Matěj Urban (8), Pavel Buzin (9), Josef Pšenička (10), František Houdek

(11), Matěj Kubka (13), Pavel Vaněk (14); *v Ješetlicích*: c. k. svobodníci František Křemen, Václav Louda, Anna Loudova, sedlák Josef Vondrák, Matěj Vaněk (8), ostatní přifařeni k Arnoštovickému kostelu; *ve Stýrově*: Václav Havel (1), Jarušek Jiří (5), vdovy Samcova (2), Hrubantova (3); *ve Vesci*: Jan Jindra, Vojtěch Brabník, Jan Pospíšil; ¹⁾ *v Dolním Borku*: Vojtěch Korouš (1), Matěj Trefil (2), Vít Čermák (3), Jakub Malík (4), Tomáš Petráš (6), Jan Kudlík (7); ²⁾ mlynáři: Josef Heráň, Matouš Kubat, Jiří Pěknice, Antonín Spálenka, Václav Mrázek, Vavřinec Chvátal, Prokop Bouška. Z nich Heráň a Bouška v nájmu drží za 3 zl. 35 kr. farské stržené rybníky.

Za válek francouzských přehnal se Miličínem mnoho vojska, brzy císařští, zase Francouzi, po nichž dva v městě zůstali a jeden až do své smrti za pasáka sloužil, a na konec Rusové, když jechali na Paříž. U nás si junáčtí kozáci několik dní odpočinuli a sice položili se, ačkoli tůze mrzlo, přece venku v širém poli pode stany u rybníka na Radkově. Jeden z nich, jak farář zapsal miles Moscovita, t. j. vojín z Moskvy, daleko od vlasti, v městě na rány dokonat. Při pohřbu plukovník druhý jeho oslovil tak dojemně, že se všickni rozplakali a sousedstvu, poněvadž přehojně i s farářem účast bralo, horlivě děkovali a žebráky podělili. Vůbec k obyvatelstvu se chovali vlídně, ničeho neodcizující a za všechno platíce. Matesi Bendů, městskému synku, se tolik zalíbili, že s nimi do světa ujel a více známky života o sobě neprojevil. Matriky jmenovitě se zmiňují, že roku 1801 v září 47. divise artilerie, v listopadu regiment jízdy, r. 1802 i 1803 v srpnu pěšáci pluku Rainerova, r. 1805 pluk Řepský kolem Miličina logíroval a r. 1813 v březnu pochováno zde pět vojáků, 4 Francouzové a jeden Prus, kteří »od plesur«³⁾ skonali. Za těch průchodů vedlo se měšťanům lépe než sedlákům. Obchody se jim dařily, ztratil-li některý něco krádeží několika nezbedných vojáků, pořádností ostatních, když u něho kupovali, zase nahrazeno. Jsou u nás rodiny, které za těch převratů zbohatly. Sedláci na tom byli hůře, pro samé přípřeže. Práce polní hynula,

^{1) 2)} Lid dosud žertem vypočítá čísla ve Vesci: Jindra za bravíkem pospíšil, v Dol. Borku: Korouš trefil čermáka maličkou kudličkou.

dobytěk vojáci po vesnicích, ano důstojnictvo v městečku bydlívalo, o své újmě rekvirovali a bez náhrady poráželi; proto venkované stáda svá do lesa Deborče i lesů cunkovských odháněli. Tu ceny všeho a najmě obilí nápadně stoupaly. Roku 1776 farář miličinský za nádenickou práci Jakubu Mouchovi dával obilí: ač bylo i tenkrát draho počítal $\frac{1}{2}$ str. žita za 52 kr., r. 1777 veliký bochník chléba za 9 kr., větel hrachu za 36, čtvrtec ječmena za 24, měřici hrachu za devět; avšak roku 1805 Jan Skalák, městský představený, zaznamenal a podpisy přísedících Františka Macháčka, Josefa Kavky si stvrditi dal, že obilní ceny zvedly se takto: jeden strych pšenice stál 33 zl. 45 kr., žita 31 zl. 30 kr., ječmene 22 zl. 45 kr., hrachu 35 zl., ovsa 11 zl. Mimo toho, píše, když lidi obilí sobě koupit nemohli, z polí pejř sušili a kořinky z něj mleli. Z toho pekli chléb a jedli. Též taky v tom roce Francouzové na tejden před vánočními svátky sem přitrhli, pak za osm dní přeč odmaširovali a po nich zase za pár dní Bavoři k nám přišli, kteří ze strachu našeho lidu, zase druhý den odtud utekli. Ševci napsali do své hlavní cechovní knihy: R. 1808 byla *míra* žita za 17 zl., pšenice za 19, ječmena 13, hrachu 20, ovsa 4, prosa 24 zl. ! Rejže jedna libra 24 kr., strych „erteplí“ 8 zl., libra chleba stála 12 kr., houska za 1 kr., vážila $1\frac{1}{2}$ lotu. Maso hovězí libra za 11, vepřové 12, skopové 10 kr. se prodávalo. R. 1811 zrostla drahota k zoufání. Platilo se za strych pšenice 60, žita 38 zl. 30 kr., ječmene 28, ovsa 16, hrachu 52 zl. 30 kr. Libra hovězího šla za 1 zl. 6 kr., telecího 48 kr., skopového 54 kr., vepřového 1 zl. 15 kr., sáh dříví tvrdého přišel za 40, měkkého za 25 zl. Máz piva stál 30 kr., žejdlík kořalky 54 kr., ceny to k neuvěření. Škoda jen, že ze zápisků Skalákových zachoval se list jediný. Při tom ovšem pozastavíme se nad tím, že roku 1805 městská rada v účtech přivoňila, aby 250 zlatými zaplatila se nová stříkačka a řád hašení po městě přísně se zavedl a udržoval. I byla tak naše obec jedna z prvních v Čechách, která spořádanému hasení porozuměla a řád povinností občanů při požáru zařídila.¹⁾ Příspěvky na války žádány k nesnesení. R. 1809 v srpnu vypsána jest daň potravin; naši vezli oves až do pevnosti Josefova a dali

¹⁾ Viz pamětní knihu sboru dobrovolných hasičův.

na penězích 162 zl. 45 kr. Státní náhrada na celé panství vožické obnášela 281 zl. 15 kr. Kromě toho, že potraviny v obilí třikráte ve dvou letech odvedli, žádáno od celého fideikommisu vožického v bankocetlích 2200 zl. na krmené voly pro vojsko, při čemž slíbeno, že pětina peněz se vrátí. Tu na každý zlatý vojenské daně padlo 6 kr. přírážky. Vojenské daně řádné a mimořádné, byly asi takové:

Vrchnost hrabě Khuenburg platil řádné 2787 zl. 32 $\frac{1}{2}$ kr., mimořádné 796 zl. 1 $\frac{3}{4}$ kr., na ty voly 358 zl. 20 kr., vožický děkan ř. 25 zl. 47 $\frac{1}{2}$ kr., na voly 2 zl. 35 kr., vožická obec městská ř. 55 zl. 53 $\frac{3}{4}$ kr., na voly 5 zl. 35 kr., novoveský farář ř. 35 zl. 55 kr., na voly 3 zl. 35 kr., 3 pf., v Miličině farář ř. 39 zl. 21 $\frac{3}{4}$ kr., městská rada ř. 42 zl. 18 $\frac{3}{4}$ kr., někteří familianti po 5 zl. řádné a 1 zl. 20 kr. mimořádné, Václav Turek ř. 8 zl. 4 $\frac{1}{4}$ kr., Josef Trpka ř. 7 zl. 37 $\frac{1}{2}$ kr., mimořádné 3 zl. 12 kr., Macháček, Kadlec, Babor, Šimša, Fantiš ř. zl. 48 $\frac{1}{2}$ kr., mimořádné 1 zl. 36 kr. atd. Střetuželští k řádné nebyli zavázáni, za to na mimořádné po 9 zl. $\frac{1}{4}$ kr. přinášeli. Pro neusínající války císař František I. byl přinucen vydati mnohý trpký patent, aby státnímu pokladu aspoň nějak pomohl. Roku 1809 naporoučeno, aby správy zádušního jmění odvedly do 1. května r. 1810 všechno zlato a stříbro, k velikým daním pustila vláda do běhu značné množství papírových peněz; poněvadž obnos jejich dostoupil výše 1060,798 753 zl. a záhubné následky vždy patrněji se objevovaly, vydal též císař 14. března, r. 1811 pověstný finanční patent, jímžto cena či valuta papírových peněz vulgo bankocetlí tak snížena jest, že toliko jednu pětinu své původní ceny podržely. Dávalo se za 500 papírů takových 100 zl. ve stříbře aneb v papírových poukázkách či šajnech (jež prvotně sluly Einlösungs-Scheine). Také měděné peníze, jichž za 50 millionů po rakouském světě chodilo, na pětinu ceny stlačeny, úroky z veřejných úpisů dlužníků o polovici zmenšeny. Není divu, že jak obyvatelstvo, tak zvláště církevní jmění utrpělo ohromné ztráty. Patentem ze dne 1. května 1810 neztratil náš kostel mimo nějakých stříbrňáků sochy Dolorosae a z oltáře sv. Barbory ničeho, že zlata a stříbra u nás nebylo, za to patentem druhým zádušní jmění valně ztenčeno. Kdysi vypůjčili si zdejší sousedé dobré peníze a teď honem spláceli šajny. Tak

Kajetán Kavka z různých nadac měl za sebou 198 zl. před patentem, po něm podával 77 zl. 29 kr. a nechtěl přistoupiti na to, aby vrátil aspoň 95 zl. 22 $\frac{1}{2}$ kr., zaplativ za jiný dluh 140 zl. dle patentu 40 zl. 27 kr. Mikuláš Vít dluhoval 55 zl., dal přece 47 zl. 5 $\frac{1}{3}$ kr., Jan Vít 148 zl. 30 kr. a zavázal se, »protože bych pokoje ve svědomí nenašel« na 120 zl. 41 kr., za druhý dluh 100 zl., ale 62 zl. 30 kr. podávaje. Mnohý dlužník za svolení úřadů dal starou obligaci přepsati na novou a tím záduší a městský chudinský fond — ochuzen. Tenkrát usnuly na věky také mnohé kapitály, na něž nebylo úpisův. a kostelní jmění kdysi bohatého chrámu Páně stalo se pasivním.

Z nemocí, jež lidstvo věku XVIII. stále přepadaly, uvést dlužno černé neštovice či peteče. Několikrát o naše město zavádily, posledně r. 1814, v únoru, vyžádavše ve vesnicích několik, v Miličíně jen dvě obětí. První stal se zámožný měšťan a kupec, Jan Hájek. Narodiv se r. 1778, 23. února, v Horách Ratibořských přestěhoval se v útlém mládí s otcem Janem ku příbuzným miličinským, snad k vůli dědictví po bezdětném strýci Hájkovi na čísle 40, jež obsahovalo tenkrát nynější domky č. 34, 35. Jan, zůstávaje neženat, pilně po několik let zde hospodařiv, schvácen jest řečenou nemocí 6. února, r. 1814, odkázav, mimo některé legaty maceše, sestře — a ty po něm brzo zemřely — též přátelům, celé jmění své miličinským dětem a to tak, aby z něj ihned zřízeny byly nadace po 50 zl. pro ty hochy, ¹⁾ kteří věnují se dalšímu vzdělání, počínaje

¹⁾ Prováděcí nařízení označují sestru Hájkovu Josefu za slabého, praktického života neschopného mrzáčka, kteráž r. 1819 prohlásila, že spokojí se pokojíkem v domě č. 40 a roční rentou 40 zl. Dlouho jí neužívala. Dle protokolu likvidačního ze dne 31. března r. 1814 shledalo se jmění Hájkova na hotovosti 923 zl. 7 kr. vid. m., na dluhích 4103 zl. 5 $\frac{1}{2}$ kr., dům, 9 jiter 843 \square s. polí (n. t. 648—682, 828), tři jitra 539 s. louky (n. top. 112, 146, 468, 469, 516) cenilo se na 3987 zl. 15 kr., inventář krámu a hospodářství 4122 zl. 17 kr., prodaná sklizeň r. 1814 z vlastních a od faráře najatých polí 885 zl. 25 kr., celkem 13 098 zl. 2 $\frac{1}{2}$ kr., vydání legátů, pohřeb, při hospodářství etc. 7876 zl. 58 $\frac{1}{2}$ kr., zbývá 5221 zl. 4 kr. k tomu přebytek z licitace obchodu . . . 1126 zl. 4 kr., r. 1817, 20. srpna, licitace polností proti odhadní ceně ut supra vynesla o 15.190 zl. 45 kr. více (!); z toho dluhovali na 5% měšťané: Václav Šebor 1197 zl. 22 $\frac{1}{2}$ kr., Václav Rombald 700 zl., Jan Bílý 301 zl. 30 kr., Josef Pešek 603 zl., Frant. Šiller 455 zl. 15 kr., Hynek Prchlik 307 zl. 30 kr., Jan Vatrš

druhou (německou) třídou až do skončení studií, ať již si navštěvují humanní či polytechnické školy nebo na pražském conservatoriu hudbě se oddají s předností Hájkových krevních příbuzných a mezi těmi opět nejbližších. Kdyby těch se nedostávalo, mají nároky hoši, kteří na miličinské škole mimo literní předměty také v hudbě se vyznamenali. První dvojnásobnou nadaci měl dle vůle odkazcovy obdržeti chovanec jeho František Bílý, druhou jednoduchou Václav, syn Františka Musila, vykonavatele poslední vůle Hájkovy. Navrhovací právo odkázal miličinskému faráři společně s magistrátem a zástupci města. Testament má datum 29. ledna 1814 a jest zajímavý žádostí testatora, aby pohřeb jeho vykonal se jednoduše a před pochováním těla, aby městský lékař Polák srdce železným hrotem probodl, za což 100 zl. obdrží. Chudým v den pohřbu má se rozdělit 30 zl., školním dětem 10 zl. na pečivo a všecken papír z jeho krámu, jeho vinopalník, Jakub Vobořil, dokud sloužiti bude, 7 zl. měsíčně, strýc František Vobořil vezme pro svou přitulnost plášť a 50 zl., farář u Karmelitánů v Praze Jan Grellet 1000 zl., macecha rentu 100 zl., sestra věna 3000 zl., Francouzové, co u Hájka pracovali a také ochuravěli, plat jakoby dělali a několik zlatáků i stříbrňáků, co si u Hájka schovali, nalézá se v almárce v kožené peněženke, Matěj Grus ať dostane pár bot, za státem má Hájek 65 měr ovsa, ježž mu r. 1809 vojáci requirovali atd. Městská rada dala již 9. února vůli Hájkovu veřejně ohlásiti, c. k. komorní prokuratura v Praze nadání 23. března, r. 1829 přijala ¹⁾ a 8. února, r. 1829 stvrdilo po zjištění pozůstalostní podstaty, která 21.286 zl. 01 kr. ve měně vídeňské a 1452 zl. ve měně konvenční

100 zl., Mikuláš Pešek 1100 zl., Matěj Pešek 1200 zl., Josef Vach 100 zl., Hynek Prchlík opět 2308 zl. 30 kr., Fr. Šiller opět 900 zl., Václav Procházka 500 zl., Jan Čáp 400 zl., Václav Zákostelský 300 zl., Martin Kavka 300 zl., Josef Nosek 300 zl., Fr. Vach 500 zl., Josef Chytra 1100 zl., Vojtěch Louda s rukojmím Petrem Noskem 700 zl.; r. 1819 a 1820 zase Frant. Zákostelský 500 zl., Martin a Kateřina Kavkovi 455 zl. 51 kr., Bernard Justoň 500 zl., Josef Kavka 500 zl., Fr. Chytra 800 zl., u Karlštejna ve vsi Mezouni, Linhart 360 zl., ve vsi Vikáňi Martin Kolenský 700 zl., praž. měšťan Fr. Seifert (98—III.) 600 zl., Fr. Musil 400 zl. = 19.488 zl. 58 ¹/₂ kr., zbytek do obnosu 21.286 zl. 01 kr. činili cenné papíry. — ¹⁾ Při kommissionelním jednání, 18. března 1829, v Miličíně podepsali protokol: farář Král, Josef Bílý, představený, z rady: Leopold Pták, Jan Bílý, Josef Červencl (jediný česky), svědci: Petr Holákovský, Prokop Hovorka.

obnášela, c. k. místodržitelství v Praze znění celého studentského nadání Jana Hájka pro hochy miličinské.¹⁾ Nadáním takovým prospěl ovšem dobrodinec Hájek třem nadaným hochům miličinským, jichž převeliký počet potom vystudovalo; avšak jiná je otázka, zda dobře pochodili kupci pozemků Hájkových, skutečně nad cenu třikrát přeplicených. O tom stane se zmínka později. Jiná změna stala se r. 1813—1814 se silnicí. Prvnějšího léta přinutila vláda pražské gubernium, že za souhlasu i nákladu stavů pro snažší spojení, aby se obešlo příkrému stoupání zemské cesty či tak řečené císařské silnice v městě Miličíně skrze Bezděkov, načata jiná, nová, po svahu hory Kalvarie k Novému městu, počínaje od »babiného kouta« až k Božím mukám nad týmž Bezděkovem. Stočení to využítkovala stále čilejší komunikace po silnici, hlavně poštovní diligence velmi radostně, městu pak, poněvadž pominuto náměstí či středisko obchodní a přípráže přestaly, citelně ublíženo. Hájili maně starý směr silnice peticemi. V jedné i napsali: a tak by se nám se silnicí z města štěstí odstěhovalo, slova, kteráž po 54 letech se naplnila. Nové

¹⁾ Gubernialním nařízením ze dne 19. dubna 1827 č. 14028 zřízeno bylo pět míst nadačních a sice: dvě s ročním požitkem po 150 zl. víd m., tři po 100 zl. v. m. ročně a téhož roku 4. července č. 30683 stanoveno, že mají míti na vyšší nadační požitky přednost ti, kteří v požívání menšího požitku jsou a postoupení ve vyšší zasluhují. Vedle rozhodnutí c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 28. června 1894 č. 12048 nemají se rozuměti slovy »další vzdělání« nutně studia v užším smyslu; i jsou tedy k nadačnímu požitku povoláni i žáci takových vyučovacích ústavů, k nimž dle nynější organizace obecné a měšťanské školy počítati jest. Co se týče příbuzenství, jehož nyní ovšem nestává, a c. k. místodržitelstvím také se neuznává, c. k. ministerstvo vyučování vyslovilo výnosem dne 28. února 1868 č. 9967, že i při příbuzných zakladatelových, kteří na nadaci nárok činí, se žádá, aby to byli hoši z Miličina, t. j. aspoň zde narození. Původních pět míst rozmnoženo o jedno místo r. 1844, v r. 1858 o čtyři místa a konečně r. 1862 o další čtyři místa; vedle usnesení praesentatorů nadačním úřadem r. 1869 schváleného ponenáhlu zrušeno šest míst a při nadaci ponecháno osm míst (č. 35999 místodržitelství); r. 1871 požitky zvýšeny (č. místodrž. 27824). Jména nadační, jež místodržitelství v Praze spravuje, páčí se (r. 1899) na 21.216 zl. 79 kr. a vynáší v úrocích osm nadačních míst, ze kterých plyne čtyřem po 140 zl., čtyřem po 60 zl. ročně. Viz listiny archivu v radnici a šífe: Sbíрка studijních nadací v král. Českém IV. čís. nad. 242. 316 str. 176—185 č. 279. — R. 1898 postavena Hájkovi zvláštní pamětní deska na starém hřbitově a část náměstí »Hájkovským« přejmenována.

město potom zrostlo valem. Silnicí přefíznuty jsou také farské polnosti. Pod cestou k zahradě byl kus asi dva strychy. Faráři Janu Skřivanovi, rozenému z Krusperka u Čáslavi († 28. ledna, r. 1823), jenž po Sázavském ku faře miličinské přistoupil, nabídnul měšťan František Macháček zaň 15 zl. roční činže, když mu dovolí, aby tam vystavěti směl zájezdní hostinec. Kněz přivolil; plat 15 zl. brali faráři na krátko, neboť soudem a promlčením právního nálezu i také ošemetností lidskou oň po letech přišli. Za těch válek nějaký dareba v noci vlezl do kostela a tamější korouhve na kusy roztrhav, na zem pohodil, jinému neuškodiv. Zakoupeny tedy nové, k nimž přibýly praporce cechovní (r. 1812), které dosud cechmířtři ve svém bytě opatrovali. Kostelní nadace rozmnožily se roku 1805 novými: Františka Marsina, Matěje Vaňka z Ješetic, Anny Maršálový, faráře Antonína Sázavského a Jiříka Chytrý.

R. 1814. zřídili miličínští osadníci nové, kamenné kříže k hoře Kalvarii a to tak, že rodiny nebo obce jedno i dvě zastavení za svůj peníz zjednaly.

Pro znatele nynějších poměrů nabude půvabu sečítání duší v městě r. 1820. Že pak čísla se proměnila, klademe nová do závorky, aby poloha domků snadno se poznala. I obývali:

Číslo 1.: zámek a škola, později č. 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200 (nyní 170—178): Prokop Hovorka, národní učitel, m. Kateřina, d. Josefa, Jan, Bernard, Eleonora; Prokop Vít, učitelský pomocník, m. Anna, Hynek, Antonie; Jan Lamač, m. Anna; Frant. Vaněk; Vojtěch Lamač, m. Františka; Josef Květ, m. Marie; vdova Rosalie Novotná; Jan Kotek, m. Kateřina; Matěj Pěknice, m. Kateřina; Jan Pech, m. Barbora.

Č. 2 (180) fara, obyvatelstvo se neudává.

Č. 3 kostnice; č. 4 (153) František Zavadil, m. Lucie; č. 5 (168) Augustin Černý, m. Barbora; č. 6 (152) Mikuláš Pešek, m. Marie; č. 7 (154) Matěj Prchlík, m. Kateřina; č. 8 (155) Josef Vobořil, m. Terezie; č. 9 (156) Mikuláš Chytra, Františka; č. 10 (157) Jan Bílý, Marie, p. Vojtěch Novotný, Kateřina; č. 11 (158) Zikmund Ohnesorg, Magdalena, p. Jan N.ř; č. 12 (159) Václav Bílý; č. 13 (160) Josef Nosek; č. 14 (161) Václav Ho-

vorka, Anna; č. 15 (162) Antonín Zboužík, Josefa; č. 16 (165) Prokop Květ, Cecílie; č. 17 (164) Magdalena Barbo-rova; č. 18 (163) František Stibral, Kateřina; č. 19 rad-nice (1) Prokop Polák, městský lékař, m. Josefa, d. Bar-bora, František, Jan Kavka, šenkýř, m. Františka, d. Jan, Petr, Josefa, Josef Bílý, strážník, m. Františka; č. 20 (2) Jakub Holeček, Alžběta; č. 21 (3) Josef Kadlec, Dorota; č. 22 (4) Mikuláš Bílý, Eva; č. 23 (5) Josef Lesner, Marie; č. 24 (6) František Hájek, Františka; č. 25 (7) Josef Kavka, Kateřina; č. 26 (8) Martin Vobořil, Terezie, p. Jakub Holeček, Alžběta; č. 27 (9) Vojtěch Hlaváček, Anna, Kajetán Kavka; č. 28 (10) Frant. Hrubant, Josefa; č. 29 (11) František Hájek, Barbora; č. 30 (12) Josef Hustoles, před ním Alžběta Petrášova a Jan Spálenka; č. 31 (13) František Prchlík, Alžběta; č. 32 (14) Frant. Juston, Čeněk Šimon, m. Marie; č. 33 (27) Frant. Květ, Barbora; č. 34 (28) Alžběta Teplova; č. 35 (29) vdova Bílá N., (před ní Matěj Šusta, m. Terezie) p. Vavřina, m. Kačena; č. 36 (30) Jan Nosek, Alžběta; č. 37 (31) František Ohnesorg, Magdalena; č. 38 (32) Matouš Zava-dil, Anna; č. 39 (33) Antonín Bílý, Kateřina; č. 40 *a*) (34) Václav Šebor, Rosalie; 40 *b*) (35) Josef Čáp, Marie; č. 41 (36) Mates Pešků, Josefa; č. 42 (37) Josef Bílý, Veronika; č. 43 (38) Alžběta Jelínkova stará, při ní An-tonín Bílý, Kateřina; č. 44 (39) Mates Smutný a Kate-řina Burianova; č. 45 (40) Frant. Bílý, Dorota; č. 46 (41) Václav Kavka, Marie; č. 47 (42) Daniel Bílý, Johanna; č. 48 (43) Josef Královský, Anna; č. 49 (44) Josef Novák, Anna; č. 50 (45) Václav Lesner, Johanna; č. 51 (46) Daniel Bílý, Kateřina; č. 51 (46) Frant. Moucha, Marie; č. 52 (47) N. Bílý?; č. 53 (48) Frant. Dvořák, Anna; č. 54 (49) Tomáš Šiller, Magdalena; č. 55 (50) Matěj Kornuška, Eva; č. 56 (51) Frant. Šiller, Alžběta; č. 57 (52) Josef Červencl, Ludmila; č. 58 (53) František Čáp, Anna; č. 59 (54) Jan Hájek, Marie; č. 60 (55) Václav Fiala, Anna, dva pacholci (statek ten později kou-pil Rombald); č. 61 (56) Matěj Laubendorf, Rosalie; č. 62 (57) Jan Jára, Eva; č. 63 (58) Frant. Kopal, Ro-salie; č. 64 (59) Josef Bílý, Anna; č. 65 (60) starý Václav Zahátka, syn František, m. Marie; č. 66 (61) Josef Chytra, Anna; č. 67 (62) Kašpar Podlaha, Anna; č. 68 (63) Frant. Blahouš, Dorota; č. 69 (64) Mikuláš Renfus, Eva

č. 70 (65) Jan Laubendorf, Alžběta; č. 71 (66) Kašpar Novotný, Marie; č. 72 (67) Josef Dvořák, Anna; č. 73 (68) Jan Bílý, Josefa; č. 74 (69) Matěj Kubisko, Františka; č. 75 (70) Petr Nosek, Josefa; č. 76 (71) Josef Jelínek, Anna; č. 77 (72) Jakub Vondrák, Josefa; č. 78 (73) Bernard Juston, Katuška; č. 79 (74) Václav Procházka, Barbora; č. 80 (75) Matěj Dvořák, Antonie; č. 81 (76) Matěj Port, Marie, František Kavka (85 let); č. 82 (77) vdova Ptáčková dříve Frant. Koršík; č. 83 (78) Vojtěch Holínský, Kateřina; č. 84 (79) Martin Kavka, Anna; č. 85 (80) Josef Novák (95 let); č. 86 (81) Kateřina Černá; č. 87 (82) Daniel Kavka, Anna; č. 88 (83) Jan Kavka; č. 89 (84) František starý Mrhal (95 let), syn Tomáš, Josefa; č. 90 (85) Mates Pěknice; č. 91 (86) Jan Černý, Liduška; č. 92 (87) Josef Trpka, Viktorie; č. 93 (88) Křištof Fiala, Terezie, Frant. Sedláček, Kateřina; č. 94 (89) Frant. Vaters, Anna; č. 95 (90) Jan Marsin, Marie; č. 96 (91) Petr Kavka, Alžběta; č. 97 (92) Jan Smíšek, Josefa; č. 98 (93) Jan Holeček, Dorota; č. 99 (94) Frant. Arndt, Alžběta, Martin Stibral, Anna; č. 100 (95) Václav Poustecký, Terezie; č. 101 (96) Antonín Homole, Kateřina; č. 102 (97) František Brabec, Barbora; č. 103 (98) Matyáš Vobořil, Mandalena; č. 104 (100) Vojtěch Zákostelský, Josefa; č. 105 (101) František Pšenička, Ludmila; č. 106 (102) Jakub Pšenička, Josefa; č. 107 (103) Hynek Prchlík, Nepomucena; č. 108 (104) František Musil, Anna; č. 109 (105) Josef Kavka, Kateřina; č. 110 (106) Rosalie Pešková; č. 111 (107) Martin Kavka, Kateřina, (po něm Červenci nb.); č. 112 (108 a 109) Tomáš Adamovský, Marie; č. 113 (110) Frant. Žahátka, Eva; č. 114 (111) Vojtěch Kalců, Marie; č. 115 (112) Frant. Černý, Františka; č. 116 (114) Jan Podlaha, Anna, Matěj Homole, Barbora; č. 117 (115) Bartoloměj Šproch, Terezie; č. 118 (116) Kateřina Mikušová s matí Veronikou; č. 119 (117) Jan Podlaha, Anna; č. 120 (118) Josef Hrubant, Barbora; č. 121 (119) Antonín Duchoň; č. 122 (207) Martin Páv, Kateřina, Vojtěch Vaters, Veronika; č. 123 (129) Václav Zákostelský, Marie; č. 124 (130) František Chytra, Kateřina; č. 125 (128) Pavel Zákostelský; č. 126 (127) Pavel Zákostelský starý a syn jeho Jan; č. 127 (126) Karel Kopal, Terezie, Johana Štástkova, vdova; č. 128 (125) Anna Kavková; č. 129 (131) rytíř Jan Vesecký z Vesce,

kovář, Helena roz Stříbrská, p. Josef Klusák, Františka; č. 130 (146) Josef Tomíček, Františka, p. Jan Kassanda, Nepomucena; č. 131 (145) Hynek Černý, Josefa; č. 132 (132) Václav Kříženecký, Terezie; č. 133 (čísla od tohoto až do 144 zůstala) Jan Čáp, Marie, p. Josef Žížala, Anna; č. 134 Vašek Zavadilů; č. 135 pusté; č. 136 Frant. Fencel, Anna; č. 137 Frant. Vobořil, Eleonora; č. 138 Jan Pšenička, Barbora; č. 139 Frant. Vobořil, Magdalena; č. 140 Čeněk Prchlik, Rosalie; č. 141 Frant. Hájek, Barbora; č. 142 Martin Pšenička, Anna, Jan Vobořil, Anna; č. 143 Frant. Skurovský, Josefa; č. 144 Frant. Zákostelský, Anna; č. 145 (148) Mikuláš Poustecký, Kateřina; č. 146 (147) Karel Čermák, Marie; č. 147 (149) Antonín Hrubant, Marie; č. 148 (150) Matouš Hrubant, Josefa; č. 149 (151) Jan Tomíček, Alžběta; č. 150 (181) Matouš Čáp, Kateřina; č. 151 (182) Matěj Klusák, Kateřina; č. 152 (183) Jan Skalák, Anna; č. 153 (184) Václav Nekut, Dorota; č. 154 (185) Frant. Kavka, Kateřina; č. 155 (186) Vojtěch Kubísko, Dorota; č. 156 (187) Václav Novák, Kateřina; č. 157 (189) Šimon Poustecký, Josefa, Jan Poustecký, Františka; č. 158 (190) Václav Chytra, Marie; č. 159 (191) Frant. Šiller, Marie; 160 (192) Frant. Smutný, Terezie; č. 161 (193) Jakub Sedláček, Anna; č. 162 (194) Josef Vach, Marie, Václav Vach, Nepomucena; č. 163 (195) Mikuláš Vít, Terezie; č. 164 (196) Frant. Vach, Rosalie; č. 165 (197) Kašpar Vatrš, Marie; č. 166 (198) Václav Chytra, Františka; č. 167 (199) Josef Hustoles; č. 168 (200) Antonín Vach, Kateřina, p. Jan Květ, Marie; č. 169 (201) Josef Maňák, Marie; č. 170 (202) Václav Jelinek, Anna, p. Jan Kerbl, Anna; č. 171 (203) Frant. Kavka, Nepomucena; č. 172 (204) Josef Stříbrský, Josefa, p. Václav Merxbauer, Marie; č. 173 (16) Petr Čáp, Marie; č. 174 (17) Josef Trpka, Anna; č. 175 (18) Josef Fantiš, Barbora; č. 176 (19) Josef Kameník, Magdalena; č. 177 (20) Tomáš Lamač, Marie; č. 178 (21) Václav Kypsoň, Kateřina; č. 179 (22) Martin Páv, Kateřina; č. 180 (23) Josef Švec, Magdalena; č. 181 (24) Jiří Šimek, Anna; č. 182 (25) Matěj Homole, Barbora, (nb. později Baborové); č. 183 (26) Vojtěch Šťastný, Barbora; č. 184 (188) František Macháček, Eleonora; č. 185 (167) Vojtěch Chytra, Kateřina; 186 (179) Bernard Šálek, Anna. — Počítáme-li na faře 5 osob, nacházíme v Miličíně uvedeného roku

ve 186 číslech 1085 křesťanských obyvatelů; počtu duší v přifařených vesnicích seznam neuvádí.¹⁾

Po Skřivanovi, za něhož, poněvadž slabomyslným se stal, po více let Jan Adamovský, kaplan, rozený z Miličina, duchovní potřeby jako administrator obstarával, dosedl ku zdejší fáře Tomáš Lom, farář šebířovský, rodič z města Volyně na Prácheňsku. Týž dáváje přeměřovati farská pole, se sousedy se nepohodl a že od té doby se cítil v městě nespokojeným, zaměnil v dubnu r. 1824 obročí své s Antonínem Králem (* v Mladé Vožici r. 1773 † 1846 30. září), kdysi zdejším kaplanem, po dvě léta farářem v Nové vsi.²⁾ Nový duchovní správce, ač smýšlení josefinského, rázně u nás, háje práva benefícia, si počínal a ne jeden soud prožil, někdy ovšem i s nezdarem, jako ku př. o kněžskou louku pod Hatašem, kteráž po r. 1836 jediné vrchnosti připadla. Za něho r. 1828 patron konečně dal kostelní střechu přikryti taškami, a farář na svůj vrub obhradiv farskou zahradu důkladnou zdí, za přispění osadníků r. 1829 postavil novou stodolu a nenamítal ničeho, když krajský úřad tlačil na přeložení hřbitova od kostela, což r. 1838 skutečně se ve skutek uvedlo. Kostel měl tenkrát vlastního zádušního kapitálu 1626 zl. 49³/₄ kr. se zádušním, pěkně rostlým lesíkem nad Nuzovem, školní fundací obnášelo 246 zl. 18³/₄ kr.³⁾ R. 1834 časně z jara

¹⁾ Originál ve farním archivě. *R. 1828 byla v městě 203 čísla a 1404 lidí a žádný žid; v Záhoří 33 č., 258 l.; v Rexini 6 č., 38 l.; v Lažanech 17 č., 142 l.; v Žibkově 10 č., 38 l.; v Horním Borku 13 č., 146 l.; ve Střetuželi 13 č., 70 l.; v Dolním Borku 8 č. 64 l.; v Ješetčicích 10 č., 82 l.; ve Stýrově 7 č., 56 l.; ve Vesci 3 č., 24 l.; na Věcově 1 č., 6 l., celkem na osadě 328 č., 2328 lidí. p. = nájemník, m. = manželka, d = děti. — ²⁾ Lom zemřel v Nové Vsi jako vikář, školní dozorce pacovský, arcikněz, děkan na zánět plic ve věku 79 let dne 23. března r. 1836. Byl kněz velmi učený a dobrý. Studovav před bohoslovím lékařství, mnoho lidí léčil a znaje se ve francitině za válek napoleonských celému kraji táborskému valně prospěl. — ³⁾ Viz zádušní účty, kteréž seznamují nás též s cenami obilními. Roku 1828 prodávala se míra pšenice za 3 zl. 29 kr., žita 2 zl. 49 kr., ječmene 2 zl. 9 kr., ovsa 1 zl. 1¹/₂ kr., hrachu 4 zl. 2 kr.; libra kaprů přišla na 4 kr., štik 5 kr., sůl za 5 kr., cent sena 52 kr., libra másla 9¹/₂ kr., sýra 2¹/₄ kr., sáh dříví 2 zl., sud piva 10 zl. 45¹/₄ kr.: r. 1830 stála míra pšenice 2 zl. 27 kr., žita 1 zl. 37 kr., ječmene 1 zl. 27 kr., ovsa 51¹/₄ kr., hrachu 2 zl. 45¹/₂ kr., libra kaprů 4 kr., štik 9 kr., soli 5 kr., cent sena 54 kr., libra másla 9¹/₂ kr., sýra 2¹/₄ kr.; sáh dříví 2 zl. 54³/₄ kr., sud piva 10 zl. 52¹/₂ kr.*

řádil na Tábořsku strašný víchř, hlavně v březnu, bera i střechy a čině hrozné polomy v lesích. Z městského odvezli, co mohli, pěknější dřva do nádvoří v radnici, ostatek měšťanům zdarma ponecháno; tak v mnohých dvorečkách ani choditi se nemohlo a leckde nade štít polení přesahovalo. Dne 24. října za prudkého větru vzňal se domek na Novém městě u Vojtěchů nyní č. 130. kolem 10. hod. večerní. Živel, rozdmýchován jsa víchřicí a nacházeje dosti potravy, rozletěl se po celé jižní straně městečka, až 78 domů zasáhl. Lidu se sběhla z okolí sice náramná síla; ale nikdo do hořícího moře plamenů vniknouti nemohl, všecko zničil oheň i jeden život lidský. Druhého dne padl krutý mráz; pohořelí, zimou se třesoucí, netečně zírali k tomu, jak strop za stropem do ssutin se řítí, a tak rozléhaly prý se rány, jako když z děl střílí. Sousední města Tábor, Vožice, Votice, Neústupov, všechny vesnice dovážely s obětivostí všeho uznání hodnou ubohým potraviny, šatstvo . . . a často celé zástupy přicházely se dívat na zničené město; odcházejíce s hlasitým pláčem, peníze pro nešťastné na faře zanechávali. Celkem sebráno 5078 zl. 17 kr. kon. m. a to v Čechách 2455 zl. 44 kr., v ostatních zemích Rakouska 2572 zl. 31 kr., v Anglii 50 zl. Brzy po požáru¹⁾ z nařízení pražského místodržitelství měli kupci hajkovských realit tržní cenu splatiti. Většinu z nich ležela obydlí ve zřícenině: i nechali někteří všeho a z města odešli, jiní pak za takových okolností nadobro zchudli. Roku 1839, 8. ledna, lehlo popelem opět 12 čísel a sice: 6, 7, 8, 9, 10, 11, 21, 22, 23, 25, 26, 27.²⁾ Zásvit občanské svobody pozdravili Miličínští zaražením národní gardy, čítající 100 hlav. Velitelem zvolen vožický vrchní Gros, jenž stěží při vzbouření v Praze členy udržel, aby nešli, jak s chutí hodlali, hájit matičky Prahy. U gardy působil jako náčelník

¹⁾ Přiložený plán města ukazuje, jakou podobu mělo město před ohněm, a co při dvojím požáru shořelo. — ²⁾ R. 1842 bylo takové sucho, že nepršelo od dubna až při sv. Václavu; a zas uhodila mírná zima, lidé chodili bosí, orali a vláčili celou zimu. Obilí se přece neuvedlo a ceny stouply: míra žita na 6 zl., pšenice 8 zl., ječmene 6 zl., hrachu 12 zl., strych ova 6 zl., míra brambor 3 zl. (Viz knihy ševcův.) R. 1822, 19. listopadu, zemřel zámečník Kavka Frant., který přes 40 let obec miličínskou řídil, r. 1828, 7. června, uroz. paní hejtmanka Arválovská z Klarfeldu Anna, učinivši při kostele nadání na mše sv., r. 1843 Frant. Brodman, kandidát medicíny z Mittersil v Solnohradě, na cestě z Prahy do vlasti u věku 21 let.

a cvičitel Josef Květ, řečený vůbec rukavičkář, a Jakub Cervencel jako bubeník. O cvičeních na pastvišti za Homolovem a na vartě u radnice provedli gardisté mnohý šprým, o nichž dosud se vesele vypráví. Při novém rozdělení obcí r. 1850, 10. června, oznámil c. k. podkrajský Rein z Tábora městskému úřadu, »že dílem v původu žádosti obce, dílem z okolostojičnosti vyplývající nutnosti sestavil katastrní obce: Miličín, Střetužel, Homolov, u hajného »pilského«, u Váni, Hospodského, u Kubátů, v Hájku, Horní Borek, obsahující duší 1680 a 2436 jiter 540 □ s. v jednu místní (nyní politickou) obec, což k vědomí uvádí s tím nařízením, že dle toho sjednocení bez prodlení se-stavena býti musí lista obecných audů, kteří mají právo volické.«

Další dějiny miličínské dají se krátce shrnouti do poznámek těchto: R. 1850 uchvátila cholera v červnu v městě 46 lidí, na osadě jen 7. R. 1852, o 10. $\frac{1}{2}$ hod. večer shořela farská stáj a s ní č. 182, 184, 185, 186, 187, 188. Téhož roku vyhrál zdejší měšťan, Jiří Chytra, jenž sázev plných 28 let do pražské loterie značné obnosy na č. 12, 24, 50 a tak i na mizinu přišel, 3. dubna 20.000 zl. konvenční mince. Z vděčnosti za náhlé štěstí daroval na opravu kostela 400, pro literáky 200, na přelití prasklých zvonů: Františka a bezejmenného z r. 1526 přes 200 zl. Opravu oznamuje nápisy: MDCCCLII. nechal mě k větší slávě boží pod duchovní správou důstojného a vysoce urozeného pana faráře Alfreda hraběte z Rindsmaul znovu přeliti Josef Chytra, měšťan z Miličina. Přelitý v Praze od Karla Bellmanna, c. k. dvorního zvonaře v Praze 1852; na Františku: Tento zvon byl přelitý r. 1852 nákladem Josefa Chytry pod duchovní správou . . . (jak při prvním) . . . a posvěcen od Jeho Eminencí nejdůstojnějšího a nejosvěcenějšího pána a knížete Bedřicha ze Schwarzenberků, kardinála a arcibiskupa pražského. Zvony dostaly se pro nějaká nedorozumění na věž až po 13 letech, ležíce mezi tím v kostele.

R. 1859, 23. července, za hrozného povětrí, jež jen ve farském lese 167 velkých kmenů vyvrátilo, snesly se nad osadou náramné kroupy, všecko osení do kořene zničivše.

R. 1866, v srpnu přitáhli do Miličina Prušáci a jen

několik dní se tu zdrželi.¹⁾ Disciplinu měli přísnou, obyvatelstvu neubližovali; 18. října t. r. vezli Miličínem tělo sv. Jana Nep. Rok na to dostavěna dráha Františka Josefa I. Mnohým prospěla, Miličínu uškodila; neboť od té chvíle po zaražení dopravy silnicí obchodní městečko stalo se — městem rolnickým; r. 1870, v říjnu, srazila vichřice kříž s věže. Její Veličenstvo Marie Anna zaslala faráři na nový 300 zl. I posvěcen a vsazen jest až r. 1876, 1. července u přítomnosti biskupa Jirsíka, právě po druhé v Miličíně visitujícího.

R. 1889, 22. ledna, usnul v Pánu ve Vídni akademický malíř a professor malby Ludvík Černý, syn Jana Černého, někdy měšťana zdejšího. V poslední vůli své ze dne 16. září 1887 pamatoval na miličínské chudé odkazem, nyní v obnosu 18.150 zl. se jevícím, poroučeje tolikéž chudině ve Strunkovicích u Vodňan, odkudž máť jeho Eleonora, rozená Vackářova pocházela. R. 1897, 18. března, sjel blesk za noční bouře do kaple kalvárské a všecko spálil. Hned ustavilo se zvláštní komité, jímž zahájeny sbírky pro znovuzřízení památné svatyňky. Šešlo se na darech 1170 zl. 98 kr., zbytek nákladu 520 zl. doplatila městská rada jako patron. Kaple při té příležitosti zklenuta, vymalována, podlaha dlaždicemi poseta, hromosvod pořízen, nové sochy (dar vldp. exprovinciála Františkánů P. Kazimíra Adámka) do výklenků postaveny a do jednotlivých zastavení křížové cesty nové obrázky uloženy. Kříže posvětil 6. června 1897 vdp. P. Kazimír Adámek, guardian pražský, rodák z Lažan. Jiné neštěstí přišlo na Miličín t. r. hrozným krupobitím dne 3. července. Úroda zničena docela kroupami až 25 dg. těžkými. Obě pohromy zasáhly do podniků opravy kostela i stavby nové školy. Po Králi vystřídali se totiž v duchovní správě Alfred hrabě Rindsmaul (* v Praze 19. října 1811, vysvěcen 28. července 1844, † jako olomoucký kanovník v lednu 1889, v Miličíně do června 1880) a František Soukup, osobní děkan

¹⁾ Zachoval se denní rozkaz občanstvu, svědčící o velikém žaludku nezvaných hostí. Nařizeno totiž každému denně dávat: ráno, 2 žejdlíky kávy s mazaným chlebem, v poledne, libra masa s příkrmem, o svačině, veliký hrnek kávy s mazaným chlebem, večer, chléb se sýrem nebo máslem, maštěné brambory, pivo. Z vojska zemřel u nás jediný, Emil Marx, »vozka u prajsů«.

a vikář, jenž zde dne 7. října r. 1893 u věku 76 let ze světa vykročil. Praesentací vysoce urozeného p. hraběte Čenka z Khuenburgů dosáhl r. 1894, 1. února, fary nynější dp. farář Matěj Layer (* v Nových Dvorech u Čes. Budějovic 29. ledna 1851). Nanejvýš zpustlý chrám Páně potřeboval nevyhnutelně důkladné renovace. Při konkurčním jednání 26. září 1894 zavázal se p. patron krýti výlohy za hmoty a práci řemeslnickou na kostele i faře v obnosu 1988 zl. 72 kr., přifaření osadníci svou tangentu 1286 zl. 07 kr. R. 1896 a 1897 opraveny ze sbírek, k nimž vysoce urozený pan hrabě 300 zl. věnoval, i oltáře, kazatelna, sochy, oživeny fresky a stěny natřeny. presbytář a poboční kaple pak vkusně vymalována. Malbu řídil akad. malíř p. Jan Řehoř z Č. Budějovic, práci pozlacovačskou p. František Kovář z Blatné. R. 1898 ze říšské subvence pro chrám, rok na to ze zemské (obojí po 1500 zl.) firma J. Pazdera v Praze dodala do kněžiště i lodi barevná okna, z nichž dvě s obrazy zemských patronů sv. Václava a sv. Vojtěcha, a p. Č. Škopek z Tábora upravuje letos s velmi značným nákladem veliké varhany. Sl. místní školní rada r. 1897—1898 na nejkrásnějším místě farské zahrady vystavěla pěknou budovu obecní školy za 30.000 zl. Stavbu podnikl p. Josef Hromas z Neveklova.

Město Miličín čítá 247 domů, z těch shořelých a nevystavěných 18, ¹⁾ 1306 obyvatel, mezi nimi 26 židů. Následkem častých požárů je město celé novem stavěno, stará, dřevěná jednopatrová stavení, s přízemkem pro hospodářství určeném, zmizela, a na jich místě stojí nyní zděné, taškami kryté, po většině vyklenuté, úhledné domy, jež rozbíhají se z náměstí do čtyř ulic, nad nimiž při císařské, travou zarůstající silnici, vine se Nové město s ulicí k Hořejšímu Borku. Ku městu přiléhá nepravidelný Bezděkov. Obyvatelstvo živí se hlavně polařením a řemesly, obchod vázne. Prohlášené, velmi zdravé podnebí vábí sem o prázdninách hojně výletníků, r. 1888 prodlela zde dívčí feriální osada z Prahy. Kdyby Čechové domov více ctili a do ciziny nezabíhali, mohl by býti

¹⁾ A to č. 20 (Suchanů), 53 (Homolovo), 57 (Kašků), 66 (Bílý), 80 (Šiller), 95 (Poustecký), 100 (Zákostelský), 108 (Adamovský), 109 (Štibor), 117 (Hrubant), 118 (Cintl), 128 (Fiala), 141, 153 (»farka«), 205 kovárna u Ptákův. Kostel má č. 235.

Miličín s rozkošnou horou Kalvarií a romantickými lesy nad Nuzovem, Semmeringem Prahy. V městě živí se: 11 hostinských, 5 kupců, 28 obuvníků, 23 krejčí, 6 kožešníků, 3 sedláři, 27 tkalců, 7 zedníků, 10 řezníků, 3 pekaři, 1 kloboučník, 6 kolářů, 8 kovářů, 3 pokrývači, 9 truhlářů, 7 hokynářů, 15 obchodníků dobyt看, 1 kameník, 1 hodinář, 5 perníkářů, 3 hrnčíři, 4 tesaři, 2 kominíci, 3 bednáři, 2 zámečníci, 1 soustružník, 1 barvíř. Miličín má právo na 5 výročních trhů: 1. na den svatého Stanislava, 2. na sv. Jana Křtitele, 3. dne 15. července, 4. na Narození P. Marie, 5. na Dušičky. C. k. pošta zdejší obnovena r. 1864, od r. 1897 s telegrafním spojením, poštmistrem je p. Karel Feuerstein. Ze spolků poznamenati sluší: *divadelních ochotníků* (od r. 1875), *živnostensko-řemeslnický* (od r. 1852), *vojenských vysloužilců, dobrovolných hasičů* od r. 1878; v jeho předsednictvu zasedají: V. Taubenest, nájemce dvora ze Zahorí, velitel, Fr. Červenc, podvelitel, Vojtěch Královský, pokladník, Václav Chytra, náčelník, František Teplý, jednatel, čítá 48 členův; *hospodářský*: předsedou farář Layer, místopředsedou K. Pilz, statkář, pokladníkem Jan Babor, jednatel, řídící učitel Em. Švagr, působí od r. 1895; *pěvecko-hudební jednota »Malát«*: předsedou MUDr. O. Melichar, jednatel, Jan Smrčka, učitel; *spořitelní a záloženský spolek farní osady miličinské* se 120 členy, založen v únoru roku 1898 a vykázal za prvních 12 měsíců peněžního obrátu 44-724 zl. 93 kr. Starostou je František Červenc, místostarostou Jan Babor, v představenstvu, Jan Kaňka z Lažan, Josef Beran z Vesce, Fr. Teplý, kaplan, pokladníkem Jan Fridrich, kupec, a starodávne sdružení sv. Mikuláše. Ze zvyků připomenouti náleží zaniklé chození Řehořem, ko-bylou a dosud trvající merendy v úterý masopustní. Mluva lidu plyne čistým nářečím tábořského kraje s některými zvláštnostmi. Tak nepěkně zní rozšířený tvar neurčitého způsobu nésti — nejst, péci — pejct, vésti — vejct atd., kdežto zase výrazy kabřinec (dřevěná část štítu), pole leží hladem (ladem, šoulavý (šilhavý), pažlutný (mlsný), šechtavý (dutý), drbna (klepna), ozura (nezdoba), řečiti (vykládati), příž (napřed), poslýž (později), rauta (žvanil, brebtal), cacarda (kyselá polévka s brambory, kterým důsledně erpetle se říká), setvinka (sotva), povzniknouti (vyrůst), příjemně se poslouchají. Větev sluje větel,

větle, větlička, vítr vítrch, vřes břesk a undrholt (= Unterholz!), násadka u péra brčnice, pevný penvý, vlhký vlvký i vltký, čamrdy čajdy, rybník rymník, amulet na krk tantisek, nosný nísny (kp. slepice), mosazný knoflík s uchem čalapatina, velký pán herolík, velká a přemrstěná paní herolice, uplakaný ukřeněný, dech dych, pochop pohupek, režné nitě řežné, čilý čaumrdný atd. Měšťané rádi, zvlášť v zimě, scházejí se na kalandy (besedy, návštěvy) a tu poždírají se (popichují) i baví všelikými žbráchačkami (žbráchati = marně mluvit) a aby voda tekla i řeč nestála, sežbrouchají a (smelou, smíchají) ledacos, kp. Kalikáf v podměstí nabančil (nabil) Náckovi Findů, který je kluk po matce mrňavý (rozmazlený), po otci mezitý (nízké postavy), až se cenil (plakal). Křisl, totiž (hodil) mičudou (míčem) do okna u seknice (sednice = světnice) Ciperovy a rozbil. Předokázal to naň (usvědčil ho) němtuda (nemluva) Daňhelů, jenž se právě vzejmul (šel), aby nosil (donesl) dršatě (rozmarné ženě) Vincků oběd na pole, když tam nikdo nechtěl jejct (jeti). Kejcal se (kolíbal se, šel pomalu) a viděl, jak kluk napřed kmáral (kreslil) na zdi, pak mičudou flečil (hodil) a škejbнул sebou (trhnul sebou, odskočil) soutkou ke Kaprálíkovým za Skalkou. Zvláštnosti ty se však v jinak velmi správné řeči rozejdou, že jich pozorujeme pouze pobytem v městě. — Mimo vlastní příjmení skoro každý má nějaké směšné i potupné, často osobu velmi vhodně charakterisující. Miličinským přezdí vají „cákalové“, že odtud časté mlhy do dolin děštěm cákají. Názvy jednotlivých polí, lesů, mění se s majitelem; však celé strany udržují si stálá jména. I jsou to: Janovy, Dubina, Záskalí, Na hřebenu, Kopaniny, Kaňkovské skály a podskalí, Babí kout, Nivy, Kropačky, u suchýho (t. j. rybníka), za dvorem (t. j. kdysi Homolovem), na Bělči, na lopatě v Brodě, v Radkově, za farou, u zámku, u smutného kříže, u hájku, na Sychravech, u haldy, na Babí hoře, na Šibeném (vrchu), na Liškách, Kladiny.

Znak udělili Miličinu Rožmberkové. Jest to rožmberská bílá, pětistá růže v červeném poli, nad nímž chvěje se tré šedavých pštrosích per.

Osudy města řídili, pokud známo, tito primatorové, purkmistři, představení, měšťanostové, jak střídavě je nazývali. Svrchu vzpomenutých neuvádíme.

1654 Pavel Beran za konšelů Vavřince Jelínka a Jana Kavky, 1664—1675 slovatný muž Jan Kavka, 1685 Václav Truhelka, 1691 Jan Heken, 1692 Jan Sühn, 1694 Bedřich Heken, 1707 Vojtěch Vodička, 1708—1735 Pavel Vodička či Rejmar, 1735 František Sochor, 1740 Jan Ohnesorg, 1750 Bernard Kavka, dříve učitel, 1755 Jan Ohnesorg († 5. února r. 1757), 1757 Jiří Lichtneker, 1765 Ondřej Cerný, 1766 Jan Brázda, 1771 Jan Hájek, 1778 František Kavka, 1782 Jan Procházka, 1783 Bernard Liška, 1785 Jan Procházka, 1788 Jan Brázda († 3. února 1789), 1790 N. Kavka, 1803 Václav Chytra, 1804 Petr Nosek, 1806 František Skalák dlouhá léta. Po něm Jan Bílý, František Bláha, zase Jan Bílý, Josef Hovorka, František Červencel, jenž postaral se o zalesnění hory Kalvarie, František Šálek, Jan Pešek. R 1887 zvolen p. Karel Pilz, statkář, dosavadní měšťanosta. V období 1895—1898 zasedali v městském zastupitelství kromě měšťanosty ještě pp. Josef Chytra, 1. radní, František Červencel, 2. radní, Mikuláš Ohnesorg, 3. radní, dp. farář M. Layer, Karel Vach, Tomáš a Václav Fantišové, Hynek Bílý, Fr. Šálek, Vojtěch Královský, Matěj Špaček, Jan Včelák, Jan Jiša, J. Vaněk z Borku, Hynek Roubíček, A. Klepetář, v období 1899 až 1903 pp. Jan Babor, 1. radní, Tomáš Fantiš, 2. radní, Vojtěch Královský, 3. radní, dp. farář Layer, Karel Vach, Václav Fantiš, Josef Chytra, František Červencel, Antonín Paleček, Jan Pešek, Ant. Pelikán, Josef Svoboda a Ant. Vaněk oba z Borku, Jan Jiša, Fr. Stříbrský, Karel Burian, A. Klepetář. Městským tajemníkem po Kristianu Barešovi stal se p. František Walzel. Celé jmění chudinského fondu městského vykazuje 21.781 zl. 47 kr., pastviny obecní, jakož i pole mají výměry 34 jitra 331 □ s. č. 19 ha, 67 a, 154 m², 15 dm², les asi 40 jiter, celé politické obce Miličina s osadami Horní Borek a Střetužel 1402 2 hektaru.

V duchovní správě působili u nás kaplani: 1753 Jan Kavka, 1758 Mikuláš Morávek, 1761 Jan Žďárský, 1765 František Kavka a s ním na krátko Vojtěch Slunečko, 1768 Antonín Vít Sázavský, 1770 druhý kaplan Václav Beer, 1771 Jan Skřivan a Václav Sádecký, 1772 Vojtěch Schell a r. 1781 druhý Jan Morávek, 1784 Josef Melchior, 1787 druhý Daniel Morávek, 1789 Josef Čeněk (rozený ze Sudoměřic, syn poštmistrův), 1800 František Král, 1805 druhý Hynek Seiche, 1808 František Mašát a

Matěj Presl, 1809 Michal Kunert a Jan Adamovský, 1813 Vavřinec Šauf, 1814 až do smrti Skřivanovy administrátorem fary Jan Adamovský. r. 1822 Václav Dušek, 1829 až 1840 František Zeller, 1840—1843 Václav Putschögl, 1843—1855 Karel Mlejnek, 1856—1857 Jan Chmel, 1859 až 1861 Ferdinand Hazuka, (* v Soběslavi 21. května 1835,) 1861—1865 Antonín Průcha, (* v Sedlici 12. června 1834,) 1865—1868 Václav Pokorný, (* v Pelhřimově 7. září 1838,) 1866—1880 Josef Jiša, (* v Měšicích 18. října 1830,) 1883 až 1887 Josef Myška, (* v Studnici 15. května 1856,) 1887 až 1894 Josef Motl, (* v Sedlci 23. dubna 1864,) 1894 dosud František Teplý (* 5. února 1867 v Marcovicích u Volyně). Z lékařů (napřed městských, nyní obvodních) v minulém století poznamenáváme Antonína Kurského, Jana Langa, v tomto: Poláka, Hořejšího, MUDra. B. Sternu (* v Miličíně), MUDra. F. Prokopa (* v Jičíně) a nynějšího MUDra. Otakara Melichara (* v Přibrami 1. září roku 1871).

Panství miličinské řídili s tituly purkrabí, hejtmanů, správců, obročních :

1595 Jan Trnka,¹⁾ 1632 Krištof Kelbel z Löwengrimu, též c. k. pošt mistr místní, 1644 Bedřich Kelbel z Löwengrimu, 1669 Adam Olešanský, 1675 Adam Vrchotický z Loutkova, 1681 Pavel Beránek, 1683 Jiří Třebický, 1685 Jan Karoš, 1687 Řehoř Ronz, správce v Zahorí a František Andreáško, písař miličinský, 1689 Václav Pokorný, 1690 Václav Reinhelt, 1691 Václav Pokorný, 1694 Tomáš Prymiesycz, 1695 Jan Bilský, 1696 František Zahorský, 1699 Jan Řehoř Fritz, 1708 Matěj Urdtinger, 1709 Stránský, 1713 Václav Vítek, 1716 Václav Pratschoft (snad Pračovský), 1721 Jan Ditrich, 1724 Jiří Aschenbrenner, 1725 Fr. Vejvoda, 1726 Josef Puč, 1727 Jiří Burian, 1728 Jan Rudolf, 1730 Josef Behaupt (viz magistrat contra Behaupt, str. 153), 1782 Tomáš Vortůvka, poslední. Les hlídali myslivci : 1704 Rozkošný, bytem v Miličíně, 1708 Kejhar v Rexini, 1713 Kotzewirch, 1724 Jan Radoš napřed v Miličíně, pak r. 1735 »in villa Ludwíkowski« (kde?), 1754 Witschtal, 1764 Pavel Radoš ve Střetuželi.

¹⁾ Michal Špánovský propouští t. r. téhož s manželkou Annou a syny Václavem, Matějem, Michalem, Janem z človečenství. Potomci jeho dosáhli příjmí »z Křovic« a z nich vynikl Václav (* 1739 v Táboře), doktor lékařství a professor university v Trnavě v Uhrách, odborný spisovatel. (Arch. Tábor E II.)

Ve století XIX. na zdejší škole pěstovali mládež: Prokop Hovorka (* 1799, obdržel 23. srpna 1861 stříbrný záslužný kříž, † 1871), Prokop Vít († 1827), Matěj Bareš, znamenitý hudebník (* 12. ledna 1823 v Jesenici u Sedlčan, † 28. dubna 1885). R. 1863 škola rozšířena třetí třídou. R. 1864 podučitel František Mrázek, 1869 František Veselý, v téže době Robert Siegl a Rudolf Padovec. Po Hovorkovi ustanoven řídícím učitelem Raimund Vacek (* 3. září 1834 ve Hrobech). Učitelé: František Hron, r. 1873 Josef Želivecký — 1877 (* 1854 ve Slapech). R. 1873 počalo se vyučovati ženským ručním pracím. R. 1876 učil Josef Brechensbauer. R. Vacek zaměnil místo s Františkem Vondráčkem (* 13. února 1827 v Borotíně), řídícím učitelem v Chotovínách, jenž pracoval ve škole do 1. prosince 1891. Učitelé — od r. 1881, škola čtyřtřídní —: Josef Veger, Jan Soukup 1881—1886, Antonín Čáp, František Bauer, Karel Beneš († 1890), Emanuel Sojka, Karel Altrichter 1887—1898; — r. 1889 škola stala se pětiletou s paralelkou — Jan Mareš, Barbora Lněničková († v Soběslavi 1896, působivši u nás od r. 1888—1893), Bohuslav Hron, Konstantin Weinzettl (* 1890—1893, † 29. ledna v Budislavi), Karel Semrad, František Vacek 1886—1892 (* 16. února 1858 v Krumlově), sl. Marie Olivová (* v Novém Strašecí), industrialní učitelka od r. 1886 podnes, Bohumír Procházka 1890—1893 (* 13. listopadu v Libici u Chotěboře). Když p. řídící Vondráček zažádal o zašloubený odpočinek, jmenován 1. září 1892 řídícím učitelem pan Emanuel Švagr (* ve Zduchovicích u Příbrami 27. listopadu 1850). Za něho vyučovali: Matěj Molík, sl. Marie Šachová 1893—1897 (* v Praze), Václav Hálek 1893—1896, 1899 ze Stálce k nám opět za učitele přišel (* v Pacově 8. září 1874), sl. Ludmila Schröcková, František Havlín 1894—1898 (* 21. dubna 1865 v Soběslavi), sl. Stanislava Kostlivá, sl. Aloisie Doležalová r. 1893 a opět od r. 1896—1898, kdy se provdala za p. profesora Františka Nušla v Hradci Králové, František Adámek.

R. 1899 vedle p. řídícího učitele E. Švagra v Miličíně působí: sl. M. Olivová, sl. Ludmila Roudná od 1. září 1898 (* 4. června 1879 v Táboře), pp. Jan Smrčka od 1. září r. 1893 (* 1. července 1865 v Táboře), Václav Voráček od 1. září 1897 (* v Kamenici n. L. 12. srpna 1877), Karel Kovařík od 2. července 1898 (* v Sobě-

slavi 1. listopadu 1879), Václav Bulant od 1. září 1898 (* 24. března 1879 ve Bzí u Bechyně). Dítěk školních r. 1899 se napočítalo 401.

Četnická stanice v městě zřízena jest r. 1868 a vystřídali se tu: Antonín Dotzauer 1868—1870, Karel Rathouzský 1868—1871, Jakub Hejda 1868—1873, Josef Jirásek 1871, Josef Lehmann 1871—1879, František Jerábek 1871—1873, Václ. Noháček 1872—1874, 18. června, pronásleduje v noci zloděje, jest od nich zavražděn a do velikého rybníka u Sudoměřic s kameny v pytli ponořen, Václav Hořejš 1873, Jan Štastný 1874—1879, Václav Šerák 1875, Antonín Pelikán 1875—1898, Matěj Novák 1875—1881, Josef Ceč 1878—1882, Theodor Neumann 1881—1883, Václav Pfeifer 1882—1898, Jan Lepič 1884—1886, Jan Kříž 1887, Josef Kredl 1888—1891, František Vojvoda 1897; nynějším velitelem jest p. Václav Postránecký, jemuž přidělení jsou pp. Josef Němeček a Václav Knížek.

Ze zemřelých rodáků miličinských, kteří hajkovskou nadací vystudovali, jmenovati sluší: kanovníka Sprongla, jenž v Haliči od rozbourěného lidu utlučen jest r. 1849, Jana Bílého, faráte ve Stankovech, jeho bratra Karla, kaplana v Týně n. Vl., kněze Vojtěcha Břicháče z Rexině, Jana Zákostelského, faráte ve Vrcholtovicích. Dosud žijí: Jan Bílý, farář v Havlíkově, František Paleček, farář v Předbořicích, Jan Paleček, c. k. finanční komisař v Praze, Bohumil Ondrák, c. k. vojenský dopravní officiál-ingenieur v Bosně, Jan Bílý, nadžupan ve Varasdinu, JUDr. Hynek Černý v Praze, JUDr. Fr. Nosek v Praze, N. Černý, řídítel měšťanských škol v Brně m. sl., Karel Feuerstein, c. k. poručík v rezervě a poštovní assistent ve Warnsdorffě, Jan Zákostelský, tajemník v Podole, Matěj Bareš, učitel v Sedlčanech, Karel Bareš, učitel na Pardubicku, Václav Laubendorf, magister farmacie, JUC. František Stříbrský, posluchač práv, Josef Feuerstein, expeditor pošty v Miličíně.

K miličinské osadě jsou přifařeny vesnice: *Horní Borek* 122 ob., *Lažany* 126 ob. R. 1318 připomíná se Damian z Lažan. Zde narodil se vdp. Kazimír Adámek, exprovincial a quardian řádu sv. Františka v Praze. *Rexín* s panským dvorem, 23 ob. R. 1408, 16. prosince, kladl do zemských desk Mikuláš z Ješetic stateček svůj v téže vsi, přiznávaje s rukojmím Matějem ze Smilkova, Řehořem

z Báňova, že prodal to popluží s rádlem role i příslušenstvím za 50 kop Blahutovi ze Třetúže, Milce, matce jeho a Opršovi z Reksyně (P Z D II 55). Rekxa je staročeské slovo. *Střetužel*, od starého jména Třeta, Střeta. R. 1318 Václav z Petrovic žaluje na Peška, Martina, Jaroše ze Střetuže, Chvalatu z Oujezda, Zdislava z Kahlovic, Zbislava z Borku (dolního), že, vskočivše mu násilně do jeho vsi Petrovic, každý za 50 kop škody natropil. (P Z D I 52.) Má 80 ob.; dějiny vsky spojeny s miličinskými. *Zahoří*, správně jmenované *pod Miličínem* i miličinské od věku XV., že vrchnost Němce sem zavedla, bezdůvodně nyní německým nazvané. Paměti o vsi a dvoře jsou velmi skrovné. K těm, co již uvedeny, připojujeme: Vesnice přináležela ode dávna k miličinskému panství, sdílejíc jeho osudy. Začátkem XVI. století seděl zde rod Peclínovských z Peclínovce, který nabyt statku asi zástavou; r. 1575 připojen opět k Miličínu. Eva Kaplířova, získavši toto panství, popustila Zahoří v neznámé úmluvě Vilému Štastnému, Kaplíři Vosterskému, rytíři ze Sulevic. Ten pro účastenství ve vzpouře r. 1621 odsouzen byl všeho jmění; avšak podle císařské resoluce ze dne 18. srpna 1623 statek jeho Zahoří pod Miličínem, jinak německé, tvrz a ves Zahoří se dvorem poplužním, pivovarem a mlýnem Lepačovským, vsi Řaveč (zašlá, kde?) a Moravčí s dvorem poplužním uveden toliko v manství. Vilém v boji zahynul a vdova pozůstalá, roz. Břízská ze Břízí, ohlásila se r. 1623 ku přijetí léna k ruce svého nezletilého syna. Ale její statek, na 5389 kop míš. odhadnutý, již dne 7. července l. 1621 od dona Balthasara de Marradas zastaven byl cís. lieutenantu Kašparu Melicharovi rytíři Winkelhoferovi v sumě 800 širokých tolarův in specie (po 2½ zl. ryn.) či 2000 zl. r. na výživu válečného lidu půjčených. Roku 1628, 14. října, Ludmila Kaplířova, ukazujíc, že má čtyři nezaopatřené nevinné dcerušky, a dokazujíc, že resolucí ze dne 18. srpna 1623 jí statek Zahoří přisouzen byl, prosí císaře o konečné puštění dvoru. Umluveno s ní, že zaplatí 2000 zl. Marradasovi a 1000 zl. Vilému Vithovi ze Rzávého (C. k. dvorní archiv, Lehensakten). Resolucemi ze dne 6. listopadu 1628 a 1631 převeden statek k ruce Kaplířky, která jej, nemohouc lhůty dodržeti, r. 1644 prodala za 7000 kop míš. věřiteli Vithovi (Bílek: Konfiskace 241); od něho pro-

puštěn zase k Miličínu a jest r. 1652 od purkrabinky Donínovy ve dluhu 8000 kop míšenských i s Vlčkoviciemi za 9623 kop postoupen Vilému Václavu Františkovi z Talmberka. (D Z 152 C. 2.) Další viz Miličín r. 1686. *Žibkov*, 80 ob. R. 1324 v rozepři Vyšaty ze Skrýšova s dědinníky ze Šebířova uvádí se Jindřich ze Žibkova (Henricus de Zihbach P Z D I 52). *Doňní Borek* s 73 obyv. Zde stávala tvrz, původistě vladýcké rodiny Borků z Borku. Známí jsou: 1318 Zbislav z Borku, r. 1321 Jindřich z Borku v rozepři o strážný les nad Borkem (Arch. č. II. 334); 1420 Václav z Borku a Hanuš ze Skalky (nyní Skalice u Malovic) vzali od krále Sigmunda 147 $\frac{1}{2}$ kopy za vojenské služby (l. c. I. 507). Ondřej z Borku, stavitel královský na pražském hradě, obdržel od krále Vladislava na Hradčanech dům a přijat byl ve čtvrtek po sv. Linhartu r. 1558 do stavu rytířského (Pilát l. c. 281). R. 1581 Tomáš z Borku, komorník zemských desk, a později Eva z Borku, asi poslední toho rodu, choť Křištofa Chrátského z Chrástu a na Malkově. V ty doby byla již ves Borek dolejší, jsouc částí zahořského zboží, přivtělena k Miličínu. Uvedené vesnice náležejí c. k. okresním soudem k Mladé Vožici, politickým okresem k Táboru. *Ješetice* s 112 ob., sluje tak po zakladateli svém Ješutovi. R. 1358, 8. března, daroval král Karel IV. bratřím rožmberským odúmrtí po Vitoslavovi z Ješutic v ceně 60 kop (viz v předu); 1398, 1. října, za Blahutu ze Zhoře ve 20 kopách se zaručují: Prokop z Ješetic, Jan z Těmic, Petr a Jan ze Zhoře (P Z D I 578); Mikuláš z Ješetic (de Jesstic), Litold z Jesenice, Oldřich z Jíví, Jiljí z Řekova, Radim z Radiče, Petr z Řekova svědčí v rozepři Keruše z Koldemburga s Janem též z Koldemburga o věno (P Z D I. 76) a ještě v l. 1410—1415 přísahá týž Mikuláš s vyjmenovanými druhy a se Zbyňkem z Kuního ve prospěch Kerušin (Arch. č. IV. 535). Bude to tentýž Mikuláš, který r. 1408, 16. prosince, Blahutovi ze Střetužele a j. prodal rádlo role (viz str. 206). R. 1445, 12. listopadu, Anna, pozůstalá vdova po Blažkovi z Ješetic, věno své pojištěné na dvorci s rybníkem, politd. 17 kop č. gr. za plný obnos ponechala k ruce Petruše z Ješetic, dceři někdy Linharta z Ješetic, a zase roku 1448, 14. června, jiné věno své, totiž třetinu dvora s příslušenstvím i peněžitou část 8 kop a 20 gr., ničeho si nevymínujíc, dědičce celého statečku Markétě z Ješetic

za 8 kop a 20 gr. propustila. (P Z D II 204 a, 213.) Roku 1542 Ondřej z Ješetic vložil do desk zemských svůj svobodnický dvůr, jak ho po předcích zdědil. (Sdělil vdp. A. Vlasák).

Stálo ve vesnici této několik svobodnických živností, z nichž jedna náležela i dosud patří k arnoštovické osadě; na nich hospodařili zemané. Ve věku XVII. povstal tu větší dvůr, příslušející k dolejší, rodině Šišků z Jamolice, zejména Křištofu Albrechtovi. Ten dodýchal r. 1708 a poručníci jeho nezletilých dětí Jana Václava, Ferdinanda, Hynka, Marie Ludmily, roztrhli oba statečky, z nichž ješetický připadl koupí Janu Liboriovu Jeníkovi Zásadskému z Gemsendorfu.¹⁾ Po smrti dcery jeho Františky Josefy († 1760 16. února) dvorec na tři selská hospodářství č. 2. 3. 4. rozkouskován. Nad Ješeticemi vypíná se památný chlum Deboreč, o kterém mezi lidem koluje několik zmatených pověstí, nejprřednější, že tu stával mohutný hrad. Na planině spatřiti lze značné množství stavebního kamení, zbytky to někdejšího valu ze zaniklého hradiště. Stýrov od Týra, původně tedy Týrov, jméno staročeské. Ves zakoupena byla r. 1338, 5. ledna, k oltáři sv. Šimona a Judy ve chrámu Páně milíčinském. Při ní nalézáme zajímavý, více uměle než přirozeně příkrý vršek »na kapli«, kdež asi stávala tvrzka s kapličkou. Vesec, 17 ob. Patří se dvěma předešlými veskami soudem do Votic, hejtmantvím do Sedlčan. R. 1600 (dne?) bratři Špánovští z Lisoza z prodeje panství milíčinského vyloučili celé vsi: Vesec, Stýrov, Zechov, Barčov, části v Báňově, Chlistově, Střelčově, což vše r. 1601, 12. února, zemskými deskami za 35.006 kop mš. předali Štěpánu Jiřímu ze Sternberka. Odtržkou tou vzrostlo panství smilkovské. Ze samot na osadě uvéstí sluší: statek *u Váni*, bývalá kovárna i ho spoda »*u Hospodských*«, myslivna *Nuzov*. Slula kdysi »Podskalí« a živila dva sedláky. Zanikla ve třicetileté válce. Hajovna *Věcov*, nazývaná též Zvěcov, Zvíšov, Vícov, ba Věžov. R. 1285, 15. března, nacházíme vedle Jindřicha z Kosové Hory též Jana Věconě (Hammerschmied, Prodomus 282). Na tvrzi a dvorci, k němuž se tulila tři čísla, r. 1632 seděl Křištof Kelbel z Löwengrimu, jenž milíčinskému faráři desátek upíral, ač, jsa zároveň městským

¹⁾ Viz. str. 159.

poštmistrem i panským hejtmanem, dobře mohl odváděti. Po něm vládl zde Bedřich Kelbel, pak rodina Haultů, Treversů z Wolfenburku, kratinko sestry Kateřina a Apolena Klugovny z Velkého Buřína; Martin Pechio z Weitenfeldu (viz r. 1640) r. 1710—1719 František Dvořák z Boru s manželkou svou Zuzanou Pechiovou, kteráž po jeho smrti podala ruku rytíři Vilémovi Sobětickému ze Sobětic. Kdy Věcov připojen byl ku Smilkovu, není nám povědomo. Když před 20 lety staré zdi rozebírali, kámen z bývalé tvrze na stavbu lihovaru v Zálesí dovážejíce, nalezeno na tvrzišti množství lidských kostí a dosud nacházejí se na louce pod hajovnou úlomky z kamen a části mečův. Na osadě melou mlýny: Pešatův u Stýrova, Kubatův u Hor. Borku, Pěknícův tamtéž, Šimkův a Tomanův v Ješeticích, Hataše, Podmalovický. Poslední koupil dědičně r 1729, 1. ledna, Vojtěch Kaňka za 130 zl. a vrchnost slíbila mu, že vždy nejméně ve dvou letech poskytne mu dvouspřežní povoz pro přivezení mlýnských kamenů na 8 mil daleko. Spálenkův mlýnec u Stýrova leží po několik let ve ssutinách. Na celé koloratuře bydlí 2306 katolíků, 32 židův.

Koloratuře

DOSLOV.

Sepisuje tyto paměti, užil jsem mnohé přízně svého dp. faráře M. Layera, který v potřebě prázden mně přál, též laskavosti vdp. Ant. N. Vlasáka, arcib. notáře a faráře ve Vlašimi, dp. Josefa Mottla, faráře ve Vrcholovicích, pp. Augustina Sedláčka, c. k. professora v Táboře, urozeného pána Augusta z Doerrů na Smilkově, sl. městské rady miličinské s měšťanostou p. Karlem Pilzem, pp. Františka Červencla, barvíře v Miličíně, Josefa Joachimsthala, řiditele vožického svěcenství, Františka Dvorského, zemského archiváře, Václava Schulze, musejního archiváře, Františka Mareše, archiváře v Třeboni, J. Maříkovského, c. k. rady zemského soudu ve Vožici, redakce Č. Jihu v Táboře, Fr. Walzela, městského tajemníka, Jana Smrčky, učitele, JUC. Fr. Stříbrského, právníka z Miličina a j. v. Vzdávaje jim i tuto za prokázané služby nejuctivější dík, spolu žádám je, aby s přátely místopisů na přítomné »Paměti« hleděli jako na dílo, na němž pracoval jsem s větší láskou než uměním, považuje je sám za pokus svého druhu upřímně míněný. Odevzdávaje knížečku všeckněm, kdož starožitný Miličín milují a proň nezištně pracují, přeji si vroucně, aby přinesla milým obyvatelům Miličina poučnou zábavu a zakotvila jim do srdcí pevné přesvědčení, že Božská Prozřetelnost, kteráž město provedla tolikerým utrpením, Miličín opatruje a nedá mu zahynouti.

V MILIČÍNĚ, na den slovanských apoštolů sv. Cyrilla a Methoděje dne 4. července 1899.

SPISOVATEL.

Příloha I.

Miličínské matriky obsahují záznamy o těchto šlechtických rodech:

1. 1828, 7. června, † urozená paní Anna Arvalovská z Klarfeldu, vdova.
2. 1738, 27. ledna, křtěna Antonia Veronika Dor. o., Václav Romedius Cikán z Černé a v Miličíně m. Theodora Josefa († 1752, 23. dubna); 1744, 17. března, cop. Anna Marie Cikánova z Černé s Janem Wolfem von Hünneburg, lieutenantem pluku Wurmbrandt, jimž u nás r. 1745, 30. ledna, pokřtěn syn Josef František. Anna M. provdala se později za lieutenanta pluku Vetero-Königsek Frant. Josefa de Buchmayer. Tomu r. 1752, 4. ledna, porodila dcerku Františku Barboru.
3. František Theofil Dvořák z Boru na Věcově a Zuzanna Pechiova z Weitenfeldu měli: 1717, 19. října, Josefa Františka Petra.
4. 1767, 13. dubna, † Josef rytíř z Ecku, 90letý, v podruží u Prokopa Vatrša.
5. Vilém rytíř Felnar z Feldeku, s chotí Kateřinou Lokovnou z Netky u nás křtil 1682, 22. října, Maximilianu Kateřinu; jiný Vilém Felnar s manž. Ludmilou Markétou Běšínkou z Běšin 1701, 22. srpna, Annu Štastnou Josefu.¹⁾
6. Jenšíkové z Ježova: Martin syn Janův oddán s Dorotou z Prudic 1666, 3. října; Ondřej Jenšík v Miličíně, † Kateřina Juliana, dcera Kateřina Juliana * 1681, 2. dubna; Václav Jenšík, † Kateřina, roz. Častolárka z Dlouhé vsi. Děti: Josefa Kateřina * 1716, 7. března,

¹⁾ R. 1860, 20. dubna, r. 1862, 1. března, koupili a prodali Vilém Felnar z F. a Kateřina Františka z Netky, manželka jeho, dvůr Lucinovský v Celkovicích u Tábora (C. k. grunt. úř. Tábor knihy 67 a 68).

Václav Ant. Josef * 1717, 10. září, Jan Ant. Benedikt * 1718, 16. listopadu.

7. Holub z Radíče, Zděnek v Nasavrkách, ♀ Kateřina z Malovic, dcera Dorota Kateřina * 1657, 5. června.
8. Lhotkové ze Smyslova: Zdeněk Lh. ze S. v Miličíně, ♀ Kateřina, dcera Václava Růžičky z Rovině cop. 1683, 13. února. Děti: Jan Jiřík * 1683, 25. dubna, František * 1686, 27. června, Karel Jindřich * 1689, 15. července, Marie Rosalie * 1692, 12. května, Adam Václav * 1693, 8. října, Františka Barbora * 1696, 1. března, Barbora Eva * 1698, 21. prosince, Ludmila Kateřina * 1703, 25. května. František r. 1706, 16. června, přihlásil se za otce děcka Marie Alžběty Křenkovy z Miličína, Karel Jindř. oddán r. 1705 s Magdalenou Veseckou z Vesce, roz. Vrchotickou z Loutkova.

Karel Lhotka z S. v Miličíně, ♀ Maxmiliania Dohalská z Dohalic. Děti: Kateřina Marie Ludvíka * 1716, 16. září, Josefa Apolonie * 1720, 10. února.

R. 1683 uvádí se Mařenka Lhotkova, ♀ Jana Petra Noblo, šenkýře v Miličíně.

9. Malovec z Malovic: Václav rytíř M. bytem na Vitanovicích, syn jeho František * 1657, 26. ledna; František Malovec z M. v Miličíně, ♀ Maria Anna, prve ovdovělá Kropáčova z Krymlova a Hohenfällu, roz. Vančurova z Řehnic. Děti: Frant. Prokop * 1732, 15. října, Anna Barbora Frant. * 1734, 14. května, Antonín Václav Thadeáš * 1735, 21. února, Jan Ondřej František * 1737, 23. listop.; r. 1761, 26. srpna, † Jan Malovec z M., 67letý. R. 1740, 9. května, oddáni Matěj Kypta, svobodník z Oujezda, a sleč. Františka Malovcova (ze Zvěstova).
10. Mazaný ze Slavětína, svobodník v Čeckově, Matěj oddán 1658, 17. února, s Kateřinou Mikešovou ze Stupčic.
11. Jan Pecinovský ze Křtěnovic, ♀ Alžběta, syn Adam Šimon * 1662, 23. (měsíc?).
12. Pechiové z Weitenfeldu. Rytíř Martin P. oddán 1667, 20. října, s Annou, dcerou Ondřeje Kelbla. ¹⁾ Děti: Jan

¹⁾ Martin Hynek Pechio z W., JMC. postmastr v Miličíně, na místě Anny Kateřiny, manželky a panny švagrové Apolonie prodal obci tábořské domy v rynku: Pytlíkovský a Hladíkovský, jak odkazem Ludmily Kelblovy z Trewersu na ně připadly a jak r. 1653, 6. Augusti, z nařízení místodržících na porážku pretensí postoupeny jsou Frydrychu Kelblovi z Löwengrimu a v Miličíně l. c.

- Heřman * 1668, 10. června, Eva Kateřina * 1670, 17. dubna, † 1670, 27. srpna, František Hynek * 1671, 10. srpna.

Jan Pechio, pošt mistr, ♀ Kateřina Johanna roz. Běšínska. Děti: Anna Marie * 1687, 25. března, Zuzana Anna * 1688, 5. dubna (potom Dvořáková, později Sobětická), Ludmila Kateřina * 1691, 26. února.

Rytíř Josef Václav v Miličíně, ♀ Markéta roz. Sobětická. Děti: Alžběta Antonie Ludv. Eusebie * 1765, 11. listopadu, Markéta * 1767, 2. června, Anna Marie Anežka * 1769, 14. února, Antonín Frant. Petr * 1770, 29. června.

13. Růžek z Rovné Michael, invalid od artillerie, soused miličinský, ♀ Barbora, roz. Kavkova. Děti: Michael * 1788, 22. března, Anna Marie * 1793, 22. ledna.
14. Františka, dcera rytíře Rudolfa Romwalda (Rombaldi) z Hohimfelsu, oddána 1715, 19. listopadu, s Janem Brázdou, kupcem z Miličína. Potomci jejich nazývali se Rombaldi.
15. Sádlo z Vražné Jan na Milosticích, ♀ Ludmila, dce-ruška Kateřina Barbora * 1671, 23. srpna. Opět Jan Sádlo, ♀ Kateřina, rozená Sobětická ze Sobětic na Milosticích. Děti: Ludmila * 1675, 15. listopadu, Jan Antonín * 1677, 24. července.
16. Sobětický ze Sobětic Jan Václav v Miličíně, ♀ Anna Sibyla, roz. Pfefferkornova z Ottobachu. Synové: Jan Nep. Erazim Filip * 1722, 3. května, Jan Michal Eduard * 1720, 1 října.

Vilém Sobětický ze S. oddán s pí. Zuzanou Dvořákovou z Boru, rozenou Pechiovou 1720, 24. září. Děti: Josefa Viktorie * 1723, 18. února, Helena Kateřina * 1724, 3. dubna.

17. Vysoce urozený Jindřich Skašovec (Rašovec?) ze Křtěnovic, ♀ Alžběta, dcera Zuzanna * 1654, 25. února.
18. František Leopold hrabě Sternberk na Žírovnici, Stráži, Zelené hoře, ♀ Anna kněžna Schwarzenberkova, syn Jan František Jindřich * 1713, 17. července.
19. Šiškové z Jamolice, rytíř Adam Š. z J. ze Sedlečka, ♀ Dorota. Děti: Karel Christophor * 1657, 15. července, Johanna * 1669, 25. března. R. 1681, 14. ledna, vdova po ryt. Adamovi Š z J. Dorota podala ruku Václavu Ptákovi z Miličína.

Jindřich S. z J. v Miličíně, ♀ Kateřina † 1681, oddán 1682, 9. července, s Annou, dcerou Jiřka Lhotky. Z první děti: Anna Marie * 1674, 26. srpna, cop. 1703, 11. února s Mikulášem Bohuslavem, svobodníkem z Lomné, Veronika * 1677, 31. ledna, Jan František * 1678, 27. listopadu; z druhé Dorota Kateřina * 1683, 12. ledna, Ludmila Marie * 1683, 9. prosince, cop. 1700, 3. února, s Václavem Farou z Bratřic (Vrakovským), Jan Jiří * 1688, 27. července, František Josef * 1691, 12. ledna, Antonín Mikuláš Hynek * 1693, 9. prosince, Maxm. Eva * 1696, 6. listopadu, Václav Matěj * 1702, 12. února.

Karel Šiška, JMC. svobodník, poštovský pacholek v Miličíně, ♀ Voršila. Děti: Karel * 1689, 24. května, Václav Karel * 1691, 31. května, František Vojtěch * 1696, 2. dubna.

Heřman Š. z J. na Radíči, ♀, dcera Kateřina * 1701, 8. října.

20. Tunkl svob. p. ze Zábřehu a Brníčka Emanuel, hrabčí lesní v Rexini, † 1890, 29. ledna v 61. letech, syn Prokopa sv. p. Tunkla, rolníka z Beřovic u Slaného, ♀ Marie Polesná. Děti: Emanuel Bedřich * 1862, 17. dubna, † t. r. 25. května, Emanuel * 1863, 18. června, Marie Vilemína Karolina * 1865, 24. března.
21. Vesecký z Vesce Adam, ♀ Kristina, syn Jiří * 1663, 20. května.

Václav V., ♀ Alžběta, syn Jiří * 1700, 21. dubna. R. 1703, 28. srpna, oddán Jiří Karel V. z V., JMC. starší svobodník, s Marií Evou Vrchotickou z Loutkova, křtili 1708, 17. května, dceru Annu Josefu. R. 1718, 22. února, Jan, syn † Adama Ves. z V. na Červ. Újezdě cop. s Liduškou Koukalovou z Miličína, syn Jan Antonín * 1723, 8. června. Jeho dceru Annu r. 1745, 1. března, pojal Tomáš Zákostelský z Miličína. R. 1712, 21. června, Magdalena V. z V., roz. Vrchotická, vdova, porodila pohrobka Evu Barboru Ignatii. R. 1817, 28. ledna, z nové hospody František Vesecký a ♀ Kačenka křtili Veroniku. R. 1750, 8. února, Jan Vesecký (poddaný) ženil se s Voršilou (N.?), dcera Alžběta * 1750, 10. února. R. 1756, 23. dubna, † vdova Ludmila Vesecká. Vesečtí živil se později v Miličíně kovářstvím.

Vojtěch V., měšťan, ♀ Voršila, syn Josef * 1755, 18. února.

Jan V., ♀ Voršila, syn Tomáš * 1757, 18. prosince, Matěj * 1760, 25. února, Ludmila * 1762, 15. září, Kašpar * 1764, 10. ledna.

Jos. Ves. z V., kovář, z rodu rytířského podle svědectví sl. pražského guberny, ♀ Helena Stříbrská. Děti: Viktorin * 1790 v srpnu, Františka * 1792, 27. září, Matěj Daniel * 1795, 16. února, Marie * 1796, 15. srpna, Anna, * 1799, 26. dubna, Rosalie * 1804, 2. září.

Jan V. z V., kovář, ♀ Františka Janotova z Načeradce, dcera Klara Viktorina * 1793, 6. ledna.

22. Vrchotický z Loutkova, hejtman panství, majitel dvorce v Miličíně († zde 1703, 22. dubna), ♀ Mařenka Veronika Malovcova z M. Děti: Karel František * 1671, 1. ledna, Václav * 1672, 8. ledna, Barbora Terezie Františka * 1673, 1. srpna, Marie Eva Frant. * 1676, 30. března, oddána Jiřímu Karlu Veseckému 1703, 28. března, Ludmila Zuzana * 1677, 30. června, oddána Janu Jindř. Strnadovi ze Starých hradů 1705, 22. června, Jan Adam Fr. Hynek * 1680, 2. března, Magdalena Vrchotická viz Lhotky.

23. Markéta roz. Zegbergova, vdova po ryt. Maxmilianu z Bubna, vdala se 1706, 12. července, za ryt. Frant. Vilíma Mateřovského z Mateřova. R. 1703, 29. září, sl. Kateřina Segbergovna v Miličíně porodila nemanželské dítě Kateřinu.

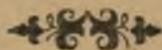
24. R. 1755, 3. března, † slč. Lidunka Jenškova Zásadská z Gamsendorfu v Ješeticích (70 let), 1761, 16. února, † slč. Františka Josefa Jenškova Z. z G, v Miličíně (77 let); r. 1766, 18. srpna, † Barunka, dceruška Jana Antonína Machta z Löwenmachtu.

nb. Zda Marco de Presso, jenž zde řadu let bydlil, mezi šlechtu náleží, pochybuji. K nemalé škodě genealogie schází úmrtní kniha od r. 1672—1752.

Důležitější opravy.

Str.	11, ř. 15.	zdola	čti:	jmenovanou.
»	17, ř. 15.	shora	»	Ranconis.
»	22, ř. 11.	»	»	baccalauriandorum.
»	23, ř. 18.	»	»	nec non alios.
»	25, ř. 5.	»	»	město Vožici místo hrad královský V.
»	26, ř. 1.	»	»	Vavřinec z Březové.
»	44, ř. 7.	zdola	»	nejnebezpečnější.
»	112, ř. 2.	shora	»	Hazelovskou.
»	131, ř. 19.	zdola	»	magistratu.
»	154, ř. 15.	shora	po	slově Vojtěcha vynech a.
»	172, ř. 12.	»	čti:	majetnictví.
»	190, ř. 3.	»	»	místo třem <i>všem</i> .
»	190, ř. 18.	»	»	marně.
»	197, ř. 19.	»	»	Josef Chytra, řečený Jiřík.
»	197, ř. 17.	zdola	»	oznamují.
»	197, ř. 2.	»	»	ničíce.
»	205, ř. 8.	»		přidej JUC. Antonín Burian, právník, atd.

Situacni plan
města Mělníka
r. 1841.

Volfgang Khuenburg

1570-1552 na Oige
1 * Dorota Hoferova z Hachberka
2 * Barbara Zautent

Jan Bedřich Khuenburg

na Oige, 1631 na Grafenavě, Jasbíně
* Johanna Giesmanova

František Ferdinand

* 1649, 5./2., † 1732, 16./4., pražský biskup.
na Vošici, Milíčíně, Kamberce, Seblův, Cerekvi,
Vitanovicích, Témicích, Blanic, Vovicích,
Měsících, Domamyšlích..

Jan Josef

* 1652, 18./3., ve Štýr. Hradci, † 1726, 7./3.,
JMC. rada, děd. člen arcibisk. solnohradského,
na Vošici, Milíčíně.. a Grafenavě, Jasbíně, Oige
2 * Marie Josefa hr. Harrachova, † 1731, 8./1.

Eleonora
* Jan hr. Zecl.

Marie Josefa

Antonie Josefa Ana
* 1709 1./9., † 1755 1.
poručenice Františka, jeř.
* Stephan Jakob Čelá
a Chudenic na Hradci.

Karel Josef
* 1680 27./3.,
sekovský biskup

Maximilian Josef
† 1731 26./12., na Vošici, Milíčíně
1 * Alex. Hedenko Caloma z Feltru,
† 1729,
2 * Anna Černáková

Arnošt
* 1683, † 1721
* Marie Barbara,
hr. Waldsteinova

Marie Anna,
† 1726
* Arnolt Josef
hr. Breuner

František Josef Jan Nep.

* 1716, 13./2., † 1738, † 1793 v bteinu
JMC. rada, na Vošici, Milíčíně
* Marie Terezie hraběnka Firmianova † 1786

Sigmund Josef Khuenburg

nazývaný von Brandendorf, † 1834
* Anna z Winderberku † 1840 2./1.

Leopold Josef

* 1741 2/10. v Solnohradě, † 1763 9./1., 1805; † 1812 12./8.,
na Vošici, Milíčíně
1 * Rozilka hr. Waldsteinova * 1743 16./1., † 1803 27./1.
2 * Josefa Kozelka z Malonic * 1771 14./11., † 1856

Josef Arnošt

tečený Tovačovský, na Tovačově, Střílku, † 1838, 15./11.
1 * Antonie hraběnka Chorinská † 1802 15./11.
2 * Vilemina hr. Münch z Bellinghausen * 1780 13./10., † 1845 20./1.

Amand

* 1809 9./2.,
† 1840 24./4.
* Aloisie z Glaserů
* 1815, 9./12.

Antal

* 1804
* 1797 24./10.,
† 1834 6./3.
* Klementina
z Kufinů

Ferdinand

* 1836 11./1.

Antonín

* 1837 9./12.

Zikmund

* 1844 8./6.

Klement

* 1844 8./6.

Karel

na Vošici, Milíčíně.. * 1720 24./1., † 1801
† 1832 21./6., b. sděte
* Marie Anna hraběnka z Hfsteinu
* 1784 24./4., † 182 1283.

Jan Nep. Josef

na Vošici, Milíčíně.. * 1774 9./1. v Solnohradě, † 1813 2./2.
* sv. Trojice v Praze, † 1838, 7./8. JMC. dvorní rada, c. k. komoří
* Barbara sv. paní z Ebersburgu, palácová dáma,
maj. hučedovského řádu * 1783 7./7., † ve Vošici 1850 22./1.

Alžběta

* 1813
* Edmund
hr. Coudenhove

Terezie

* 1811

Arnoštka

* 1800 9./3.
* Theodor
hr. Schönbom

Jan

* 1797
na Tovačově

František

* 1802, † 1841 13./10.
na Střílku a Mokřenic
Anna Markova
z Gindolnu

Valter

* 1850 25./6.

Klement

* 1848 3./9.

Chlodvík

* 1846 8./6.

Emerich

* 1844 21./8.

Gandolf

* 1841 12./5.

Karel

na Vošici, Milíčíně.. * 1815 6./8. u sv. Štěpána v Praze,
† 1844 8./6. v Linci, † 1884 6./12. v Linci
* Altemculha Antonie Leopoldina hraběnka Welsersheimb
* 1819 2./9. ve Štýr. Hradci, † 1893 14./9. v Linci

Bedřicha

* 1812 8./11., † 1840 15./2.
* Bedřich Houskovecký
z Dlouhé Vsi, c. k. generál

František

* 1843

Filomena

* 1844

Vladimír

* 1846

Vincenc

na Vošici, Milíčíně.. c. k. komoří, c. k. ryt mistr
* 1848 27./10., † 1874 21./6.
* Karola svob. paní Zdeisova z Osenice
* 1854 20./4.

Leopold

* 1848 26./11. c. k. mládořitelský rada
ve Vídni
1 * Gabriela Wesczova † 1890 11./2.
2 * Berta hr. Rumerskirch † 1899

Karel

* 1851 25./1.

Vilém

* 1860
* Marie Anna ze Spiegelfeldu

Marie

* 1876, 31./3.
v Opavě

Karel

* 1881 11./12.
ve Vídni

Leopold

* 1886 8./3.
ve Vošici

Maximilian

* 1886 16./3.

Gabriela

* 1890 22./1.

Siegfried

* 1899

Eberhard

* 1899

Wolfgang

* 1899

Jan

* 1899

* B. Khuenburgů, r. 1613 1./8. svob. páni,
1669 4./2. hrabí, jeat arcibiskupství Solnohradské.